

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUPRAŚL

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXXI/391/2021 Rady Miejskiej w Supraślu
z dnia 29 listopada 2021 r.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr ..... Rady Miejskiej w Supraślu
z dnia ..... r.

Brol Systemy Przestrzenne Zbigniew Bronowicki
ul. Strusia 4c/27, 05-500 Piaseczno

Główny projektant:

mgr inż. Zbigniew Bronowicki
członek Stowarzyszenia Polska Izba Urbanistów
(nr wpisu SPIU-009/2015)

Supraśl 2021 r.

Wstęp	7
1.1 Położenie gminy	11
1.2 Podstawowe dane o gminie	12
1.3 Historia gminy	14
1.4 Kompozycja przestrzenna gminy walory krajobrazowe	19
I.UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	23
1.UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE	23
1.1 Położenie geograficzne	24
1.2 Powiązania przyrodnicze i ekologiczne	25
1.3 Rzeźba terenu i budowa geologiczna oraz zagrożenia geologiczne	27
1.4 Surowce mineralne	31
1.5 Warunki wodne	33
1.5.1 Wody powierzchniowe	33
1.5.2 Zagrożenie powodziowe	37
1.5.3 Wody podziemne	38
1.5.4 Zanieczyszczenie wód	38
1.6 Warunki glebowe	55
1.7 Klimat	57
1.8 Zanieczyszczenie powietrza	59
1.9 Zagrożenie hałasem	64
1.10 Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym	66
1.11 Szata roślinna i świat zwierząt	70
1.12 Prawnie chronione gatunki roślin i zwierząt oraz siedliska przyrodnicze	81
1.13 Ochrona środowiska przyrodniczego – obszary i obiekty chronione	83
2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-KULTUROWE	117
2.1 Środowisko kulturowe	118
2.2 Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego	119
2.3 Obiekty zabytkowe ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków	125

2.4 Zasoby archeologiczne	131
2.5 Demografia	134
2.5.1 Analiza wskaźników statystycznych określających sytuację demograficzno – społeczną i ekonomiczną gminy	134
2.5.2 Warunki i jakość życia	140
2.5.3 Prognoza demograficzna	145
2.5.4 Podsumowanie sytuacji społeczno demograficznej gminy	147
2.6 Własność gruntów	148
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ	151
3.1. Komunikacja	151
3.2. Infrastruktura techniczna	154
3.2.1 Zaopatrzenie w wodę	154
3.2.2 Odprowadzanie ścieków	156
3.2.3 Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów	158
3.2.4 Cmentarze	158
3.2.5 Elektroenergetyka	160
3.2.6 Zaopatrzenie w gaz	162
3.2.7 Zaopatrzenie w ciepło	164
3.2.8 Telekomunikacja	164
3.3 Transport zbiorowy	164
4. UWARUNKOWANIA PLANISTYCZNE I STRATEGICZNE	164
4.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego	164
4.2. Strategia Rozwoju Gminy Gminy Supraśl na lata 2016 - 2022	176
4.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	179
II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	184
1.ZASADY I ZAKRES USTALEŃ STUDIUM	184
2. CELE ROZWOJU GMINY	190
3. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	195
4. UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY, USTALENIA	204
5. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I	273

KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY	
5.1 Obszary objęte prawną ochroną przyrody	274
5.2 Obszary ochrony istniejących zasobów	286
5.3 Obszary wspomagające system przyrodniczy gminy	289
5.4 Polityka kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego	289
6. POLITYKA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW, DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ I KSZTAŁTOWANIA KRAJOBRAZU GMINY	293
6.1 Zakres ochrony obiektów wpisany do rejestru zabytków województwa podlaskiego	296
6.2 Zakres ochrony obiektów zabytkowych ujętych w wojewódzkiej/gminnej ewidencji zabytków	296
6.3 Zakres ochrony stanowisk archeologicznych	298
6.4 Zakres ochrony kapliczek i krzyży oraz pomników	298
7. POLITYKA KSZTAŁTOWANIA SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO	298
7.1 Zakres i zasady działania	301
7.2 Zasady kształtowania sieci drogowej	302
7.3 Trasy rowerowe	303
7.4. Zasady polityki parkingowej	304
7.5 Komunikacja zbiorowa	305
8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY	306
8.1 Zaopatrzenie w wodę	306
8.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i spływów opadowych	308
8.3 Sieć elektroenergetyczna	310
8.4. Sieć telekomunikacyjna	311
8.5 Sieć ciepłownicza	311
8.6 Sieć gazowa	312
8.7 Gospodarka odpadami	312
8.8 Cmentarze	313
8.9. Możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	313
9. POLITYKA WYPOSAŻENIA GMINY W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	314
10. OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO, W TYM O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	315

11. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO, W TYM O ZNACZENIU LOKALNYM	316
12 OBSZARY DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	316
12.1 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	317
12.2. Wyodrębnienie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	317
12.3 Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	318
13. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000M²	321
14. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	326
15. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	328
16. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY, TERENY GÓRNICZE, ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE	328
17. OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNYCH SPOSOBÓW ZAGOSPODAROWANIA O OGRANICZONYCH MOŻLIWOŚCIACH INWESTYCYJNYCH	329
18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REKULTYWACJI LUB REHABILITACJI	332
19. TERENY ZAMKNIĘTE	332
20. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH	336
21. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW	336
III. UZASADNIENIE I SYNTEZA	336

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH DO STUDIUM

Załącznik nr 2 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. „**UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**”

Załącznik nr 3 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. „**STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW**”

Załącznik nr 4 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. „**KIERUNKI POLITYKI**”

PRZESTRZENNEJ GMINY”

Załącznik nr 5 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. **„STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA”**

Załącznik nr 6 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. **„KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO, KRAJOBRAZU I PRZYRODY”**

Załącznik nr 7 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. **„KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI”**

Załącznik nr 8 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. **„KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ”:**

Załącznik 8a – **system infrastruktury wodociągowej**

Załącznik 8b – **system infrastruktury kanalizacyjnej**

Załącznik 8c – **system infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej**

Załącznik nr 9 do Uchwały Rady Miejskiej w Supraślu pn. **„ANALIZA POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY SUPRAŚL, BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ”**

(WSTĘP ORAZ UZASADNIENIE I SYNTEZA DO ZMIAN WPROWADZONYCH DO STUDIUM NA PODSTAWIE UCHWAŁY NR ..... RADY MIEJSKIEJ W SUPRAŚLU Z DNIA 2..... R.

(Zmiana studium wykonywana jest na podstawie Uchwał Nr XXXIV/434/2022 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Supraśl (część obrębu ewidencyjnego Henrykowo), Nr XXXIV/439/2022 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Supraśl (część obrębu ewidencyjnego Ogrodniczki) oraz Nr XXXV/449/2022 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany części studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Supraśl (część miasta Supraśl, przy ul. Cegielnianej). Objęcie wspólną zmianą terenów wskazanych w kilku uchwałach o przystąpieniu do zmiany studium wynika bezpośrednio z niewielkiego zasięgu przestrzennego wykonywanych zmian oraz podobnych uwarunkowań ich zagospodarowania i docelowej funkcji jaką mają one pełnić w strukturze przestrzennej gminy. Dzielenie zmiany studium nie ma tym samym uzasadnienia planistycznego.

Granice zmiany studium objęto wybrane części gminy Supraśl, które w strukturze przestrzennej miasta nie są ze sobą powiązane przestrzennie. Ogólna powierzchnia obszarów objętych zmianą studium wynosi ok. 14,4 ha. Powierzchnia poszczególnych obszarów wskazanych do zmiany studium wynosi: miasto Supraśl 9,54 ha (tereny położone po północnej stronie ulicy Piłsudskiego w rejonie ulicy Cegielnianej i rzeki Supraśl), Ogrodniczki 0,74 ha (rejon ulic Białostockiej i Wiązowej) oraz Henrykowo 4,12 ha (przedłużenie ulicy Henrykowskiej w kierunku wschodniej granicy obrębu Henrykowo). Powodem przystąpienia do zmiany studium jest konieczność modyfikacji wybranych ustaleń studium obowiązującego, w szczególności dotyczących zmiany sposobów zagospodarowania terenów objętych tą zmianą. W wybranych do zmiany studium obszarach położonych w obrębach Henrykowo i Ogrodniczki przewiduje się realizację inwestycji mających duże znaczenie zarówno dla interesów lokalnej społeczności jak również właścicieli nieruchomości nią objętych. Podstawowa zmiana kierunków polityki przestrzennej gminy dla tych terenów dotyczy nieznacznego powiększenia zasięgu stref MN4 i MU. Tereny objęte zmianą studium w tym zakresie bezpośrednio graniczą ze strefami inwestycyjnymi. Wskazane w zmianie studium powiększenie stref inwestycyjnych nie ma istotnego wpływu na kierunki polityki przestrzennej gminy i ma jedynie charakter punktowy. W przypadku obszaru położonego w mieście Supraśl zmiana studium ma zupełnie inną wagę dla kierunków polityki przestrzennej gminy, pomimo niewielkiej powierzchni projektowanych zmian. Planowany rozwój zagospodarowania przestrzennego tych obszarów jest kluczowy dla dalszego rozwoju funkcji

turystycznej gminy poprzez wytworzenie w strukturze przestrzennej miasta jednolitego obszaru związanego z turystyką i rozrywką oraz funkcją uzdrowiskową miasta. Głównym celem zmiany polityki przestrzennej gminy w tym obszarze ma być stworzenie obszaru sportowo – rekreacyjnego związanego z sportami wodnymi, turystyką, rozrywką w ramach parku wodnego oraz pozyskiwaniem wód geotermalnych służących lecniectwu uzdrowiskowemu. W przypadku terenu położonego w Ogrodniczkach ze strefy inwestycyjnej wyłączono pas tereny przylegającego do północnej granicy terenu. Działanie to ma na celu zachowanie istniejących walorów krajobrazowych tj. obudowę leśną wjazdu do gminy Supraśl poprzez drogę wojewódzka nr 676, graniczącą z terenami objętymi zmianą studium. Wykonanie zamierzonych celów inwestycyjnych wymaga wykonania planów miejscowych, w myśl zasady określonej przepisach Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. 1130), że plan miejscowy nie może naruszać studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zmianę studium opracowano zgodnie z wymogami art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130), z uwzględnieniem zobowiązania wynikającego z przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, ze zmianami), w tym w zakresie bilansu terenów i maksymalnego zapotrzebowania miasta na tereny budowlane. Bilans terenów pod zabudowę został wykonany w procedurze planistycznej nad sporządzeniem studium obowiązującego. Zmiany studium nie powodują istotnych zmian w tym bilansie. Łączna powierzchnia nowych terenów przeznaczonych w zmianie studium na cele budowlane związane z zabudową mieszkaniową wynosi ok. 4,49 ha i dodatkowo stanowi zabudowę mieszaną mieszkaniowo – usługową, co z dużym prawdopodobieństwem wskazuje, że od 30% do 50% tych terenów zostanie przeznaczona na cele usługowe. Realnie zatem wzrost powierzchni terenów mieszkaniowych wyniesie ok. 2,25 ha. Wprowadzenie zabudowy w tym zakresie nie powoduje istotnych zmian w wykonanym bilansie terenów pod zabudowę, w tym w zakresie wniosków wskazanych w tej analizie. Pozostałe tereny docelowo mają mieć charakter publiczno – komercyjny związany z rozwojem usług sportu i rekreacji oraz funkcji uzdrowiskowej miasta. W przeważającej części będą one miały charakter usług publicznych, co zgodnie z polityką przestrzenną gminy jest bardzo pożądaną w mieście Supraśl, stanowiącym centrum administracyjne gminy i obszar koncentracji terenów publiczno – uzdrowiskowych.

Zmiany wprowadzane w studium obowiązującym zostały wyodrębnione na złącznikach graficznych do niego oraz tekście studium, gdzie zmiany oznaczono pochyłym tekstem w kolorze czerwonym, w nawiasie i cyfrą *1 – ( )*1. Krótki okres studium obowiązującego nie powodował konieczności wprowadzania istotnych zmian zarówno w uwarunkowaniach przestrzennych rozwoju gminy, jak i jej

kierunków dalszego rozwoju. Zmiany mogły być tym samym ograniczone do niezbędnych elementów, co umożliwiło po wprowadzonych zmianach, wykonanie jednolitego studium obowiązującego w formie jednolitego tekstu oraz wyraźne uwidocznienie ich na załącznikach graficznych. Obszary objęte zmianą studium zostały zakwalifikowane do stref funkcjonalno – przestrzennych MN4, MU i UT oraz stref wyłączonych z zabudowy ZL i ZN. Zmiany niezbędne do realizacji założonych celów polityki przestrzennej gminy zostały oznaczone w treści studium dotyczących tych stref.

WSTĘP

Decyzja Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 18 czerwca 2018 r. o podjęciu Uchwały Nr XLIV/559/2018 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Supraśl”. związana była z koniecznością aktualizacji polityki przestrzennej gminy w zakresie:

- rozwoju przestrzennego poszczególnych terenów wraz z rozwojem niezbędnej infrastruktury technicznej,
- niezbędnych zmian w zakresie kierunków rozwoju układu komunikacyjnego,
- skorygowania głównych priorytetów dalszego rozwoju gminy,
- skorygowania zakresu ochrony zabytków, dóbr kultury i zasobów środowiska przyrodniczego,
- dostosowania założeń polityki przestrzennej gminy określonej w obowiązującym dotychczas Studium do wymagań zmienionych uwarunkowań dalszego jej rozwoju.

Dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl przyjęte przez Radę Gminy i Gminy Supraśl w 1998 r. (Uchwała Nr XXXVI/236/98 Rady Miasta i Gminy Supraśl z dnia 18 czerwca 1998 r.) straciło swoją aktualność w wyniku zmian zagospodarowania poszczególnych rejonów gminy oraz zmienionych uwarunkowań gospodarczych, demograficznych i infrastrukturalnych. Silne zmiany uwarunkowań wewnętrznych rozwoju gminy, ale również zmian następujących w regionie wymagają ponownej analizy i w związku z tym istnieje potrzeba wytyczenia nowych potrzeb rozwojowych w ujęciu całościowym, bez ograniczania się do wybranych elementów przestrzeni gminy. Potrzeba największych zmian wiąże się z koniecznością wskazania nowych priorytetów w rozwoju terenów inwestycyjnych oraz z uwzględnieniem zmian w ochronie elementów środowiska kulturowego i przyrodniczego wynikającą ze zmienionych przepisów ochronnych dla tych obszarów. Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest ofertą terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych, która kierowana jest do mieszkańców, inwestorów i wszystkich, którzy korzystają z walorów gminy. Główną ideą tego dokumentu jest odpowiedź na pytanie, jak w sposób racjonalny i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju gospodarować przestrzenią gminy.

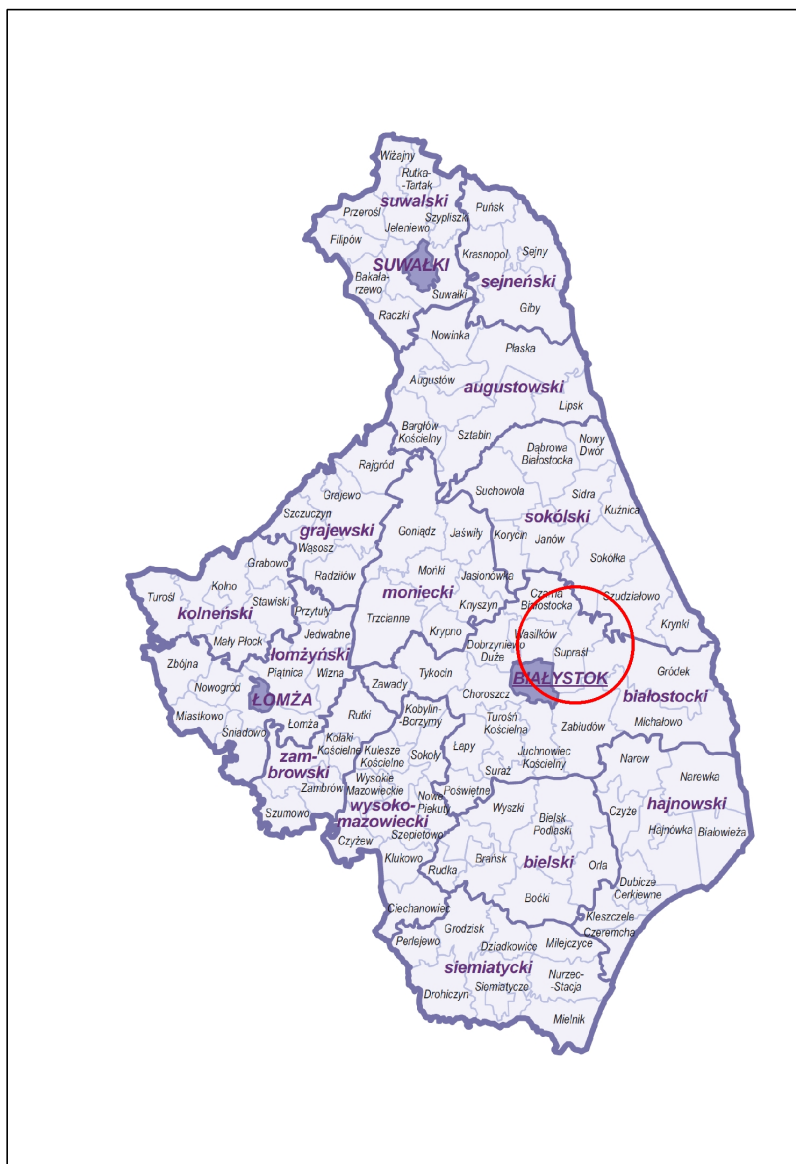
Podstawowe uwarunkowania i cele rozwoju przedstawione w niniejszym Studium nawiązują do dotychczasowych obowiązujących kierunków polityki przestrzennej gminy w zakresie potrzeb i zamierzeń inwestycyjnych. Zmiany w tekście i załącznikach graficznych dotyczą nowych elementów i uaktualnień wykonanych dla całego jej obszaru. Dla elementów obowiązującego dotychczas Studium,

które są nadal aktualne zachowano dotychczasowe kierunki rozwoju. Największe zmiany dotyczą przede wszystkim podziału obszaru gminy na tereny o ściśle określonej funkcji oraz przyporządkowaniu im odpowiednich wskaźników i parametrów urbanistycznych umożliwiających ich dalszy rozwój z uwzględnieniem odpowiednich uwarunkowań wynikających z istniejącego stanu zagospodarowania i użytkowania terenów oraz przewidywanych zamierzeń inwestycyjnych, które mogą być na nich realizowane. Skutkiem opracowania nowego studium i wykonanym w nim podziale na strefy funkcjonalno – rozwojowe jest znaczące ograniczenie zasięgu terenów inwestycyjnych. Wykonany w procedurze sporządzenia studium bilans terenów pod zabudowę, określający maksymalne zapotrzebowanie gminy na tereny budowlane, wykazał nadmierną rezerwę tych terenów w studium obowiązującym. Dodatkowo część z nich została wyznaczona nieracjonalnie, w terenach korytarzy ekologicznych lub poza terenami układów urbanistycznych poszczególnych wsi położonych w granicach administracyjnych gminy. Prowadzenie polityki przestrzennej gminy w ten sposób mogło skutkować zarówno rozproszaniem istniejącej zabudowy, jak również nieuzasadnionymi przekształceniami środowiska przyrodniczego, prowadzącymi do nieuzasadnionej ingerencji w obszary podlegające ochronie.

1.1 Położenie gminy

Gmina Supraśl jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części powiatu białostockiego w województwie podlaskim. Od północy graniczy z gminą Czarna Białostocka i Sokółka (powiat sokólski), od północnego – wschodu z gminą Szudziałowo (powiat sokólski), od wschodu z gminą Gródek, od południa z gminą Zabłudów, a od zachodu z miastem Białystok i gminą Wasilków. Lokalizację gminy przedstawiono na poniższym schemacie.

Położenie gminy Supraśl w województwie podlaskim/ podział administracyjnych województwa.

Gmina Supraśl podzielona jest na 17 sołectw: Ciasne, Cieliczanka, Grabówka (2 sołectwa), Henrykowo, Jałówka, Karakule, Łąźnie, Ogrodniczki, Sobolewo (2 sołectwa), Sokółda, Sowlany, Surażkowo, Woronicze-Międzyrzecze, Zaścianki (2 sołectwa). Siedzibą władz gminnych jest miasto Supraśl, położone nad rzeką Supraśl, w odległości około 15 km na północny-wschód od Białegostoku.

Przez teren gminy Supraśl przebiegają dwie drogi o znaczeniu ponadlokalnym, tj. droga krajowa nr 65 Białystok – Bobrowniki (do granicy państwa) oraz droga wojewódzka nr 676 do Krynek. Drogi te stanowią podstawowe połączenia komunikacyjne łączące poszczególne obręby gminy oraz zapewniające połączenia z innymi jednostkami podziału administracyjnego kraju.

1.2 Podstawowe dane o gminie

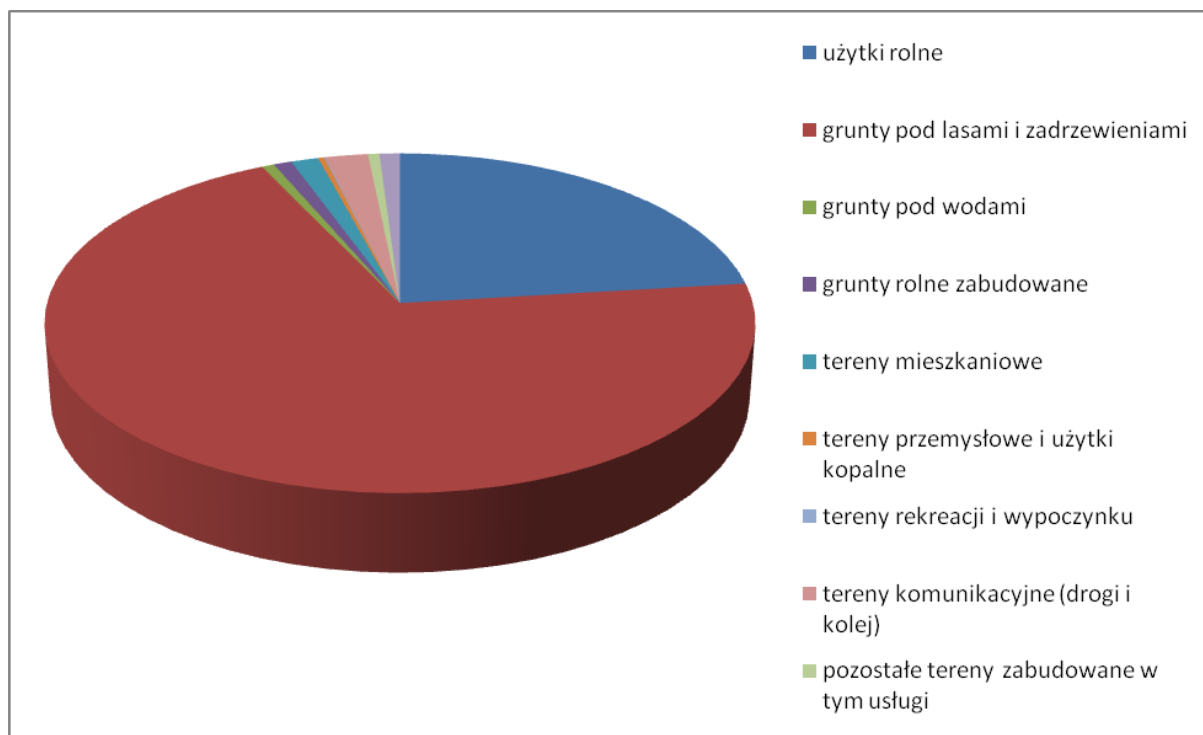
Powierzchnia gminy wynosi 18 856 ha, z czego około 70% stanowią tereny leśne wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej i jego otuliny. Przeważają tu drzewostany sosnowe i sosnowo – świerkowe o średnim wieku 50 – 80 lat. Od strony północno-wschodniej gminę otaczają lasy Puszczy Knyszyńskiej, a od strony południowo-wschodniej bory dawnej Puszczy Błudowskiej.

Zgodnie z danymi GUS (bank danych lokalnych) w roku 2017 w gminie Supraśl zamieszkiwało 15 009 osób (wg grup wieku i płci – dane GUS). Gęstość zaludnienia na terenie gminy w roku 2017 wyniosła 80 osób na 1 km² (a w gminie 812 osób na km²). Poza miastem Supraśl największym stopniem zaludnienia charakteryzuje się zachodnia część gminy, zwłaszcza wsie graniczące z Białymstokiem – Grabówka, Zaścianki, Sobolewo, a także wsie leżące między Białymstokiem a zwartym kompleksem leśnym na wschodzie tj. Sowłany, Karakule, Ogrodniczki, Ciasne, Henrykowo. Na wschód od Supraśla znajdują się słabo zaludnione tereny puszczańskie, które zamieszkuje poniżej 10% ludności gminy. Większe wsie tego obszaru to Sokołda, Łaźnie, Surążkowo i Cieliczanka.

W ogólnej powierzchni gminy udział poszczególnych form użytkowania gruntów, wg danych GUS za rok 2014, przedstawia się następująco:

użytki rolne	4359 ha
grunty pod lasami i zadrzewieniami	13152 ha
grunty pod wodami	121 ha
grunty rolne zabudowane	173 ha
tereny mieszkaniowe	266 ha
tereny przemysłowe i użytki kopalne	58 ha
tereny rekreacji i wypoczynku	12 ha
tereny komunikacyjne (drogi i kolej)	409 ha
pozostałe tereny zabudowane w tym usługi	110 ha
nieużytki	196 ha

Rozkład form użytkowania gruntów w gminie do jej ogólnej powierzchni przedstawiono na poniższym wykresie.

Rozkład użytkowania gruntów w gminie Supraśl.

Analiza użytkowania gruntów w gminie jednoznacznie wskazuje, że największą powierzchnię zajmują grunty leśne i zadrzewione, które zajmują ok. 69% ogólnej powierzchni gminy. W strukturze użytkowania gruntów kolejne miejsce zajmują grunty rolne – ok. 23% ogólnej powierzchni gminy. Tereny zurbanizowane zajmują jedynie ok. 5,5% powierzchni gminy, z czego 25% stanowią tereny mieszkaniowe a 17% tereny zabudowy zagrodowej.

Analiza danych przedstawionych powyżej jednoznacznie wskazuje na bardzo niski stopień zurbanizowania gminy. Dominującą formą użytkowania gruntów jest leśnictwo. Znaczący udział gruntów rolnych w ogólnej powierzchni gminy nie oddaje stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy. Większość gruntów rolniczych nie jest wykorzystywana do celów produkcyjnych. Grunty te stanowią nieużytki rolnicze, w znacznej części pokryte nalotem gatunków drzew leśnych, zajmujących siedliska graniczące z nimi.

1.3 Historia gminy

Historyczny rozwój gminy związany jest przede wszystkim z rozwojem miasta Supraśl. Jego historia datowana jest na 500 lat. Historię Supraśla rozpoczyna osiedlenie się w 1500 r. zakonników reguły Świętego Bazylego Wielkiego. Zabytki archeologiczne znalezione na obszarze gminy wskazują jednak na osadnictwo występujące tu 1000 lat przed n. e. Potwierdza to odkrycie odlanych z brązu zapinek (fibul), które pochodzą z IV w. n.e. i były wytworem kultury wielbarskiej. Również przy klasztorze

odkryto ceramikę datowaną na XIII wiek, a w 1975 r. znaleziono dwa wczesnośredniowieczne topory żelazne (datowane na XI w.). Podobnie na supraskiej grobli usytuowanej w dolinie rzeki (nieopodal końca ul. Nowy Świat) odnaleziono żelazny grot oszczepu z XIII-XIV w. Analogiczne groty przypisywane Jaćwingom, odkryto 10 km od Supraśla w okolicy wsi Sokoldy (Gmina Supraśl). Znaleźiska te dowodzą, że również w średniowieczu teren obecnego Supraśla penetrowany był przez człowieka. Średniowieczne zabytki pochodzące z Supraśla i okolic można zobaczyć w Małym Muzeum Historycznym Puszczy Knyszyńskiej przy Arboretum na Kopnej Górze Koło Supraśla. Osadnictwo pradziejowe w bezpośrednim sąsiedztwie Supraśla (nieopodal Podsupraśla), potwierdziły również wykopaliska przeprowadzone w 2004 r. przy siedlisku Dębówik. Na rozległym tarasie nadzalewowym naukowcy pozyskali ok. 2000 fragmentów ceramiki i kilka tysięcy wytworów krzemiennych, wśród których szczególnie interesujący jest grot strzały (epoka brązu), i zbrojnik kundajski (mezolit). Najstarsze zabytki mogą pochodzić nawet z 9 tysiąclecia przed Chrystusem, a najmłodsze z epoki żelaza.

Nowożytnie dzieje Supraśla mają swój początek w roku 1500, kiedy Aleksander Chodkiewicz, herbu Kościesza, koniuszy nadworny, marszałek hospodarski, a od 1544 r. wojewoda nowogródzki, wyraził przyzwolenie na założenie w miejscu obecnego Supraśla klasztoru tradycji grecko-rusko-bizantyjskiej. Najpierw w 1498 r. sprowadził do Gródka ze świętej Góry Atos i Kijowa zakonników reguły św. Bazylego Wielkiego. Uciążliwość przebywania mnichów w Gródku spowodowała przeniesienie klasztoru w miejsce spokojniejsze na rzeką Supraśl.

Na samym początku Aleksander Chodkiewicz nie uczynił zakonnikom żadnych nadań, dopiero w 1506 metropolita Józef Sołtan podarował klasztorowi majątki wraz z poddanymi w Topilcu, Baciutach i Piszczewie, które otrzymał od króla Aleksandra Jagiellończyka za wierność i włączenie się w obronę księstwa litewskiego przed moskiewską agresją.

W ciągu szesnastego stulecia wybudowano murowany refektarz, a po 1545 r. grobowiec zakonny – katakumby z cerkwią p.w. Zmartwychwstania Chrystusa. Obok katakumb powstały użytkowe ogrody, pola uprawne a nawet winnica. Zorganizowano bibliotekę klasztorną, do której przybywali wybitni humaniści i ludzie sztuki.

Oprócz sadzawek rybnych zaopatrujących stoły refektarza w postrny pokarm, w XVI w. wykopano 2.5 km sztuczny kanał w dolinie rzeki Supraśl, zwany przez współczesnych Kopanicą, Nową Rzeką lub Rzeką Kopaną. Na końcu owego kanału, starszego o ok. 300 lat od Kanału Augustowskiego wybudowano 8 ha staw młynowy, a przy nim młyny, tartaki i folusze z osadą młynarską. Obecnie ten unikatowy i dobrze zachowany hydrotechniczny system spiętrzeń, został wpisany do rejestru zabytków pod nazwą Supraskiego Systemu Wodnego.

Od 1545 r. zwierzchnicy prawosławnego klasztoru nosili godność archimandrytów, czyli opatów, wcześniej byli tylko ihumenami (superiorami). Pierwszym archimandrytą piastującym tę zaszczytną funkcję był szlachcic Sergiusz Kimbar (1545 - 1565), jeden ze świątelszych teologów w polsko-litewskim prawosławiu. Proponował on przeprowadzenie reform religijnych. Bez przesady można powiedzieć, iż zastał Supraśl drewniany, a zostawił murowany. Uskutecznił bowiem wiele pożytecznych inwestycji murarskich, które wykonywali m.in. majstrowie z Wilna. Jego szczątki złożono w katakumbach.

W 1545 r. spłonęła od pioruna drewniana cerkiew p.w. Św. Jana Ewangelisty, a wraz z nią prawdopodobnie ikony Matki Bożej Smoleńskiej i Spasa, подарowane przez metropolitę Józefa Bułharynowicza przy okazji poświęcenia supraskich świątyń.

Po 1596 r. klasztor supraski przyjął postanowienia synodu władków prawosławnych z Hipacy Pocię Brześcia, na którym zespolono Cerkiew prawosławną w Rzeczypospolitej z Kościołem rzymskim. Choć początkowo przełożony klasztor archimandryta książę Illerion Massalski opierał się unii i uczestniczył w antyunijnym synodzie w Brześciu, po pewnym czasie z własnej woli podporządkował się unickiemu metropolicie Hipacemu Pocięjowi.

Od przyjęcia unii brzeskiej między 1601 r. a 1603 r. aż do 1839 r. konwent supraski był jedynym w Polsce klasztorem autonomicznym. Nie podlegał zwierzchnictwu utworzonym w XVII i XVIII w. centralnie zarządzanym na wzór Towarzystwa Jezusowego kongregacjom bazylińskim: litewskiej (p.w. Trójcy Św.) i polskiej (p.w. Opieki NMP). Zależny był jedynie od swojego metropolity i Stolicy Apostolskiej. Opatami supraskimi byli najwyżsi dostojnicy Cerkwi unickiej w Polsce, w tym metropolici tego Kościoła. W latach 1695-1803 istniała w Supraślu typografia klasztorna. Prasy drukarskie w ciągu 108 lat działalności wytłoczyły 452 zarejestrowanych współcześnie pozycji, spośród których aż 73% wydrukowano czcionką łacińską, zaś 27% cyrylicą.

W trakcie zaborów najpierw Prusacy, a następnie po 1807 r. Rosjanie, odebrali Bazylianom nadania ziemskie i wyznaczyli corocznie wypłacaną subwencję, która nie wystarczała nawet na podstawowe wydatki. W 1803 r. pod wpływem rygorystycznej polityki zaborcy przestała istnieć unicka oficyna wydawnicza.

W 1839 r. carat zlikwidował Cerkiew greko-unicką, włączając jej majątek, duchownych i wiernych do Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. W tym czasie w Supraślu powstał klasztor prawosławny, który de facto na początku był „mogilnikiem unii”. Dogorywali w nim byli Bazylianie, którzy wyrosli w całkowicie odmiennej tradycji i nie mogli w pełni odnaleźć się w nowej sytuacji politycznej i wyznaniowej.

W połowie XIX w. sprzedano na rzecz Wilhelma Fryderyka Zacherta Pałac Archimandrytów wraz z częścią południowego skrzydła klasztoru. Zakonnicy prawosławni (początkowo byli bazylianie), mieszkali w wolnostojącym budynku zwanym Żaczkiem oraz zajmowali bramę wjazdową oraz część południowego skrzydła klasztoru. Mimo sprzedaży Zachertom dużej części dawnego klasztoru, ostatecznie nie doszło do planowanej likwidacji supraskiego monasteru. Przyczynił się do tego przełożony Mikołaj Dałmatow – szlachetnie urodzony Rosjanin, który uporządkował archiwum klasztorne, wskrzesił zapomniany od czasów unickich kult Matki Bożej Supraskiej, wybudował przylegającą do Żaczka cerkiew Św. Jana Teologa i dbał o oświatę miejscowych dzieci. W czasach tego archimandryty istniała 3 klasowa przyklasztorna szkoła męska, do której uczęszczali chłopcy różnych wyznań z Supraśla. Nauczano w niej w duchu rosyjskim.

W 1915 r. podczas I wojny światowej rosyjscy mnisi opuścili Supraśl pozostawiając całe mienie klasztorne. Opuszczone zabudowanie klasztorne zajęli wówczas żołnierze niemieccy, przebywając w nich do początku 1919 r.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę opuszczony klasztor Skarb Państwa wydierżawiał Kościołowi katolickiemu, który w 1937 r. zorganizował w nim zakład wychowawczy i oratorium, prowadzone przez zakon Salezjanów. II wojna światowa przerwała oświatową pracę tego zgromadzenia.

Po 17 września 1939 r. przejęte przez Armię Czerwoną obiekty klasztorne stały się garnizonem wojskowym. Sowieci „wyczyścili” wnętrze Cerkwi Zwiastowania NMP. W piecach pralni unicestwili najpiękniejszy w Rzeczypospolitej ikonostas, wykonany przez gdańskich mistrzów w połowie XVII w., a z obrazów malowanych na miedzianych blachach, które z niego pochodziły, wykonywali „ozdobne” lutowane kociołki i kubki.

Po wojnie zrujnowane obiekty klasztorne odbudowano i zorganizowano Technikum Mechanizacji Rolnictwa. Po długoletnim sporze, decyzją polskiego rządu z lutego 1996 r. obiekty zajmowane przez szkołę przekazano Polskiej Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej, która od 1982 rekonstruuje cerkiew, upiększa teren przyległy i rozwija działalność charytatywną i kulturalną.

Supraska osada przyklasztorna w XVII i XVIII w. nie posiadała walorów „miasteczka”, ale nie była też wsią. Jej społeczność zajmowała się obsługą klasztoru oraz przyklasztornego folwarku, w tym przede wszystkim pracą w manufakturach usytuowanych na supraskiej Zajmie-bindudze. Zajęcia mieszkańców Supraśla w XVI-XVIII w. wynikały z codziennych potrzeb zakonników: aprowizacji, obsługi sakramentalnej, organizacji systemu folwarczno-pańszczyźnianego, pracy w drukarni, papierni i w innych zakładach. W okresie przedrozbiorowym Supraśl był miejscem modlitwy i skupienia. Z tego

względem klasztor tłumiał raczej rozwój osady, nie pozwalając, aby uformowało się z niej gwarne miasteczko.

Po raz pierwszy Supraśl występuje w źródłach pisanych jako miasteczko w bulli papieża Piusa VI z 1798 r. erygującej w Supraślu stolicę biskupstwa unickiego. Choć w sensie kościelnym opisywaną miejscowość zaliczono za miasto, jednak zdawano sobie sprawę, że jest to określenie dane na wyrost. Biskupstwa zgodnie ze średniowieczną tradycją erygowano w miastach, a status Supraśla był w tym momencie kłopotliwy. Dlatego też warunkowo przyznano Supraślowi tytuł miasta biskupiego i liczono na szybki jego rozwój

Ukierunkowanie przez Piusa VI rozwoju Supraśla miało też uzasadnienie gospodarcze. Od czasu likwidacji Rzeczypospolitej i przejęcia przez państwo dóbr klasztornych, rozwój i utrzymanie opactwa zależały od sprawności ekonomicznej osady przyklasztornej. W celu poprawienia ekonomicznego bytu opactwa, bazylianie wydierżawiali od Prusaków (a po 1807 r. od Rosjan), przejęty przez zaborców „majątek Supraśl”, w którego skład wchodziło zaplecze przemysłowe w postaci 2 młynów, 2 foluszy, tartaku, browaru, 2 karczem, gorzelni, cegielni oraz papierni.

Bazylianie remontując młyny i folusze, budując browar, nową papiernię, dom folwarczny i inne obiekty powodowali napływ rzemieślników-poddzierżawców. Wielu z nich miało niemieckojęzyczne nazwiska występujące w księdze chrztów supraskiej parafii bazylikańskiej i byli luteranami.

Szczególnie o rozwój osady zabiegał opat klasztoru i jednocześnie ostatni biskup-nominat diecezji supraskiej Leon Ludwik Jaworowski herbu Lubicz. Po likwidacji diecezji supraskiej w 1809 r., zwierzchnik bazylikańskiego monasteru pragnął sprowadzić do Supraśla kosztowne urzędy biskupstwa brzeskiego, na czele z seminarium, konsystorzem i prywatną rezydencją biskupa. W przeciągu 3 dziesięcioleci Jaworowski podwoił liczbę mieszkańców Supraśla zmieniając jego charakter.

Jeszcze przed wprowadzeniem po Powstaniu Listopadowym bariery celnej na towary wywożone z Królestwa Polskiego na rynek Rosyjski, Supraśl zaczynał spełniać charakter miasteczka.

Mimo, że modernizacja supraskiego przemysłu do 1830 pochłonęła ponad 70% wszystkich wydatków klasztoru, projekt przeniesienia siedziby diecezji brzeskiej okazał się niewykonalny. Sprzeciwiały się temu władze w Petersburgu, które zaostrzały politykę względem unitów.

Fabryka Cytrona Pomyłka bpa Jaworowskiego okazała się „pomyłką błogosławioną”, bowiem w jej wyniku rozwój Supraśla znacznie przyspieszył. Z planów opata Jaworowskiego skorzystali świeccy przemysłowcy, którzy od 1831 r. przejmowali w dzierżawę dawny klasztorny majątek wraz z pobazylikańskimi manufakturami. W ich miejsce organizowali zakłady włókiennicze. W lutym 1831 r. gospodarstwo klasztorne wydierżawił niemiecki włókiennik Huffert, a w listopadzie fabrykant Roter.

Jako trzeci supraską schedę bazyliąską na Zajmie objął Wilhelm Fryderyk Zachert – włókiennik ze Zgierza (1834 r.). Fabrykant ten, w przeciągu 2 dziesięcioleci miasteczko klasztorne liczące ponad 300 mieszkańców rozwinął do miasta „z prawdziwego zdarzenia”, liczącego w 1857 r. aż 3450 r. obywateli. Najliczniejsi byli katolicy (2086), następnie ewangelicy (790), prawosławni (327) i Żydzi (227).

W ślad za Zachertem pojawili się tu i inni przemysłowcy: Buchholzowie, Reichowie, Jansenowie, Aunertowie, Altowie, Koszade, Tebusowie, a za nimi rzesza wykwalifikowanych majstrów. Wszyscy oni przenieśli się do Supraśla z Królestwa Polskiego w obawie przed bankructwem. Duże cła na tekstylia wywożone do Imperium Rosyjskiego, wprowadzone po Powstaniu Listopadowym, nie pozwalały im się dalej rozwijać. Jediną szansą kontynuowania prosperity było przeniesienie produkcji do Obwodu Białostockiego leżącego w granicach Imperium Rosyjskiego. Dzięki temu, dosłownie w mgnieniu oka Supraśl stał się znaczącym ośrodkiem włókiennictwa w Obwodzie Białostockim, a następnie w Guberni Grodzieńskiej. Kres włókiennictwa zadała ostatecznie dopiero II wojna światowa.

W XIX w. osiedlali się w Supraślu Żydzi posiadający sklepy, piekarnie i okoliczne karczmy. Dzięki pomocy supraskich fabrykantów wybudowali Bożnicę usytuowaną przy ul. Zgierskiej (obecnie 11 Listopada), która w czasie II wojny światowej uległa zniszczeniu przez Niemców.

1.4 Kompozycja przestrzenna gminy, walory krajobrazowe

Dotychczasowy rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy odbywał się w trzech wyraźnych kierunkach.

Rozwój zachodni obrębów gminy, graniczących z miastem Białystok oraz położonych w ciągu drogi krajowej nr 65 odbywał się dotychczas w kierunku zabudowy podmiejskiej stanowiącej zaplecze mieszkaniowe miasta Białystok. Szczególnie jest to widoczne w obrębach Zaścianki i Grabówka oraz częściowo w obrębach Sobolewo i Ogrodniczki. W wyniku tego rozwoju powstały osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w typie podmiejskim. W chwili obecnej zwarta zabudowa w ramach tych osiedli została wykształcona jedynie lokalnie. W przewadze są to tereny zabudowane podzielone gruntami rolniczymi lub częściej nieużytkami rolniczymi. Cechą charakterystyczną tej części gminy jest przewaga w zespołach zurbanizowanych nowej zabudowy o wysokim standardzie architektonicznym. Starsza zabudowa to głównie pozostałości dawnych siedlisk zabudowy zagrodowej, które obecnie nie spełniają już takiej funkcji. Jest to związane z faktem, że w tej części gminy rolnictwo prawie całkowicie zanikło. Tereny wykorzystywane do produkcji rolniczej stanowią lokalne enklawy położone w otoczeniu gruntów rolniczych nieużytkowanych do celów produkcji rolniczej. Zahamowanie uprawy nastąpiło w dłuższym okresie czasu, o czym świadczy stan tych gruntów. W większości pokryte są one nalotem

gatunków drzew leśnych, charakterystycznych dla siedlisk puszczańskich występujących w sąsiedztwie. Zadrzewienia tu występujące znajdują się w średnich klasach wieku i mają obecnie charakter zadrzewień leśnych. Lokalnie grunty nieużytkowane rolniczo pokryte są roślinnością spontaniczną i ruderalną. Dotyczy to szczególnie terenów sąsiadujących z istniejącą zabudową. Grunty te stanowią rezerwy do prowadzenia prac budowlanych. Starsza zabudowa siedliskowa została przekwalifikowana w części na zespoły zabudowy mieszkaniowej. Cechą charakterystyczną jest tutaj zły stan techniczny licznych budynków gospodarczych i inwentarskich. Stan budynków mieszkalnych w ramach dawnych siedlisk jest zróżnicowany od przeciętnego do bardzo dobrego.

W opisywanym rejonie gminy powstały również skupiska zabudowy usługowej i lokalnie również produkcyjno – usługowej. Szczególnie w ciągu drogi krajowej nr 65 i obrębie Sowłany w rejonie dawnego wysypiska popiołów. W obrębie Karakule znajduje się cmentarz komunalny dla miasta Białegostoku.

Rozwój zabudowy podmiejskiej w ostatnich latach objął również obręby Karakule, Ciasne i Sowłany.

Zupełnie inny kierunek rozwoju dotyczy miasta Supraśl. Granice miasta obejmują historyczne założenie urbanistyczne. W jego granicach znajduje się również większość największych atrakcji turystycznych gminy, tj. zabytków decydujących o jej odbiorze przestrzennym. Są to zespół klasztorny bazylianów, park miejski, zespół pałacowy Bucholtza, zespół Jansena, Dom Ludowy, Dom Kleina oraz inna historyczna zabudowa zlokalizowana w pierzejach historycznie wykształconego układu urbanistycznego. Obiekty historyczne i zabytkowe zajmują głównie pierzeje ulic a nowsza zabudowa jest lokalizowana w głębi kwartałów urbanistycznych lub stanowi plombowe uzupełnienie pierzei historycznego układu kwartałowego. Stan istniejącej zabudowy, zarówno historycznej jak i współczesnej, jest zróżnicowany pod względem stanu architektoniczno – przestrzennego. Występują tu zarówno obiekty w bardzo dobrym stanie technicznym jak również złym stanie, z przewagą jednak obiektów w dobrym i bardzo dobrym stanie technicznym. Północną część miasta zajmuje centrum sportu i rekreacji, które wraz z zespołem klasztornym bazylianów ma dominujące znaczenie w przestrzeni tej części miasta i stanowi jego główną atrakcję turystyczną. Obiekty budowlane znajdujące się w jego zasięgu wykazują bardzo dobry stan architektoniczno przestrzenny oraz atrakcyjne zagospodarowanie terenu. Obszar ten powiązany jest z centrum miasta poprzez ulice Piłsudskiego i Konarskiego. Centrum miasta oddziela od niego zespół parkowo – ogrodowy stanowiący park miejski oraz tereny otwarte będące pozostałością po ogrodach przyklasztornych. Park miejski wraz z obiektami sportowymi znajdującymi się przy ulicy Konarskiego jest zagospodarowany atrakcyjnie i podkreśla uzdrowski charakter miasta. Ogrody przyklasztorne obecnie nie są urządzone zielenią i stanowią otwarty obszar zieleni nieurządzonej, z zachowanymi elementami dawnego założenia, głównie w

postaci zachowanego starodrzewia. Cały obszar miasta powiązany jest z pradolina rzeki Supraśl. Główne kierunki komunikacji pieszej od strony miasta znajdują się w okolicach monastynu oraz w rejonie pl. Kościuszki. Obszar miasta położony w dolinie rzeki Supraśl urządzonej jest w formie bulwarów, realizowanych na podstawie koncepcji programowo – przestrzennej. Zorganizowany sposób realizacji zagospodarowania pozwolił wykształcić atrakcyjny zespół rekreacyjny nie tylko dla mieszkańców miasta, ale również mieszkańców miasta Białystok. W ramach bulwarów wykonano nie tylko ciągi spacerowe i zespoły zieleni urządzonej, ale również wprowadzono tu również urządzenia rekreacyjne, w tym place zabaw oraz infrastrukturę niezbędną do turystyki plażowej.

Dominujący udział w terenach zabudowany w mieście ma zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Obiekty związane z usługami komercyjnymi znajdują się pierzejach głównych ulic i są związane przede wszystkim z handlem, zamieszkaniem zbiorowym i gastronomią. Większe obiekty handlowe i usługowe są skoncentrowane w rejonie zakładów przemysłowych przy ulicy Cieliczańskiej, w tym pozostałości historycznej fabryki Cytrona. Obiekty te charakteryzują się przeciętnym stanem architektoniczno-przestrzennym i mają raczej rolę dysharmonizującą historyczny układ przestrzenny miasta oraz panoramę miasta widzianą od strony rzeki Supraśl. Oprócz wymienionych obiektów silnie dysharmonizuje krajobraz miasta baza komunalna położona przy ulicy Zielonej, szczególnie w zakresie sąsiedztwa zespołu hotelowego Borowinowy Zdrój.

Główne ulice miasta są urządzone w sposób atrakcyjny, zarówno w zakresie materiałów użytych w nawierzchni, jak również małej architektury. Ulice boczne są urządzone zdecydowanie gorzej. Poprawy wymaga tu zarówno nawierzchnia jak i stan urządzeń pomocniczych. Szczególnie istotne jest to w przypadku połączeń pomiędzy doliną rzeki i centrum miasta, wykorzystywanych w celach turystycznych.

Pradolina rzeki Supraśl zachowała naturalny charakter i stanowi jeden z podstawowych walorów krajobrazowych miasta, ze względu na zachowany układ wodny jak również znajdujące się tu zespoły roślinności naturalnej i półnaturalnej, związanej z siedliskami wilgotnymi. Elementem dewaloryzującym przestrzeń doliny, jest teren poprzemysłowy położony na zakończeniu zejścia z placu Kościuszki.

Układ urbanistyczny miasta oraz system melioracji wodnych w pradolinie rzeki objęty jest wpisem do rejestru zabytków i podlega ochronie konserwatorskiej. Ochrona ta nie dotyczy jednak licznych rowów melioracyjnych, które zostały wykonane w późniejszych okresach. Funkcjonowanie systemu melioracyjnego powoduje zmianę stosunków wodnych w dolinie rzeki Supraśl i może mieć negatywny wpływ na cel ochrony Obszarów Natura 2000, które obejmują tereny dolinę oraz tereny do niej przylegające (Obszary Natura 2000 zostały opisane w dalszych częściach studium).

W ostatnich latach nastąpił intensywny rozwój północnych rejonów miasta. Rozwija się tutaj głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz obiekty związane z turystyką. Obszar ten stanowi obecnie najmniej przekształcony rejon miasta. W pozostałej części układ urbanistyczny jest już zamknięty, a dalsze procesy budowlane ograniczają się do realizacji inwestycji o charakterze punktowym, uzupełniającym istniejące kwartały urbanistyczne.

Wschodnia część gminy w chwili obecnej jest najmniej zurbanizowanym rejonem gminy. Dominują tu zespoły zabudowy mieszkaniowej rozproszonej i lokalnie zespoły zabudowy rekreacji indywidualnej, szczególnie w obrębach Cieliczanka i Sokółda.

Obszary gminy opisane powyżej rozdzielone są zespołami zwartych kompleksów leśnych Puszczy Knyszyńskiej, które dominują w gminie. Są one poprzedzielane dolinami rzecznyymi. Izolacja przestrzenna poszczególnych części gminy jest głównym powodem silnego zróżnicowania ich dotychczasowego rozwoju. Dominacja obszarów otwartych powoduje, że walory krajobrazowe gminy są bardzo wysokie. Istniejące zespoły zabudowy są dobrze wkomponowane w otaczających krajobraz i za wyjątkiem obrębów Zaścianki i Grabówka nie mają decydującego udziału w krajobrazie gminy.

I. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Uwarunkowania rozwoju gminy to szereg powiązanych ze sobą zjawisk mających bezpośredni wpływ na procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym, kulturowym i społecznym gminy. W toku prac nad studium podjęto szeroką analizę tych elementów, które mają najistotniejszy wpływ na kształtowanie się przestrzeni i jakość życia mieszkańców Supraśla. Rozpoznanie zasobów gminy i głównych problemów jej rozwoju w kontekście sformułowanych celów rozwoju, pozwala na syntetyczne zdefiniowanie podstawowych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Podstawowe uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego to:

Pozytywne:

- wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe, związane szczególnie z wysoką lesistością gminy, wynoszącą 70% ogólnej powierzchni gminy. Walory te są szczególnie wysokie ze względu na występowanie zwartych kompleksów leśnych Puszczy Knyszyńskiej, charakteryzujących się bogatymi siedliskami leśnymi, pochodzenia naturalnego i półnaturalnego,
- zachowana ciągłość korytarzy ekologicznych opartych na dolinach rzek i ich dolinach bocznych, szczególnie korytarzy o znaczeniu ponadlokalnym obejmującym ciągi ekologiczne rzeki Supraśl i Sokółda,
- występowanie licznych, zadrzewień oraz terenów zabagnionych położonych zarówno w ramach krajobrazu polno – leśnego, jak i w zasięgu obszarów zurbanizowanych gminy, ze szczególną funkcją terenów zabagnionych w zwartych kompleksach leśnych, tworzących otwarcia widokowe i stanowiących ostoje dla zwierząt zasiedlających siedliska wilgotne,
- dominacja w gminie rozległych krajobrazów polno – leśnych, z ograniczonym wpływem na krajobraz obszarów zurbanizowanych (za wyjątkiem obrębów Grabówka i Zaścianki) oraz ograniczonym występowaniem zabudowy rozproszonej, wyróżniającej się w krajobrazie,
- bezpośrednie sąsiedztwo zwartych kompleksów leśnych z terenami zurbanizowanymi,
- specyficzny układ ekofizjograficzny gminy, w którym obszary zurbanizowane są rozdzielone zwartymi kompleksami leśnymi Puszczy Knyszyńskiej,

- zachowany historyczny układ urbanistyczny miasta Supraśla z licznymi obiektami zabytkowymi i zachowanymi założeniami zieleni urządzonej i półurządzonej oraz wprowadzanie w jego zagospodarowanie terenów rekreacyjno – wypoczynkowych, w tym zespołów zieleni urządzonej i obiektów związanych z obsługą ruchu turystycznego, podkreślający funkcję uzdrowiskową miasta,
- ograniczona liczba obiektów związanych z intensywną działalnością gospodarczą, które w gminie są głównie skoncentrowane w zespoły zabudowy o takiej funkcji,
- brak w obszarze gminy obiektów związanych z działalnością gospodarczą powodujących ponadnormatywną emisję zanieczyszczeń i hałasu do środowiska,
- brak w obszarze gminy obszarów osuwania się mas ziemnych,
- wystarczające zasoby wodne umożliwiające zaopatrzenie ludności w wodę,

negatywne

- przebieg przez gminę dróg krajowych i wojewódzkich, będących głównym źródłem zanieczyszczeń i podstawowym emitorem hałasu w obszarze gminy,
- występowanie w granicach gminy obszarów zagrożonych powodzią,
- braki w uzbrojeniu obszarów zurbanizowanych gminy w sieć wodociągowo – kanalizacyjną,
- oparcie dostawy ciepła w gminie na indywidualnych źródłach związanych głównie ze spalaniem paliw stałych, co stanowi istotne źródło emisji zanieczyszczeń do atmosfery, szczególnie w okresie jesienno – zimowym.

1.1 Położenie geograficzne

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski gmina Supraśl położona jest na Wysoczyźnie Białostockiej i charakteryzuje się staroglacjalną, ale urozmaiconą rzeźbą terenu. Dominującymi formami rzeźby terenu są ciągi wzniesień i pojedyncze pagórki. Pod względem hydrograficznym obszar gminy należy do dorzecza górnej Narwi i jest położony w obrębie zlewni środkowego odcinka rzeki Supraśl. Głównymi dopływami Supraśli w granicach opracowania są: Sokółda, Płoska, Cieliczanka i Pilnica.

1.2 Powiązania przyrodnicze i ekologiczne

Elementy systemu przyrodniczego gminy składają się z obszarów węzłowych, korytarzy powiązań przyrodniczych i obszarów je wspomagających. Obszary węzłowe powinny posiadać trwałą strukturę biotyczną, zasilającą cały system. Poszczególne elementy środowiska przyrodniczego wchodzące w skład systemu przyrodniczego gminy powinny być powiązane ze sobą siecią korytarzy ekologicznych zapewniających swobodną migrację gatunków flory i fauny. Połączenia te powinny mieć trwały charakter, łącząc poszczególne elementy w silny układ przyrodniczy. Trwałą strukturę użytkowania posiadają tereny zabagnione, wnętrza dolin rzecznych i kompleksy leśne, stąd zwykle stanowią one podstawę tworzenia systemu powiązań przyrodniczych, pełniących funkcję obszarów węzłowych i korytarzy powiązań przyrodniczych. Do terenów wspomagających system zalicza się tereny wykazujące trwale wysoki procent powierzchni biologicznie czynnej. Potencjał biotyczny tych terenów jest różny, nie zawsze wysoki. Zalicza się do nich tereny zieleni urządzone, ogrody działkowe czy trwale użytki zielone.

Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Są to głównie mało przekształcone przez człowieka obszary lasów i dolin rzecznych, które są szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin i grzybów.

Korytarze ekologiczne są ważnym elementem w sieci obszarów chronionych w Polsce. Bardzo rozległe kiedyś siedliska zwierząt i roślin wskutek działalności człowieka zostały rozdrobnione i często także izolowane. Dlatego aby zapewnić prawidłowy rozwój gatunków, umożliwić im zdobycie pożywienia, ustanowienie terytorium, znalezienie partnera do rozrodu czy też ułatwić ucieczkę przed drapieżnikami i zdarzeniami losowymi (np. pożarami) konieczne jest połączenie siedlisk terenami umożliwiającymi bezpieczne przemieszczanie się zwierząt. Mogą to być liniowe pasy lasów bądź terenów porośniętych krzewami lub trawami, które nie tylko umożliwią przemieszczanie się, ale także dają zwierzętom niezbędne schronienie oraz dostęp do pożywienia.

Obszar gminy Supraśl ze względu na swoje położenie i występowanie dużego kompleksu leśnego Puszczy Knyszyńskiej oraz obszarów Natura 2000 (Puszcza Knyszyńska, Ostoja Knyszyńska) zaliczany jest do następujących korytarzy ekologicznych:

- obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym w ramach krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska,
- obszar węzłowy GKPn-3 Puszcza Knyszyńska (wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego) jako obszar węzłowy sieci ekologicznej

województwa) w ramach projektu korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce,

- główny korytarz ekologiczny GKPN-1B Dolina Biebrzy – Puszcza Knyszyńska Środkowy (również wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego).

Obszar GKPN-3 jest elementem Korytarza Północnego, który łączy Puszcze Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z Doliną Biebrzy, Puszcza Piską, Lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim. Następnie korytarz przechodzi przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Dalej biegnie przez Lasy Krajeńskie i Wałeckie oraz Drawskie, a potem przez Puszcze Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

Główny korytarz ekologiczny GKPN-1B obejmuje części otuliny Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” oraz dolinę rzeki Supraśl i SOO Siedlisk Natura 2000 – Ostoja Narwiańska PLH 200024.

Wyjątkowe walory przyrodnicze gminy były powodem do ustanowienia w siedliskach Puszczy Knyszyńskiej Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Knyszyńska”, który został utworzony Zarządzeniem nr 64 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 listopada 2011 r. na podstawie art. 33 ust. 1 oraz art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. W skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) wchodzi grunty Lasów Państwowych z 4 nadleśnictw: Supraśl, Dojlidy, Czarna Białostocka oraz Krynki o łącznej powierzchni 62 319 ha. Został on powołany w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody oraz edukacji ekologicznej. Pod względem przyrodniczym reprezentuje najcenniejszą i najbardziej charakterystyczną część Puszczy Knyszyńskiej z rozległymi lasami iglastymi i liściastymi. Występują tu również bagna, trzęsawiska i lasy podmokłe. Roślinność Puszczy Knyszyńskiej jest charakterystyczna również ze względu na swój przejściowy, boreo-nemoralny charakter. Wśród siedlisk borowych największą powierzchnię zajmuje bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna, w tym specyficzny ekotyp sosny zwyczajnej zwanej sosną „supraską” lub „masztową”. Znaczny udział stanowią ponad 100-letnie bory mieszane sosnowo – świerkowe. Występuje tu także bór mieszany wielogatunkowy z udziałem dębów.

Analiza komponentów środowiska i ich przestrzennego rozmieszczenia wskazuje, że system przyrodniczy gminy Supraśl oparty jest przede wszystkim na:

1. Obszarze węzłowym związanym z kompleksem leśnym Puszczy Knyszyńskiej, który obejmuje praktycznie $\frac{3}{4}$ powierzchni gminy.

2. Nieleśnych, użytkowanych ekstensywnie dolinach rzecznych Supraśli i Sokoldy wraz z ich dopływami.
3. Zlokalizowanych w południowej części gminy Stawach Dojlidzkich wraz z przyległymi obszarami zabagnionymi i dawnymi źródłiskami.

Obszary wspomagające system przyrodniczy są rozbudowane jedynie w mieście Supraśl. Są przede wszystkim bulwary wykonane w okolicach zbiornika wodnego oraz system historycznej zieleni miejskiej obejmującej parki oraz pozostałości ogrodów przyklasztornych. Te ostatnie są jedynie częściowo urządzone. W pozostałych częściach gminy obszary takie występują sporadycznie, głównie jako drobnopowierzchniowe zespoły zieleni w otoczeniu obszarów zabudowanych.

1.3 Rzeźba terenu i budowa geologiczna oraz zagrożenia geologiczne

W okresie kredy górnej obszar Puszczy Knyszyńskiej zajmowało morze, w którym odbywała się akumulacja kredy piszącej. Wraz z końcem ery mezozoicznej nastąpiła regresja morza, najmłodsze osady kredy i trzeciorzędu zostały częściowo zniszczone w okresie lądowym. W paleogenie górnym nastąpiła kolejna transgresja morska, osady paleogenu nie zachowały się w postaci ciągłej serii, ponieważ okres poprzedzający plejstocen to rozwój procesów denudacji powierzchni oraz akumulacji w dolinach rzecznych, jeziorach i rozlewiskach. Stąd powierzchnia podczwartorzędowa jest bardzo zróżnicowana, ale rozpoznana tylko w niewielkim stopniu nielicznymi wierceniami przebijającymi czwartorzęd.

Najstarsze osady czwartorzędu związane są z transgresją lądolodu zlodowaceń południowopolskich. Zachowały się one fragmentarycznie i leżą bezpośrednio na starszym podłożu. Podczas młodszych zlodowaceń środkowopolskich obszar został kilkakrotnie pokryty lądolodem. W czasie ostatniego na tym terenie zlodowacenia Warty lądolód wkraczał na omawiany obszar trzykrotnie. Miąższość osadów czwartorzędu została udokumentowana m. in. otworami w Supraślu – 187,0 m. Ze stadiem środkowym i górnym zlodowacenia Warty związana jest geneza rzeźby gminy Supraśl.

Obszar gminy charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą, różnorodnością dobrze zachowanych form polodowcowych i dużymi deniwelacjami powierzchni. Istotne znaczenie w formowaniu się rzeźby miały procesy aeralnego sposobu rozpadu lądolodu Warty, które prowadziły do powstawania licznych stref wytopiskowo - kemowych przy dużym udziale wód roztopowych, pochodzących z wytapiania dużych powierzchni martwych lodów.

W obszarze gminy wyróżnia się następujące formy geomorfologiczne:

- **Wysoczyzna morenowa** niemal na całym obszarze można określić, jako falistą. Wysokość jej zmienia się od 140,0 do 193,0 m n.p.m. W sąsiedztwie dolin rzecznych (Supraśl, Sokołda) występuje najniżej, od 140,0 do 145,0 m n.p.m. Wysoczyzna falista w centralnej części obszaru osiąga średnio 150,0–160,0 m n.p.m. Deniwelacje w obrębie wysoczyzny falistej sięgają 10–20 m. Wyraźne stoki o nachyleniu powyżej 12% nadają jej miejscami cech stosunkowo młodego krajobrazu.
- **Moreny czołowe akumulacyjne** bardzo wyraźnie zaznaczają się w rzeźbie terenu, a ich zbocza są przeważnie strome i ostro zarysowane. Na północny wschód od Supraśla, w centralnej części Puszczy Knyszyńskiej, znajduje się największa na tym obszarze morena o powierzchni powyżej 20 km². Strefa moren czołowych ma charakter zwartej masywu, rozczłonkowanego przez późniejszą erozję. W odkrywkach moren czołowych odsłaniają się osady zróżnicowane litologicznie: od piasków drobnoziarnistych do żwirów. Najczęściej są to żwiry i piaski różnoziarniste (pospółki) z otoczkami.
- **Formy akumulacji szczelinowej** są bardzo dobrze zaznaczone w morfologii. Są to okazałe wzgórza, wydłużone i stosunkowo wąskie, o stromych zboczach. Formy akumulacji szczelinowej osiągają duże wysokości w rejonie Kopnej Góry – 210,0 m n.p.m., Góry Smolnej – 173,0 m n.p.m. i Gór Czumazdowskich – 180,0 m n.p.m. Formy te, przeważnie o szerokości od kilkuset metrów do 1 km i długości rzędu 2-4 km (np. ciąg: Góra Smolna–Góra Bartoszyca – 3,5 km), dominują w krajobrazie. Wzgórza wznoszą się niekiedy do 40 m ponad powierzchnię otaczającej wysoczyzny. Kształt form i ich budowa (materiał zwałowy) wskazują, że w tym rejonie są one efektem akumulacji w szczelinach lodowych.
- **Zagłębienia powstałe po martwym lodzie** są jednym z głównych elementów rzeźby północnej części obszaru. Są to formy bardzo zróżnicowane pod względem wielkości i kształtu, związane z zanikiem pojedynczych brył martwego lodu. Te pospolite zagłębienia terenu, o stosunkowo małych powierzchniach rzędu 0,1–0,5 km², występują na całym omawianym obszarze. Dna niecek wypełniają serie osadów wytopiskowych o zróżnicowanej litologii: piasków, żwirów, mułków i glin, często pod przykryciem torfów.
- **Zagłębienia końcowe (wytopiskowe)** Do tej grupy należą rozległe wytopiska, częściowo wykorzystywane przez rzeki (Supraśl, okolice Studzianek) lub wypełnione torfami równiny torfowe. Obniżenia wytopiskowe, występujące w dolinach rzecznych, zostały przez te rzeki przekształcone np. niecki wytopiskowe przylegające do dolin Supraśli. Ich kształt jest bardzo

urozmaicony, a stopień przekształcenia obniżeń przez procesy rzeczne jest ograniczony do wąskiej strefy objętej zmianami położenia koryta rzecznego.

- **Równiny sandrowe** są związane z odpływem wód roztopowych u schyłku zlodowacenia Warty. Szlaki odpływu zostały wykorzystane przez współczesne rzeki. Równiny mają wydłużone kształty i nie tworzą rozległych pól sandrowych. Powierzchnia sandrowa towarzysząca dolinie Supraśli ma w części wschodniej wysokość 130,0–133,0 m n.p.m., a w części zachodniej 126,0–128,0 m n.p.m. Jeden z lepiej wykształconych szlaków sandrowych przecinających wysoczyznę (o przebiegu wschód–zachód) wiedzie od miejscowości Dworzysk do doliny Sokołdy. Długość tego szlaku przekracza 5 km. Wyraźne ślady przepływu sandrowego na wysokości około 125–130 m n.p.m. znajdują się w północnej części doliny Supraśli, pomiędzy ujściem Jałówki i Sokołdy, a wyloty doliny w części zachodniej na 145,0 n.p.m., w części wschodniej na 150,0 m n.p.m. Utwory wodnolodowcowe stanowią najczęściej warstwowane, naprzemianległe serie osadów piaszczystych i żwirowych.
- **Kemy** charakteryzują się dużą różnorodnością kształtu i wielkości – obok form stosunkowo dużych (1–2 km²) występują liczne małe, o powierzchni rzędu 0,1 km². Są to pojedyncze wzgórza i pagórki o nieregularnych kształtach i wysokości względnej do 20,0 m. Zespół form kemowych, usytuowanych w obniżeniu wytopiskowym, występuje w rejonie Studzianek. W Ogrodniczkach, położony jest jeden z największych kemów okolic Supraśla. Powierzchnia tej owalnej w zarysie formy przekracza 1 km², a wysokość sięga 165,0 m n.p.m. Na jej zboczach, na skutek eksploatacji kruszywa, powstała jedna z największych odkrywek w rejonie. Kemy zbudowane są najczęściej z warstwowanych piasków, żwirów i mułków.

Po ustąpieniu lodowca istotną rolę odegrały procesy denudacji i erozji związane z okresem zimnym (peryglacjalnym), które doprowadziły do pewnego złagodzenia rzeźby i częściowego zasypania obniżeń wytopiskowych oraz powstania wydym. Erozja holoceniowa, a następnie akumulacja pokryw organicznych wpłynęły głównie na obecny kształt dolin rzecznych i rozwój torfowisk.

Równiny piasków eolicznych i wydmy. Wydmy i piaski eoliczne tworzą na powierzchni płyty różnej wielkości. Utworzyły się one w pobliżu dolin rzecznych, w obrębie zagłębień wytopiskowych, a przede wszystkim na płaskich powierzchniach osadów wodnolodowcowych. Wydmy formują nieregularne wzniesienia wydłużone generalnie w kierunku W – E o wysokości względnej 2–5 m. Pola piasków eolicznych i wydym występują m.in., w sąsiedztwie Stawu Komosa, na północ i południe od miasta Supraśl. Wydmy i pokrywy piasków eolicznych tworzyły się w warunkach mroźnego klimatu w okresie, gdy na obszarze dzisiejszej Puszczy Knyszyńskiej dominowała pustynia arktyczna lub tundra z ubogą roślinnością. Pokrywy eoliczne i formy wydymowe zbudowane są z jasnożółtych, sypkich, piasków

drobnoziarnistych. Piaski eoliczne zostały powtórnie przewiane w okresie wylesienia i rolniczego użytkowania terenu. W odsłonięciach obserwuje się czasem poziomy gleb kopalnych wskazujące na istnienie antropogenicznych faz wydmotwórczych.

Dolinki i młode rozcięcia erozyjne są elementem odmładzającym rzeźbę obszaru. Formy związane z erozją wód powierzchniowych są dość dobrze rozwinięte, zwłaszcza w strefie moren czołowych. Na terenach użytkowanych rolniczo część dolinek przekształciła się w jary. Starsze suche dolinki wypełniają zazwyczaj utwory deluwialne: piaski, mulki, żwiry, gliny pylaste. Miąższość deluwii rzadko przekracza 2 m.

Doliny rzeczne. Głównymi ciekami badanego obszaru są rzeki: Supraśl, Sokołda i Płoska. Dna dolin rzecznych to najniżej położone powierzchnie: od 118,0 w części zachodniej do 129,0 m n.p.m. na wschodzie. Na południu obszaru dno doliny rzeki Płoski osiąga 128,0, a na północy, w dolinie Sokołdy – 139,0 m n.p.m. Dna dolin są płaskie, pokryte na powierzchni torfami i namułami. Na wielu odcinkach rzeki wykorzystują starsze formy, np. doliny wód roztopowych i dobrze wyrażone w rzeźbie rozległe niecki wytopiskowe. W dolinach oprócz typowych piasków i żwirów rzecznych występują często piaski zawierające humus, czasem z drobnym żwirem oraz ciemnoszare namuły. Rzadziej są to namuły torfiaste. Ponad współczesnym, na ogół zatorfionym dnem doliny wznoszą się fragmenty starszego tarasu holocenijskiego.

Równiny torfowe. Zwarta pokrywa torfów, o miąższości 1,0–2,0 m (Supraśl, Sokołda, itp.), występuje lokalnie w dolinach rzecznych Supraśli, Sokołdy i innych rzek. Powstały one w holocenie. Część torfowisk związana jest z formami wytopiskowymi. W torfowisku wysokim przy drodze z Supraśla do Ieśniczówki Krasne miąższość torfów sięga 10 m.

Pomimo dużych deniwelacji terenu, a także podatnych na erozję utworów powierzchniowych zagrożenie erozją ma charakter marginalny. Stwierdzenie to dotyczy zarówno erozji wietrznej, jak też wodno-powierzchniowej. Zgodnie z danymi z bazy SOPO w gminie Supraśl nie stwierdza się występowania obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych – osuwisk aktywnych i nieaktywnych oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi.

Odzwierciedleniem ukształtowania rzeźby terenu jest budowa geologiczna powierzchniowych warstw ziemi, które na terenie gminy zbudowane są z utworów pochodzenia plejstocenijskiego i holocenijskiego.

Miąższość utworów czwartorzędowych na tym obszarze wynosi 150-175m. Zalegające głębiej utwory trzeciorzędowe (głównie w postaci piasków kwarcowych i glaukonitowych), oraz jeszcze głębsze warstwy kredy (w postaci wapieni i margli) nie mają odbicia w obecnym kształcie form terenowych, jak również wychodni z utworów czwartorzędowych.

Serie utworów plejstocenijskich reprezentują od dołu:

- glina zwałowa dolna o dużej zawartości części spławialnych (miąższość ok. 20 m.)
- utwory między morenowe w formie osadów zastoiskowych (mulki i ropy),
- glina zwałowa górna miąższości ok. 20-30m., o składzie granulometrycznym gliny lekkiej (w niektórych miejscach glina ta znajduje się na powierzchni),
- piaski i żwiry wodnolodowcowe miąższości 2-20m. budujące formy szczelinowe sandry i pokrywy moreny ablacyjnej,

Lokalnie spotykane są utwory zastoiskowe w postaci mulków i ropy.

Holocen reprezentowany jest przez pokłady torfów, namulów i aluwia rzeczne występujące w dolinach rzek i obniżeniach wytopiskowych.

1.4 Surowce mineralne

W gminie Supraśl obecnie znajdują się trzy udokumentowane złoża kopalin, tj. Podsokoła (o powierzchni 0,58 ha), Podsokoła 1 (o powierzchni 0,642 ha) i Podsokoła 2 (o powierzchni 0,778 ha). Udokumentowane złoża sąsiadują ze sobą i wszystkie położone są w obrębie Podsokoła. Powierzchnia złóż jest niewielka. Kopalnią dla wszystkich udokumentowanych złóż jest torf leczniczy (borowina). Teren i obszar górniczy jest ustanowiony jedynie na złożu Podsokoła 2 (o tej samej nazwie). Wcześniej obszar i teren górniczy dotyczył również złoża Podsokoła 1, ale został zniesiony w 2017 r. na podstawie decyzji Starosty Powiatu Białostockiego.

Wymienione powyżej złoża zostały udokumentowane badaniami przeprowadzonymi w latach 1993 i 1994. W ramach prac dokumentacyjnych wykonano opracowanie pt. „Dokumentacja geologiczna w kategorii B złoża torfu „Podsokoła”, które opierało się na badaniach właściwości fizyczno-chemicznych oraz bakteriologicznych. Złoże borowiny na podstawie specjalistycznych badań uzyskało świadectwo potwierdzające wysoką jakość leczniczą. Jest to borowina typu niskiego, szczególnie korzystna w leczeniu schorzeń stawów, przewodu pokarmowego i dolegliwości kobiecych. Zgodnie z decyzją środowiskową roczne pozyskanie materii organicznej nie będzie przekraczało 250 m³. Technologia zakłada odkrywkowe, ręczne prowadzenie wydobywania. Eksploatacja kopalin zawsze wiąże się z dużą ingerencją w środowisko przyrodnicze. Decyzja środowiskowa nakłada szereg obostrzeń w zakresie pozyskania torfu, w szczególności zakłada eksploatację metodą ręczną bez odwodnień rowami opaskowymi. Eksploatacja torfu ma zachować w stanie prawie niezmiennym stosunki wodne torfowiska i nie doprowadzi do przekształceń występujących tam ekosystemów. Powstanie zbiornika

wodnego w skutek rekultywacji złoże będzie miało niewielki wpływ na zwiększony wydatek wodny na transpirację (parowanie lustra wody). Straty te nie będą jednak istotnymi w bilansie wodnym ze względu na niewielki obszar otwartej toni wodnej. W celu mitygacji oddziaływań wprowadzono ponadto następujące obowiązki:

- zmineralizowaną warstwę złoże organicznego, o miąższości około 10 cm, należy zebrać i usunąć poza obszar objęty eksploatacją. W żadnym wypadku nie wolno wykorzystywać zmurszałego nadkładu do rekultywacji wyrobiska. Będzie to prowadzić do wtórnej eutrofizacji wód gruntowych na skutek uwalniania biogenów. Zebrany nadkład należy zagospodarować na potrzeby związane z kształtowaniem terenów zielonych na obszarze gminy Supraśl.
- nie przetrzymywać urobku na terenie wyznaczonym jako miejsce załadunku, nadkład oraz urobek muszą być wywożone bezpośrednio po pozyskaniu.
- prace związane ze zdjęciem nadkładu oraz wydobywaniem borowiny przeprowadzać wyłącznie ręcznie, bez stosowania sprzętu mechanicznego.
- przeszkolić pracowników odpowiedzialnych za pozyskiwanie borowin w zakresie przestrzegania wymogów ochrony środowiska.
- nie dopuszczać do pogorszenia stosunków wodnych mokradła. Zakazuje się rozbiórki istniejących i nowych tam oraz żeremi bobrowych, odmulania cieków melioracji szczegółowej w granicach wydziałów ewidencyjnych na których planowana jest lokalizacja inwestycji, a także budowy nowych systemów odwadniających.
- eksploatacja borowiny powinna być objęta stałym nadzorem przyrodniczym w zakresie dotyczącym przestrzegania norm ochrony środowiska, organizacji wydobywania
- kopaliny, a przede wszystkim zgodności stosowanych procedur sprecyzowanych w decyzji środowiskowej.
- sprzęt wykorzystywany do transportu kopaliny musi być w dobrym technicznym, powinien być także zaopatrzony w absorbent wycieków olejowych.
- w celu ograniczenia śmiertelności zwierząt kopytnych brzozy wyrobiska należy kształtować z odpowiednim, niewielkim spadkiem. Pomimo wygradzenia złoże w fazie eksploatacji zalecenie to należy realizować na każdym etapie fazy wydobywania kopaliny.
- po zakończeniu eksploatacji obszar wyrobiska należy poddać rekultywacji w kierunku wodnym.

- niezbędny jest prowadzenie monitoringu położenia zwierciadła wód gruntowych pierwszego poziomu wodonośnego. W ujęciu metodycznym powinien on się opierać na co najmniej dwóch studzienkach pomiarowych położonych powyżej i poniżej planowanej inwestycji.

Poza borowiną na terenie gminy Supraśl występują bardzo ubogie zasoby surowców naturalnych. Jedynie w rejonie wsi Ogrodniczki znajdują się złoża kruszyw naturalnych (głównie żwir, pospółka, piaski), a w okolicach Sobolewa piaski budowlane. Obecnie oba złoża są już jednak wyczerpane lub ich eksploatacja stała się nieefektywna ekonomicznie. W związku z tym kopalnie znajdują się w fazie rekultywacji.

1.5. Warunki wodne

1.5.1 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe gminy Supraśl znajdują się w całości w zlewni IV rzędu Supraśli. Obszar tej dużej zlewni można podzielić na 22 zlewni cząstkowych VI rzędu. Wykaz zlewni wskazano w poniższej tabeli.

Nazwa zlewni	Powierzchnia [ha]
Słoja	81,51
Migówka	722,22
Bakinówka do Strugi Bobrownickiej	161,87
Biała od powyżej Stawów Dojlidzkich do dopł. spod Halickich	1 147,66
Biała powyżej Stawów Dojlidzkich	4,29
Cieliczanka (Starzynka)	1 035,36
Dolistówka	353,73
Dopływ spod Ogrodniczek	1 027,04
Jałówka	953,90
Pilnica	3 369,58
Płoska od Świniobródki do ujścia	140,31
Sokołda od Migówki do Woroniczej	1 278,11

Sokołda od Woroniczej do ujścia	1 861,97
Struga Bobrownicka (Rudka)	2 445,60
Supraśl od Cieliczanki do Jałówki	1714,79
Supraśl od dopł. spod Ogrodniczek do Czarnej	37,64
Supraśl od Jałówki do Pilnicy	399,30
Supraśl od Pilnicy do dopł. spod Ogrodniczek	123,73
Supraśl od Płoski do Cieliczanki	125,51
Supraśl od Słoi do Sokołdy	0,06
Supraśl od Sokołdy do Płoski	1 679,83
Woronicza	199,37

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne gminy Supraśl na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (KZGW, 2012)

Sieć rzeczna na terenie gminy, pomimo pewnych zmian związanych z melioracjami i regulacją koryt rzecznych, zachowała w dużej mierze swój naturalny charakter. Odnosi się to głównie do strumieni w obrębie uroczysk leśnych. Dolina Supraśli i doliny jej większych dopływów zostały wcześniej wylesione i jako użytki zielone uległy pewnym przemianom również w sferze stosunków wodnych. Duży wpływ na ukształtowanie się sieci rzecznej miała geneza glacialna terenu. Znaczne odcinki dzisiejszych dolin rzecznych powstały, jako doliny odpływu wód roztopowych pochodzących z zamierającego lądolodu. Doliny rzek lodowcowych łączyły często ze sobą nieckowate obniżenia, w których tkwiły lub wytopiły się już bryły martwego lodu. Zostały po okresie lodowcowym układ jest bardzo czytelny w przebiegu współczesnych dolin rzecznych. Większość głównych rzek wraz z Supraślą ma specyficzny kształt dolin, w których na przemian występują odcinki przewężeń, czasami o charakterze przełomów oraz wyraźne, miejscami bardzo duże, misowate obniżenia wypełnione torfami.

Najważniejszą rzeką jest Supraśl, jej zlewnia, która należy do dorzecza Wisły, obejmuje cały teren Puszczy Knyszyńskiej. Na terenie gminy największe znaczenie mają jej bezpośrednie dopływy: Sokołda, Słoja, Płoska i Pilnica. Wykaz cieków wodnych w gminie przedstawiono w poniższej tabeli.

L.p.	Rzeka	Długość [km]	Rząd
1	Biała	1,28	IV
2	Cieliczanka	4,50	IV
3	Dopływ powyżej Bobrowej	0,51	VI
4	Dopływ spod Drukowszczyzny	0,63	V
5	Dopływ spod Kol. Sobolewo	2,74	VI
6	Dopływ spod Ogrodniczek	5,58	IV
7	Jałówka	2,38	IV
8	Kowszówka	1,34	V
9	Krasna Rzeczka	3,89	V
10	Łanga	0,38	VI
11	Migówka	0,15	V
12	Pilnica	9,25	IV
13	Płoska	1,27	IV
14	Sokołda	10,28	IV
15	Struga Bobrownicka	8,71	V
16	Supraśl	19,35	III
17	Woronicza	2,12	V

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne gminy Supraśl na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (KZGW, 2012)

Duża część rzek i strumieni była regulowana, tj. prostowana, co oznacza, że część koryt ma sztuczny charakter, a dawne, naturalne koryta przekształciły się w starorzecza, zarosły lub zostały zasypane. Na tym tle korzystnie wypada Płoska, z licznymi, dobrze zachowanymi meandrami. Szersze tarasy rzeczne, a zwłaszcza zatorfione niecki, przez które przepływają rzeki, zostały zmeliorowane. W efekcie, powstała sieć sztucznych rowów, pochodzących z różnych okresów melioracji. Na terenie gminy w największym stopniu została zmeliorowana dolina Sokołdy, natomiast fragment doliny Supraśli w obrębie gminy ma dość naturalny charakter. Melioracje wpłynęły niekorzystnie na stan wód gruntowych i rytm zalewów powierzchniowych w dolinach rzecznych, a w konsekwencji na środowisko glebowe. Odwodnienia przyczyniły się do mineralizacji materii organicznej, powstawania gleb torfowo-murszowych oraz zahamowania akumulacji materii organicznej.

Pomimo pewnych uciążliwości i strat, jakie są związane z rosnącą obecnością bobrów w Puszczy Knyszyńskiej, ich działalność należy traktować, jako istotny i korzystny, z ekologicznego i hydrologicznego punktu widzenia, czynnik poprawy stanu środowiska wodnego gminy.

Na terenie gminy nie występują naturalne zbiorniki wodne, poza zawodnionymi starorzeczami. Wszystkie większe i mniejsze zbiorniki wodne mają sztuczny charakter. Są to stawy hodowlane, część zbiorników ma charakter retencyjny lub zbiorników przeciwpożarowych. Drobne zbiorniki towarzyszą często terenom osadniczym i mają różnorodne przeznaczenie gospodarcze. Obecność wód stojących jest korzystna, ponieważ, jak wykazały badania prowadzone na terenie, zamieszkują je liczne gatunki płazów, głównie żab. Stwierdzono występowanie gatunków chronionych, np. kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Stawy wykorzystywane są także jako miejsca żerowania i schronienia przez wydrę europejską i bobra europejskiego. Większe obiekty wodne są wykorzystywane jako tereny lęgowe licznej grupy ptaków wodno-błotnych oraz tereny wypoczynkowe ptaków migrujących wiosną i jesienią.

Wykaz zbiorników wodnych w gminie Supraśl przedstawiono w poniższej tabeli.

Nazwa/zespół zbiorników	Liczba	Powierzchnia w ha	Rzeka
Stawy Dojlidzkie	7	100,90	Biała
Stawy Sobolewskie	4	12,11	ciek melioracyjny
Krasne	4	4,75	Pilnica
Jezioro Komosa	1	15,18	Pilnica

Zbiornik bez nazwy	1	1,49	Pilnica
Zbiornik bez nazwy	1	2,32	Krasna Rzeczka

Źródło: opracowanie ekofizjograficzne gminy Supraśl na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (KZGW, 2012)

1.5.2 Zagrożenie powodziowe

W gminie Supraśl wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy Prawo Wodne. Są to obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%). Dodatkowo w gminie znajdują się granice obszarów zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

Za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego odpowiedzialne jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej). Obszary zostały wyznaczone na podstawie Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa), ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zmianami oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. w sprawie opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (Dz. U z 2018 r. poz. 2031). Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne.

Dyrektywa Powodziowa (art. 14 ust. 2) stanowi, że mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego są poddawane przeglądowi i w razie potrzeby aktualizacji do dnia 22 grudnia 2019 r., a następnie co 6 lat. Ustawa Prawo wodne zachowuje ważność map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego sporządzonych w I cyklu planistycznym (art. 555 ust. 2 pkt 4 i 5) i nakazuje ich przegląd do dnia 22 grudnia 2019 r. i w razie potrzeby aktualizację. Obszary zagrożenia powodziowego obejmujące obszar gminy Supraśl zostały wyznaczone w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) i udostępnione w październiku 2020 r. W I cyklu planistycznym obszary zagrożenia powodziowego w gminie nie zostały wyznaczone, obowiązywały obszary

wyznaczone na podstawie sporządzonego przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Studium Ochrony Przeciwpowodziowej dla rzeki Supraśl.

1.5.3 Wody podziemne

Obszar gminy Supraśl położony jest w granicach JCWPd nr 55 (europejski kod JCWPd: PLGW230055). Duża wydajność i zasobność poziomów wodonośnych na terenie puszczy, w połączeniu z wodami głębokiej, piaszczystej pradoliny Supraśli, powoduje, że część zachodnia gminy stanowi fragment rozległego zbiornika wód podziemnych. Udokumentowane zasoby tego zbiornika zostały objęte granicami Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 218 „Pradolina rzeki Supraśl”, o powierzchni 85,8 km² i zasobie ca 56700 m³/d. Zbiornik ten swoimi granicami obejmuje jedynie niewielki obszar gminy – północno – zachodnia granica gminy. Zbiornik nr 218 został objęty w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego granicą obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych. Obszar ochronny obejmuje północno – zachodnie rejony gminy Supraśl. Jest to zbiornik, który poprzez ujęcia w Wasilkowie i Jurowcach zasila Białystok w wodę pitną, a północno-zachodnia część gminy znajduje się w granicach terenu ochrony pośredniej strefy ochronnej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie (*Rozporządzenie nr 13/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 24 lipca 2014 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 2921)*), zmienionego na podstawie *Rozporządzenie nr 25/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 30 października 2015 r (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz 3450)*.

1.5.4 Zanieczyszczenie wód.

Ramowa Dyrektywa Wodna (2000), ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej w Europie, nakłada na wszystkie kraje członkowskie obowiązek osiągnięcia dobrego stanu wód. Określa również sposób dokonywania ocen stanu wód. Oprócz oceny wg zasad wprowadzonych przez RDW, wykonywane są oceny jakości wód powierzchniowych z uwzględnieniem ich przeznaczenia oraz sposobu wykorzystania, wynikające z innych dyrektyw Unii Europejskiej z obszaru wodnego. Pierwszy plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, uwzględniający RDW, został przyjęty w 2011 r. (M.P. z 2011 Nr 49 poz. 549). Aktualizacja Planu (nowy Plan) został przyjęty na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911, ze zmianami).

W ramach Planu gospodarowania wodami wydzielono:

- jednolite części wód podziemnych – oznaczające określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych (JCWPd)
- jednolite części wód powierzchniowych – oznaczające oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych (jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wody, rzeka, struga, strumień, potok, kanał, lub ich część, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne) (JCWP).

Na obszarze dorzecza Wisły wyznaczonych jest obecnie:

- 2660 jednolitych części wód rzek,
- 5 jednolitych części wód przejściowych,
- 6 jednolitych części wód przybrzeżnych,
- 484 jednolite części wód jezior,
- 94 jednolite części wód podziemnych,

Wydzielenie różnych typów wód jest wstępnym etapem na drodze do ustalenia zgodnej z RDW oceny i klasyfikacji stanu ekologicznego wód. Opracowanie typologii wód powierzchniowych było niezbędne z powodu ogromnej różnorodności warunków środowiskowych, które wpływają na charakter występowania organizmów wodnych.

Warunki środowiskowe wynikają z takich czynników, jak m. in.:

- wielkość powierzchni zlewni,
- wysokość na poziomie morza,
- typ podłoża,
- przypisanie cech właściwych dla ekoregionów.

Typy wód, w warunkach nie naruszonych przez człowieka, różnią się pod względem cech biologicznych. Z tego względu stanowiąc będą wzorzec do określenia stopnia odchylenia przy ocenie stanu ekologicznego wód. Dobry stan charakteryzowany jest w zależności od poszczególnych typów wód a JWCP określa się w tym przypadku jako naturalna część wód. Natomiast zakwalifikowanie wód do zmienionych wód części wód zaliczono tzw. SZCW, czyli części których charakter został zmieniony w skutek fizycznego oddziaływania człowieka wód oraz tzw. SCW, czyli części wód powstałą w wyniku działalności człowieka.

W wyniku przeprowadzonych prac, na obszarze dorzecza Wisły, jako silnie zmienionych części wód jest wyznaczonych:

- dla JCWP rzecznych, 2108 naturalnych, 491 SZCW i SCW 61.
- dla JCWP jeziornych, 464 naturalnych, 20 SZCW i SCW 0,
- dla JCWP przybrzeżnych, 5 naturalnych, 1 SZCW i SCW 0,
- dla JCWP przejściowych, 3 naturalnych, 2 SZCW i SCW 0,.

Natomiast jako sztucznych części wód wyznaczonych jest 58 jednolitych części wód rzek.

Przy wydzielaniu JCWPd brano pod uwagę szereg materiałów i podziałów obowiązujących w hydrogeologii. Głównymi kryteriami przy wyznaczaniu JCWPd były: związek hydrauliczny wód podziemnych z wodami powierzchniowymi, typ ośrodka geologicznego i rozciągłości poziomów wodonośnych, granice hydrauliczne i hydrostrukturalne, warunki zasilania wód podziemnych, związek wód podziemnych z ekosystemami bagiennymi (obszary sieci Natura 2000), rozmieszczenie punktów monitoringu wód podziemnych, strefy poboru wód podziemnych kształtujące regionalny układ krążenia (aglomeracji miejsko-przemysłowych i górnictwa), charakter i zasięg antropogenicznego oddziaływania oraz stopnia przekształcenia chemizmu wód podziemnych, grupowania jednorodnych jednolitych części wód podziemnych o zbliżonym stanie chemicznym i ilościowym (agregacja według wybranego kryterium jednorodności).

Gmina Supraśl znajduje się na terenie JWP:

Jednolite części wód rzecznych:

- RW200017261649, Płaska - typ JWCP - **Potok nizinny piaszczysty (17)**, status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – dobra, , cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2015 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – brak, typ odstępstwa – nie dotyczy,
- RW200017261658, **Dopływ spod Ogrodniczek** - typ JWCP - Potok nizinny piaszczysty (17), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek

działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,

- RW2000172616569, **Pilnica** - typ JWCP - Potok nizinny piaszczysty (17), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- RW200024261655, **Supraśl od Grzybówki do Pilnicy** - typ JWCP - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24), status – silnie zmieniona część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie oceny rzeczywistego stanu i zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe

postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,

- RW200017261652, **Cieliczanka (Starzynka)** - typ JWCP - Potok nizinny piaszczysty (17), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- RW200024261629, **Sokoła od Jałówki do ujścia** - typ JWCP - Mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
- RW2000172616289, **Woronicza** - typ JWCP - Potok nizinny piaszczysty (17), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny

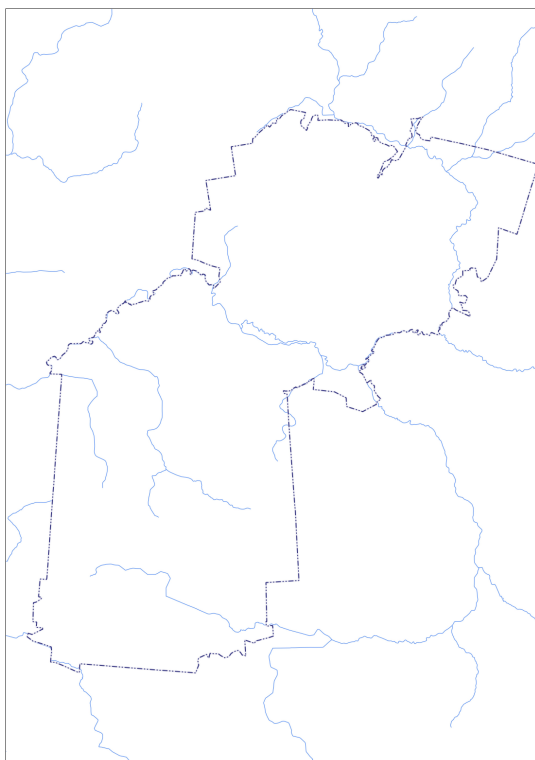
i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,

- RW2000232616272, **Kowszówka** - typ JWCP - Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (23), status – naturalna część wód, ocena obecnego stanu – zła, cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny do 2021 r., ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych, dysproporcjonalne koszty, typ odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie uzasadnienie odstępstwa,

Jednolite części wód podziemnych:

- **PLGW200052**, stan ilościowy – dobry, stan chemiczny - dobry, ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona, cel środowiskowy – dobry stan ilościowy i chemiczny, odstępstwo art. 4.4, 4.5 RDW – nie, typ odstępstwa – nie dotyczy, termin osiągnięcia dobrego stanu – 2015, uzasadnienie odstępstwa – nie dotyczy..

Schemat układ jednolitych części wód powierzchniowych w gminie Supraśl

Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych, ustalonych na mocy art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej

W pierwszym cyklu planowania gospodarowania wodami w Polsce, cele środowiskowe dla części wód zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Zastosowane podejście, polegające na przyjęciu za cele środowiskowe wartości granicznych odpowiadających dobremu stanowi wód, związane było z niekompletnym zrealizowaniem prac w zakresie opracowania warunków referencyjnych dla poszczególnych typów wód, a tym samym brakiem możliwości ustalenia wartości celów środowiskowych wg charakterystycznych wymagań względem poszczególnych typów we wszystkich kategoriach wód. Dodatkowo, z uwagi na trwające prace w zakresie opracowywania metodyk oceny stanu hydromorfologicznego oraz fakt, że monitoring w zakresie badań stanu chemicznego jest jeszcze w fazie kształtowania i rozbudowy ustalenie celów środowiskowych zostało oparte o dostępne wartości graniczne wskaźników podanych w rozporządzeniu w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Cele środowiskowe dla wód podziemnych ustalonych na mocy Art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Zgodnie z definicją umieszczoną w Ramowej Dyrektywy Wodnej dobry stan wód podziemnych oznacza stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony, jako co najmniej „dobry”. Art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej przewiduje dla wód podziemnych następujące główne cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych (derogacje).

Dyrektywa przewiduje odstępstwa od założonych celów środowiskowych, jeżeli ich osiągnięcie dla danej części wód w ustalonym terminie nie będzie możliwe z określonych przyczyn.

W myśl art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, odstępstwa zdefiniowane są następująco:

- odstępstwa czasowe – dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub najpóźniej do 2027 (art. 4.4, 4.5 RDW) – ze względu na brak możliwości technicznych wdrażania działań, dysproporcjonalne koszty wdrożenia działań, warunki naturalne niepozwalające na poprawę stanu części wód,
- ustalenie celów mniej rygorystycznych (art. 4.5 RDW), ze względu na brak możliwości technicznych wdrożenia działań, dysproporcjonalne koszty wdrożenia działań
- czasowe pogorszenie stanu wód (art. 4.6 RDW),
- nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji (art. 4.7 RDW), ze względu na brak nowych zmian w charakterystykach fizycznych jednolitych części wód, nowych form zrównoważonej działalności gospodarczej człowieka.

Ocena wpływu na stan wód powierzchniowych wiąże się z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, która miała na celu zidentyfikowanie tych JCWP, które z powodu występowania istotnych oddziaływań antropogenicznych mogą nie osiągnąć ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zidentyfikowane JCWP rzeczne, w przypadku których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jest wysokie, wymagają wprowadzenia działań uzupełniających zorientowanych na

ograniczenie lub całkowitą redukcję występujących w nich presji. W związku z tym, aby ocenić czy obecny poziom presji może skutkować nieosiągnięciem celów środowiskowych, należało określić stopień oddziaływania presji na wody. Podstawą oceny ryzyka była aktualna ocena stanu wód w okresie 2010 - 2012 wraz z danymi pochodzącymi z monitoringu wód powierzchniowych, na podstawie których została ona wykonana. Dodatkowo w trakcie oceny uwzględniono wyniki oceny stanu oraz dane monitoringowe z 2013 r. Z uwagi na fakt, że osiągnięcie celów środowiskowych przez JCWP powinno nastąpić w 2015 r., jako zagrożone zostały wyznaczone JCWP rzeczne w stanie poniżej dobrego, określonym na podstawie oceny stanu wód z lat 2010 - 2012, chyba że według danych monitoringowych z 2013 r. wyniki oceny wskazywały na osiągnięcie dobrego stanu wód w zakresie wskaźników (lub grup wskaźników), które w latach 2010 - 2012 były podstawą określenia stanu JCWP jako złego. Analogicznie, w przypadku gdy na podstawie oceny stanu wód w latach 2010 - 2012 stan danej JCWP został określony jako dobry, a po przeprowadzeniu monitoringu wód w 2013 r. w zakresie wskaźników (lub grup wskaźników), które nie były badane poprzednio, ocena stanu JCWP uległa pogorszeniu, została ona uznana za zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Identyfikacja znaczących presji dla JCWP rzecznych została przeprowadzona na podstawie analizy stopnia wiarygodności oceny stanu wód z lat 2010 - 2013, występujących przekroczeń wskaźników lub grup wskaźników, sposobów korzystania z wód zlewni i jej zagospodarowania, przewidywanych efektów realizacji działań podstawowych oraz przy zastosowaniu wyżej przedstawionych założeń dotyczących oceny ryzyka nieosiągnięcia przez JCWP celów środowiskowych.

Główne presje oddziałujące na części wód rzecznych to zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa, zrzuty ścieków komunalnych, przemysłowych i kopalnianych oraz niska emisja.

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych miała na celu zidentyfikowanie JCWP jeziornych, w których nasilenie presji antropogenicznych może spowodować ryzyko nieosiągnięcia ustalonych dla nich celów środowiskowych. Analiza ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych została wykonana na podstawie wyników badań monitoringowych jezior z lat 2007-2013, a w przypadku jezior niebadanych w tym okresie, na podstawie analizy presji w zlewni. W tym celu określono tzw. progi presji znaczącej w odniesieniu do ładunków azotu i fosforu powstających w zlewni całkowitej oraz w pasie szerokości 1000 m wokół każdego jeziora, przy uwzględnieniu przyjętych typów abiotycznych jezior. Progi presji znaczącej wyznaczono na podstawie analizy związku pomiędzy stanem jezior monitorowanych i nasileniem presji oddziałującej na te jeziora.

Zidentyfikowanie tego związku umożliwiło określenie ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego przez jeziora, dla których nie prowadzono monitoringu i nie były dostępne dane na temat stanu ich wód, natomiast dostępne były dane o oddziałujących na nie presjach. Jako zagrożone zostały wskazane te

niemonitorowane jeziora, dla których przekroczenie specyficznego dla typu progu presji znaczącej nastąpiło dla obu tych parametrów (ładunków P i N) lub któregośkolwiek z nich.

Z uwagi na szacunkowy charakter oceny nasilenia zidentyfikowanych presji, oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dokonano przede wszystkim na podstawie aktualnych wyników monitoringowych badań jezior, o ile były dostępne. Przyjęto, że części wód zaliczone do stanu bardzo dobrego i dobrego na podstawie badań monitoringowych traktowane są jako niezagrożone tym ryzykiem, a jeziora reprezentujące stan gorszy niż dobry należą do zagrożonych.

Zagrożonym JCWP jeziornym zostały przypisane działania podstawowe oraz działania uzupełniające, jeśli działania uzupełniające były niezbędne do ograniczenia negatywnych oddziaływań na stan wód. Najistotniejszym czynnikiem oddziałującym na jakość JCWP jeziornych są zanieczyszczenia pochodzące ze spływów obszarowych z terenów użytkowanych rolniczo. Ładunki azotu i fosforu z terenów rolniczych (grunty orne, pastwiska, obszary intensywnej hodowli) oraz z rozproszonej zabudowy wiejskiej oraz rekreacyjnej (położonej w zlewni bezpośredniej jezior) nasilają eutrofizację wód jezior. W przypadku niektórych jezior ładunek biogenów pochodzących z depozycji atmosferycznej oraz z terenów leśnych może mieć też istotny udział w całkowitym ładunku powstającym w zlewni jeziora. Znaczenie ładunków zanieczyszczeń ze źródeł punktowych (głównie ścieki komunalne) w kształtowaniu jakości wód jezior w ostatnich latach ulega ograniczeniu, przy czym wprowadzane są one do jezior głównie za pośrednictwem dopływów. Bezpośrednie zrzuty do jezior są rzadkie. Ze względu na fakt, że wpływu presji obszarowych i punktowych nie da się rozdzielić, gdyż oddziałują na ekosystemy wód jezior synergicznie, możliwe jest jedynie określenie typu presji, która ma największy udział w dostarczaniu ładunku zanieczyszczeń do wód JCWP jeziornych. W porównaniu do obszarowych źródeł zanieczyszczeń i ich wpływu na stan wód oddziaływanie punktowych źródeł na JCWP jeziorne jest mniejsze.

W celu przeprowadzenia oceny wpływu presji na JCWP przejściowe i przybrzeżne w pierwszej kolejności zidentyfikowano ich występowanie w poszczególnych JCWP z uwzględnieniem podziału na rodzaje oddziaływań.

Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł punktowych, głównie z oczyszczalni ścieków, w postaci związków azotu i fosforu, nasilają eutrofizację szczególnie w przypadku wód przejściowych. Na obszarze dorzecza Wisły największe znaczenie dla jakości wód przejściowych i przybrzeżnych mają źródła punktowe. Do JCWP przejściowych i przybrzeżnych niewiele zanieczyszczeń dostaje się bezpośrednio z punktowych zrzutów do tych wód, natomiast zanieczyszczenia z tych źródeł dostają się w znacznej ilości z wodami rzek, do których są wprowadzane ścieki. W obszarze zlewni, które mogą mieć wpływ na JCW przejściowych i przybrzeżnych, zidentyfikowano również składowiska odpadów

komunalnych. Ocieki z niezabezpieczonych składowisk odpadów mogą spowodować zwiększenie ilości substancji toksycznych, substancji biogennych i związków organicznych i przedostawać się, z wodami rzek, do JCWP przejściowych i przybrzeżnych.

Metodyka oceny stanu wód podziemnych obejmuje ocenę stanu chemicznego i ilościowego. Ostateczna ocena stanu JCWPd przyjmuje gorszy wynik z tych dwóch ocen. W ramach oceny wykonuje się pięć testów klasyfikacyjnych określających stan chemiczny wód podziemnych i cztery testy określające stan ilościowy. Testy przeprowadza się w odniesieniu do wszystkich JCWPd i powinny być wykonane niezależnie od siebie, a jako wartość końcową mogą przyjąć wynik „dobry” lub „słaby”. Ocena stanu JCWPd wykonywana jest na podstawie wyników monitoringu wód podziemnych i przeprowadzana jest z uwzględnieniem budowy geologicznej, warunków krążenia wód podziemnych i siły oddziaływania presji.

Podczas oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych wzięto pod uwagę praktycznie wszystkie elementy mające znaczenie dla oceny stanu wód podziemnych, zarówno ilościowego, jak i chemicznego.

Pierwszym etapem było przeanalizowanie występujących presji antropogenicznych, ich identyfikacja i ocena wpływu na stan ilościowy i chemiczny JCWPd. Elementem decydującym o wielkości zagrożenia wód podziemnych zanieczyszczeniem był, przede wszystkim, sposób użytkowania terenu i rozmieszczenie źródeł zanieczyszczeń. W kolejnym etapie przeanalizowano warunki hydrogeologiczne w poszczególnych JCWPd ze względu na naturalną odporność systemu hydrogeologicznego na zanieczyszczenia. W tym przypadku zagrożenie wód podziemnych zanieczyszczeniami pochodzenia antropogenicznego zależy między innymi od głębokości występowania warstw wodonośnych, stopnia izolacji od powierzchni terenu (na przykład przez utwory słabo przepuszczalne). W następnym etapie oceny porównano wcześniej uzyskane dane z wynikami monitoringu wód podziemnych w JCWPd, które stanowiły wskaźnik wpływu presji na stan wód podziemnych. Na tym etapie wykorzystano, zarówno wyniki monitoringu stanu ilościowego, jak i wyniki monitoringu stanu chemicznego.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdzono, że w największym stopniu zagrożone są wody gruntowe, których zwierciadło występuje na głębokości mniejszej niż 5 m znajdujące się w obrębie aglomeracji miejsko-przemysłowych oraz terenów rolniczych intensywnie użytkowanych. Jednak to intensywna działalność górnicza miała największy wpływ na ocenę wybranych JCWPd jako zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Na obszarze dorzecza Wisły zidentyfikowano następujące rodzaje presji dla wydzielonych części wód powierzchniowych i podziemnych:

Punktowe źródła zanieczyszczeń

- zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych
- składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych
- przypadkowe skażenia środowiska gruntowo - wodnego
- pobory kruszywa

Obszarowe źródła zanieczyszczeń

- zanieczyszczenia związkami azotu i fosforu ze źródeł rolniczych
- działalność górnicza (odwodnienie wyrobisk i odwodnienia wgłębne),
- aglomeracje miejsko – przemysłowe (tereny zurbanizowane), przede wszystkim zrzuty ścieków komunalnych z terenów nieobjętych kanalizacją, spływ wód opadowych z obszarów zabudowanych oraz zmiany stanu ilościowego na pobór wód do celów komunalnych i gospodarczych,
- melioracje,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- niska emisja w zakresie substancji priorytetowych: benzo(g,h,i)peryenu oraz indeno(1,2,3-cd)pirenu – depozycja zanieczyszczeń z atmosfery.

Wody powierzchniowe w zlewni Supraśli w granicach gminy Supraśl znajdują się w obrębie sieci monitoringowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku oceniającej ich jakość i stan ekologiczny. Monitoring stanu jakościowego prowadzony jest jednak wyrywkowo, brak jest permanentnej obserwacji stanu chemicznego wód. Dane wynikające z monitoringu wód są publikowane w Raportach o stanie środowiska województwa podlaskiego. Ostatni opublikowany raport pochodzi z 2015 r. Aktualniejsze dane zostały zawarte w **Klasyfikacja elementów stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód powierzchniowych płynących województwa podlaskiego na podstawie badań z 2017 r.** Klasyfikacja ta została wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku zgodnie z warunkami określonymi w obowiązujących przepisach prawa. Podstawą klasyfikacji było rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1187) – obecnie nieobowiązujące. Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego, w tym elementów fizykochemicznych i biologicznych oraz klasyfikacja stanu chemicznego w punktach pomiarowo-kontrolnych, stanowi pierwszy etap działań,

służących wykonaniu oceny stanu wód w Jednolitych Częściach Wód Powierzchniowych (JCWP). Wyniki badań zostały zaprezentowane w Ocenie stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2017 roku.

Kryteria oceny stanu wód w ocenie wykonano według poniższych kryteriów.

Klasa elementów biologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
III	stan / potencjał umiarkowany	III	III
IV	stan / potencjał słaby	IV	IV
V	stan / potencjał zły	V	V
Klasa elementów hydromorfologicznych			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
Klasa elementów fizykochemicznych (3.1-3.6)			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
I	stan bdb / potencjał maks.	I	I
II	stan db / potencjał db	II	II
PSD	poniżej stanu / potencjału dobrego	PPD	PPD
stan / potencjał ekologiczny			
stan ekologiczny		potencjał ekologiczny (jcw sztuczne)	potencjał ekologiczny (jcw silnie zmienione)
BARDZO DOBRY	stan bdb / potencjał maks.	MAKSYMALNY	MAKSYMALNY
DOBRY	stan db / potencjał db	DOBRY	DOBRY
UMIARKOWANY	stan / potencjał umiarkowany	UMIARKOWANY	UMIARKOWANY
SŁABY	stan / potencjał słaby	SŁABY	SŁABY
ZŁY	stan / potencjał zły	ZŁY	ZŁY
stan chemiczny			
DOBRY	stan dobry		
PSD	stan poniżej dobrego		
stan			
DOBRY	stan dobry		
ZŁY	stan zły		

Według tego raportu stan jednolitych części wód rzecznych obejmujących gminę Supraśl przedstawiał się następująco (JCW objęte monitoringiem):

- **RW200017261649, Płoska - klasa elementów biologicznych** – brak danych, **klasa elementów fizykochemicznych** – brak danych, **potencjał ekologiczny** – brak danych, **stan chemiczny** – PSD, **stan JCW** – zły,
- **RW200024261655, Supraśl od Grzybówki do Pilnicy - klasa elementów biologicznych** – brak danych, **klasa elementów fizykochemicznych** – brak danych, **potencjał ekologiczny** – brak danych, **stan chemiczny** – PSD, **stan JCW** – zły,
- **RW200024261629, Sokołda od Jałówki do ujścia - klasa elementów biologicznych** – III, **klasa elementów fizykochemicznych** – II, **potencjał ekologiczny** – umiarkowany, **stan chemiczny** – PSD, **stan JCW** – zły,

Ocena stanu wód w gminie wg wyników badań przedstawionych powyżej jest fragmentaryczna, ponieważ obejmuje jedynie część wyodrębnionych w obszarze gminy jednolitych części wód powierzchniowych. Stan wód objętych monitoringiem wskazuje jednak na ich zły stan. Derogacje działań naprawczych opisane we wcześniejszej części analizy wskazują, że poprawa jakości wód w gminie będzie wymagała wysokich nakładów finansowych i będzie zjawiskiem długotrwałym. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód w gminie są ścieki bytowe, zanieczyszczenia pochodzące z terenów rolniczych (skutek nawożenia) oraz środki chemiczne używane do utrzymania dróg w okresie zimowym. Wpływ na stan czystości wód ma również zwiększona emisja niską zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania w okresie zimowym – osadzanie się pyłów zawieszonych.

Podstawowe presje na stan wód powierzchniowych zgodnie z Planem Gospodarowania Wodami jest:

Działalność górnicza

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych są zasolone wody dołowe dopływające do wód powierzchniowych głównie z kopalń. Eksploatacja węgla kamiennego powoduje konieczność intensywnego odwadniania górotworu, zmianę kierunków krążenia wód podziemnych oraz obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Likwidacja kopalń węgla kamiennego oraz wypełnianie leja depresji powoduje uruchomienie w górotworze procesów geochemicznych, mających istotny negatywny wpływ na wody podziemne – *presja w gminie nie występuje*.

Zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych, w tym z zrzuty ścieków komunalnych z terenów nieobjętych kanalizacją

Zagrożenie dla wód związane z zrzutem ścieków oczyszczonych wynikają przede wszystkim z niedostatecznego oczyszczenia ich przed odprowadzeniem ich do odbiorników, jakim najczęściej są wody płynące. Niewystarczające oczyszczenie ścieków może spowodować przedostanie się do środowiska wodnego substancji biogennych, w tym chorobotwórczych i chemicznych. Przekroczenie

dopuszczalnych norm tych substancji wynika w tym przypadku z błędów technologicznych oczyszczania ścieków lub awarii procesu technologicznego w oczyszczalni i jest zjawiskiem stosunkowo incydentalnym. Trwały wpływ na wody w miejscach zrzutów ścieków oczyszczonych ma skład odprowadzanych substancji, który może wpływać na zmiany środowiska wodnego, poprzez zmiany techniczne wody, czy też zwiększoną ilość osadów pochodzenia organicznego. Skutki długotrwałego oddziaływania tych czynników na ekosystemy wodne związane są przede wszystkim ze zmianami warunków życia roślin i zwierząt tu występujących i tym samym mogą prowadzić do zmian składu gatunkowego biocenoz wodnych. Natomiast wpływ odprowadzanych ścieków komunalnych lub przemysłowych do odbiorników wodnych z terenów nieuzbrojonych w kanalizację i nieoczyszczonych jest silną presją mogącą doprowadzić do degradacji tego środowiska. Substancje organiczne, chemiczne i biogenne znajdujące się w ściekach nieoczyszczonych są groźne nie tylko dla organizmów żyjących w odbiornikach, ale również ludzi poprzez przedostawanie się ich do ujęć wody oraz gleby. W przypadku terenów związanych z mieszkalnictwem i nieskanalizowanych istotnym zagrożeniem jest również korzystanie z indywidualnych rozwiązań w odprowadzeniu ścieków, szczególnie szamb, ale również oczyszczalni przydomowych. Zastosowanie instalacji o złych warunkach technicznych może spowodować przedostanie się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i podziemnych – bezpośredni spływ grawitacyjny do wód powierzchniowych i infiltracja poprzez glebę do warstw wodonośnych – *presja występuje w gminie w ograniczonym zakresie*. Wynika to z uzbrojenia znacznej części zurbanizowanej gminy w kanalizację sanitarną, obejmującą główne zespoły zabudowy. Dalszy rozwój zagospodarowania tych terenów będzie powodował zmniejszanie presji wraz z rozbudową systemu kanalizacji zbiorczej, który stanowi podstawę odprowadzania ścieków w polityce przestrzennej gminy. Pewne zagrożenia dla środowiska wodnego może mieć dopuszczanie stosowania technologii przejściowych (zbiorniki na nieczystości) do czasu wykonania sieci zbiorczej. Wystąpienie tej presji jest jednak minimalne, ponieważ stosowanie zbiorników powinno następować z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych, obejmujących również zachowanie ich szczelności.

Składowiska odpadów

Większość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Polski jest składowana na składowiskach odpadów. Jest to najbardziej rozpowszechniona metoda ich zagospodarowania. Obiekty, jakimi są składowiska odpadów, powinny zatem spełniać odpowiednie wymagania, aby nie nastąpiła ewentualna infiltracja zanieczyszczeń do gruntu i wód powierzchniowych. Nieodpowiednie składowanie odpadów może mieć negatywny wpływ na środowisko wodne. Zagrożeniem dla wód są wody odciekowe pochodzące z niezolowanych składowisk. Źródłem odcieków ze składowisk jest przesiąkanie wody

opadowej przez bryłę wysypiska, a także na nieizolowanych składowiskach dopływ wód powierzchniowych oraz podziemnych powodujących wypłukiwanie i rozpuszczanie powstających produktów rozkładu. Źródłem odcieków jest także woda dostarczana wraz z odpadami oraz pochodząca z rozkładu substancji organicznych. Ilość i skład odcieków zależą głównie od: rodzaju i stopnia rozdrobnienia odpadów, ilości wody infiltrującej, wieku składowiska, techniki składowania. Ocieki z wysypisk wykazują bardzo wysoką mineralizację i charakteryzują się znacznie podwyższonymi parametrami biologicznego i chemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT5 i ChZT), wysokimi stężeniami substancji rozpuszczonych, chlorków, siarczanów i związków azotu amonowego – *presja w gminie występuje w ograniczonym zakresie*, w gminie funkcjonuje składowisko odpadów paleniskowych w obrębie Sowłany, które podlega częściowej rekultywacji i po zakończeniu wykorzystania związanego ze składowaniem odpadów docelowo ma pełnić inne funkcje w układzie przestrzennym gminy.

Zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych

Skutkami dla środowiska wodnego prowadzonej działalności rolniczej jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu i fosforu, w wyniku spływu powierzchniowego, powodujące proces eutrofizacji wód powierzchniowych, tym samym uniemożliwiając m.in. ich rekreacyjne wykorzystanie czy też dyskwalifikując wody do ich poboru w celu zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Zanieczyszczenie wód związkami azotu i fosforu stanowi również zagrożenie dla ekosystemów wodnych, poprzez zmianę warunków siedliskowych dla żyjących w nich gatunków roślin i zwierząt (silnie zmiany biocenotyczne). Pomimo, że zużycie nawozów sztucznych jak i naturalnych zmniejszyło się w ostatnich latach, to jednak rolnictwo i hodowla nadal generują źródła zanieczyszczeń - *presja występuje w gminie w zakresie ograniczonym*, obszary związane z produkcją rolną w gminie są ograniczone do lokalnego wykorzystania gruntów rolnych do upraw polowych, przy czym uprawy te nie zajmują znacznych powierzchni, stąd nie przewiduje się wysokiego nasilenie presji wynikającej ze stosowania nawozów sztucznych przy prowadzeniu intensywnej gospodarki rolnej.

Przypadkowe skażenia środowiska gruntowo-wodnego

Przypadkowe zagrożenia nadzwyczajne spowodowane są zwykle katastrofami komunikacyjnymi lub poważnymi awariami przemysłowymi. Mają one zwykle charakter przypadkowy a ich częstotliwość jest trudna do przewidzenia – *presja w gminie ma charakter losowy* i jest związana głównie z ruchem komunikacyjnym.

Pobory kruszywa

Głównym czynnikiem wpływającym na środowisko wodne w wyniku wydobywania powierzchniowego kopalin jest obniżenie zwierciadła wód podziemnych oraz przerwanie warstw wodonośnych. W wyniku tych działań powstaje tzw. lej depresyjny, którego zasięg jest uzależniony od powierzchni na jakiej prowadzi się tą eksploatację. Zagrożeniem dla środowiska wodnego jest również nielegalny pobór surowców piaszczystych z koryt rzek. W tym przypadku zmiany środowiskowe prowadzą do zmiany warunków hydrograficznych, tj. zmiany koryta wód płynących - *presja w gminie występuje w zakresie silnie ograniczonym*. Udokumentowane złoża surowców mineralnych obejmują niewielki obszar. Wyznaczony na nich teren górniczy jest również niewielki. Oddziaływanie wydobywania surowców ma tym samym lokalny charakter.

Oddziaływania wywierane na ilościowy stan wód - pobory wód powierzchniowych i podziemnych.

Nadmierny i długotrwały pobór wód podziemnych, przekraczający dostępne zasoby dyspozycyjne jest głównym zagrożeniem dla dobrej jakości wód podziemnych. Skutkuje to obniżeniem zwierciadła wód podziemnych, powstawaniem lejów depresji, zmianą kierunków przepływu wód podziemnych, negatywnym oddziaływaniem na ekosystemy zależne od wód podziemnych oraz na wody powierzchniowe - *presja w gminie nie występuje lub ma ograniczony zasięg*. Tereny zurbanizowane w gminie w większości są uzbrojone w wodociąg zbiorczy, zaopatrywany z istniejącego ujęcia wody. Pobór wody z ujęcia odbywa się na podstawie pozwolenia – prawnego, przy uwzględnieniu możliwych do poboru zasobów dyspozycyjnych. Dane dla ujęcia wskazują na występowanie znacznych rezerw wodnych, które mogą być wykorzystane w rozbudowie sieci wodociągowej przy zwiększonej liczbie odbiorców. Występujące w gminie indywidualne ujęcia wody związane są przede wszystkim z potrzebami gospodarczymi i bytowymi w zabudowie mieszkaniowej. Ilość studni indywidualnych nie jest znaczna i nie powoduje zagrożeń dla stanu ilościowego wód.

Spływ wód opadowych i roztopowych z obszarów zabudowanych. Niska emisja w zakresie substancji priorytetowych: benzo(g,h,i)perylen oraz indeno(1,2,3-cd)pirenu – depozycja zanieczyszczeń z atmosfery.

Niekorzystny wpływ spływu wód opadowych i roztopowych z obszarów zabudowanych przejawia się przede wszystkim w zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych substancjami chemicznymi, w tym ropopochodnymi, pochodzącymi z układu drogowego oraz terenów o nawierzchni utwardzonej. W miejscach prowadzenia intensywnej produkcji zwierzęcej są to również związki organiczne i biogenne. Spływ nieoczyszczonych wód opadowych i roztopowych powoduje również przenikanie do środowiska wodnego związków pochodzących z niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, które osadzają się na gruncie. Substancje te mogą osadzać się również bezpośrednio na

powierzchni zbiorników wodnych - *presja występuje w gminie*. Powierzchnia terenów utwardzonych jest nieznaczna, spływ z tych obszarów oraz depozycja zanieczyszczeń atmosferycznych jest ograniczona. Stosowanie przez gminę zabezpieczeń przy odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych do odbiorników w zasadzie eliminuje zagrożenia dla wód z tym związane. Presja może jednak ulegać nasileniu w miarę rozwoju zagospodarowania inwestycyjnego w gminie.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, melioracje wodne.

Wpływ powodzi i melioracji na środowisko wodne jest związane przede wszystkim z urządzeniami technicznymi z nimi związanymi. Realizacja urządzeń takich powoduje zmiany przepływu wód powierzchniowych. W przypadku melioracji dodatkowym oddziaływaniem jest osuszanie obszarów naturalnie nadmiernie wilgotnych, co ma wpływ zarówno na poziom wodonośny jak również retencję wody. W przypadku tych urządzeń istotny wpływ na środowisko wodne ma również spływ do odbiorników naturalnych zanieczyszczeń gromadzonych w rowach. W przypadku zjawiska powodzi silnym negatywnym oddziaływaniem na środowisko wodne jest przedostawanie się do niego zanieczyszczeń stałych, chemicznych i organicznych z obszarów, na których zjawisko to wystąpiło - *presja występuje w gminie*, obszar gminy jest objęty granicami obszarów zmeliorowanych oraz obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany poza kompetencjami gminy. Ochrona przeciwpowodziowa odnosi się bezpośrednio do obowiązujących w tym zakresie przepisów ustawy Prawo Wodne. Nasilenie presji będzie zależeć w przyszłości od działań administracyjnych ograniczających sposoby zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią lub zmeliorowanych.

1.6 Warunki glebowe

Gleby północno - wschodniej części gminy wytworzyły się z piasków i żwirów wodnolodowcowych, natomiast na pozostałym obszarze z piasków akumulacji lodowcowej i z glin zwałowych. W dolinach rzecznych występują gleby wytworzone z holocenijskich utworów organogenicznych, aluwialnych i deluwialnych. Osady organiczne i deluwialne mogą być spotykane także w zagłębieniach terenowych.

Cechą charakterystyczną gminy jest bardzo ograniczony zasięg rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Grunty rolnicze (w tym grunty orne, łąki i pastwiska, sady oraz grunty rolnicze pod zbiornikami wodnymi) zajmują jedynie ok. 23% ogólnej powierzchni gminy.

Procentowy udział gleb wytworzonych z poszczególnych utworów jest następujący:

- żwiry i piaski na żwirach - 1,1%

- piaski o różnym składzie glanurometrycznym - 50,3%
- piaski gliniaste na glinach - 18,6%
- gliny o różnym składzie granulometrycznym - 1,7%
- utwory organogeniczne - 28,3%.

Procentowy udział poszczególnych jednostek typologicznych gleb na użytkach rolnych przedstawia się następująco:

- gleby płowe (dawniej pseudobielicowe) - 12,1%
- gleby brunatne właściwe - 0,9%
- gleby brunatne wylugowane - 40,5%
- czarne ziemie właściwe - 7,8%
- czarne ziemie zdegradowane - 2,2%
- gleby torfowo - mułowe i mułowo – torfowe - 0,3%
- mady - 14,3%
- gleby torfowe - 20,5%.

Pod względem uwilgotnienia gleby gruntów ornych w większości (73,3%) zaliczyć można do okresowo lub trwale za suchych. Są to gleby kompleksu żytniego słabego i żytnio łubinowego. Odpowiednie uwilgotnienie posiada tylko 10,1% gleb, które tworzą kompleksy: pszenney dobry, żytni bardzo dobry i żytni dobry.

Gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione zajmują 6,8% pow. Posiadają najczęściej zwięźlejszą dolną część profilu (gleby płowe), co utrudnia infiltrację wód opadowych. Taką kategorię stosunków powierzchniowo - wodnych wykazuje część gleb kompleksu pszenney dobrego i żytniego bardzo dobrego, występują we wsiach: Henryków, Sobolewo, Zaścianki i Grabówka.

Wśród gleb użytków zielonych przeważają gleby o wilgotnieniu właściwym (59,2% pow. ogólnej). Gleby okresowo lub stale podmokłe zajmują 14,3%, zaś okresowo lub trwale za suche 26,5%.

Powyższa analiza wskazuje, że w gminie przeważają gleby słabe, na których produkcja rolnicza wymaga znaczących nakładów agrotechnicznych do osiągnięcia zakładanych plonów. Potwierdza to kwalifikacja bonitacyjna gleb. Gleby klasy V zajmują 47,7% gruntów ornych i 31,8% użytków zielonych. Natomiast grunty klasy VI zajmują 33,3% gruntów ornych i 26,5% użytków zielonych. W gminie nie występują w ogóle grunty I i II klasy bonitacyjnej. Grunty klasy III dla użytków ornych zajmują jedynie

2,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych gminy, a klasy III w użytkach zielonych jedynie 0,4% ich ogólnej powierzchni. Grunty lepszych klas bonitacyjnych skupione są w rejonie obrębów Sobolewo, Grabówka i Henrykowo i nie tworzą one rozległych kompleksów rolniczych. Niska bonitacja gleb wpływa znacząco na obniżanie się funkcji rolniczej gminy, która obecnie ma charakter szczytkowy. W całej gminie nie stwierdza się wielkoobszarowych upraw rolniczych.

Niska bonitacja gleb wynika z żyzności kompleksów glebowo – rolniczych, których układ przedstawiono w poniższej tabeli.

Nr kompleksu glebowo - rolniczego	Nazwa kompleksu glebowo - rolniczego	Udział procentowy powierzchni kompleksu w ogólnej powierzchni gruntów ornych w gminie
kompleks 2	pszenny dobry	2,9%
kompleks 3	pszenny wadliwy	0,1%
kompleks 4	żytni bardzo dobry	6,7%
kompleks 5	żytni dobry	11,8%
kompleks 6	żytni słaby	37,7%
kompleks 7	żytni bardzo słaby	31,0%
kompleks 8	zbożowo - pastewny mocny	4,3%
kompleks 9	zbożowo - pastewny słaby	5,5%
Razem		100%

Udział procentowy kompleksów glebowo – rolniczych wskazuje, że jedynie ok. 20% gleb rolniczych jest przydatnych do intensyfikacji upraw polowych, bez stosowania intensywnych zabiegów agrotechnicznych. Jednocześnie aż 40% procent gleb w gminie nie jest przydatna do prowadzenia gospodarki rolnej. Na glebach tych nawet intensywne zabiegi agrotechniczne nie spowodują znaczącego wzrostu plonów.

1.7 Klimat

Gmina Supraśl znajduje się w zasięgu mazursko-podlaskiego regionu klimatycznego (Woś, 1999). Charakteryzuje się on najsurowszymi warunkami klimatycznymi w nizinnej części Polski. Według opracowanej przez Górniaka regionalizacji klimatycznej dla woj. podlaskiego gmina Supraśl leży w regionie Podlaskim, subregionie Białostockim, w którym dodatkowo wyróżniono Supraski kompleks leśny (Górniak, 2000). W strefie tej panuje klimat umiarkowany przejściowy z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi (Górniak, 2000). Najczęściej, tj. przez około 145 dni w roku, napływa tu powietrze polarno-morskie. Zimą powoduje ono ocieplenie, latem zaś pogodę chłodną. Nieco rzadziej dociera tu powietrze polarno-kontynentalne, które przynosi pogodę słoneczną i mroźną. Przez ok. 10%

dni w roku mamy do czynienia z chłodnym powietrzem arktycznym. Zimą jest ono odpowiedzialne za silne mrozy i bezchmurną pogodę. Wiosną i jesienią przynosi opady deszczu, śniegu i krup oraz powoduje przymrozki. Na teren północno-wschodniej Polski najrzadziej dociera powietrze zwrotnikowe (około 5% dni w roku). Masy powietrza zwrotnikowo - morskiego latem przynoszą gorącą pogodę z ulewami i burzami, zimą zaś odwilż, zachmurzenie, mgły i wiatry. Podczas napływu powietrza zwrotnikowo-kontynentalnego kształtuje się pogoda bezchmurna (Sasinowski, 1995).

O kontynentalnym charakterze klimatu na omawianym terenie świadczy m.in. długość pór roku. Najdłuższa jest zima, która trwa około 90 – 100 dni w roku oraz lato 70 – 80 dni (Lorenc, 2005). Przejściowe pory roku są znacznie krótsze.

Oprócz termicznych istnieją także fenologiczne pory roku, które określono w oparciu o obserwacje faz rozwojowych wybranych gatunków roślin. Zaobserwowano, że zaranie wiosny, czyli koniec panowania warunków zimowych, pojawia się w omawianym regionie najpóźniej w stosunku do reszty kraju. Okres wegetacji jest krótki i trwa około 200 dni. Zaczyna się w końcu pierwszej dekady kwietnia, a kończy w ostatnich dniach października. Okres bezprzymrozkowy wynosi zaledwie około 160 dni (Górniak, 2000).

W województwie podlaskim przeważa pogoda ciepła o średniej temperaturze dobowej od 5°C do 15°C, która trwa ponad 4 miesiące w roku. Pogoda bardzo ciepła (15°C – 25°C) utrzymuje się przez ok. 75 – 85 dni. W ciągu roku odnotowuje się ok. 90 dni ze średnią dobową temperaturą poniżej 0°C. Jest to najdłuższy okres występowania tego typu pogody w niżowej części kraju (Górniak, 2000). W regionie mazursko-podlaskim w porównaniu z pozostałymi regionami Polski obserwuje się najwięcej dni z pogodą bardzo mroźną tj. taką gdzie średnia temperatura dobową spada poniżej -15°C. Również pogoda dość mroźna (od -5,1°C do -15°C) i przymrozkowa umiarkowanie zimna (od 0°C do -5°C) z dużym zachmurzeniem występuje tu najczęściej (Woś, 1999).

W Białymstoku średnia roczna temperatura powietrza z wielolecia 1957-2006 jest niska i wynosi 6,9°C (Banaszuk, 2013). Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, natomiast najchłodniejszym styczeń. Średnia temperatura lipca wynosi 17,3°C, zaś stycznia -4,3°C, w związku z czym średnia roczna amplituda temperatur wynosi około 22°C.

Średnia suma opadów atmosferycznych w gminie Supraśl w latach 1950 – 2006 wynosiła 578 mm (Banaszuk, 2013). Suma opadów jest większa w półroczu ciepłym i od kwietnia do września stanowi 65% sumy rocznej. Maksimum z wartością 90 mm deszczu przypada na lipiec. Najwięcej dni z opadem $\geq 0,1$ mm notuje się w chłodnej porze roku. Liczba dni w roku z opadem wynosi średnio około 135, zaś w miesiącu jest ich od 11 do 15. Większość z nich trwa krócej niż pół godziny. Burze, deszcze ulewne i

nawalne występują około 24 – 25 dni w roku. Grad pojawia się 6 – 8 razy w ciągu roku. Opady śniegu występują przez 63 – 64 dni w roku i stanowią zaledwie 21 – 22% sumy rocznej. Pokrywa śnieżna zalega przez około 82 – 85 dni i znika dopiero w kwietniu.

Średnia roczna wartość wilgotności względnej powietrza jest duża i wynosi około 80%. Największa jest w listopadzie i grudniu (do 90%), najmniejsza zaś w maju i czerwcu (zaledwie 70%) (Sasinowski, 1995).

Dominującą rolę w tym regionie wiatry z kierunków zachodnich i południowych (łącznie ponad 53%). Natomiast najrzadziej wiatr wieje z północy i z północnego-wschodu (Górniak, 2000). Średnia prędkość wiatru wynosi 3 m/s. Zjawisko ciszy atmosferycznych notuje się podczas 10% obserwacji. Najczęściej trwają one około 1 godziny (Lorenc, 2005).

Średnie roczne wartości zachmurzenia wynoszą 5,4 w ośmiostopniowej skali pokrycia nieba. Najbardziej pochmurnymi miesiącami są listopad i grudzień, zaś najmniejsze zachmurzenie obserwuje się od maja do września. Usłonecznienie osiąga jedną z najwyższych wartości w Polsce i przeciętnie w ciągu roku wynosi 1579 godzin, co daje średnio 4,3 godziny dziennie. Największe wartości występują w sierpniu (ponad 7 godzin), a najmniejsze w grudniu (około 40 min.). Nad obszar woj. podlaskiego dociera rocznie średnio 3528 MJ/m² energii słonecznej w postaci promieniowania całkowitego. Średnia roczna wartość ciśnienia atmosferycznego w Białymstoku w latach 1961 – 1995 wynosiła 991,7 hPa (Górniak 2000).

Ze względu na duży procentowy udział lasów w gminie Supraśl (około 70%) należy zaznaczyć, że odznacza się ona swoistym mikroklimatem. Jest on łagodniejszy w stosunku do obszarów otwartych, gdyż dobową amplitudę temperatur w puszczy jest niższa. Także mniejsza prędkość wiatru wewnątrz lasu sprawia, że przepływ i wymiana powietrza są utrudnione. Powoduje to zwiększenie wilgotności względnej powietrza i mniejsze straty wody na skutek procesu parowania. Ponadto w puszczy zwiększa się liczba opadów, a pokrywa śnieżna zalega dłużej (Sasinowski, 1995).

1.8 Zanieczyszczenie powietrza

Ocena jakości powietrza w województwie podlaskim dokonywana jest w rocznych Raportach o stanie środowiska w województwie wykonywanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku. Ostatni raport został zamieszczony za 2015 r. Większą aktualność posiada natomiast wykonywana przez tą samą jednostkę administracji publicznej Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref województwa podlaskiego w 2017 roku. Ocena wykonywana jest na podstawie przepisów Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy którą stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- pozostały obszar województwa (nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców).

W województwie podlaskim, zostały ustanowione dwie strefy: aglomeracja białostocka (którą tworzy powiat miasto Białystok) oraz strefa podlaska (obejmująca pozostały obszar województwa podlaskiego, w tym gminę Supraśl). Roczną ocenę jakości powietrza przeprowadzona się w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których w prawie krajowym, określone zostały normatywne stężenia w postaci poziomów: dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Ocena ta obejmuje spełnienie kryteriów dotyczących oceny zdrowia ludzi dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, benzo(a)piren B(a)P w pył PM₁₀ oraz kryteriów dotyczących oceny ochrony roślin dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃ (określony współczynnikiem AOT 40).

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz, odrębnie dla każdej substancji, dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

W ocenie wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku wyróżniono 2 podstawowe klasy stref:

- **Klasa A:** poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego;

- **Klasa C:** poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dozwolonej częstości przekroczeń dla przypadków, gdy są one określone), poziom docelowy, poziom celu długoterminowego.

Dodatkowo dla poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego wyznaczono klasę D1 dla poziomu stężeń nie przekraczających poziomu celu długoterminowego i D2 dla stężeń powyżej poziomu celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszonego PM 2,5 uwzględniono dwa dodatkowe kryteria, w oparciu o które dokonuje się dodatkowej klasyfikacji stref. Jest to poziom dopuszczalny dla fazy II, tj. klasę A1 (brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II - długoterminowej) i C1 (przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II - długoterminowej).

Zgodnie z wykonaną oceną stan jakości powietrza zależy głównie od wielkości i przestrzennego rozkładu emisji ze źródeł stacjonarnych oraz mobilnych, jak również przepływów transgranicznych i przemian fizyko-chemicznych zachodzących w atmosferze. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są ciepłownie miejskie, przemysłowe oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno — bytowego tzw. emisja niska, a także zanieczyszczenia komunikacyjne. W dalszym ciągu podstawowym nośnikiem energii pierwotnej w gospodarce narodowej jest węgiel kamienny, w wyniku spalania którego powstają uciążliwe zanieczyszczenia powietrza: pyły zawieszone oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne WWA (w tym benzo(a)piren). Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe zanieczyszczenia emitowane z zakładów przemysłowych wynikają z rodzaju produkcji i stosowanej technologii. Do najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych należą: alkohole alifatyczne i ich pochodne, kwasy organiczne, ich związki i pochodne, węglowodory pierścieniowe, węglowodory alifatyczne i ich pochodne, oraz w mniejszej ilości inne zanieczyszczenia związane ze specyfiką produkcji zakładu. Na obszarze województwa największe punktowe źródła emisji znajdują się w powiatach grodzkich: Białystok, Łomża i Suwałki gdzie głównymi źródłami zanieczyszczeń są miejskie przedsiębiorstwa energetyki ciepłej oraz zakłady szczególnie uciążliwe. Mniejsze znajdują się w Łapach, Grajewie, Hajnówce, Zambrowie i Wysokim Mazowieckiem. Pozostałe źródła to niewielkie zakłady w skali województwa. W emisji punktowej największy udział mają zanieczyszczenia pyłowe, tlenki azotu oraz dwutlenek siarki. Niski jest udział niemetanowych lotnych związków organicznych, amoniaku oraz benzo(a)pirenu. Dane zebrane w województwie pokazują, że największa emisja zlokalizowana jest w strefie podlaskiej i stanowi za wyjątkiem SO₂ i NO₂ ok. 90 % całej emisji punktowej.

Źródłem emitowanych zanieczyszczeń gazowych jest głównie energetyka, także większość zanieczyszczeń gazowych pochodzi z energetycznego spalania paliw. W działalności produkcyjnej największy udział miały działy produkcji artykułów spożywczych i napojów, włókiennictwo, produkcji drewna i wyrobów drewnianych. Według bazy emisyjnej GIOŚ, największy udział w emisji pyłów drobnych i bardzo drobnych ma sektor spalania paliw poza przemysłem, co oznacza między innymi emisje z ogrzewania indywidualnego budynków (powierzchniowa). W emisji powierzchniowej największy udział mają zanieczyszczenia pyłowe, dwutlenek siarki, niemetanowe lotne związki organiczne, tlenki azotu. Niski jest udział amoniaku oraz benzo(a)pirenu. Tu również widać, że największa emisja występuje w strefie podlaskiej (około 90 % całej emisji powierzchniowej), co potwierdza, że tzw. emisja niska jest głównym problemem w dotrzymaniu norm jakości powietrza.

W emisji pochodzącej z transportu drogowego największy udział mają zanieczyszczenia pyłowe, tlenki azotu oraz niemetanowe lotne związki organiczne. Niski jest udział dwutlenku siarki oraz benzo(a)pirenu. Bilans wskazuje, że emisja ze strefy podlaskiej ma dominujący udział w całkowitej emisji z transportu drogowego.

Emisja z rolnictwa stanowi marginalne wartości i w stosunku do wyżej opisanych źródeł nie ma decydującego wpływu na wartości bilansowe.

W gminie Supraśl nie prowadzono badań wykorzystanych w opisanej powyżej analizie. Ocenę jakości powietrza gminie należy zatem oprzeć o dane dla całej strefy podlaskiej. Zgodnie z wynikami pomiarów dla tej strefy obejmującej również gminę Supraśl obszar tej strefy zaliczono:

- ze względu na stężenie pyłu PM10 - do strefy A,
- ze względu na stężenie pyłu PM2,5 - do strefy C (docelowy)/C1 (długoterminowy)
- ze względu na stężenie benzo(a)pirenu - do strefy C
- ze względu na stężenie dwutlenku azotu - do strefy A
- ze względu na stężenie dwutlenku siarki - do strefy A
- ze względu na stężenie benzenu - do strefy A
- ze względu na stężenie ozonu - do strefy A (poziom docelowy)/D2 (poziom długoterminowy)
- ze względu na stężenie ołowiu - do strefy A
- ze względu na stężenie arsenu - do strefy A
- ze względu na stężenie kadmu - do strefy A
- ze względu na stężenie niklu - do strefy A

- ze względu na stężenie tlenku węgla - do strefy A

Z wykonanych pomiarów wynika, że przekroczenia normy pyłu zawieszonego PM_{2,5} (przy kryterium ochrony zdrowia) dla 2017 roku oraz wartości normowanych pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla II fazy w strefie Podlaskiej. Przy czym miejscem przekroczenia norm w badanych punktach jest miasto Łomża.

Przepisy Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska nakładają na Marszałka Województwa Podlaskiego obowiązek uwzględnienia w działaniach na rzecz ochrony środowiska dotrzymania poziomów docelowych i celów długoterminowych, określonych dla niektórych zanieczyszczeń. W przypadku strefy podlaskiej przekroczenia stwierdzono dla poziomu docelowego benzo(a)pirenu i zakwalifikowaną ją do klasy C. Największymi obszarami przekroczeń w strefie podlaskiej są: wszystkie miasta powiatowe województwa podlaskiego oraz inne mniejsze miejscowości. Przekroczenia w strefie podlaskiej stwierdzono również celu długoterminowego dla ozonu, klasyfikując ją do klasy D2. Dużym zagrożeniem dla zdrowia są wysokie stężenia ozonu troposferycznego. Ozon jest silnym utleniaczem fotochemicznym, niszczy materiały i uprawy rolne, powoduje problemy zdrowotne. Narażenie człowieka na niewielkie podwyższone stężenia ozonu może prowadzić do reakcji zapalnych oczu, dróg oddechowych, a także zmniejszenie wydolności płuc. Jest również powodem występowania objawów senności, bólu głowy i znużenia oraz powoduje spadek ciśnienia tętniczego krwi. Przy wyższych stężeniach występują objawy złego samopoczucia, nasilają się bóle głowy, rośnie pobudliwość, zmęczenie i wyczerpanie, objawy apatii. Ozon troposferyczny (przyziemny) powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu i lotnych związków organicznych i posiada zdolność przenoszenia się na duże odległości, dlatego stężenia tego zanieczyszczenia na obszarze Polski zależą w dużej mierze od jego stężenia w masach powietrza napływających nad teren Polski - głównie z południowej i południowo zachodniej Europy.

Na stan i stopień skażenia powietrza w gminie decydujący wpływ ma:

- emisja ze źródeł niskich, lokalnych kotłowni i palenisk domowych opalanych w większości emisja punktowa z podmiotów gospodarczych;
- niska emisja: z pieców węglowych w indywidualnych budynkach jednorodzinnych,
- działalność zakładów przemysłowych,
- transport samochodowy (związany głównie z ruchem tranzytowym odbywającym się na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez gminę,
- nielegalne spalanie odpadów (w piecach domowych i innych).

1.9 Zagrożenie hałasem

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Odczuwany jest przez ich mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników, wpływających ujemnie na środowisko i samopoczucie.

Podstawowym aktem prawnym określającym dopuszczalne poziomy hałasu jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz 112). W rozporządzeniu tym wskazano dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby oraz prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem:

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50/50	45/45	45/45	40/40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61/64	56/59	50/50	40/40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65/68	56/59	55/55	45/45

4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68/70	60/65	55/55	45/45
---	---	-------	-------	-------	-------

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego i kolejowego,
- hałas przemysłowy, powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas komunikacyjny - do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu, decydującymi o parametrach klimatu akustycznego, przede wszystkim na terenach zurbanizowanych.

Hałas przemysłowy - stanowi na terenie gminy zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z zabudową mieszkaniową i jest uciążliwy głównie dla budynków z pomieszczeniami na stały pobyt ludzi, zlokalizowanych w pobliżu takich obiektów. Jego emisja odbywa się przez urządzenia w zakładach przemysłowych, usługowych, rzemieślniczych, bazach transportowych oraz w dużych kompleksach handlowych (supermarkety, itp.), często pracujących w nocy, zlokalizowanych w pobliżu lub na terenie zabudowy mieszkaniowej.

Hałas osiedlowy i mieszkaniowy - Szacuje się, że w skali kraju aż 25% mieszkańców jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach, występujący w wyniku stosowania „oszczędnych” materiałów i konstrukcji budowlanych. Hałas wewnątrzosiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów i głośną muzykę. Do nich dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, dźwigów, hydroforów, zsypów, itp. Bardzo często powodem hałasu wewnątrz budynków mieszkalnych jest lokalizacja w pomieszczeniach piwnicznych lokali usługowych typu introligatornie, puby czy dyskoteki.

Hałas linii elektromagnetycznych spowodowany jest zjawiskiem ulotu (wyładowania wokół przewodu) i zależy od:

- parametrów technicznych linii (napięcie fazowe, geometria układu przesyłowego, obciążenie),
- czynników środowiskowych (warunki atmosferyczne, terenowe, zapylenie), stanu technicznego linii.

Do czynników mających wpływ na poziom emisji hałasu drogowego należą:

- natężenie ruchu,
- struktura strumieni pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim transportu ciężkiego,
- stan techniczny pojazdów,
- rodzaj i stan techniczny nawierzchni,
- organizacja ruchu drogowego,
- charakter zabudowy (zagospodarowanie) terenów otaczających.

Ocena zagrożenia hałasem w województwie podlaskim została wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku i przedstawiona w opracowaniu pt. „Ocena wyników badań hałasu komunikacyjnego Wykonanych na terenie województwa podlaskiego W 2017 roku”. W ocenie wskazano, że na terenie województwa podlaskiego najistotniejszym źródłem hałasu jest transport drogowy, na który wpływa dynamiczny rozwój motoryzacji. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że od lat obserwuje się systematyczny wzrost ilości pojazdów. Od 2003 roku do końca 2016 roku liczba ta wzrosła o ok. 77%.

W gminie Supraśl nie znajdowały się punkty pomiarowe wzięte pod uwagę w cytowanej ocenie. Stan emisji hałasu jest tym samym nieznany. Można natomiast założyć, że podstawowym źródłem hałasu w gminie jest transport drogowy i kolejowy, podobnie jak w przypadku innych gmin, w granicach których wykonywano pomiary. Szczególnie znaczące oddziaływanie hałasem jest specyficzne dla sąsiedztwa dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez jej obszar. Wysoką emisję hałasu ma również linia kolejowa znajdująca się w gminie. W przypadku terenów sąsiadujących z tymi drogami i terenami kolejowymi poziomy hałasu emitowane do środowiska mogą przekraczać, z wysokim prawdopodobieństwem, dopuszczone normy. W przypadku terenów związanych z działalnością gospodarczą prawdopodobieństwo przekroczenia dopuszczalnych norm jest niskie.

1.10 Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym

Promieniowanie elektromagnetyczne jest bardzo rozległe i obejmuje różne długości fal, począwszy od fal radiowych, przez fale promieni podczerwonych, zakres widzialny i fale promieni nadfioletowych, aż do bardzo krótkich fal promieni rentgenowskich i promieni gamma. Z całego spektrum promieniowania elektromagnetycznego w sposób istotny oddziałują na organizmy tylko te fale, które są pochłaniane przez atomy, cząsteczki i struktury komórkowe. Z uwagi na sposób oddziaływania promieniowania na

materię widmo promieniowania elektromagnetycznego można podzielić na promieniowanie jonizujące i niejonizujące:

- promieniowanie jonizujące, występuje w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,
- promieniowanie niejonizujące, występuje wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp.

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe, dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

Promieniowanie jonizujące - Szczególnym rodzajem promieniowania jest promieniowanie jonizujące, nazwane tak, ponieważ wywołuje w obojętnych elektrycznie atomach i cząsteczkach materii zmiany w ładunkach elektrycznych, czyli jonizację. Promieniowanie jonizujące podzielić możemy na promieniowanie korpuskularne (głównie promieniowanie α i β) oraz na promieniowanie elektromagnetyczne o długości fali mniejszej niż 100 nm (nanometrów), obejmujące promieniowanie gamma (γ) oraz rentgenowskie (X).

Źródła promieniowania można podzielić na naturalne – występujące w przyrodzie i sztuczne – wytwarzane przez człowieka. Naturalne źródła promieniowania pochodzą ze skorupy ziemskiej (naturalne pierwiastki promieniotwórcze) oraz promieniowania kosmicznego pochodzącego ze Słońca i innych źródeł energii. Na całej kuli ziemskiej mamy do czynienia z działaniem promieniowania jonizującego, pochodzącego ze źródeł naturalnych i nazywanego naturalnym tłem promieniowania. Tło nie jest jednakowe na całej powierzchni Ziemi. Substancje promieniotwórcze rozmieszczone są dość nierównomiernie. Podobnie natężenie promieniowania kosmicznego nie jest jednakowe. Sztuczne źródła promieniowania obejmują źródła medyczne, przemysł jądrowy, opad promieniotwórczy, odpady radioaktywne a nawet promieniowanie pochodzące z urządzeń codziennego użytku (np. czujniki dymu, odbiorniki TV).

Narażenie radiacyjne dla ludności określa się jako sumę narażeń pochodzących od naturalnych źródeł sztucznych. Ocenia się, że roczna dawka skuteczna (efektywna) promieniowania jonizującego otrzymana przez statystycznego mieszkańca Polski, od naturalnych i sztucznych źródeł promieniowania jonizującego oraz od źródeł stosowanych w procedurach medycznych, w 2004 roku wynosiła około 3,36 mSv i utrzymywała się na tym poziomie przez ostatnie 3 lata. Jest to średnia

wartość utrzymująca się na obszarze Unii Europejskiej. Dla województwa podlaskiego nie prowadzono szczegółowych badań promieniowania jonizującego.

Promieniowanie niejonizujące - Promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM) nazywamy emisję zaburzenia energetycznego wywołanego zmianą przyspieszania jakichkolwiek ładunków elektrycznych np. przepływem prądu elektrycznego. Biorąc pod uwagę fakt, że współczesna cywilizacja opiera się na technologiach wykorzystujących prąd elektryczny oraz pola elektromagnetyczne można stwierdzić, że w chwili obecnej sztuczne promieniowanie elektromagnetyczne dla pewnych pasm częstotliwości jest największym energetycznym zagrożeniem na Ziemi. Źródłem promieniowania jest każda instalacja, każde urządzenie, w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, aparaty telefonii komórkowej, stacje bazowe telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia elektryczne wykorzystywane w przemyśle lub w gospodarstwach domowych.

Ze względu na stosunkowo krótki okres wykorzystywania pól elektromagnetycznych wytwarzanych przez źródła sztuczne (gwałtowne zwiększenie emisji nastąpiło w ostatnich 50 latach) brak jest wiarygodnych informacji na temat oddziaływania na zdrowie i środowisko przy ekspozycjach długoletnich (wpływ na następne pokolenia – skutki odległe). Stąd między innymi wynika potrzeba ciągłego monitoringu, który określiłby na jakie poziomy pól narażenia są mieszkańcy.

Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są:

- stacje radiowe i telewizyjne,
- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia, stacje transformatorowe,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
- zespoły sieci i urządzeń elektrycznych w gospodarstwie domowym (np. kuchenki mikrofalowe),
- urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne,
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych oraz ośrodkach medycznych.

Najważniejsze źródła PEM oddziałujące na środowisko na terenie gminy to urządzenia i sieci energetyczne. Największe oddziaływanie, mogące powodować przekroczenia poziomów dopuszczalnych, występuje od napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, tj. linie 220 kV i 110 kV (obecnie linia 220 kV została zdemontowana).

Oprócz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia na terenie gminy poważnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są stacje bazowe telefonii komórkowej. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie jej pracy,

a ich moc promieniowana izotropowo jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300 GHz.

W przypadku stacji bazowych telefonii komórkowej, pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi. Wokół budowanych stacji bazowych telefonii komórkowych istnieje możliwość tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie gminy do tej pory nie wystąpiła potrzeba tworzenia takich obszarów.

Należy mieć na uwadze, że oddziaływanie promieniowania niejonizującego na środowisko będzie stale wzrastać, szczególnie w rejonach, gdzie istnieją dogodne warunki do lokalizacji. Największe oddziaływanie na człowieka występuje w paśmie 50 Hz. Wynika to między innymi z faktu, że większość urządzeń w zakładach pracy i w gospodarstwach domowych jest zasilana z sieci energetycznej. Trzeba przy tym podkreślić, że w tej kategorii występuje niekontrolowany wzrost liczby źródeł. Z przyczyn technicznych ich ewidencja nie jest możliwa do przeprowadzenia.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól, którą pozyskuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Monitoring ten prowadzony jest przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska poprzez:

- okresowe badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dostępnych dla ludności,
- prowadzenie bazy danych o źródłach pól mogących oddziaływać na środowisko oraz uwzględnienie wyników badań wykonanych przez zarządzających instalacją z mocy prawa,
- prowadzenie, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Poza pomiarami, w ramach monitoringu prowadzi się:

- bazę danych źródeł elektromagnetycznych mogących wpływać negatywnie na środowisko,
- bazę danych wyników pomiarów wykonywanych w ramach kontroli czy też przez zarządzających z mocy prawa,
- rejestr obszarów, na których stwierdzono przekroczenia.

Zgodnie z informacjami udostępnianymi przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku roku 2017 na terenie całego województwa podlaskiego brak terenów przeznaczonych pod

zabudowę mieszkaniową lub miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

1.11 Szata roślinna i świat zwierząt

Cechą wyróżniającą gminy jest bardzo duże zróżnicowanie rzeźby terenu i dobry stan zachowania zbiorowisk leśnych, które w licznych wypadkach można traktować jako naturalne, pomimo wielowiekowej, lokalnie intensywnej gospodarki leśnej. Występujące tu uwarunkowania środowiskowe, właściwe dla naturalnych krajobrazów polodowcowych przedostatniego zlodowacenia, nie mają właściwie żadnego odpowiednika w innych regionach Polski.

Surowe warunki klimatyczne Polski północno-wschodniej sprawiły, że w kategoriach geobotanicznych cały obszar Puszczy Knyszyńskiej wraz gminą Supraśl znajduje się w Dziale Północno Mazursko-Białoruskim w Podkrajnie Białostocko-Woławowskiej. Zasięg tego działu to obszar, na którym nakładają się zasięgi środkowoeuropejskiego grabu, jak i borealnego świerka, przy równoczesnym braku suboceanicznego buka. Dział Północno Mazursko-Białoruski wyróżnia się występowaniem niżowych, borealnych borów świerkowych i brzezin bagiennych, które są typowe dla terenów położonych na północno-wschód od granic Polski. Ponadto niemal wszystkie naturalne zbiorowiska roślinne na obszarze tego działu wykształcają się w specyficznych odmianach, którym nadawana jest nazwa „odmiana subborealna”. Odnosi się to szczególnie do grądów, borów sosnowych, borów mieszanych i olsów.

Do tych podziałów nawiązuje w dużej mierze regionalizacja przyrodniczo-leśna, która dodatkowo uwzględnia zasięgi drzew i ich potencjał hodowlany w poszczególnych regionach Polski, sytuuje ona obszar gminy w II Krainie Mazursko-Podlaskiej, w Dzielnicy Wysoczyzny Białostockiej.

Charakterystykę zbiorowisk roślinności naturalnej i półnaturalnej przedstawiono w nawiązaniu do powtarzalnych układów ekologiczno-przestrzennych tworzących krajobraz gminy. W poniższej charakterystyce wskazano również siedliska specyficzne dla tych krajobrazów.

Charakterystyka krajobrazowa roślinności:

Krajobraz lasów bagiennych na równinach akumulacji biogenicznej

W krajobrazach hydrogenicznych podstawowym czynnikiem porządkującym jest woda gromadząca się w nisko położonych elementach reliefu przez spływ powierzchniowy, spływ śródwarstwowy oraz spływ liniowy z górnej części zlewni. Obszary te charakteryzuje dominacja gleb hydrogenicznych: gleb torfowych, gleb zabagnianych i pobagiennych.

Większość dolin rzecznych i strumieni została przekształcona w tereny kośnych łąk, pastwisk i tereny pozyskiwania siana. Obecnie atrakcyjność tych terenów dla hodowli i wypasu nieco zmalała i obserwuje się proces zarzucania gospodarki łąkowej prowadzący do powrotu lasów łęgowych i bagiennych na swoje dawne siedliska.

Naturalny charakter zachowała natomiast większość torfowisk przejściowych i wysokich w nieckach wytopiskowych na terenach leśnych. Tylko niektóre z nich zostały zmeliorowane i przekształcone w użytki zielone w południowej części gminy.

Siedliska występujące w wyodrębnionym krajobrazie

91E0-3 Łęg jesionowo-olszowy jest lasem olchowym z dużym udziałem jesionu, bujnie rozwiniętym runem, czasami o kępiastej i mozaikowej budowie. Stanowi on pospolity typ łągu towarzyszący większości rzek i strumieni na terenie gminy. Drzewostan jest zdominowany przez olszę, ale lokalnie równorzędnym składnikiem warstwy drzew staje się jesion. Jako stała domieszka występuje świerk, a w nieco żyźniejszych postaciach łągu także grab, sporadycznie wiąz i lipa. Podszyt lasu jest słabo rozwinięty i poza gatunkami drzew, składa się z krzewów leszczyny, czeremchy i trzmieliny. W bogatym runie dna lasu charakterystyczne jest występowanie niecierpka *Impatiens noli tangere*, kuklika zwisłego *Geum urbanum*, pokrzywy *Urtica dioica*, rzeżuchy gorzkiej *Cardamine amara*, śledziennicy *Chrysosplenium alternifolium*. Najczęściej spotykaną postacią łągu są olszyny występujące na tarasach rzecznych, na glebach murszowych i torfowo-murszowych. Część z nich powstała na skutek obniżenia wody i eutrofizacji olsów. Łęgi jesionowo-olszowe, dzięki swojej dość szerokiej ekologii, nie są generalnie zagrożone. W wyniku spontanicznej sukcesji na nieużytkowanych terenach dolin rzecznych widoczny jest proces odbudowy olszyn łęgowych. Na terenach prywatnych najczęstsze przyczyny degradacji i zagrożeń są związane z wypasem bydła domowego, zaśmiecaniem, wycinką drzew. Poważnym czynnikiem, który w ostatnich latach ma coraz większy wpływ na stan siedlisk łęgowych jest obecność bobra i jego działania powodujące zmiany stosunków wodnych.

Łęg gwiazdnicowy z drzewostanem olchowym, czasami z domieszką jesionu i wiazu jest łągiem występującym dość rzadko. Łęg gwiazdnicowy zajmuje tarasy strumieni o wartkim prądzie, gdzie okresowo występują zalewy wód powierzchniowych przynoszących świeże osady. Wykształcone w tych warunkach gleby, o charakterze mad czarnoziemnych, utrzymują wysoką żyzność siedliska. Cechą charakterystyczną łągu jest masowe występowanie paproci pióropusznika strusiego, z innych gatunków częsta jest obecność rutewki orlikolistnej *Thalictrum aquilegifolium*, gwiazdnicy gajowej *Stellaria nemorum*, świerżąbka korzennego *Chaerophyllum aromaticum*.

Ols porzeczkowy jest bagienym lasem olchowym o silnie kępiastej i mozaikowej strukturze dna lasu. Drzewostan buduje olsza czarna, stale jest obecny świerk i brzoza omszona. Drzewa te wraz z gatunkami podszytu budują powierzchnie kęp. Na kępach występują gatunki typowe dla mezotroficznych i oligotroficznych siedlisk. Miejsca silnie podtapiane zajmuje roślinność błotna z dużym udziałem wysokich bylin, np. kosaciec żółty *Iris pseudacorus*, manna mielec *Glyceria maxima*, turzyca błotna *Carex acutiformis*, paproć zachylnik błotny *Thelypteris palustris*, a w lokalnych przegłębieniach terenu mogą egzystować rośliny typowo wodnych środowisk. Olszyny bagienne tworzą większe płyty w nieckach wytopiskowych, fragmenty olsów są czasem obecne na skraju dolin rzecznych, gdzie torfowiska niskie są zasilane wodami naporowymi z wysoczyzn.

91D0-6 Borealna brzezina bagienna (biel) występuje na torfowiskach przejściowych, w których runo stanowi kombinację

gatunków bagiennych, olsowych, torfowisk przejściowych i wysokich. Charakterystyczny jest zwłaszcza udział gatunków torfowisk przejściowych takich jak bobrek trójlistny *Menyanthes trifoliata*, siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*, nerecznica błotna *Thelypteris palustris*, turzycza nitkowata *Carex lasiocarpa*, mochwian łąkowy *Aulacomnium palustre*. Drzewostany dojrzałych form zbudowane są z brzozy omszonej, sosny z domieszką świerka lub olszy. Siedliska brzezin są dość częste, występują na skraju dolin rzecznych i w nieckach wytopiskowych na glebach torfowo-murszowych wytworzonych z niskich i przejściowych torfów, od wierzchu zmarszałych, z płytkim poziomem wody gruntowej. Większość brzezin bagiennych jest objęta ochroną rezerwatową. Główne zagrożenie dla brzezin stanowią zmiany stosunków wodnych. Mało prawdopodobne są jednak obecnie zmiany związane z melioracjami i regulacjami koryt rzecznych, które w większości dokonały się w latach 50-tych i 60-tych ubiegłego wieku i miały największy wpływ na siedliska ulokowane w dolinach rzecznych. Obecne tendencje dynamiczne należy upatrywać w zmianie reżimu wód opadowych i mało śnieżnych zim w ostatnich dziesięcioleciach.

91D0-5 Borealna świerczyna na torfie jest borem świerkowym, występującym na zmarszałych torfach. W runie duży udział mają torfowce; o indywidualności świerczyny stanowi liczna grupa mszaków, wątrobowców i innych roślin typowych dla flory obszarów borealnych. Drzewostan jest zdominowany przez świerk, który czasami przeważa we wszystkich warstwach lasu i może tworzyć lite drzewostany; lokalnie większy udział olszy lub sosny zależy od charakteru sąsiadujących zbiorowisk. Charakterystyczną cechą świerczyn bagiennych jest bogata warstwa mszysta, w której przeważają mchy torfowe oraz wątrobowce. Typowa jest obecność gwiazdnicy długolistnej *Stellaria longifolia*, storczyka – listery sercowatej *Listera cordata*, turzycy gwiazdkowatej *Carex echinata* i widlaków *Lycopodium* sp.. W żyzniejszych odmianach świerczyn torfowych stały udział mają gatunki typowe dla olsów w tym zachyłnik błotny *Thelypteris palustris* i nerecznica grzebieniasta *Dryopteris cristata*. Świerczyny występują na glebach torfowo-murszowych, wytworzonych z torfów niskich na skraju dolin rzecznych i w obniżeniach wytopiskowych granicząc często z brzezinaми bagiennymi, olsami i borami bagiennymi. Znaczna ich część na terenie gminy objęta ochroną konserwatorską. W ostatnich latach widoczna jest degradacja świerczyn w wyniku przesuszenia i mineralizacji torfów. Dotyczy to w szczególności najbardziej typowych, mszystych postaci świerczyny. Osłabienie drzewostanów wywołane obniżeniem lustra wody potęguje zagrożenie gradacją kornika, mniszki brudnicy i patogennych grzybów.

91D0-2 Kontynentalny bór bagienny wyróżnia rozluźniony drzewostan złożony z sosny o obniżonej bonitacji z domieszką brzozy omszonej i sporadycznie świerka. Dno lasu ma charakter krzewinkowo-mszysty. W dolinkowo-kępkowym dnie lasu dominują różne gatunki mchów torfowych, welnianka oraz typowe dla tego boru borówka bagienna (łochynia) (*Vaccinium uliginosum*), bagno zwyczajne, żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*). Występuje tu też powszechnie znana, ale rzadka roślina drapieżna – rosiczka okrągłolistna. W borach bagiennych siedliska stanowią gleby torfowisk wysokich w nieckach wytopiskowych, gdzie zajmują centralną część obniżenia. Sporadycznie bór bagienny jest spotykany w krajobrazach eolicznych: w kilku miejscach zajmuje obniżenia między ramionami wydmy parabolicznych, które w kategoriach geomorfologicznych nazywane są nieckami deflacyjnymi. Bory bagienne są dość stabilne na głębszych torfowiskach, jeśli nie wystąpi zasadnicza zmiana warunków wodno-gruntowych, 40 która doprowadzi w wyniku odwodnienia do mineralizacji torfu. W małych obiektach zagrożeniem może być nadmierna penetracja boru przez ludzi, a także zwierzęta, np. dziki często zażywają tu kąpiele błotnych, powodując powstawanie małych sadzawek w obrębie torfowiska.

Krajobrazy borów i lasów wilgotnych w obniżeniach terenu wokół niecek wytopiskowych, na skraju dolin rzecznych i dolinach deluwialnych

Jest to krajobraz płaskich, mineralnych równin występujących na skraju torfowisk zajmujących centralną część niecek wytopiskowych lub są to wyniesienia mineralne w obrębie samych torfowisk. W tej sytuacji grunty mineralne mają genezę wytopiskową i są bardzo zróżnicowane pod względem litologicznym: gliny żwirowate, piaski, utwory pyłowe. Podobny, przejściowy charakter pomiędzy wysoczyzną morenową i zabagnionymi obniżeniami mają niezatorfione fragmenty tarasów rzecznych zalewowych, zbudowane z piasków i żwirów aluwialnych, mad i namulów. Siedliska w opisanych krajobrazach cechuje stałe uwilgotnienie związane z obecnością płytkich wód gruntowych, mozaika gleb i zbiorowisk leśnych, w zależności od lokalnych warunków gruntowo-wodnych i charakteru sąsiednich lasów.

Siedliska występujące w wyodrębnionym krajobrazie

Borealny bór mieszany wilgotny jest borem wilgotnym, w którym optymalne warunki rozwoju znajduje świerk *Picea abies*, osika *Populus tremula*, a także dąb *Quercus robur*. Dominujący w drzewostanach świerk osiąga tu imponujące wymiary i piękny, strzelisty pokrój. Runo leśne ma zdecydowanie borowy charakter, przeważają borówki, charakterystyczny jest duży udział widłaka jałowcowatego *Lycopodium annotinum* i obecność mchów: płonnika pospolitego *Polytrichum commune*, torfowców oraz wątrobowców. Udział gatunków zielnych jest niewielki, są to najczęściej takie gatunki jak trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, siódmaczek leśny *Trientalis europaea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*. Siedliska boru dębowo-świerkowego mają wybitnie okrajkowy charakter, występują zazwyczaj jako strefa przejściowa pomiędzy uboższymi lasami na wyżej położonych gruntach mineralnych, a lasami bagiennymi na gruntach organicznych. Środowisko glebowe jest zwykle bardzo kwaśne, gleby są silnie zbielicowane i oddolnie oglejone (glejobelice), ponieważ woda gruntowa jest stale obecna w zasięgu profilu glebowego.

Grądy wilgotne. Podobną rolę jak wyżej opisany bór mieszany spełnia najuboższy z grupy grądów – grąd trzcinnikowy. Występuje on u podstawy stoków form pagórkowatych i wzgórzowych oraz w opisanych wcześniej obniżeniach, ale zajmuje pośrednie położenia pomiędzy seriami zbiorowisk leśnych o nieco żyźniejszym charakterze, np. pomiędzy grądami świeżymi, a łęgami. Jest to las mieszany z drzewostanem, w którym najczęściej przewagę ma świerk, a w warunkach bardziej naturalnych dąb i grab *Carpinus betulus* z domieszką innych gatunków liściastych. W runie oprócz gatunków typowych dla lasów liściastych stale są obecne gatunki borów, takie jak borówka czernica *Vaccinium myrtillus* i brusznica *Vaccinium vitis-idaea*, mchy rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi* i gajnik lśniący *Hylocomium splendens*. Miejsca bardziej podmokłe i jednocześnie bardziej eutroficzne zajmują wilgotne lasy grądowe z olszą i jesionem, są to: grąd czyścicowy, grąd turzycowy i grąd murszowy.

Oprócz zagrożeń typowych dla siedlisk wilgotnych, związanych ze zmianami poziomu wód gruntowych, w tym za pośrednictwem bobrów, istotny jest sposób odnowienia lasów wilgotnych, który powinien wykluczać możliwość formowania się jednogatunkowych drzewostanów olchowych. W przypadku grądu trzcinnikowego niekorzystne jest utrzymywanie zbyt wysokiego udziału świerka i sosny w składzie drzewostanów, kosztem dębu i pozostałych gatunków liściastych.

Krajobraz borów świeżych, wilgotnych i bagiennych na równinach piasków eolicznych, pagórkach wydmych, obniżeniach międzywydmowych

Siedliska występujące w wyodrębnionym krajobrazie

Subkontynentalny bór świeży jest borem sosnowym z domieszką świerka i brzozy, w podszycie przeważa świerk, sosna odnawia się sporadycznie. Pod względem florystycznym jest to bór dość ubogi: w runie głównymi gatunkami są borówki; w wariantach bardziej suchych dominuje brusznica z pewnym udziałem porostów – w nieco wilgotniejszych i żyzniejszych – borówka czernica. Z innych roślin zielnych charakterystyczna jest obecność gorysza pagórkowego *Peucedanum oreoselinum*, wężymordu *Scorzonera* sp., nawłoci pospolitej *Solidago virgaurea*, konwalii majowej *Convallaria majalis*, kokoryczki wonnej *Polygonatum odoratum*. Dno lasu ma jednak charakter mszysty, w którym największe znaczenie mają: gajnik łśniący *Hylocomium splendens*, rokit pospolity *Pleurozium schreberii*, piórosz pierzasty *Ptilium crista-castrensis*. Bór brusznicowy zajmuje tereny wydmy i równiny piasków przewianych, równiny piasków wodnolodowcowych, uboższe powierzchnie zbudowane z piasków zwałowych. W wszystkich wypadkach na tych ubogich piaskach dominują gleby bielicoziemne: rdzawe bielcowane i rdzawe właściwe, gleby bielcowe.

Bór wilgotny trzęślicowy występuje na piaskach ubogich w składniki pokarmowe. W runie leśnym dominują typowe gatunki siedlisk borowych, dobrze jest rozwinięta warstwa mszysta, a optymalne warunki rozwoju znajduje borówka czernica. Drzewostany borów wilgotnych tworzy sosna *Pinus sylvestris* udziałem świerka, w niewielkiej ilości obecne są brzozy, w podszycie istotne znaczenie ma kruszyna pospolita *Frangula alnus*. Runo o charakterze krzewinkowo-mszystym zawiera typowe gatunki borów sosnowych: borówkę czernicę i brusznicę oraz pospolitych mchów borowych. Charakterystyczna jest obecność trawy trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, paproci orlicy *Pteridium* sp. i sporadycznie gatunków pochodzących z borów bagiennych: borówki bagiennej, bagna zwyczajnego i torfowców. Siedliska borów wilgotnych są związane z powierzchniami obniżeń (okrajków) wokół torfowisk wysokich i przejściowych. W krajobrazach eolicznych zajmują wszystkie powierzchnie obniżone z płytkim zaleganiem wody gruntowej. Gleby należą do silnie kwaśnych i ubogich podtypów: są to gleby bielcowe o różnym stopniu zbielcowania: glejobielice i gleby rdzawe bielcowane.

Bór bagieny w krajobrazach eolicznych spotykany jest rzadko. W kilku miejscach zajmuje obniżenia między ramionami wydmy parabolicznych, które w kategoriach geomorfologicznych nazywane są nieckami deflacyjnymi. W tych sytuacjach topograficznych bory bagienne nie różnią się istotnie od opisanych wcześniej borów bagiennych zajmujących niecki wytopiskowe.

Krajobraz ciepłolubnych borów i lasów mieszanych oraz eutroficznych grądów na wzgórzach i pagórkach kemów, moren i ozów oraz na falistych morenach ablacyjnych

Jest to typ krajobrazu dominujący na terenie gminy. Występuje tu największe nagromadzenie form pagórkowatych i wzgórz przedzielonych strumieniami i podmokłymi obniżeniami genezy wytopiskowej. Pagórki moren czołowych, kemów i ozów są zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych. W górnej części stoku i na szczytach pagórków pokrywy eluwialne bez węglanów zostały spłycone lub całkowicie usunięte w wyniku splukiwania powierzchniowego i erozji. W efekcie tych zjawisk prawie bezpośrednio

na powierzchni lub bardzo płytko występują substraty glebowe zasobne w węglan wapnia, które oddziałują bardzo korzystnie na żyzność gleby. W zależności od lokalnych uwarunkowań takich jak wysokość, stromość, wystawa i długość stoków oraz głębokość występowania węglanu wapnia, występuje zróżnicowana grupa zbiorowisk leśnych. Większość z nich charakteryzuje się znacznym bogactwem florystycznym i obecnością licznej grupy tzw. gatunków ciepłolubnych. Na falistych terenach moreny ablacyjnej występowanie w podłożu przepuszczalnych substratów piaszczystych jest przyczyną kształtowania się przemysłowego typu gospodarki wodnej siedlisk. Warunki te sprzyjają infiltracji pionowej wód z jednoczesnym przemysławianiem i przemieszczaniem roztworów glebowych w głąb profilu glebowego, co sprzyja bielcowaniu gleb.

Siedliska występujące w wyodrębnionym krajobrazie

Subborealny bór mieszany jest prześwieconym borem sosnowym z udziałem traw i gatunków ciepłolubnych, które decydują o jego indywidualności fizjonomicznej i florystycznej. Drzewostany są zbudowane z sosny z i niewielkim udziałem brzozy i świerka. Runo leśne jest bardzo bogate pod względem florystycznym. Obok gatunków specyficznie borowych, stanowiących trzon roślinności, występuje duża liczba traw i gatunków ciepłolubnych: kokoryczka wonna, jaskier wielokwiatowy *Ranunculus polyanthemos*, turzyca wrzosowiskowa *Carex ericetorum*, dąbrowka kosmata *Ajuga genevensis*, tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*, ukwap dwupienny *Antennaria dioica*. Siedliska należą do najuboższych na piaszczystych wyniesieniach terenu. Są one związane z kwaśnymi i ubogimi substratami piasków lodowcowych. W borze przewagę mają podtypy gleb rdzawych właściwych i bielcowanych, gleb bielcowych oraz ubogie odmiany gleb brunatnych bielcowanych.

Bór mieszany trzcinnikowo-świerkowy jest borealnym borem mieszanym, typowym dla falistych, piaszczystych, równin moren ablacyjnych oraz większych wzgórz kemowych i morenowych. Drzewostany są zbudowane ze świerka i sosny, w domieszce występuje brzoza, dąb i grab. Runo leśne charakteryzuje obecność gatunków borowych, trzcinika leśnego *Calamagrostis arundinacea* i mniej wymagających gatunków siedlisk lasowych: leszczyny *Corylus avellana*, przyłasczki *Hepatica nobilis*, zawilca gajowego *Anemone nemorosa*, możylinka *Moehringia trinervia*. Wskazują one na stosunkowo eutroficzny charakter. Stałą obecność w borze wykazują też niektóre rośliny ciepłolubne, np: klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*, dzwonek brzoskwiolistny *Campanula persicifolia*. Siedliska boru stanowią gleby brunatno-rdzawe i brunatne wylugowane wytworzone z piasków luźnych do gliniastych, czasem żwirowatych oraz piasków na żwirach, z głębokim poziomem wody gruntowej. Część borów mieszanych stanowi prawdopodobnie zniekształcone formy dawnych lasów mieszanych.

9110-1 Świetlista dąbrowa jest lasem żyznym, z dominacją dębu w drzewostanie, domieszką grabu i lipy. Jest to najbogatszy florystycznie typ lasu w Puszczy Knyszyńskiej. Znaczne rozluźnienie i prześwieconie drzewostanów dąbrowy oraz obecność jałowca są prawdopodobnie związane z dawnym wypasem owiec i bydła w lasach, szczególnie w sąsiedztwie osad. Duże znaczenie ma też stromość i nasłonecznienie stoków. W podłożu występują gruboziarniste i żwirowate osady z glebami brunatno-rdzawymi. W efekcie tych uwarunkowań w runie występuje liczna grupa gatunków światłolubnych i sucholubnych. Charakterystyczna jest obecność takich gatunków jak pięciornik biały *Potentilla alba*, turzyca pagórkowa *Carex montana*, dzwonek brzoskwiolubny *Campanula persicifolia*, sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, groszek czerniejący, *Lathyrus niger*, gorysz siny *Peucedanum cervaria*, bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*.

Obecnie dąbrowy występują sporadycznie, gdyż po ustaniu wypasu bydła ulegają redukcji światłoządne gatunki roślin. Podstawowe zagrożenie jest niedostatecznego rozpoznania stanowisk dąbrowy, która, podobnie jak inne zbiorowiska o małej powierzchni, jest ujmowana w gospodarce leśnej łącznie z innymi siedliskami, co prowadzi do zatarcia indywidualnych cech dąbrowy. Innym zagrożeniem, powszechnym w stosunku do wszystkich dąbrów w regionie, jest sukcesja (regeneracja) dąbrów w kierunku bardziej ocienionych lasów liściastych – grądów w wyniku ustania presji zoogenicznej powiązanej w wypasem. Utrzymanie dąbrów w obecnym stanie jest obecnie możliwe jedynie na drodze ochrony czynnej: ręcznego usuwania krzewów i siewek (głównie graba) lub doprowadzenie do ponownego, okresowego spasaniania tych powierzchni.

9170-1 – Grąd subkontynentalny, grąd miodownikowy. Grądy reprezentują wielogatunkowe lasy liściaste. Drzewostan mogą budować niemal wszystkie występujące na danym terenie gatunki drzew liściastych, głównie dębu, graba, lipy i klonu. Znaczną rolę w drzewostanie może odgrywać świerk, natomiast udział sosny, poza uboższymi podzespołami grądów, jest zwykle wynikiem dawniejszych i współczesnych działań człowieka. Grąd subkontynentalny jest zespołem bardzo zmiennym, zarówno pod względem geograficznym, jak i glebowo-siedliskowym. Zróżnicowany jest na kilka odmian regionalnych oraz na liczne podzespoły i warianty. W Puszczy Knyszyńskiej występuje odmiana subborealna, którą wyróżnia udział w drzewostanie świerka pospolitego *Picea abies* oraz występowanie w runie m.in. żywca cebulkowego *Dentaria bulbifera*, cienistki trójkątnej *Gymnocarpium dryopteris* i skrzypu łąkowego *Equisetum pratense*. Szeroka amplituda ekologiczna znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowanych warunkach glebowych. Siedliska grądów zajmują gleby rdzawe brunatniejące, gleby płowe, brunatne, czarne ziemie leśne, gleby opadowo-glejowe. W podłożu mogą występować piaski, żwiry, gliny oraz iły.

Grąd miodownikowo-grabowy dominuje na wyniesionych terenach zajmując większość wzgórz morenowych i kemowych. W drzewostanie dominują: sosna, świerk z domieszką dębu i brzozy. Runo leśne zawiera większość typowych składników lasów grądowych, takich jak gwiazdnica wielokwiatowa *Stellaria holostea*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, przylaszczka *Hepatica nobilis*. Z grupy gatunków ciepłolubnych spotykane są następujące zioła: miodownik melisowaty *Melittis melisophyllum*, dzwonek brzoskwiniolubny *Campanula persicifolia*, lilia złotogłów *Lilium martagon*. W płatach uboższych grądu występują gleby brunatne bielcowane, brunatne wylugowane, powstałe z utworów piaszczystych. W żyzniejszych odmianach grądu częste są gleby płowe, powstałe z piasków gliniastych piaszczystych glin ablacyjnych. Jest to jedyny grąd na siedliskach świeżych, gdzie domieszka sosny ma charakter naturalny. Jej obecność w przeszłości wiązała się z pożarami oraz preferencjami dla sosny jakie powodowało zgryzanie siewek drzew liściastych i zmiany runa leśnego związane z wypasem zwierząt domowych i wygrabianiem ściółki leśnej. Współczesna dominacja sosny lub świerka w drzewostanach jest efektem sztucznego odnowienia i niewłaściwej gospodarki leśnej. Główne zagrożenie stanowi permanentne utrzymywanie dominacji drzew iglastych (sosny), co prowadzi do degradacji siedliska poprzez zakwaszenie, zmniejszenie zasobów składników pokarmowych i pogorszenia takich właściwości gleby jak zawartość węgla i azotu, zmniejszenie zawartości kationów zasadowych oraz ilości przyswajalnego wapnia, magnezu i potasu. W tej sytuacji należy zrewidować proporcje gatunków w odnowieniach tak aby większy udział w przyszłych drzewostanach miały gatunki drzew liściastych, zwłaszcza dąb. W przypadku starszych drzewostanów należy wdrożyć programy ich wieloletniej przebudowy, zmierzającej do uzyskania właściwej proporcji drzew liściastych (przewagi) i sosny. Nie jest wskazane odsłanianie zrębami dużych powierzchni na silnie nachylonych stokach, ponieważ wiąże się to z ryzykiem uruchomienia erozji powierzchniowej, splukiwania próchnicy i ubożenia gleby.

Grąd szczyrowy. W niektórych położeniach terenowych, w urozmaiconym krajobrazie wytopiskowo-kemowym, występują

szczególnie korzystne warunki siedliskowe. W górnej części stoków i na szczytach pagórków cienkie pokrywy eluwalne bez węglanów są bardzo spłycone lub całkowicie usunięte w wyniku spłukiwania powierzchniowego i erozji. Zjawisko ogłowienia gleb zajmujących kulminacje terenu jest funkcją stromości i długości stoków oraz wysokości form pagórkowatych. W efekcie tych zjawisk prawie bezpośrednio na powierzchni lub bardzo płytko występują substraty glebowe zasobne w węglan wapnia, z glebami o charakterze pararendzin. Jest to miejsce występowania eutroficznego grądu szczyrowego. Grądy szczyrowe stanowią reliktowe formy oryginalnych, wielogatunkowych, lasów liściastych z jesionem, klonem, lipą i dębem, które w przeszłości dominowały na większości pagórków i wzgórz w środkowej i północnej części Puszczy Knyszyńskiej. Niezwykłość tych lasów, przejawia się występowaniem jesionu na szczytach pagórków oraz obecnością w tym położeniu całej grupy gatunków obecnych zwykle w niskich położeniach na glebach wilgotnych: śledziennicy *Chrysosplenium alternifolium*, kostrzewy olbrzymiej, *Festuca ovina* ziarnopłonu wiosennego *Ranunculus ficaria*, niecierpka pospolitego *Impatiens noli tangere*, złoci żółtej *Gagea lutea*. Oryginalny charakter tych lasów znajduje odzwierciedlenie w lokalnej toponimii: Jesionowe Góry, Góra Jesionicha. Część tych lasów jest chroniona w rezerwach przyrody, większość grądów szczyrowych poza rezerwatami została przeobrażona, w szczególności dotyczy to drzewostanów, które w większym stopniu nawiązują do grądów typowych lub są nawet zniekształcone przez obecność sosny i świerka i modrzewia. Jednakże zachowały one swój eutroficzny charakter i na podstawie wymienionych wyżej gatunków oraz specyficznego położenia terenowego są dość łatwe w identyfikacji. Z tego względu proponuje się odbudowę tych lasów, w możliwie najszerszym zakresie, zwłaszcza, że sprzyja temu dynamika naturalnych odnowień gatunków liściastych: wiązu, jesionu, dębu, klonu i lipy. Fenomen przyrodniczy tych siedlisk powinien stanowić swoisty wyróżnik Puszczy Knyszyńskiej na tle innych lasów w regionie. Podstawowe zagrożenie stanowi brak właściwej identyfikacji siedlisk, co prowadzi do ich użytkowania w sposób typowy dla wszystkich lasów świeżych i zatarcia ich specyficznej ekologii oraz fizjonomii. Jest to jednocześnie zagrożenie dla różnorodności biologicznej, odnoszącej się do siedliska przyrodniczego o charakterze reliktowym w obszarze staroglacjalnym.

Grąd typowy zajmuje wyniesienia terenu i stoki form pagórkowatych, gdzie węglan wapnia występuje głębiej lub poza profilem glebowym. Jest to również wielogatunkowy las liściasty, ale bez jesionu i z uboższym zestawem wiosennych geofitów. W podłożu występują gleby brunatne i płowe. Główne zagrożenia siedliska wiążą się ze skutkami gospodarki leśnej w przeszłości przez wprowadzanie sosny do drzewostanów i niewłaściwe składy odnowień.

Grądy wilgotne. Duże zróżnicowanie rzeźby, stromość zboczy powoduje, że grupa grądów wilgotnych występuje zazwyczaj u podstawy stoków form pagórkowatych i wzgórzowych zajmując pośrednie położenia pomiędzy eutroficznymi seriami zbiorowisk leśnych, np. pomiędzy grądami świeżymi, a łęgami. W takich położeniach typowa jest obecność grądu czyścicowego i grądu turzycowego. Grąd murszowy zajmuje najniższe położenie, często w formie grzęd i wysepek wśród lasów łęgowych. Najuboższy grąd trzcinnikowy jest lasem mieszanym wilgotnym z drzewostanem z przewagą świerka lub sosny, w runie oprócz gatunków typowych dla lasów liściastych stale są obecne gatunki borów: borówka czernica i brusznica, mech rokitnik pospolity i gajnik lśniący. Grąd trzcinnikowy pośredniczy najczęściej pomiędzy seriami siedlisk uboższych – borami mieszanymi, a lasami i borami bagiennymi. Oprócz zagrożeń typowych dla siedlisk wilgotnych, związanych ze zmianami poziomu wód gruntowych, w tym za pośrednictwem bobrów, istotny jest sposób odnowienia lasów wilgotnych, który powinien wykluczać możliwość formowania się jednogatunkowych drzewostanów olchowych. W przypadku grądu trzcinnikowego niekorzystne jest utrzymywanie zbyt wysokiego udziału świerka i sosny w składzie drzewostanów, kosztem dębu i pozostałych gatunków liściastych.

Krajobrazy lasów grądowych na falistych równinach moreny dennej, lokalnie pagórkowatej

Ten typ krajobrazu w gminie Supraśl ma znaczenie marginalne. W trakcie rozwoju i ugruntowania się gospodarki rolnej, bardzo żyzne lasy na gliniastych siedliskach znalazły się pod silną presją gospodarczą, która doprowadziła do prawie całkowitej deforestacji większości terenów moreny dennej. Taka sytuacja jest typowa w południowej części gminy.

Krajobrazy terenów nieleśnych

W gminie występują dwie grupy tych krajobrazów. Do pierwszej kategorii należą użytkowane lub porzucone tereny rolnicze, których największy udział przypada na tereny w sąsiedztwie obszarów osadniczych, gdzie nadal funkcjonuje ekstensywny model gospodarki wiejskiej. Środowisko przyrodnicze krajobrazów otwartych jest bardzo zmienione, reprezentuje typ krajobrazu rolniczego z dużą powierzchnią terenów porzuconych – odlogów, ugorów oraz terenów z samosiewami sosny i brzozy. Przyczyną znacznego udziału terenów porzuconych jest na ogół niska produkcyjność piaszczystych gleb i niedobory wilgoci związane z bardzo dobrą przepuszczalnością podłoża. Roślinność jest tu całkowicie przekształcona i zmieniona w wyniku wprowadzenia upraw rolniczych. W związku z tym nie występują tu naturalne zbiorowiska roślinne, a granice wtórnych zbiorowisk roślinnych pokrywają się często z granicami użytkowania terenu i strukturą własności działek. Natomiast na porzuconych w różnym czasie rolach i ugorach, w wyniku spontanicznej sukcesji, tworzą się tzw. samosiewy sosny i zapusty brzożowo-osikowe. Utrzymujące się jeszcze licznie zbiorowiska ugorowe, stanowią pozostałość po zbiorowiskach chwastów segetalnych towarzyszących dawnym uprawom. Oryginalną roślinność tych terenów stanowią miejscami tzw. murawy napiaskowe będące mniej lub bardziej zwartymi, w części pionierskimi, zbiorowiskami traw, gatunków światłożądnych, terofitów, sukulentów, porostów i wyspecjalizowanych mchów, np. murawy szczotlichowe, bliźniczkowe, wrzosowiska. Zbiorowiska te w postaci naturalnej zajmowały w przeszłości niewielkie powierzchnie, obecnie ich większy udział ma związek z antropogenicznym przekształceniem środowiska, m.in. erozji związanej z orką.

Drugi typ krajobrazów otwartych stanowią doliny rzeczne, które zostały odlesione bardzo wcześnie i przekształcone w użytki zielone. Zróżnicowanie gleb i warunków wodnych jest przyczyną dużej zmienności zastępczych zbiorowisk roślinnych, które się wykształciły w dolinach rzecznych po wycięciu dawnych lasów bagiennych i łęgowych. Obecnie, w związku z odchodzeniem od hodowli, gospodarski pastwiskowej i kośnej, podlegają one dość szybkim przemianom. W warunkach zaniechania użytkowania gospodarczego dolin większość zbiorowisk zastępczych będzie w toku naturalnej sukcesji

zmierzała w kierunku lasów łęgowych, głównie łągu olszowo-jesionowego. Wskazują już na to zaczątki tego procesu w postaci zarośli wierzbowych oraz obecność młodych olszynek. Fragmenty dolin ulegają ostatnio nieodwracalnej degradacji w wyniku ich nadbudowywania nasypami ziemno-gruzowymi i przekształcania w tereny osadnicze.

Najbardziej podmokłe miejsca w dolinach, często wzdłuż koryt rzecznych zajmuje roślinność szuwarowa. Duże powierzchnie zajmują szuwały różnych gatunków turzyc oraz silnie wilgotnych łąk. Łąki silnie wilgotne występują na torfowiskach niskich i na ich obrzeżach, zajmując gleby murszowe. Charakter fizjonomiczny łąk oraz ich skład florystyczny wskazują na ich niedawne użytkowanie gospodarcze jako terenów kośnych i wypasu bydła. Dominują łąki wilgotne, bardziej na skraju doliny rozlokowane są łąki świeże i słabo wilgotne na gruntach mineralnych, stanowią je w przewadze pastwiska i łąki kośne.

Siedliska przyrodnicze w systemie Natura 2000 zlokalizowane w gminie Supraśl:

3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami roślin wodnych Starorzecza powstają przez odcięcie meandru, który ulega następnie stopniowemu zarastaniu roślinnością wodną i bagienną. W zbiornikach głębszych występują rośliny zanurzone ze związku *Potamion*. W miejscach płytszych dominują rośliny o liściach pływających, należące do związku *Nympheion*. Najczęściej spotykany jest zespół grążela żółtego i grzybieni białych. Częstym gatunkiem jest osoka aloesowata *Stratiotes aloides*. Poza nią gatunkami charakterystycznymi są jeszcze: rogatek sztywny (*Ceratophyllum demersum*), rdestnica pływająca *Potamogeton natans*, pływacz *Utricularia vulgaris*, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*.

Głównymi zagrożeniami siedliska jest eutrofizacja i zarastanie zbiorników związane ze spontaniczną sukcesją roślinności, a w sąsiedztwie osad nieuregulowana gospodarka łąk. Dodatkowym zagrożeniem jest wędkarstwo, którego często widocznym efektem jest zaśmiecanie starorzeczy oraz nadmierne wydeptywanie brzegów zbiorników wodnych, budowa pomostów.

3270 – Zalewane muliste brzegi rzek. Siedlisko to obejmuje pionierskie zbiorowiska roślin jednorocznych (terofitów) na mulistych, wysychających latem brzegach wód. Reprezentuje je roślinność występująca na żyznych glebach aluwialnych, zajmująca najczęściej niewielką powierzchnię. Tworzą one inicjalne tarasiki przy nadrzecznych skarpach lub efemeryczne wysepki w obrębie koryta rzecznego. W tych miejscach (w dolinie Supraśli, Sokołdy) często dochodzi do gromadzenia się różnego rodzaju śmieci związanych ze stanami powodziowymi i turystyką kajakową.

Głównymi zagrożeniami dla tego siedliska przyrodniczego są prace regulacyjne dolin rzecznych. Muliste brzegi wód są zagrożone zarastaniem, w efekcie naturalnej sukcesji roślinności, zagrożeniem jest również zaśmiecanie oraz ich nadmierne wydeptywanie stref przykorytowych rzek.

6120 – Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe. Siedlisko to obejmuje murawy ciepłolubne z licznymi kępowymi trawami i terofitami. Głównymi zagrożeniami dla tego siedliska przyrodniczego jest sukcesja wtórna, przejawiająca się wkraczaniem gatunków obcych dla tego siedliska oraz spływające z okolicznych pól nawozy i nawożenie organiczne. Siedliska muraw ciepłolubnych są zagrożone zarastaniem drzewami i krzewami, będącym efektem naturalnej sukcesji

roślinności. Potencjalnym zagrożeniem dla tego siedliska może być ich zalesianie oraz zabudowa mieszkaniowa lub rekreacyjna.

6230 – Bogate florystycznie murawy bliźniczkowe. Siedlisko to obejmuje zwarte murawy z bliźniczką psią trawką *Nardus stricta*. Murawy bliźniczkowe to ubogie siedliska, wykształcające się w miejscach po wycięciu borów, w sąsiedztwie torfowisk, na obrzeżach lasów i dróg leśnych oraz na polanach leśnych. Są to siedliska silnie zakwaszone. Głównym zagrożeniem dla tego siedliska przyrodniczego jest zarzucenie użytkowania (wypasu), powodujące uruchomienie procesów sukcesji wtórnej w kierunku zarośli, a następnie ubogich zbiorowisk borowych.

6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Łąki te wyróżniają się wielogatunkową strukturą i szeroką amplitudą ekologiczną. Łąki trzęślicowe odznaczają się stałym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea* oraz takich gatunków jak goździk pyszny *Dianthus superbus* kosaciec syberyjski *Iris sibirica*, przytulia północna *Galium boreale*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*, sierpik barwierski *Serratula tinctoria*, bukiewica zwyczajna *Betonica officinalis*. Rozwój łąk trzęślicowych bywa obecnie najczęściej efektem melioracji torfowisk przejściowych lub niskich.

Najpoważniejszym zagrożeniem dla łąk trzęślicowych jest odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej, powodujące uruchomienie procesu zarastania lub dominację gatunków ekspansywnych. W przypadku pojedynczych stanowisk źródłem zagrożeń siedliska są zmiany stosunków wodnych (rowy melioracyjne), eutrofizacja spowodowana bliskim sąsiedztwem z polami uprawnymi, a także niektóre zabiegi agrotechniczne jak wyrównywanie powierzchni łąk (plantowanie), wapnowanie.

6510 – Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie. Siedlisko to tworzą zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych i słabo wilgotnych na glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki świeże są bogatymi florystycznie, wysoko produktywnymi, wielokośnymi zbiorowiskami. Cechuje je udział takich traw, jak rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*. Znaczny udział mają wysokie byliny, niższą warstwę tworzą rośliny o barwnych kwiatach, takie jak dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*. Siedliska te powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów jako łąki kośne. Koszone są zwykle dwa razy w roku oraz umiarkowanie nawożone. Występują na gruntach mineralnych, głównie na skraju dolin rzecznych. Najczęstszymi źródłami zagrożeń siedliska są: zaniechanie koszenia, co prowadzi do sukcesji leśnej lub też nadmierna intensyfikacja koszenia, często połączona z podsiewaniem użytkowych gatunków traw, zamiana łąk na pola uprawne lub pastwiska, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych. W pobliżu istniejących osad potencjalne zagrożenie stanowi ekspansja budownictwa.

Rozwój obszarów zurbanizowanych gminy spowodował, że w chwili obecnej jedynie niewielkie fragmenty tych terenów posiadają szatę roślinną zbliżoną do naturalnej, zaś zubożony świat zwierząt jest zdominowany przez gatunki synantropijne. Stan środowiska przyrodniczego tej części gminy charakteryzuje się ograniczaną ilością elementów wykazujących trwałą strukturę ekologiczną mogących pełnić istotne funkcje w jej systemie przyrodniczym. Trudno jednoznacznie wskazać dominujące zbiorowiska roślinne w części zurbanizowanej gminy. Na terenach zieleni przyulicznej dominują lipy, klony, kasztanowiec oraz topola. Na osiedlach mieszkaniowych występują różne drzewa takie jak: lipa, dąb, grab, buk, kasztanowiec, świerk srebrny, jarzębina, brzoza, klony, jesiony. Krzewy

występujące na osiedlach mieszkaniowych to: forsycja, jaśminowiec, cisy, jałowce. Dominują tu zespoły zieleni urządzone – tj. obszarów różnej wielkości i rangi stworzone przez człowieka. W strefie zurbanizowanej należą do nich: parki, zieleńce, cmentarze, ogrody działkowe i ogrody przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa i zieleń przyuliczna. Większe obszary zieleni urządzonej w gminie to głównie zespoły zieleni urządzonej zlokalizowane w mieście Supraśl, w tym bulwary supraskie, park miejski, miejski teren rekreacyjny i pozostałości po ogrodach przyklasztornych. Znaczenie obszarów zieleni miejskiej jest wielorakie. Tereny zieleni urządzonej kształtują warunki przestrzenne i zdrowotne życia w gminie, modyfikują klimat lokalny, wpływają na walory estetyczne krajobrazu, są miejscem wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców. Na strukturę terenów zieleni urządzonej składają się przede wszystkim drzewa i krzewy, sadzone pojedynczo lub w grupach, uzupełnione różankami i klombami barwnie kwitnących bylin i roślin jednorocznych. Zieleń osiedlowa, w przeważającej części młoda, kształtowana z reguły przypadkowo nie odznacza się tak wysokimi walorami, stanowi jednak ważny element w strukturze przyrodniczej gminy. Podobne znaczenie mają występujące w gminie ogrody działkowe. Na terenach tych dominują młode nasadzenia: brzozy, jesiony, klony i lipy, jarzębiny, z gatunków iglastych: świerki pospolite kłujące w odm. sinej, sosny, modrzewie, żywotniki i cyprysiki. Biorąc pod uwagę powierzchnie terenów zieleni urządzonej do powierzchni gminy oraz liczby jego mieszkańców jednoznacznie należy stwierdzić, że powierzchnia terenów zieleni urządzonej jest stosunkowo duża.

W terenach związanych z działalnością produkcyjną i usługową dominują tereny pozbawione roślinności, gdzie zespoły roślinne stanowią jedynie enklawy roślinności spontanicznej, ruderalnej i urządzonej. Roślinność spontaniczna i pionierska zajmuje znaczne powierzchnie gruntów porolniczych, szczególnie na granicy z terenami zabudowanymi.

Należy jednak nadmienić, że cechą charakterystyczną gminy jest niski udział terenów zurbanizowanych, silnie przekształconych antropogenicznie. W gminie ciągle dominują siedliska roślinności naturalnej i półnaturalnej. Wyrażna jest również sukcesja gatunków leśnych, napiaskowych i hydrologicznych na tereny rolne nie podlegające uprawie. Dodatkowo wszystkie siedliska o wysokim potencjale przyrodniczym są ze sobą powiązane.

1.12 Prawnie chronione gatunki roślin i zwierząt oraz siedliska przyrodnicze

Obszary leśne, ale także doliny rzeczne i nieliczne zbiorniki wodne stanowią o dużej liczbie i różnorodności gatunkowej awifauny. Istotne znaczenie w zagęszczeniu stanowisk ornitofauny mają doliny rzek, zwłaszcza Sokółdy i Supraśli oraz starodrzewy na siedliskach lasów grądowych.

Wykaz chronionych gatunków ptaków lęgowych stwierdzonych na terenie gminy Supraśl

Nazwa polska gatunku	Nazwa łacińska gatunku
bekas kszysk	<i>Gallinago gallinago</i>
cyraneczka	<i>Anas crecca</i>
derkacz	<i>Crex crex</i>
dubelt	<i>Gallinago media</i>
dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocopus leucotos</i>
dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>
dzięcioł średni	<i>Dendrocopus medius</i>
dziwonina	<i>Carpodacus erythrinus</i>
jarząbek	<i>Bonasa bonasia</i>
jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>
kobuz	<i>Falco subbuteo</i>
krogulec	<i>accipiter nisus</i>
kropiatka	<i>Porzana porzana</i>
lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>
lerka	<i>Lullula arborea</i>
łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>
mucholówka mała	<i>Ficedula parva</i>
orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
orzechówka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>
samotnik	<i>Tringa ochropus</i>
sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>

W gminie występują dwa gatunki płazów: kumak nizinny *Bombina bombina* i traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*. Podobnie skromnie reprezentowane są ryby i minogi: piskorz *Misgurnus fossilis* i minogi czarnomorskie *Eudontomyzon mariae*. Z chronionych owadów występują dwa gatunki: czerwoczyk fioletek *Lycaena helle* oraz czerwoczyk nieparek *Lycaena dispar*. Ssaki reprezentuje wilk *Canis lupus*, ryś *Lynx lynx*, wydra *Lutra lutra* oraz bóbr *Castor fiber*. Ten ostatni gatunek budzi coraz więcej kontrowersji z racji pewnych szkód związanych z podtapianiem łąk i lasów, ale jego obecność jest nieoceniona i niezbędna ze względu na przesychające torfowiska i otaczające je tereny wilgotne. Wzrasta także liczebność populacji wydry. Prace terenowe wskazują na doskonałe warunki bytowania tego gatunku w występujących tu wodach lotycznych (głównie Supraśl i Sokołda), jak też w wodach stojących kompleksu stawów rybnych w Krasnym.

Rzeka Supraśl na całej swojej długości charakteryzuje się dużą zmiennością. Przeplatają się wzdłuż jej biegu trzy krainy rybackie: pstrąga, brzany i leszcza. Górny odcinek (od źródeł do m. Piłatowszczyzna) oraz dolny na odcinkach (Dąbrówki – Jurowce oraz Dzikie – ujście do Narwi) należą do krainy leszcza. Środkowy od miejscowości Piłatowszczyzna do ujścia Cieliczanki należy do krainy pstrąga. Pozostałe fragmenty Supraśli mają cechy krainy brzany. Niektóre jej dopływy: Średnia, Radulinka, Pieszczenicka Struga stanowią krainę pstrąga. Pozostałe drobne dopływy należą do krainy leszcza. Rzeki Słoja,

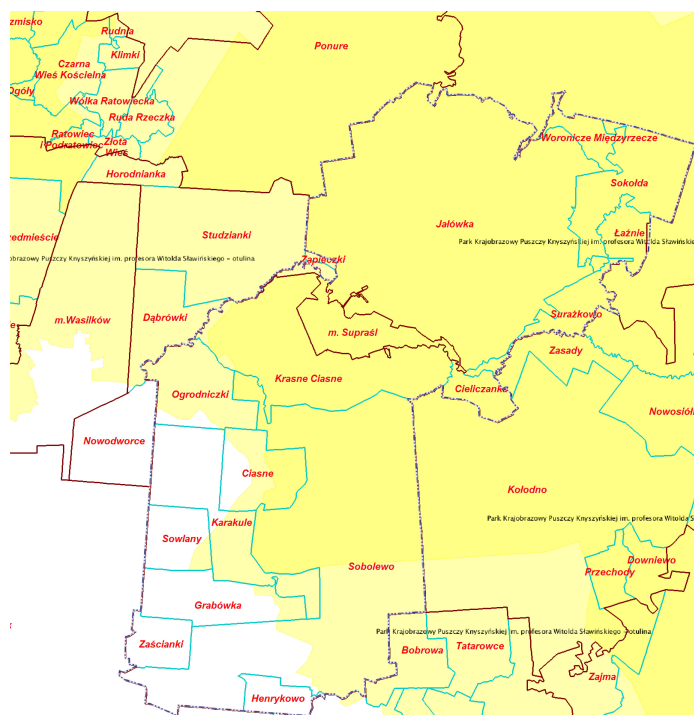
Czarna, Płaska oraz częściowo Sokołda stanowią krainę pstrąga. Natomiast zbiorniki występujące na obszarze tego obwodu można zaliczyć do typu linowo – szczupakowego. Występuje tu 36 gatunków ryb i jeden gatunek minoga. Z ciekawszych wędkarsko gatunków ichtiofauny można spotkać większość ryb: amur biały (sporadycznie), boleń, brzana, jaź, jelec, karaś srebrzysty, karp, kleń, leszcz, lin, lipień, miętus, okoń, płoć, pstrąg potokowy, świnka (sporadycznie), sandacz, sum, szczupak, wzdręga, węgorz.

Tylko dwa gatunki roślin naczyniowych; sasanka otwarta *Pulsatilla patens* i rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa* zaliczone są na terenie gminy do gatunków objętych ochroną w systemie Natura 2000. Należy mieć jednak świadomość, że rozpoznanie fauny i flory jest niepełne, dotyczy to zarówno terenów Lasów Państwowych, które znajdują się w nieco lepszej sytuacji, ze względu na różne opracowania branżowe związane ze środowiskiem przyrodniczym, jak również terenów nieleśnych, o których wiedza przyrodnicza ma ciągle charakter wyrywkowy.

1.13 Ochrona środowiska przyrodniczego – obszary i obiekty chronione

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego.

Park obejmuje ponad 70% pow. gminy Supraśl. Powierzchnia Parku wynosi 72 860, ha, a wraz z otuliną liczy ponad 126 000 ha. W ten sposób Park wraz z otuliną objął niemal całą Puszcę Knyszyńską i jest drugim co do wielkości parkiem krajobrazowym w Polsce. Na terenie gminy Supraśl powierzchnia Parku wynosi 12 595,98 ha.

Schemat zasięgu granic Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego, obejmujących gminę Supraśl.

Park został powołany do życia na podstawie uchwały Nr XXVI/172/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku. Przepisy obowiązujące dla Parku były zmieniane na podstawie:

- Rozporządzenie Nr 3/98 Wojewody Białostockiego z 20 maja 1998 r. (Dz. Urz. W. B. nr 10, poz. 47),
- Rozporządzenie Nr 30/02 Wojewody Podlaskiego z 15 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. nr 53, poz. 1169),
- Rozporządzenie Nr 1/06 Wojewody Podlaskiego z 14 marca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2006 r. nr 90, poz. 888).

Wymienione przepisy utraciły moc prawną na podstawie Uchwały Nr XXIII/201/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego, (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r. poz. 1502). Uchwała ta stanowi obecnie podstawę umocowania prawnego funkcjonowania Parku. Uchwała ta podlegała zmianie na podstawie Uchwały Nr XIV/149/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 października 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 5177). Zmiany wprowadzone ostatnią Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego wnoszą zmiany obostrzeń ochronnych obowiązujących w Parku, w zakresie budowania nowych obiektów budowlanych w sąsiedztwie rzek, jezior i naturalnych zbiorników wodnych oraz sztucznych zbiorników wodnych usytuowanych na wodach płynących, zasad usuwania drzew i zadrzewień oraz obostrzeń w lokalizacji w granicach Parku zabudowy. Szczególnie istotne dla rozwoju miasta jest zmniejszenie strefy odległości zabudowy od wód ze 100 m do 50 m dla działek nr ewid. 756/1, 756/2, 756/3, 756/5, 756/6, 757/2, 757/3, 757/4, 757/6, 757/7, 757/8, 758/1, 758/3 i 758/4 i do 40 m dla działki nr ewid. 759/2, położonych w rejonie ulicy Uroczysko Pustelnia. W wyniku kolejnych zmian przepisów dopuszczalne jest stosowanie w planach miejscowych kolejnych odstępstw. W tym przypadku studium uznaje za zgodne z jego zapisami zmniejszenie zasięgu strefy 100 m powstałe w skutek zmiany przepisów prawa.

Głównym celem istnienia Parku jest ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych i historycznych Puszczy Knyszyńskiej. Powołanie Parku miało też na celu stworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz rozwijanie turystyki kwalifikowanej i wypoczynku. PKPK obejmuje zdecydowaną większość kompleksu Puszczy Knyszyńskiej.

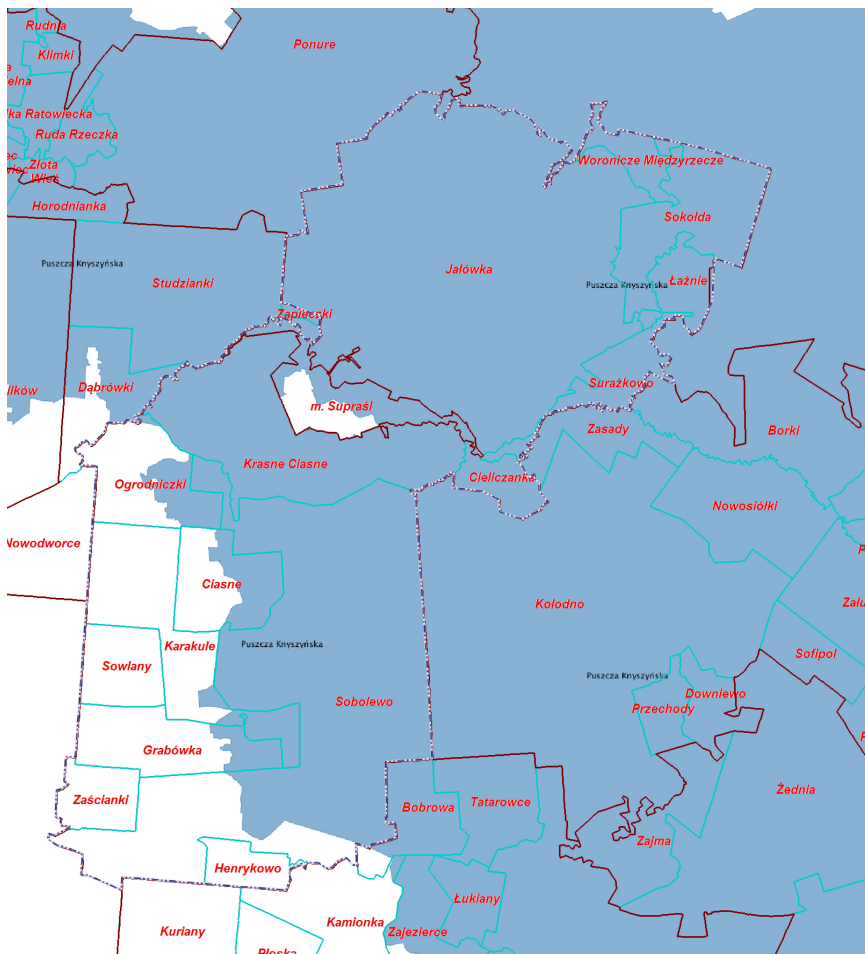
Uszczegółowienie zasad ochronnych oraz zakazów obowiązujących w Parku zostało określone w Planie Ochrony Parku, zatwierdzonym na podstawie Rozporządzenie Nr 22/01 Woj. Podl. z 9 sierpnia 2001, (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2001, Nr 31, poz. 548).

Obszar Natura 2000 PLB200003 Puszcza Knyszyńska

Opis obszaru

Obszar ma powierzchnię 139590,23 ha i jest położony we wschodniej części województwa podlaskiego w powiatach: białostockim (gminy: Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów), monieckim (gminy: Jasionówka, Knyszyn), sokólskim (gminy: Janów, Korycin, Krynki, Sokółka, Szudziałowo). Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO), który obejmuje 76,3 % powierzchni gminy Supraśl.

Obszar obejmuje Puszcę Knyszyńską - dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Poszczególne części Puszczy noszą historyczne nazwy: Puszcza Bładowska, P. Knyszyńska, P. Kryńska, P. Malawicka, P. Odelska i P. Supraska. Walorem puszczy są liczne źródłiska oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy - dopływu Niemna. Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezodpływowych zagłębieniach terenu, rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie. W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80% powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie. Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w północnej jej części. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe.

Granice Obszaru Natura 2000 PLB200003 Puszcza Knyszyńska obejmujące gminę Supraśl

Jakość i znaczenie

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł białogrzbisty (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włochatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży (negatywny) wpływ na obszar (wg kodów oddziaływań):

E03 (M i) – odpady, ścieki

B02.02 (M i) – wycinka lasu

X (M b) – brak zagrożeń

G02 (M i) – infrastruktura sportowa i rekreacyjna

E06 (M i) - inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.

B02.04 (M i) - usuwanie martwych i umierających drzew

B01 (M i) – zalesianie terenów otwartych

D01.02 (M i) – drogi, autostrady

Oznaczenie czynników (poza kodami oddziaływań)

poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

Szczegółowe zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 zostały określone w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1967). W Zarządzeniu wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem ochrony. W Rozporządzeniu wskazano również cele działań ochronnych oraz działań ochronnych na wyznaczonych obszarach wdrażania i podaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie. Zgodnie z ustaleniami Zarządzenia w obszarze planu zidentyfikowano gatunki zwierząt A104 Jarząbek Bonasa bonasia, A238 Dzięcioł średni Dendrocopos medius, A089 Orlik krzykliwy Aquila pomarina. W Zarządzeniu wskazano również wykaz nieruchomości objętych celami ochronnymi. Szczegółową charakterystykę zagrożeń i celów ochronnych przedstawiono poniżej:

Gatunek

A089 Orlik krzykliwy Aquila pomarina

Zagrożenia istniejące – A02.01 – intensyfikacja rolnictwa, A02.03 – usuwanie trawy pod grunty orne, A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja, B02.06. – przerzedzenie warstwy drzew, K03.04 – drapieżnictwo, E01.03 – zabudowa rozproszona, J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie, A03.03 – zaniechanie/brak koszenia,

Zagrożenia potencjalne – C03.03 – produkcja energii wiatrowej, J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie, K03.04 – drapieżnictwo, D02.01 – linie energetyczne i telefoniczne, D04.01 – lotnisko, F03.02.03 – chwytanie, trucie, kłusownictwo, G01.02 – turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, B02.02 – wycinka lasu,

Opis największych zagrożeń – intensyfikacja rolnictwa, usuwanie łąk i pastwisk pod grunty orne, intensywne koszenie lub intensyfikacja, zaniechanie/brak koszenia (w obrębie dolin rzecznych w szczególności położonych w obrębie kompleksu leśnego), osuszanie terenów bagiennych (podmokłe łąki), wycinka lasu (starodrzewów w potencjalnych drzewostanach lęgowych, odsłanianie drzew gniazdowych w wyniku trzebieży, a w szczególności w wyniku usuwania tzw. drzew kornikowych, zabudowa rozproszona (na terenach otwartych, a szczególności w pobliżu dolin rzecznych), zagrożenia potencjalne: farmy wiatrowe, zasypywanie terenu, melioracje, osuszanie ogólnie, lotnisko (w przypadku niewłaściwie wybranej lokalizacji lub organizacji ruchu lotniczego, zbyt intensywne zabiegi gospodarcze w strefie ochrony okresowej, chwytanie, trucie, kłusownictwo, turystyka piesza, jazda konna, i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi, drogi, ścieżki i rogi kolejowe oraz linie elektryczne i telefoniczne (w przypadku rozbudowy fragmentującej siedliska),

Cel działań ochronnych – Uzyskanie stanu siedlisk i takiego gospodarowania w nich, aby gwarantowały one utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku w obszarze Puszcza knyszyńska oraz utrzymanie liczebności populacji na poziomie najmniej 50 par, poprzez – najpierw zatrzymanie spadku udziału powierzchni dogodnych żerowisk, a następnie dążenie do zwiększenia ich powierzchni.

Działania ochronne:

B2 – Działania obligatoryjne. Zachowanie siedlisk żerowiskowych gatunku, położonych na trwałych użytkach zielnych. Użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno – pastwiskowe. Termin realizacji: okres obowiązywania planu.

B3 – Działania fakultatywne. Użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno – pastwiskowe. Zalecenia ogólne: ograniczenie przeorywania, wałowania, podsiewu, wapnowania, stosowania ścieków i osadów ściekowych, włókania w okresie od 1 kwietnia do 1 października; ograniczenie budowy i rozbudowy urządzeń melioracji szczegółowych tworzących system melioracji wodnych (nie dotyczy bieżącej konserwacji), z wyjątkiem urządzeń mających na celu utrzymanie lub poprawę mozaiki krajobrazu; rezygnacja z usuwania remiz i zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych i innych elementów zróżnicowanej mozaiki krajobrazu; rezygnacja ze środków ochrony roślin; rezygnacja z nawożenia azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne, a na innych obszarach – powyżej poziomu 60 kg/ha w danym roku; ograniczenie prowadzenia zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu. Zalecenie dotyczące użytkowania kośnego: koszenie w terminie od 1 kwietnia do 1 czerwca, wysokość koszenia 5 – 15 cm, pozostawienie 5 – 10% działki nieskosiwanej, przy czym w każdym roku powinno dotyczyć to innej powierzchni; usunięcie lub złożenie w stogi usuniętej biomasy; zakaz koszenia okężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni. Zalecenia dotyczące użytkowania pastwiskowego: wypasanie w okresie od 1 maja do 15

października na obszarach poniżej 300 m n.p.m. przy obsadzie zwierząt wynoszącej 0,5 – 1,0 DPJ/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DPJ/ha), przy czym wypasanie w terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem koników polskich, koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały rok; niewykaszenie niedojadów poza okresem od 1 sierpnia do 30 września. Zalecenia dotyczące użytkowania kośno – pastwiskowego: koszenie w terminie od 1 czerwca, wysokość koszenia 5 – 15 cm; pozostawienie 5 – 10 % działki nieskoszonych, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni; usunięcie lub złożenie w stogi usuniętej biomasy; zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka koszonej powierzchni; wypasanie w okresie od 1 maja do połowy października. Na obszarach poniżej 300 m n.p.m. przy obsadzie zwierząt wynoszącej nie więcej niż 0,3 DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5t/ha (10 DJP/ha), przy czym wypasanie na terenach zalewowych rozpoczyna się nie wcześniej niż w terminie 2 tygodni po ustąpieniu wód, z wyłączeniem koników polskich i koni huculskich, które jest dopuszczalne przez cały rok; niewykaszenie niedojadów poza okresem od 1 lipca do 30 października. Należy mieć na uwadze konieczność uwzględnienia zmian w siedliskach związanych z działalnością bobrów – nie wszystkie obszary będą możliwe do wykaszania. Termin realizacji: okres obowiązywania planu.

A104 Jarząbek *Bonasa bonasia*

Zagrożenia istniejące – X – brak zagrożeń i nacisków,

Zagrożenia potencjalne – K03.04 – drapieżnictwo, H06.01 uciążliwość hałasu, zanieczyszczenie hałasem, B02 gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji, B02.02. – wycinka lasu

Opis największych zagrożeń – nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących. Wycinka, trzebieże i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym, zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotu ochrony. Uproszczenie struktury piętrowej drzewostanów. Usuwanie martwych i umierających drzew, autostrady, drogi. Potencjalnie drapieżnictwo (zwłaszcza jenot, borsuk, dzik, kuna) oraz hałas.

Cel działań ochronnych – Utrzymanie średniego zagęszczenia populacji na poziomie co najmniej 2 – 3 par/km².

Działania ochronne:

B1 – utrzymanie i poprawa jakości siedlisk gatunku, wyłączenie z użytkowania rebnego drzewostanów w okresie lęgowym tj. od 1 marca do 31 czerwca. Termin realizacji: okres obowiązywania planu.

A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

Zagrożenia istniejące – B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew,

Zagrożenia potencjalne – B02 gospodarka leśna i plantacyjna oraz użytkowanie lasów i plantacji,

Opis największych zagrożeń – Wycinka trzebieże i inne zabiegi polegające na usuwaniu drzew prowadzone w sezonie lęgowym. Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona na podstawie planu urządzania lasu nie stanowi zagrożenia dla przedmiotu ochrony,

Cel działań ochronnych – utrzymanie liczebności populacji na poziomie co najmniej 120 par.

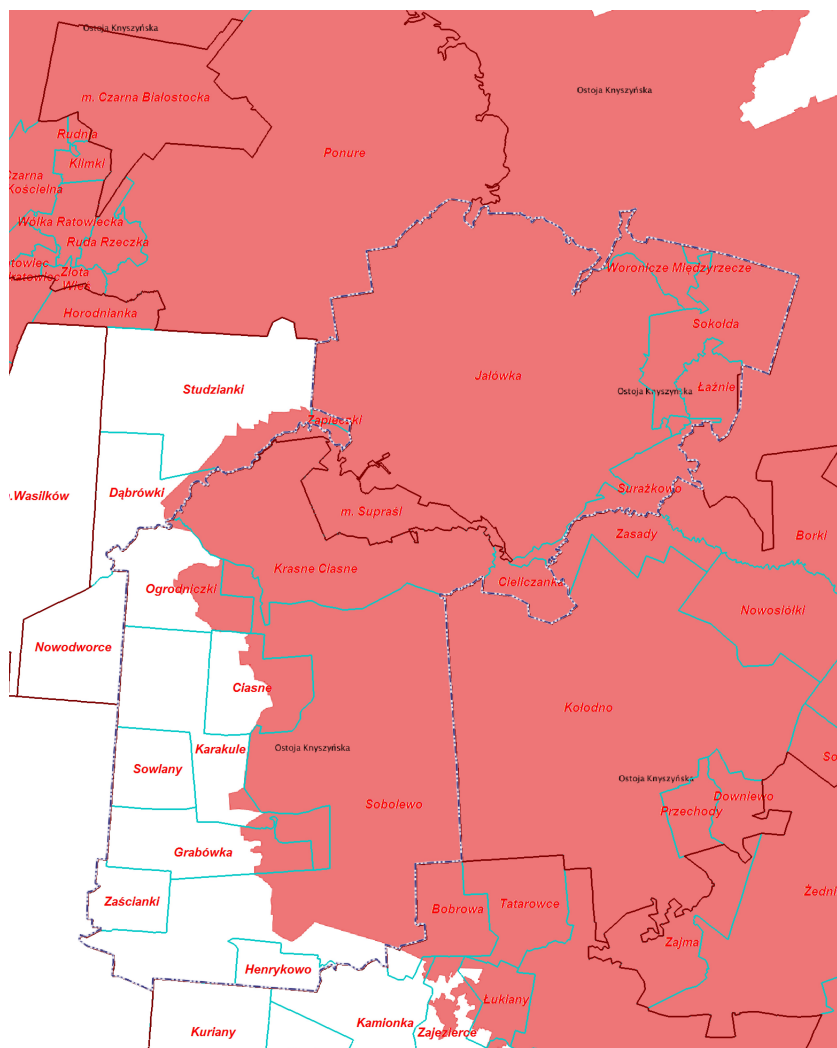
Działania ochronne:

B1 – utrzymanie korzystnych warunków siedliskowych dla gatunku, utrzymanie przynajmniej na obecnym poziomie powierzchni drzewostanów liściastych w wieku 80 lat i starszych, wstrzymanie się od użytkowania rębego drzewostanów liściastych (OIJ, LI) w wieku 80 lat i starszych w okresie lęgowym: od 1 kwietnia do 10 lipca. Termin realizacji: okres obowiązywania planu.

Obszar PLH200006 Ostoja Knyszyńska

Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 o powierzchni 136 084,43 ha położony jest we wschodniej części województwa podlaskiego w powiatach: białostockim (gminy: Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów), monieckim (gminy: Jasionówka, Knyszyn, Krypno) oraz sokólskim (gminy: Dąbrowa Białostocka, Janów, Krynki, Sidra, Sokółka, Suchowola, Szudziałowo). Jest to projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, obecnie funkcjonujący jako Obszar o Znaczeniu Wspólnotowym (OZW). Obejmuje on 77,4% powierzchni gminy.

Granice Obszaru Natura 2000 PLH200006 Ostoja Knyszyńska obejmujące gminę Supraśl

Ostoję Knyszyńską obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowatym krajobrazie, z licznymi torfowiskami. Przez projektowaną ostoję przebiega wododział zlewni Wisły i Niemna - do tej drugiej należą dorzecza Świsłoczy i uchodzącej do niej Nietupy. Główną rzeką Ostoi jest Supraśl, dopływ Narwi. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzniesień dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach świętojańskich, najniżej położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Około 1/5 obszaru ostoi zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne - podmokliska i torfowiska. Około 50% obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscylujący w granicach 10% wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych

regionów w Polsce. Struktura powierzchniowa leśnych ekosystemów mokradłowych Puszczy Knyszyńskiej przedstawia się następująco:

- łągi na murszach (Circae-Alnetum, Fraxinio-Ulmetum, Piceo-Alnetum) - 1 418 ha
  - olsy na torfach niskich - (Carici elongatae-Alnetum) - 1 948 ha
  - brzeziny szuwarowe na torfach przejściowych (Thelypteri-Betuletum) - 408 ha
  - bory mechowiskowe na torfach przejściowych i wysokich (Carici chordorrhizae-Pinetum) - 307 ha
  - bór świerkowy na torfach niskich i przejściowych (Sphagno-Piceetum) - 910 ha
  - bór bagienny na torfach wysokich (Vaccinio uliginosi-Pinetum, Ledo-Sphagnetum) - 475 ha.
- W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznice, sosnowo-świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo-sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi jesionowo-olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych (grąd Tilio-Carpinetum, gród świerkowy Tilio-Piceetum, las mieszany wysoczyznowy Melitti-Carpinetum, świerczyna na torfie Sphagno-Piceetum, bór mechowiskowy Carici chordorrhizae-Pinetum) oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim (grąd szczyrowy Aceri-Tilietum). Interesujące są także śródleśne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych. Południowo-wschodnią część ostoi stanowi Niecka Gródecko-Michałowska o genezie wytopiskowej, w obrębie której dominują różnego typu mokradła. Tu zachowały się jedyne na terenach staroglacjalnych północno-wschodniej Polski jeziora - oligotroficzne zbiorniki Gorbacz i Wiejki z wykształconymi przy brzegach płami mszarnymi. Tu Tu znajduje się także zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne, torfowisko wysokie Gorbacz.

Jakość i znaczenie

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich - ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciński *Agrimonia pilosa*, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych obszarów występowania w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji *Chamaedaphne calyculata*, rośliny uważanej za relik

glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*, a spośród ptaków np. orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i puchacz *Bubo bubo*. Występuje tu jedno z pięciu wolnożyjących stad żubra *Bison bonasus* w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgniotka cynobrowego. Występowanie *Oxyporos mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarząbka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmiełojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje *Polyommatus eroides*.

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży (negatywny) wpływ na obszar (wg kodów oddziaływań):

A04.03 (L i) - zarzucenie pasterstwa, brak wypasu

F03.01 (L i) – polowanie

G01 (M i) – sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze

K03.04 (L i) – drapieżnictwo

A01 (L i) – uprawa

E01.03 (L i) – zabudowa rozproszona

J01 (L i) – pożary i gaszenie pożarów

B02.02 (H i) – wycinka lasu

D01.01 (L i) – ścieżki, szlaki piesze, ścieżki rowerowe

E03.01 (L i) – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych

F03.02.03 (L i) – chwytnie, trucie, kłusownictwo

I01 (L i) - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny

K04.05 (M i) - szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)

X (M b) – brak zagrożeń i nacisków

C01.03 (M i) – wydobywanie torfu

B02.04 (M i) – usuwanie martwych i umierających drzew

D01.04 (L i) – drogi, koleje

D01.02 (L i) – drogi, autostrady

B01 (L i) – zalesianie terenów otwartych

A08 (L i) – nawożenie/nawozy sztuczne

K01.03 (M i) – wyschnięcie

B02.01 (M i) - odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)

Oznaczenie czynników (poza kodami oddziaływań)

poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

Szczegółowe zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 zostały określone w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 2431). Zarządzenie podlegało zmianie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2020 r. poz. 844), które obecnie określa zadania ochronne w Obszarze. W Zarządzeniu wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem ochrony. W Zarządzeniu wskazano również cele działań ochronnych oraz działań ochronnych na wyznaczonych obszarach wdrażania i podaniem podmiotem odpowiedzialnych za ich wykonanie. Zgodnie z ustaleniami Zarządzenia w obszarze planu zidentyfikowano siedliska roślinne 6410, 6510, 9170, 91D0, 91E0 oraz siedlisko motyla 1060. W Zarządzeniu wymieniono nieruchomości objęte celem ochronnym. Szczegółową charakterystykę zagrożeń i celów ochronnych przedstawiono poniżej:

Siedliska

6410 – zmienno wilgotne łąki trzęślicowe

Zagrożenia istniejące – A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja, K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja

Zagrożenia potencjalne – A02 – zmiana sposobu uprawy, J02.01. – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie,

Opis największych zagrożeń – odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej, powodujące uruchomienie procesu zarastania lub dominację gatunków ekspansywnych

Cel działań ochronnych - zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w nie pogorszonym stanie wszystkich stwierdzonych płatów siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowanie działań ochronnych,

Działania ochronne:

B1 – Działania obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne. Termin: stałe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.

A1 – Działania fakultatywne. Użytkowanie kośne. Koszenie co roku, od 15 września do 30 października, z pozostawieniem 50% niekoszonej powierzchni, co roku inny fragment, dopuszczalne koszenie całej powierzchni raz na 2 lata. Wysokość koszenia 5 – 15 cm. Technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinnej, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki. Usunięcie biomasy. Zakaz przeorywania, wałowania, podsiewu, stosowania osadów i ścieków. Zakaz włókowania w okresie od 1 kwietnia do 1 września. Na terenach gdzie stwierdzono konflikt działań ochronnych dla siedliska 6410 i orlika jako priorytet przyjęto działania dla siedliska 6410. Zaś na terenie Nadleśnictwa Krynki – działania pod orlika, które należy przeprowadzić po konsultacji z botanikiem.

D1 – Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, mającej na celu wyznaczenie wszystkich płatów siedliska, ocenę stanu ich ochrony, i zaplanowanie działań ochronnych. Termin: jednorazowo w okresie obowiązywania planu.

6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie

Zagrożenia istniejące – A02 – zmiana sposobu uprawy, K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja, I01 – obce gatunki inwazyjne, A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja,

Zagrożenia potencjalne – A02 – zmiana sposobu uprawy, B01 – zalesianie terenów otwartych, E01.03 – zabudowa rozproszona,

Opis największych zagrożeń – zaniechanie koszenia, co prowadzi do sukcesji leśnej, nadmierna intensyfikacja koszenia, często połączona z podsiewaniem użytkowanych gatunków traw, wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych,

Cel działań ochronnych - zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonej formie wszystkich stwierdzonych płatów siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowanie działań ochronnych,

Działania ochronne:

B1 – Działania obligatoryjne. Zachowanie siedliska przyrodniczego, położonego na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno – pastwiskowe. Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

A1 – Działania fakultatywne. Użytkowanie kośne lub pastwiskowe. Koszenie w terminie od 15 czerwca do 30 września, do dwóch razy w roku z usunięciem biomasy do 2 tygodni po skoszeniu. Należy pozostawić 5 – 10 % powierzchni niekoszonej, każdego roku inną. Wysokość koszenia 5 – 15 cm. Wypas od 1 maja do 15 października (0,2 DJP/ha) przy obciążeniu pastwiska nie większym niż 5 t/ha, ponieważ nadmierny wypas grozi przekształceniem łąk w pastwiska Cynosurion. Zakaz przeorywania, wałowania i posiewania, włókowania w okresie od 1 kwietnia do 1 września, zakaz stosowania ścieków i osadów ściekowych. Termin 1 – 2 razy/rok w okresie obowiązywania planu.

D1 – Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, mającej na celu wyznaczenie wszystkich płatów siedliska, ocenę stanu ich ochrony, i zaplanowanie działań ochronnych. Termin: jednorazowo w okresie obowiązywania planu.

9170 – grąd subkontynentalny

Zagrożenia istniejące – I02 – problematyczne gatunki rodzime, F03.01.01 – szkody spowodowane przez zwierzynę łowną (nadmierna gęstość populacji, J03.01 – zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska, J02 – zmiany stosunków wodnych w grądach wilgotnych, K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja, K02.01 – zmiana składu gatunkowego, sukcesja,

Zagrożenia potencjalne – B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew, B07 – inne rodzaje praktyk leśnych, B02.01 – odnawianie lasu po wycince (nasadzenia),

Opis największych zagrożeń – w lasach świeżych utrzymywanie i wprowadzanie obcych w regionie gatunków drzew (modrzewia) oraz odnowienie i hodowla lasu w oparciu o niewłaściwe składki upraw, co prowadzi do zatarcia różnic pomiędzy różnymi podzespołami grądu, w szczególności grądu

szczytowego, w lasach wilgotnych istotne jest utrzymanie właściwych stosunków wodnych i ograniczenie dominacji olchy na rzecz drzewostanów wielogatunkowych, niewłaściwa gospodarka leśna i użytkowanie lasów niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki,

Cel działań ochronnych - zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie wszystkich stwierdzonych płatów siedliska. Doprowadzenie siedlisk Lśw, Lw zniekształconych obecnością modrzewia do stanu właściwego. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowanie działań ochronnych,

Działania ochronne:

D1- Inwentaryzacja przyrodnicza. Kartowanie terenu w celu zidentyfikowania wszystkich płatów siedliska celem oceny stanu ich ochrony i zaplanowania działań ochronnych. Termin: jednorazowo w okresie obowiązywania planu.

91D0 – bory i lasy bagienne

Zagrożenia istniejące – J02.01- zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie, J02.01.02 – osuszanie terenów bagiennych, M01.02 – susze i zmniejszenie opadów, F04.02 – zbieractwo grzybów, porostów, jagód, itd., K01.03.-wyschnięcie, K01.04 – zatopienie, H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych związane z rolnictwem, B06 – wypas w lasach prywatnych, B02.02 – wycinka lasu na terenach prywatnych,

Zagrożenia potencjalne – K04.03 – zawleczenie chorób (patogeny mikrobowe), J03.01 – utrata specyficznych cech siedliska,

Opis największych zagrożeń – zasadnicza zmiana warunków wodno – gruntowych, prowadząca w wyniku odwodnienia do mineralizacji torfu, działalność bobrów powodująca zalewanie i podtopienia siedlisk, na siedliskach brzezin bagiennych graniczących z łąkami (w lasach prywatnych) sporadyczny wypas i penetracja siedliska przez bydło domowe, sporadyczna wycinka drzew na gruntach prywatnych dla celów gospodarczych,

Cel działań ochronnych - Ochrona bierna siedliska. Utrzymanie właściwych stosunków wód podziemnych i powierzchniowych. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowanie działań ochronnych,

Działania ochronne:

A1 –Ochrona siedliska. Wyłączenie z działań gospodarczych siedliska 91D0 – 2 (*Vaccinio uliginosi* – Pinetum). Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

A2 – Ochrona siedliska. Wyłączenie z gospodarki rębnej z dopuszczeniem działań pielęgnacyjnych siedliska 91G0 – 5 (Sphagno girgensohni – Piceetum i 91D0 – 6 Thelypteri – Betuletum). Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

A3 – Ochrona siedliska. Ochrona bierna w rezerwach przyrody. Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

B1 – Poprawa stanu siedliska. Należy dążyć do stabilizacji siedliska lub odtworzenia właściwych stosunków wodnych, tj. utrzymywanie wysokiego poziomu wód gruntowych przez blokowanie i opóźnianie odpływu. W tym kontekście również działania bobrów należy traktować, jako naturalny składnik tych procesów. Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

D1 – Inwentaryzacja urbanistyczna. Weryfikacja siedlisk w płytkich torfach opisanych jako Bw celem oceny stanu ich ochrony i zaplanowania działań ochronnych. Termin: jednorazowo w okresie obowiązywania planu.

91E0 – łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Zagrożenia istniejące – J02.01- zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie, J02.05.04 – zbiorniki wodne, K04.03 – zawleczenie chorób (patogeny mikrobowe), K01.04 – zatopienie, K04.05- szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną), B02.02 – wycinka lasu, B06 – wypas w lasach, G05.09 – płoty i ogrodzenia, H05.01 – odpadki i odpady stałe,

Zagrożenia potencjalne – J02.03.02 – regulowanie (prostowanie koryt rzecznych, J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie, I01 – obce gatunki inwazyjne, B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew,

Opis największych zagrożeń – przekształcenie w przeszłości dolin madowych w użytki zielone poprzez zmianę stosunków wodnych, podtopienia wywołane przez bobry, wycinka lasu i wypas na terenach prywatnych, podatność na wnikanie gatunków inwazyjnych,

Cel działań ochronnych - utrzymanie właściwych stosunków wód podziemnych i powierzchniowych. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowanie działań ochronnych,

Działania ochronne:

A1 – Ochrona siedliska. Utrzymanie właściwych stosunków wód powierzchniowych i podziemnych w strefie oddziaływania na siedlisko – nie prowadzić działań skutkujących obniżeniem wód gruntowych. Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

A2 – Ochrona siedliska. Ochrona bierna w rezerwatach przyrody. Termin: stale w okresie obowiązywania planu.

C1 – Monitoring gatunków inwazyjnych. Kontrola miejsc przy korytach cieków na obecność gatunków inwazyjnych, w tym Koczurki klapowanej (*Echinocystis lobata*) i niecierpka gruczołowatego (*Impatiens glandulifera*). W przypadku wykrycia gatunku inwazyjnego – włączyć go do działania „usuwanie gatunków inwazyjnych”. Termin: kontrolę należy prowadzić co najmniej raz na 5 – 6 lat, w okresie obowiązywania planu.

D1 – Inwentaryzacja urbanistyczna. W odniesieniu do łągów poza Lasami Państwowymi oraz olsów w typologii leśnej – dokonać weryfikacji siedlisk jako potencjalnych siedlisk łągowych. Olsy z zaawansowanym procesem murszenia, powinny być zweryfikowane fitosocjologicznie, szczególnie przed wdrożeniem różnych form gospodarki zrębowej. Łęgi źródłiskowe – weryfikacja siedlisk. Biorąc pod uwagę dynamikę źródeł, ich wydajność i znaczenie całej strefy źródłiskowej dla retencji wodnej w Obszarze Natura 2000, należy je traktować jako lasy wodoochronne, wyłączone z gospodarki leśnej. Termin: jednorazowo w okresie obowiązywania planu.

4038 – Czerwończyk fioletek, *Lycaena helle*

Zagrożenia istniejące – A03 – koszenie/ścinanie trawy, K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja, U – nieznane zagrożenia lub nacisk, K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja), D01.02 – drogi, autostrady, A10.01 – usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej, D01.03 – parkingi samochodowe i miejsca postojowe, A03.01 – intensyfikacja rolnictwa, B01 – zalesianie terenów otwartych, A04.01.05 – intensywny wypas zwierząt mieszanych,

Zagrożenia potencjalne – A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja, A03.03 – zaniechanie/brak koszenia, K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja, A10.01 – usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej, A02.01 – intensyfikacja rolnictwa, K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja) A04.02 – wypas nieintensywny, A04.01 – wypas nieintensywny, A02.01 – intensyfikacja rolnictwa,

Opis największych zagrożeń – zbyt wczesne koszenie, zbyt intensywna uprawa łąki, w przypadku zaprzestania uprawy, zarastanie siedliska roślinami zielnymi (w tym trzciną i wiązówką), intensyfikacja gospodarki rolnej, połączona z usunięciem nielicznych krzewów lub też związanych z zarastaniem bylinami i zmianą charakteru siedliska, usuwanie drzew i krzewów rosnących przy szosie powodujące zmniejszenie ilości wiatrochronów, zarastanie roślinami zielnymi, głównie wiązówką błotną, z

ograniczoną dostępnością rdestu i wężownika, w ramach ochrony orlika krzykliwego nadmierna eksploatacja łąki i niedostosowanie się do zaleceń proponowanych dla czerwńczyka fioletka,

Cel działań ochronnych – uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony (w tym zbadanie aktualnego rozmieszczenia na obszarze Natura 2000), niezbędnej do oceny stanu ochrony i podjęcie ewentualnych działań ochronnych w skali poszczególnych stanowisk. Utrzymanie istniejących stanowisk i (jeśli to wskazane i wykonalne) poprawa jakości lokalnych populacji.

Działania ochronne:

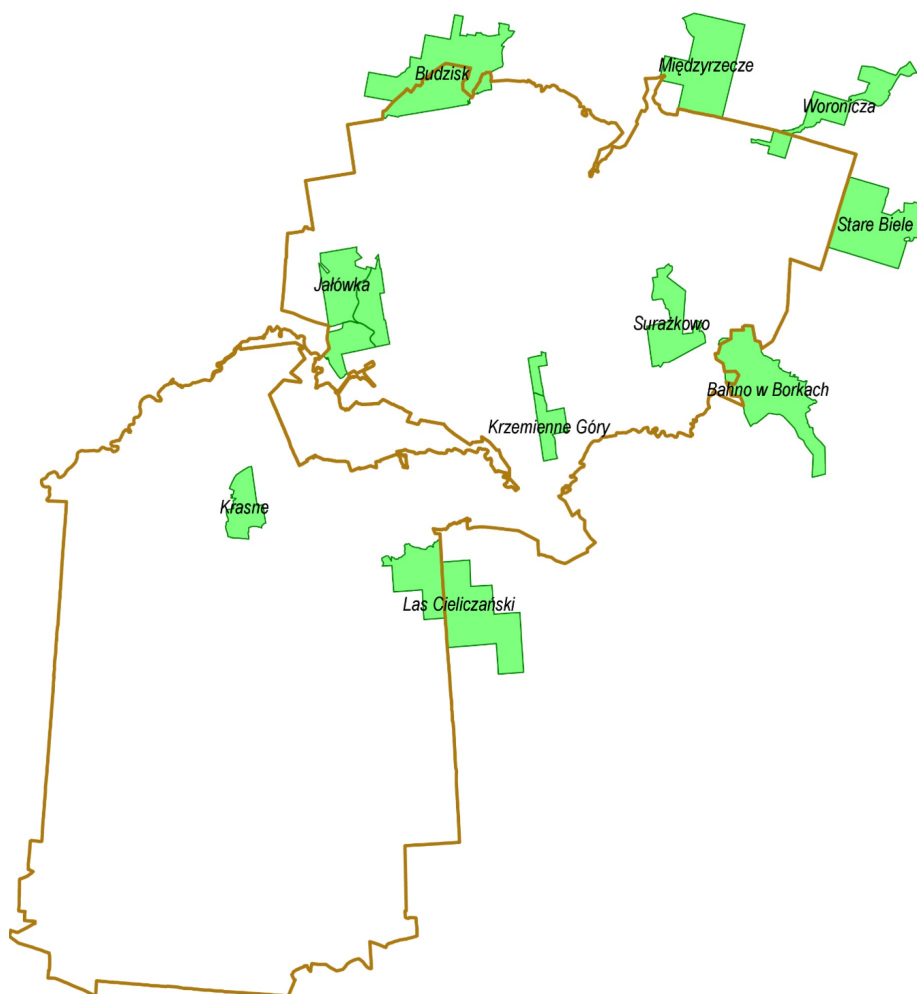
B1 – Działania fakultatywne. Szczególne zalecenia dla stanowisk, na których gatunek współwystępuje z dostojką eukomią (*Boloria eukomia*) – bardziej zagrożonym gatunkiem o większych wymaganiach siedliskowych. Rotacyjne, mozaikowe późne koszenie, po 15 września na wysokość nie mniejszą niż 15 – 20 cm. Częstotliwość: co roku lub co dwa lata. Dla każdej powierzchni zaleca się konsultacje specjalisty przed wprowadzeniem użytkowania lub jego zmianą. Dopuszcza się pewne modyfikacje (w tym ekstensywny wypas bydła i koni) ze względów ekonomicznych, technicznych lub w ramach projektów ochronnych innych gatunków, np. orlika krzykliwego. Powinny być one określone specjalistą specyficznie dla każdego stanowiska i opisane w odpowiednim raporcie. Niedopuszczalne jest przeorywanie, wałowanie oraz włókowanie. Usuwanie krzewów i młodych drzewek również powinno odbywać się pod Nadzorem specjalisty. Termin: w czasie obowiązywania planu, co roku lub co dwa lata.

D1 – Inwentaryzacja przyrodnicza stanowisk słabiej poznanych. Ustalenie granic poszczególnych stanowisk. Ustalenie lub zaktualizowanie wiedzy o zagrożeniach. Wykonanie oceny stanu populacji i siedlisk wg metodyki GIOŚ 9pełnej lub nieco uproszczonej w zależności od możliwości). Zaplanowanie działań ochronnych. Przy okazji inwentaryzacji i oceny stanu populacji siedliska czerwńczyka należy odnotować występowanie (monitoring jakościowy) czerwńczyka nieparka (1060). Termin: w ciągu trzech lat od ustanowienia planu.

D2 – Inwentaryzacja przyrodnicza stanowisk lepiej poznanych. W tej grupie stanowisk figurują m.in. powierzchnie związane z ochroną orlika krzykliwego. Wykonanie oceny stanu populacji i siedliska wg przyjętej metodyki. Jeśli okaże się to konieczne – zaplanowanie dodatkowych działań ochronnych. W ramach inwentaryzacji i oceny stanu populacji i siedliska tego gatunku, należy także odnotować występowanie (monitoring jakościowy) czerwńczyka nieparka (1060). Termin: w ciągu trzech lat od ustanowienia planu.

Rezerваты przyrody

W gminie Supraśl znajdują się cztery rezerваты przyrody – Jałówka, Surazkovo, Krzemienne Góry i Krasne. Dodatkowo 5 rezerwatów czyściwo obejmuje obszar gminy (rezerваты położone w zasięgu dwóch jednostek samorządu terytorialnego). Do granic gminy przylega również rezerwat Stare Biele, nie obejmujący swoimi granicami obszaru gminy.

Rozkład rezerwatów przyrody w gminie Supraśl

Opis rezerwatów przyrody w gminie Supraśl:

Krasne

Rezerwat leśny o powierzchni 85,23 ha został utworzony w 1990 r. Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lutego 1990 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1990 r., Nr 32, poz. 159) oraz Zarządzeniem Nr 9/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwat przyrody "Krasne" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1105). Celem ochrony tego rezerwat jest zachowanie cennego fragmentu

Puszczy Knyszyńskiej, obejmującego dobrze wykształcone zbiorowiska leśne, głównie z grupy borów i borów mieszanych. Na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krasne" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3610) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Las Cieliczański

Rezerwat leśny o powierzchni 370,58 ha został utworzony w 1990 r. Zarządzeniem MOŚZNiL z 25.06.1990 r. (M.P. z 1990 r., Nr 31, poz. 248) oraz Zarządzeniem Nr 11/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Las Cieliczański" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1107). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z licznymi, cennymi zbiorowiskami leśnymi o charakterze naturalnym. Reprezentują je głównie grądy z rzadkim w naszych lasach wiązem górskim, bory mieszane i olsy. Rezerwat ten jedynie częściowo znajduje się na terenie gminy Supraśl. Na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z 24 kwietnia 2020 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Las Cieliczański" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2020 r. poz. 2106) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Jałówka

Rezerwat leśny o powierzchni 277,42 ha został utworzony w 1990 r. Zarządzeniem MOŚZNiL z 25.06.1990 r. (M.P. z 1990r., Nr 31, poz. 248) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jałówka" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 992). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, który obejmuje charakterystyczne dla jej obszaru układy geomorfologiczne i wyróżnia się bogactwem zbiorowisk roślinnych. Prawie cała powierzchnia rezerwatu znajduje się w gminie Supraśl.

Krzemienne Góry

Rezerwat leśny o powierzchni 79,27 ha został utworzony w 1987 r. Zarządzeniem MOŚiZN z 29.12.1987 r. (M.P. Nr 5, z 1988 r., poz. 47) oraz Zarządzenia Nr 10/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody

"Krzemienne Góry" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1106). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk leśnych typowych dla Puszczy Knyszyńskiej, występujących na wale kemowym. Na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krzemienne Góry" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3611) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Surażkowo

Rezerwat leśny o powierzchni 137,65 ha został utworzony w 1987 r. Zarządzeniem MOŚiZN z 29.12.1987 r. (M.P. z 1988 r. Nr 5, poz. 47) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Surażkowo" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 997), zmienione na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Surażkowo" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 2052). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, obejmującego liczne zbiorowiska leśne o wysokim stopniu naturalności, ze znacznym udziałem leśnych zbiorowisk torfowiskowych.

Bahno na Borkach

Rezerwat leśny o powierzchni 289,87 ha został utworzony w 1990 r. Zarządzeniem MOŚZNiL z 25.06.1990 r. (M.P. z 1990r., Nr 31, poz. 248) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bahno w Borkach" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 991). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie cennych, dobrze wykształconych zbiorowisk torfowiskowych o charakterze borealnym, które odznaczają się bogactwem flory roślin naczyniowych i mszaków. W granicach rezerwatu licznie występują gatunki chronione, głównie związane z siedliskami mokradłowymi. Tylko nieznaczna część rezerwatu znajduje się na terenie gminy Supraśl. Na podstawie Rozporządzenia Nr 7/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Bahno w Borkach" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2007 r. Nr 183, poz. 1871) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Budzisk

Rezerwat leśny o powierzchni 341,00 ha został utworzony w 1970 r. Zarządzeniem MLiPD z 31.03.1970 r. (M.P. Nr 11, poz. 97) oraz Zarządzeniem Nr 7/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Budzisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1103). Celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej ze zbiorowiskami leśnymi i torfowiskowymi, łąkowymi i licznymi źródłiskami. Rezerwat ten jedynie częściowo znajduje się na terenie gminy Supraśl. Na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Budzisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3024) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Woronicza

Rezerwat leśny o powierzchni 139,06 ha został utworzony w 1989 r. na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 8 grudnia 1989 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1989 r. Nr 44, poz. 357) oraz Zarządzeniem Nr 13/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Woronicza" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1109). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie doliny, strumienia oraz przyległych wzniesień morenowych wraz z występującymi tu licznymi, charakterystycznymi dla tego regionu zbiorowiskami roślinnymi, jak też chronionych i rzadkich gatunków roślin. Rezerwat jedynie częściowo obejmuje obszar gminy Supraśl. Na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Woronicza" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3676) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Międzyrzecze

Rezerwat leśny o powierzchni 250,80 ha został utworzony w 1990 r. Zarządzeniem MOŚZNiL z 25.06.1990 r. (M.P. z 1990r., Nr 31, poz. 248) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Międzyrzecze" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 994). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej, odznaczającego się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz występowaniem licznych źródeł, dobrze wykształconych, charakterystycznych dla tego obszaru zbiorowisk roślinnych, jak też wielu chronionych gatunków roślin. Rezerwat jedynie częściowo obejmuje obszar gminy Supraśl. Na podstawie Rozporządzenia Nr 19/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie

ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Międzyrzecze" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2003 r. Nr 76 poz. 1514) dla rezerwatu ustanowiono szczegółowe cele ochronne.

Pomniki przyrody

Wykaz pomników przyrody ustanowionych w gminie Supraśl:

Lp.	Rodzaj obiektu chronionego	Liczba okazów	Gatunek okazu	Akt powołujący do życia
1	grupa drzew	4	Modrzew europejski - <i>Larix decidua</i>	Rozporządzenie Nr 1/98 Wojewody Białostockiego z dnia 10.03.1998 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 16.03.1998 r., Nr 5, poz. 13) Rozporządzenie Nr 34/99 Wojewody Podlaskiego z dn. 7.10.1999 r. zmieniające uchwałę, orzeczenie, zarządzenia i rozporządzenia (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 14.10.1999 r., Nr 33, poz. 521)
2	aleja	38	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i>, Klon jesionolistny - <i>Acer negundo</i>, Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>, Wiąz górski - <i>Ulmus glabra</i> (Ulmus) montana, <i>Ulmus scabra</i>)	Zarządzenie Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dn. 14.11.1981 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz.WRN w Białymstoku z dn. 1.12.1981 r., Nr 10, poz. 52) Rozporządzenie Nr 14/98 Wojewody Białostockiego z dn. 10.12.1998 r. zmieniające orzeczenie, uchwałę, zarządzenia i rozporządzenie w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 17.12.1998 r., Nr 25, poz. 277) Uchwała Nr XXIX/263/2013 Rady Miejskiej w Supraślu z dn. 26 marca 2013 r. w sprawie zniesienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r., poz. 1925) Uchwała Nr III/10/2014 Rady Miejskiej w Supraślu z dn. 18 grudnia 2015 r. w sprawie zniesienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2015 r., poz. 441) Uchwała Nr XV/231/2020 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie zniesienia statusu

				pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2020 r., poz. 1599)
3	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dn. 17.11.1994 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 18.11.1994 r., Nr 18, poz. 93)
4	drzewo	1	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dn. 17.11.1994 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną
5	grupa drzew	8	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dn. 17.11.1994 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 18.11.1994 r., Nr 18, poz. 93) Uchwała Nr III/9/2014 Rady Miejskiej w Supraślu z dn. 18 grudnia 2014 r. w sprawie zniesienia statusu pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 02.12.20152 r., poz. 440)
6	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dn. 17.11.1994 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 18.11.1994 r., Nr 18, poz. 93)
7	drzewo	1	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dn. 17.11.1994 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną
8	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Zarządzenie Nr 51/86 Wojewdy Białostockiego z dn. 30.12.1986 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 31.12.1986 r., Nr 22, poz. 246)
9	drzewo	1	Sosna zwyczajna	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów

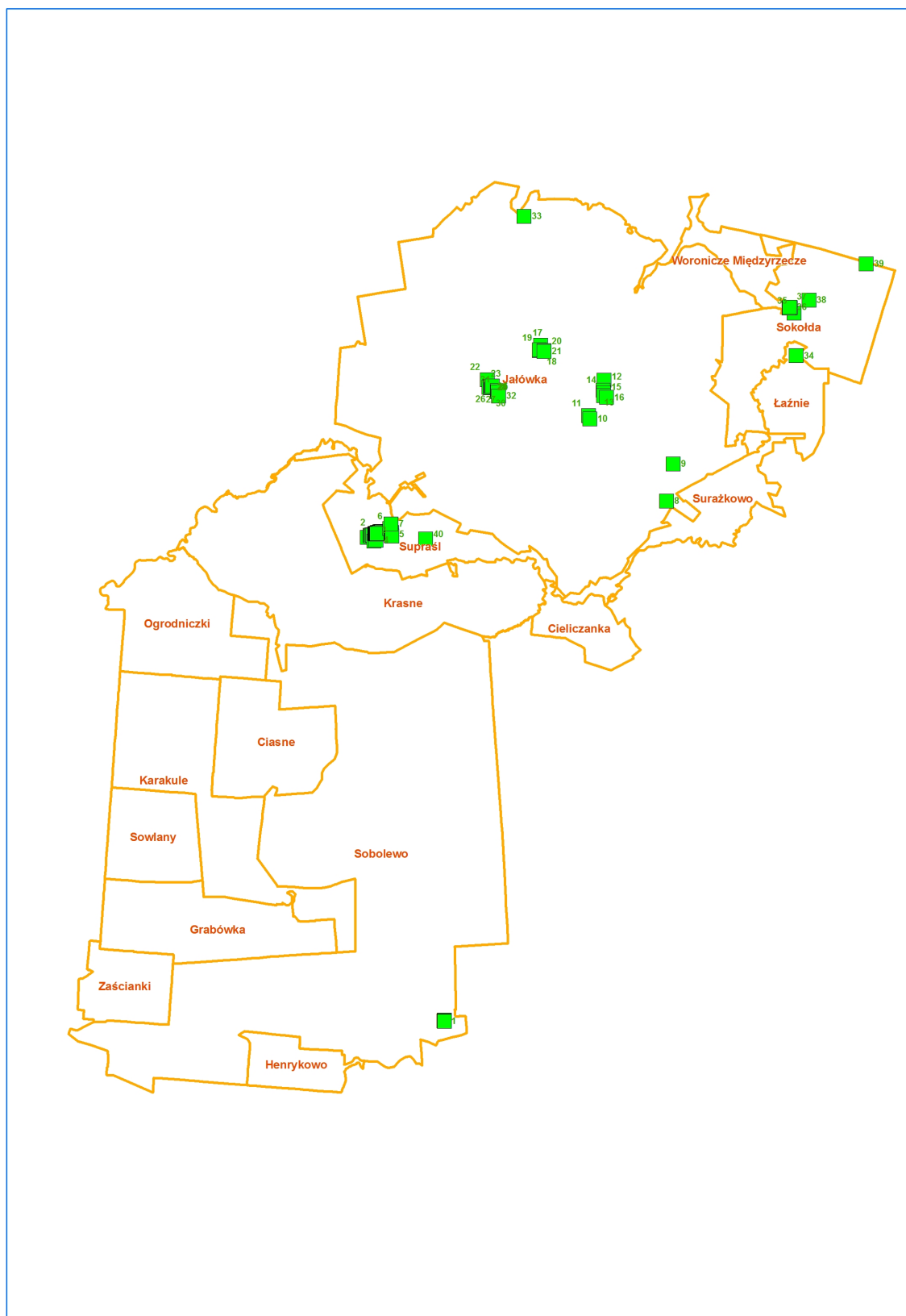

			(Sosna pospolita) - Pinus sylvestris	przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
10	drzewo	1	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
11	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
12	drzewo	1	Świerk pospolity - Picea abies	Rozporządzenie Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dn. 29.11.1996r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 2.12.1996 r., Nr 38, poz. 137)
13	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
14	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
15	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dn. 29.11.1996r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 2.12.1996 r., Nr 38, poz. 137)
16	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dn. 29.11.1996r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 2.12.1996 r., Nr 38, poz. 137)

17	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
18	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
19	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
20	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
21	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)
22	drzewo	1	Świerk pospolity - Picea abies	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
23	drzewo	1	Wiąz górski - Ulmus glabra (Ulmus montana, Ulmus scabra)	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
24	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną

			excelsior	(Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
25	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
26	drzewo	1	Wiąz górski - Ulmus glabra (Ulmus montana, Ulmus scabra)	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
27	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
28	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
29	drzewo	1	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
30	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
31	drzewo	1	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
32	drzewo	1	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	Rozporządzenie 28/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 03.10.2001r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 4.10.2001 r., Nr 45, poz. 758)

33	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rozporządzenie Nr 5/92 Wojewody Białostockiego z dn. 13.04.1992 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 14.04.1992 r., Nr 9, poz. 51)
34	drzewo	1	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris	Rozporządzenie Nr 10/04 Wojewody Podlaskiego z dn. 1.04.2004 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz. Urz. Woj. Podl. z dn. 19.04.2004 r., Nr 41, poz. 748)
35	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Zarządzenie Nr 3/79 Wojewody Białostockiego z dn. 14.02.1979 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz.WRN w Białymstoku z dn. 20.03.1979 r., Nr 3, poz 18)
36	grupa drzew	2	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Zarządzenie Nr 3/79 Wojewody Białostockiego z dn. 14.02.1979 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz.WRN w Białymstoku z dn. 20.03.1979 r., Nr 3, poz 18)
37	drzewo	1	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Zarządzenie Nr 3/79 Wojewody Białostockiego z dn. 14.02.1979 r. w sprawie uznania niektórych tworów za pomniki przyrody i objęcia ich ochroną (Dz.Urz.WRN w Białymstoku z dn. 20.03.1979 r., Nr 3, poz 18)
38	głaz narzutowy	1	Głaz narzutowy o obwodzie 660 cm i wysokości 3 m	Rozporządzeniu Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 1994 r.,Nr 18 poz. 93)
39	głaz narzutowy	1	Głaz narzutowy o obwodzie 680 cm i wysokości 1 m	Rozporządzeniu Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Biało. z dn. 1994 r.,Nr 18 poz. 93)
40	Wierzba Kopanica	1	Wierzba biała - Salix alba	Uchwała Nr XIII/198/2019 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r., poz. 6046).

Lokalizacja pomników przyrody w przestrzeni gminy Supraśl.

Strefy ochrony uzdrowiskowej

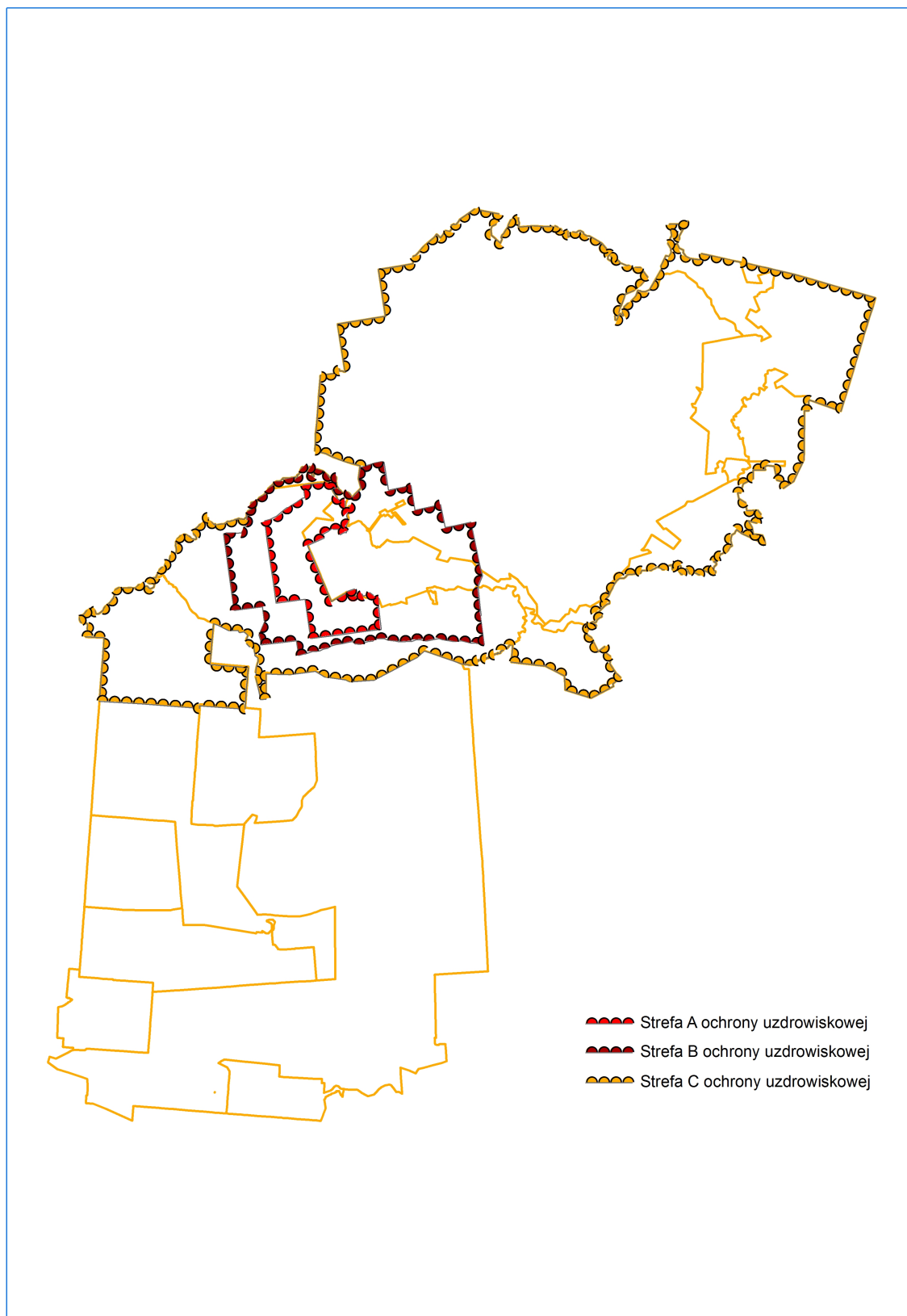
Statut Uzdrowiska Supraśl został ustanowiony na podstawie Uchwały Nr V/27/2015 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 29 stycznia 2015 r. (ze zmianami na podstawie Uchwały X/142/2019 z dnia 9 lipca 2019 r.). Uzdrowisko, zgodnie ze statutem obowiązuje w obszarze granic miasta Supraśl oraz następujących sołectw: Sokółka, Łaźnie, Surążkowo, Cieliczanka, Woronicze - Międzyrzecze, Jałówka, Ogrodniczki. W ramach uzdrowiska wydzielono 3 strefy ochrony uzdrowiskowej – A, B i C. Obszar całkowity Uzdrowiska Supraśl wynosi 10 722,00 ha, w tym powierzchnia strefy „A” ochrony uzdrowiskowej – 431,6 ha, strefy „B” – 1401,34 ha, strefy „C” – 8890,60 ha.

Strefa A ochrony uzdrowiskowej obejmuje obszar leśnego kompleksu Puszczy Knyszyńskiej łączącego dwa zespoły zabudowy sanatoryjnej. Wydziela się „południowy i północny zespół sanatoryjny” rozbudowywany w oparciu o istniejącą infrastrukturę techniczną i sanatoryjną. Dawne ośrodki wczasowe i hotele przekształcenie wyłącznie w zespoły lecznictwa uzdrowiskowego. Występująca w tych zespołach pełna infrastruktura techniczna oraz wolne tereny inwestycyjne dają znakomitą szansę budowy nowych zakładów lecznictwa uzdrowiskowego (szpitali uzdrowiskowych, sanatoriów oraz zakładów przyrodolecznictwa). Leśny kompleks wchodzący w skład strefy „A” ochrony uzdrowiskowej planowany jest do urządzenia Leśnego Parku Uzdrowiskowego wyposażonego w urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego. Wyeliminowanie ze strefy „A” projektowanej zabudowy mieszkaniowej i dodanie cennych przyrodniczo terenów zieleni wchodzących w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Knyszyńska, wyposażonego w infrastrukturę turystyczną i terapeutyczną stwarza w maksymalnym stopniu warunki istotne dla lecznictwa uzdrowiskowego.

Strefa B ochrony uzdrowiskowej ze względów ochronnych obejmuje znaczną część obszaru miasta przylegającą do obszaru strefy „A” ochrony uzdrowiskowej. Strefa ta ze względu na zagospodarowanie i sposób użytkowania ma charakter ochronny dla podstawowej strefy ochrony uzdrowiskowej „A”. Przeznaczona jest dla budownictwa mieszkaniowego, usług dla mieszkańców stałych, budowy zaplecza techniczno-gospodarczego niezbędnego dla funkcjonowania lecznictwa uzdrowiskowego w strefie „A” ochrony uzdrowiskowej oraz dla lokalizacji urządzeń sportowych, turystycznych itp. Jest to strefa wzbogacona obszarami cennymi przyrodniczo (planowany użytek ekologiczny doliny rzeki Supraśl) oraz cennych historycznie i kulturowo obiektów architektonicznych, urbanistycznych i technicznych w tym projektowany Park Kulturowy: „Osada tkaczy”, oraz „Supraski System Wodny”.

Strefa C ochrony uzdrowiskowej obejmuje obszar stanowiący otulinę strefy „B” i „A” ochrony uzdrowiskowej i stanowi zarys uzdrowiska. Strefa ta przebiega po granicach sołectw gminy tj. sołectwa:

Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokółka, Łaźnie, Surążkowo, Cieliczanka, Ogrodniczki oraz miasta Supraśl (obręb Krasne Ciasne).

Przebieg stref ochrony uzdrowiskowej

Zakres ochrony uzdrowiskowej w statucie Uzdrowiska Supraśl obejmuje ograniczenia w zagospodarowaniu terenów oraz wskazania ochronne dla wyodrębnionych w ramach uzdrowiska stref ochronnych. Szczególnie istotne dla rozwoju gminy są ograniczenia lokalizacji wybranych typów zabudowy oraz przyjęcie wskaźników urbanistycznych dla lokalizowanej zabudowy.

Strefa ochrony pośredniej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie

Strefa została powołana do życia na podstawie Rozporządzenia nr 13/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 24 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 2921). Przepisy ochronne dla strefy podlegały również zmianie na podstawie Rozporządzenia nr 25/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 30 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 3450).

W strefach wprowadzono ograniczenia w zagospodarowaniu terenów warunkujące ochronę zasobów wody pitnej.

Projektowany zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Stawy Dojlidzkie”

Granice zespołu obecnie nie są jeszcze ustalone. Ma on być zlokalizowany w południowo – wschodniej części gminy, w rejonie istniejących stawów na granicy miasta Białegostoku.

Stawy Dojlidzkie stanowią cenny przyrodniczo obiekt, pomimo że geneza tego obszaru wiąże się ze sztucznie ukształtowanymi zbiornikami wodnymi i groblami. Jednakże obszar ten już wcześniej miał charakter zabagnionego obniżenia z przewagą roślinności bagiennej. Można więc sądzić, że istnieje tu pewna ciągłość hydrogenicznych zbiorowisk roślinnych. Dominantę w szacie roślinnej stanowią szuwały związku *Phragmition*. Roślinność wynurzona reprezentowana jest m.in. przez trzinę pospolitą *Phragmites communis*, rdest ziemnowodny *Oenanthe aquatica*, tatarak zwyczajny *Acorus calamus*, pałkę szerokolistną *Typha latifolia* i pałkę szerokolistną *Typha angustifolia*. Od strony toni wodnej szuwały kontaktują się z zespołem rdestu ziemnowodnego *Polygonatum natantis*, od strony lądu z zaroślami wierzbowymi, łąkami i pastwiskami oraz polami uprawnymi. Bogata flora roślin naczyniowych

tego obszaru liczy ponad 290 gatunków. Obszar Stawów Dojlidzkich należy do rejonów o wysokim potencjale biotycznym, który predysponuje go do ochrony konserwatorskiej. Za uzasadnieniem takiej ochrony przemawia bogaty i zróżnicowany świat ornitofauny z licznie występującymi gatunkami chronionymi (w tym zagrożonego w skali światowej orla bielika), ponadto stosunkowo niski stopień przekształceń szaty roślinnej, która w znacznym stopniu zachowała cechy zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych z zestawem rzadkich i chronionych gatunków roślin.

Walory Stawów Dojlidzkich wymagają nadania im odpowiedniego statusu ochrony oraz narzucenia na tym obszarze zaostrzonego reżimu gospodarowania środowiskiem i proekologicznych form jego turystycznego udostępnienia. Proponuje się zatem nadanie statusu rezerwatu częściowego terenom odznaczającym się najwyższym potencjałem biotycznym, tj. obszarom o największej koncentracji ptaków oraz terenom z zachowanymi naturalnymi zbiorowiskami szuwarowymi i łągowymi. Stawy Dojlidzkie wydają się być jednym z najatrakcyjniejszych miejsc zarówno dla amatorów ornitologów, przyrodników, jak i zwolenników wędrówek rowerowych oraz miłośników sportów wodnych i czynnego wypoczynku.

Biorąc pod uwagę dominującą rolę funkcji ekologicznych na terenie Stawów Dojlidzkich, których pochodną są walory rekreacyjne i poznawcze, dydaktyczne, całość kompleksu powinna funkcjonować jako Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy. Celowość powołania na tym terenie Zespołu Krajobrazowo-Przyrodniczego z wydzieloną częścią rezerwatową, uznała kilka lat temu Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody.

Lasy o szczególnej wartości (HCVF)

W gminie Supraśl wytypowano obszary lasy o szczególnych walorach przyrodniczych w następujących kategoriach:

- **HCVF 1-** lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych, do których zaliczono:
  - ❖ lasy w rezerwach przyrody nie posiadające aktualnych planów ochrony lub ustanowionych zadań ochronnych – HCVF 1.1, na obszarze tych lasów nie przeprowadza się żadnych zabiegów ochronnych.
  - lasy w rezerwach przyrody posiadające aktualne plany ochrony lub ustanowione zadania ochronne – HCVF 1.1.1 - wszelkie czynności ochronne realizowane są ściśle według zapisów zawartych w planach ochrony lub zadaniach ochronnych.

- lasy w parkach krajobrazowych – HCFV 1.1.2 - wszelkie czynności gospodarcze na tym obszarze prowadzone są w oparciu o zapisy zawarte w aktualnych Planach Urządzania Lasu, które są zgodne z ustaleniami planu ochrony Parku.
- ❖ ostoje zagrożonych i ginących gatunków – HCFV 1.2 - w wyznaczonych strefach ochronnych zabiegi gospodarcze wykonuje się tylko po uzyskaniu akceptacji RDOŚ.
- **HCFV 2** - kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej, do których zaliczono lasy w granicach obszarów Natura 2000 PLB200003 i PLH200006
- **HCFV 3** - obszary obejmujące rzadkie, ginące lub zagrożone ekosystemy, w podziale na:
  - ❖ ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – HCFV 3.1; do kategorii tych lasów zaliczono typy siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory uznane za siedliska priorytetowe takie jak bory, brzeziny i świerczyny bagienne. Obszary te są wyłączone z gospodarowania.
  - ❖ ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy lecz w Polsce pospolitsze, występujące wielkoobszarowo stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – HCFV 3.2; do kategorii tych lasów zaliczono typy siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, takie jak grądy. Gospodarka prowadzona jest w sposób zachowanie korzystnego stanu ochrony tych siedlisk lub jego poprawę .
- **HCFV 4** - lasy pełniące funkcje w sytuacjach krytycznych, do których zaliczono: lasy wodochronne – HCFV 4.1. Użytkowanie lasów wodochronnych wynika z potrzeb zapewnienia ciągłości funkcji ochronnych. Gospodarowanie prowadzone jest w sposób zapewniający stałą obecność szaty leśnej poprzez stosowanie rębni częściowych, gniazdowych, stopniowych lub przerębowych.
- **HCFV 6** - lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności. Czynności gospodarcze w tej kategorii mają na celu przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa ludzi. Do tej kategorii na terenie gminy zaliczono pas drzewostanu przy granicy Supraśla (obejmujący tzw. ścieżkę zdrowia oraz otoczenie Grobu Nieznanego Żołnierza) oraz fragment lasu przylegający do miejsca masowego wypoczynku (tzw. Pólko).

Leśny Kompleks Promocyjny

Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Knyszyńska” został utworzony Zarządzeniem nr 64 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 listopada 2011 r. na podstawie art. 33 ust. 1 oraz art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. W skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) wchodzi grunty Lasów Państwowych z 4 nadleśnictw: Supraśl, Dojlidy, Czarna Białostocka oraz Krynków o łącznej powierzchni 62 319 ha.

Leśny Kompleks Promocyjny został powołany w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody oraz edukacji ekologicznej. Pod względem przyrodniczym reprezentuje najcenniejszą i najbardziej charakterystyczną część Puszczy Knyszyńskiej z rozległymi lasami iglastymi i liściastymi. Występują tu również bagna, trzęsawiska i lasy podmokłe. Roślinność Puszczy Knyszyńskiej jest charakterystyczna również ze względu na swój przejściowy, boreo-nemoralny charakter. Wśród siedlisk borowych największą powierzchnię zajmuje bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna, w tym specyficzny ekotyp sosny zwyczajnej zwanej sosną „supraską” lub „masztową”. Znaczny udział stanowią ponad 100-letnie bory mieszane sosnowo – świerkowe. Występuje tu także bór mieszany wielogatunkowy z udziałem dębów.

Puszcza Knyszyńska to także bardzo ważna ostoja zwierzyny. Występuje tu m.in. łось, jeleń, sarna, dzik, borsuk, bóbr, a także rzadkie gatunki takie jak: ryś, wilk oraz żubr. Na omawianym obszarze występują również gatunki ptaków lęgowych chronionych w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 Są to: bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy, jarząbek, cietrzew, dzięcioł czarny, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł trójpalczasty, muchołówka mała. Obserwuje się tu również gatunki strefowe, takie jak: bocian czarny, kania ruda, bielik.

2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-KULTUROWE

Uwarunkowania kulturowe:

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w sferze kulturowej to przede wszystkim konieczność zachowania tych wartości, które stanowią o tożsamości gminy i jej atrakcyjnym wizerunku ale również obowiązek tworzenia nowej przestrzeni o wysokich walorach, harmonijnie skomponowanej z istniejącymi zasobami dziedzictwa kulturowego. Rozwój przestrzenny gminy musi zatem uwzględnić:

- wartości zasobów dziedzictwa kulturowego gminy a w szczególności zachowanego historycznego układu urbanistycznego miasta Supraśl,
- zachowaną do dziś charakterystyczną panoramę miasta z historyczną dominantą monastynu,

- obiekty zabytkowe oraz historyczne o różnych wartościach, mające znaczenie dla tożsamości kulturowej gminy oraz dawnych jednostek osadniczych.

Uwarunkowania demograficzne:

- rozwój demograficzny Supraśla przebiegać będzie zarówno w oparciu o biologiczny rozwój ludności, jak i migracje ludności z poza granic gminy, ze względu na położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Białystok i posiadanie wyjątkowych walorów przestrzennych do rozwoju zabudowy mieszkaniowej zarówno podmiejskiej jak i rezydencjonalnej,
- na terenie gminy uwidaczniać się zacznie coraz bardziej intensywnie powszechnie notowany proces starzenia się ludności,
- intensywnie przebiegający rozwój funkcji mieszkaniowo – gospodarczych (rozwój działalności gospodarczej powodujący dalsze tworzenie miejsc pracy oraz uruchomienie nowych terenów budowlanych dla budownictwa mieszkaniowego) powinien umożliwić utrzymanie pozytywnych zjawisk demograficznych gminy, charakteryzujących się stałym wzrostem jej populacji,
- bliskość i dobra dostępność miasta Białystok powinna umożliwić zatrzymanie w gminie najlepiej wykształconej i przedsiębiorczej grupy społecznej, tym samym utrzymanie braku zjawiska odpływu ludności.

2.1 Środowisko kulturowe

Zachowane w gminie wartości historyczne i zabytkowe związane są przede wszystkim z jej miejską częścią. Dotyczy to zarówno zachowanego historycznego układu urbanistycznego, jak również nagromadzenia obiektów zabytkowych zachowanych w tym układzie. Szczególna rola miasta w środowisku kulturowym wynika bezpośrednio z historycznego rozwoju gminy, który był związany przede wszystkim z koncentracją działań inwestycyjnych w granicach miasta. W pozostałej części gminy intensyfikacja rozwoju nastąpiła dopiero w ostatnich latach i jest związana przede wszystkim z rozwojem obrębów graniczących z miastem Białystok. Procesy te spowodowały, że obiekty zabytkowe zachowane poza granicami administracyjnymi miasta Supraśl są nieliczne. Ochronie podlegają tu przede wszystkim zabytki archeologiczne.

Obiekty zabytkowe podlegają ochronie na podstawie przepisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ochrona realizowana na podstawie tych przepisów odnosi się do ochrony obiektów rejestrowych i obiektów znajdujących się poza rejestrem zabytków województwa podlaskiego. Obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty archeologiczne

podlegają ochronie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Natomiast pozostałe obiekty o walorach zabytkowych znajdują się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytki nieruchome podlegają ochronie i opiece, bez względu na stan zachowania. Wymienione w dalszej części studium zabytki ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków odzwierciedlają stan na 2019 r. Wykaz tych zabytków może podlegać zmianom, tj. powiększeniu tego zasobu lub wykreśleniu z wykazu wyszczególnionych obiektów, przy uwzględnieniu przepisów cytowanej powyżej ustawy. Wykaz ten powinien zatem podlegać weryfikacji na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bez względu na wskazany zakres ochrony w niniejszym studium. Obiekty te powinny być uwzględnione w gminnej ewidencji zabytków (GEZ) wykonanej przez Burmistrza Supraśla, w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Gminna ewidencja zabytków sporządzana jest w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wymienione zestawienie zabytków wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków (WEŻ) jest zatem podstawą do sporządzenia kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w których uwzględnione będą również zabytki wpisane do rejestru zabytków i zabytki archeologiczne. Karty te powinny zawierać opis zabytku oraz jego dokładną lokalizację.

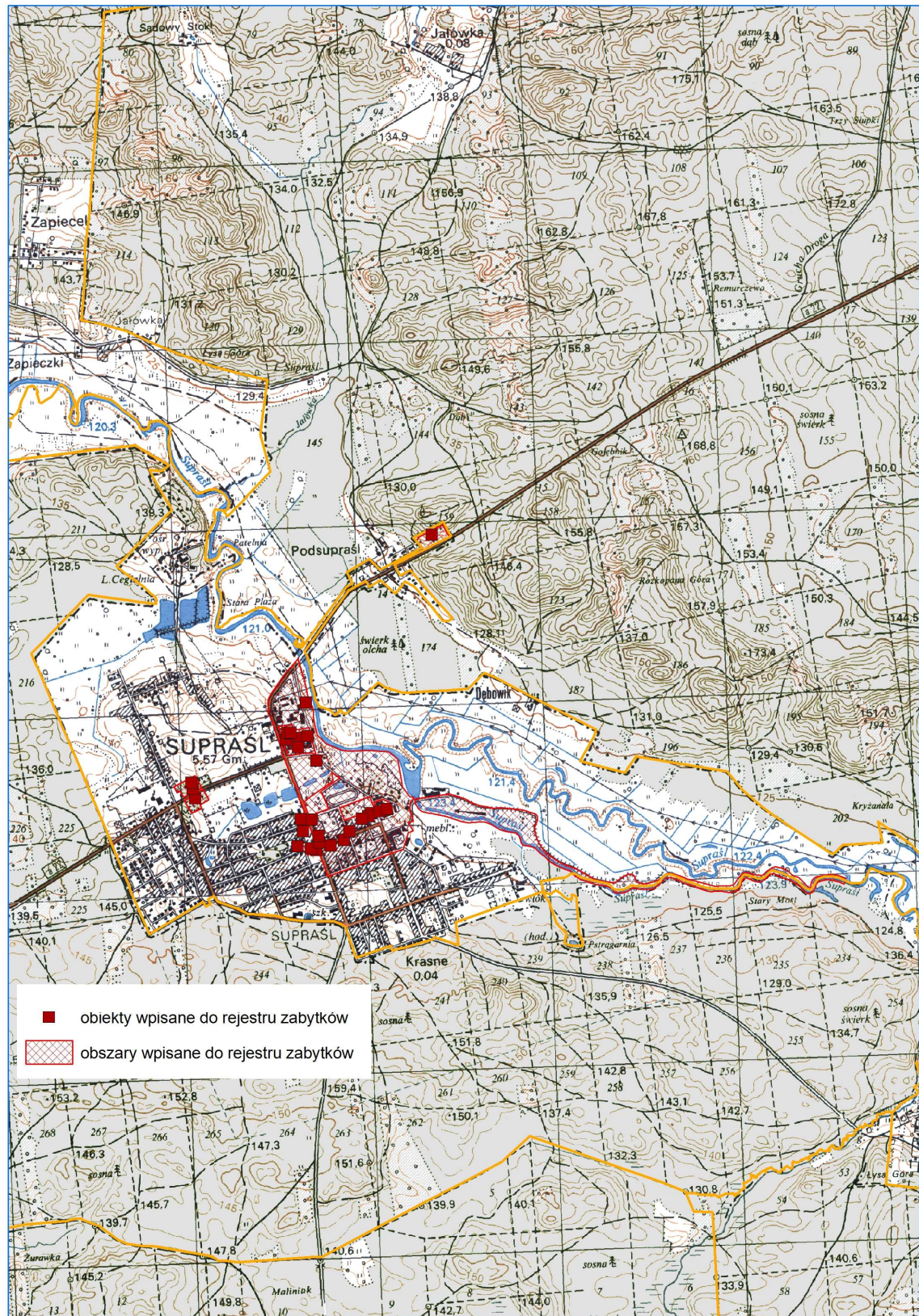
2.2 Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego

Lp.	Obiekt zabytkowy	Obręb geodezyjny	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1	park dworski	Sobolewo	2 poł. XIX w	573 z 15.03.1984
2	część miasta Supraśl	Supraśl	XVI-XIX w	A-433 z 2.01.1957
3	zespół kościoła par. p.w. św. Trójcy, ul. Piłsudskiego – kościół, kostnica, cmentarz przykościelny, ogrodzenie z bramą	Supraśl	2 poł. XIX / XX w	A-430 z 8.09.1998
4	d. kościół ewangelicki	Supraśl	ok. 1870	A-431 z 1.03.1982
5	zespół klasztorny bazylianów - ruiny cerkwi, budynki	Supraśl	XVI-XVIII w	A-432 z 16.02.1953

	poklasztorne (2 budynki), brama wjazdowa, pałac archimandrytów (Chodkiewiczów)			
6	cmentarz rzym.-kat., ul. Białostocka	Supraśl		A-108 z 17.09.1998
7	kaplica p.w. Wszystkich Świętych	Supraśl		A-108 z 17.09.1998
8	cmentarz ewangelicki, ul. Białostocka	Supraśl	1 poł. XIX w	A-90 z 29.03.1988
9	kaplica grobowa Buchholtzów	Supraśl	1904	A-90 z 7.01.1983
10	kaplica grobowa Zachertów	Supraśl	1885	A-90 z 26.04.1988
11	cmentarz prawosławny	Supraśl		A-105 z 15.09.1997
12	cerkiew p.w. św. Jerzego Męczennika	Supraśl	1901	A-105 z 15.09.1997
13	ogrodzenie cmentarza prawosławnego z bramą	Supraśl		A-105 z 15.09.1997
14	park miejski	Supraśl	k. XIX w	567 z 18.12.1986
15	zespół pałacowy Buchholtza, ul. Konarskiego 1 – pałac, ogród, koniusznia – wozownia, stróżówka	Supraśl	XIX-XX w	A-434 z 3.11.1960, 7.11.1960, 16.09.1992
16	„Zespół Jansena”, ul. Konarskiego 3 (obecny nr 2A), dom fabrykanta Jansena/ dom z manufakturą włókienniczą Lipperta	Supraśl	1836-1866/1849	A-435 z 16.03.1993
17	Supraski System Wodny	Supraśl	przed poł. XVII w	A-188 z 8.12.2009
18	dom, ul. Konarskiego 2 (obecny	Supraśl		A-436 z

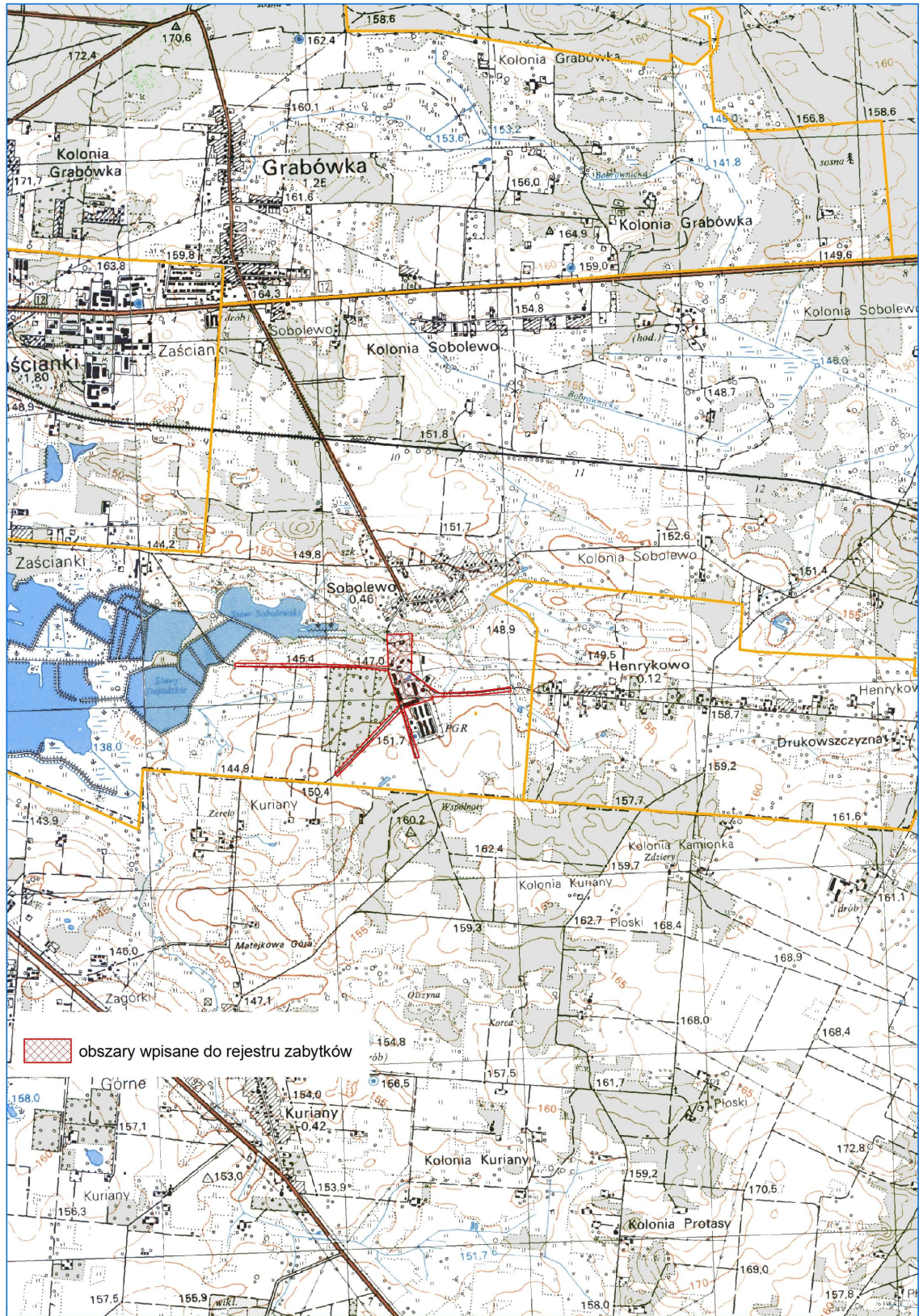
	nr 3), drewn			26.02.1953
19	dom, ul. Konarskiego 14, (obecnie ul. abp. gen. Mirona Chodakowskiego 6)	Supraśl	poł. XIX w	A-302 z 21.10.1966
20	dom kolonijny, ob. Towarzystwo Wierszalin Teatr, ul. Kościelna 4	Supraśl	po 1930 r.	A-437 z 12.11.1996
21	dom, ul. 3 Maja 9, drewn.	Supraśl	1878	A-440 z 19.10.1992
22	dom, ul. 3 Maja 4 (obecny nr 15), drewn.	Supraśl	1867	A-442 z 21.10.1966
23	- dom, ul. 3 Maja 13 (obecny nr 16), drewn.	Supraśl	XIX w	A-443 z 21.10.1966
24	dom staromiejski, ul. Piłsudskiego 52 a, (dawniej ul. 1 Maja 1)	Supraśl	poł. XIX w	A-341 z 21.10.1966
25	Dom Ludowy, ul. Piłsudskiego 11, drewn.	Supraśl	1934	A-445 z 7.03.1996
26	plebania, ul. Piłsudskiego 52 b, drewn.	Supraśl	pocz. XX w	A-346 z 10.10.1995
27	kuźnia, drewn.	Woronicze przeniesiona do ośrodka jeździeckiego w mieście Supraśl (ul. Białostocka)	XIX/XX w	425 z 16.01.1979

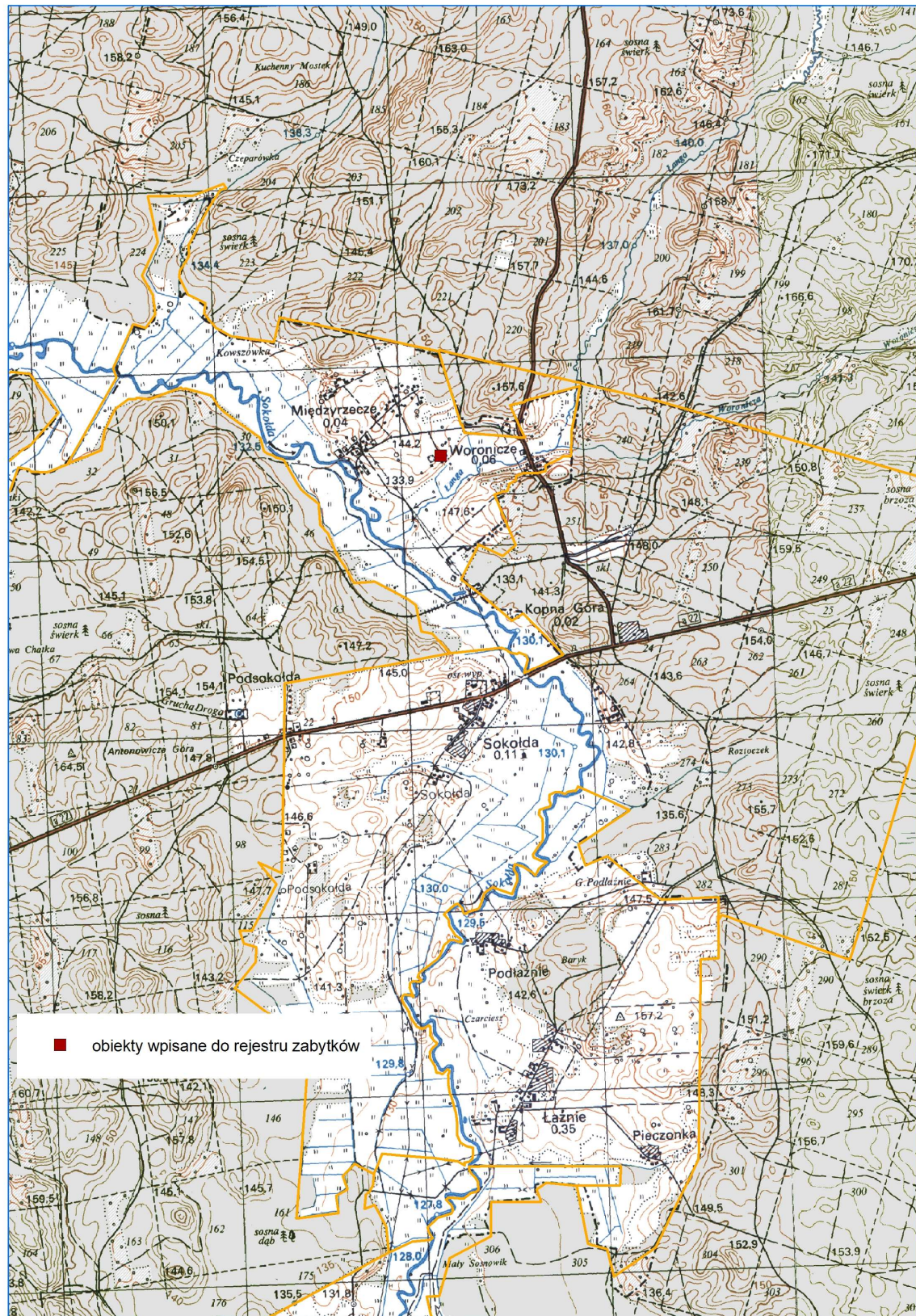
Obiekty wpisane do rejestru zabytków – lokalizacja w obrębie miasto Supraśl

Obiekty wpisane do rejestru zabytków – lokalizacja w obrębie Sobolewo

Obiekty wpisane do rejestru zabytków – lokalizacja w obrębie Woronicze

2.3 Obiekty zabytkowe ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	Obiekt	Miejscowość/adres
1	dom/chalupa	Supraśl/Kolonia Dębownik 1
2	cmentarz rzymskokatolicki	Grabówka
3	cmentarz wojenny	Grabówka
4	cmentarz ofiar faszyzmu	Grabówka
5	cmentarz wojenny	Grabówka
7	młyn	Międzyrzecze
8	drożniczówka	Ogrodniczki
9	park dworski (wpis do rejestru zabytków)	Sobolewo
10	stodoła i spichlerz przy dworze	Sobolewo
11	dwór	Sobolewo
12	kapliczka	Sobolewo/Szkolna 26
13	teren części miasta (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
14	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Trójcy (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
15	kościół parafialny p.w. św. Trójcy (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ Pl. Kościuszki
16	kostnica i ogrodzenie kościoła (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ Pl. Kościuszki
17	cmentarz przykościelny przy kościele p.w. św. Trójcy (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
18	d. kościół ewangelicki ob. kościół p.w. św. Jadwigi Królowej Polski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ Pl. Kościuszki
19	cmentarz przykościelny d. ewangelicko- augsburski	Supraśl

20	zespół pobazyliński (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
21	ruiny cerkwi Bazylianów p.w. Zwiastowania NMP (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
22	d. cerkiew p.w. św. Jana Teologa w zespole pobazylińskim (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
22	brama murowana wjazdowa- dzwonnica w zespole pobazylińskim (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
23	d. Pałac Chodkiewiczów w zespole pobazylińskim (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
24	d. klasztor Bazylianów- budynek południowy (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
25	d. klasztor Bazylianów- budynek północno-zachodni (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
26	ogród przy klasztorze Bazylianów	Supraśl
28	zespół kaplicy cmentarnej prawosławnej p.w. św. Jerzego Męczennika (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
29	kaplica cmentarna prawosławna p.w. św. Jerzego Męczennika (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Podsupraśl
30	kaplica cmentarna prawosławna p.w. św. Pantelejmona/Białostocka	Supraśl
31	kaplica grobowa Rodziny Zachertów (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
32	kaplica grobowa Rodziny Buchholtzów (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
33	katakumby	Supraśl

34	cmentarz prawosławny (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
35	ogrodzenie cmentarza prawosławnego p.w. św. Jerzego Męczennika (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
36	d. cmentarz ewangelicki (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
37	cmentarz rzymskokatolicki z kaplicą p.w. Wszystkich Świętych (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Białostoka
38	cmentarz wojenny	Supraśl
39	cmentarz wojenny	Supraśl
40	Pałac Buchholtza (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Pl. Kościuszki 1
41	koniusznia (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Pl. Kościuszki 1
42	stróżówka (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Pl. Kościuszki 1
43	ogród przy Pałacu Bucholtzów (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Pl. Kościuszki 1
44	tzw. „Zespół Jansena” składający się z dawnego domu fabrykanta Jansena z lat 1836-66 (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Konarskiego
45	Supraski System Wodny, przed poł. XVII w. składający się z: kanału określanego jako Kopanica, Rzeka Kopana, Nowa Rzeka; stawu Młyńskiego określanego jako Zajma lub Binduga; grobli określanej jako Grebla (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
46	dom kolonijny, ob. Siedziba Towarzystwa Wierszalin wraz z gruntem (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Kościelna nr 4

47	budynek dawnej szkoły wraz z gruntem	Supraśl/Piłsudskiego nr 68
48	warsztat tkacki	Supraśl/11 Listopada nr 13
49	kuźnia (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Białostocka
50	dom mieszkalny	Supraśl/ 3 go Maja nr 1
51	dom staromiejski	Supraśl/ 3 Maja nr 2
52	dom mieszkalny	Supraśl/ 3 Maja nr 3
53	dom mieszkalny	Supraśl/ 3 Maja nr 3a
54	dom mieszkalny (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ 3 Maja nr 4
55	dom mieszkalny	Supraśl3 Maja nr 7
56	dom mieszkalny (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ 3 Maja nr 9
57	dom mieszkalny	Supraśl/ 3 go Maja nr 10
58	dom mieszkalny	Supraśl/3 go Maja nr 13
59	dom staromiejski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/3 Maja nr 15
60	dom staromiejski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/3 Maja nr 16
61	dom mieszkalny	Supraśl/3 Maja nr 18
62	dom mieszkalny	Supraśl/3 Maja nr 20
63	budynek	Supraśl/3 Maja nr 22
64	dom mieszkalny	Supraśl/3 Maja nr 24
65	dom mieszkalny	Supraśl/3 Maja nr 26
66	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 6
67	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 8
68	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 10
69	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 11
70	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 18
71	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 20
72	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 25

73	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 27
74	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 31
75	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 32
76	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 36
77	dom mieszkalny	Supraśl/11 Listopada 38
78	dom mieszkalny	Supraśl/Cieliczańska 3
79	dom	Supraśl/Cieliczańska 11
80	dom	Supraśl/Cieliczańska 15
81	dom mieszkalny	Supraśl/Cieliczańska 20
82	dom mieszkalny	Supraśl/Cieliczańska 24
83	dom mieszkalny	Supraśl/Cieliczańska 27
84	dom staromiejski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Chodakowskiego 6
85	dom mieszkalny	Supraśl/Konarskiego 10
86	dom mieszkalny	Supraśl/Konarskiego 12
87	budynek drewniany (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Konarskiego 3
88	dom	Supraśl/Pl. Kościuszki 1
89	obórka	Supraśl/Nowy Świat 11
90	dom	Supraśl/Nowy Świat 11
91	dom mieszkalny	Supraśl/Nowy Świat 12
92	dom	Supraśl/Nowy Świat 13
93	dom mieszkalny	Supraśl/Nowy Świat 18
94	dom mieszkalny	Supraśl/Nowy Świat 18a
95	dom	Supraśl/Nowy Świat 18a
96	chałupa	Supraśl/Nowy Świat 60
97	dom	Supraśl/Nowy Świat 44
98	chałupa	Supraśl/Nowy Świat 70

99	dom	Supraśl/Nowy Świat 70/1
100	chałupa	Supraśl/Nowy Świat 80
101	budynek biurowo- produkcyjny	Supraśl/Nowy Świat 88
102	dom mieszkalny	Supraśl/Ogrodowa 3
103	dom ludowy wraz z gruntem (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/Piłsudskiego 11
104	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 24 i 26
105	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 34
106	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 36
107	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 38
108	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 40
109	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 42-44
110	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 46b
111	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 48
112	dom staromiejski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ Piłsudskiego 52a
113	plebania (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl/ Piłsudskiego 52b
114	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 54
115	dom mieszkalny	Supraśl/ Piłsudskiego 56-58
116	dom mieszkalny	Supraśl/Posterunkowa 1
117	dom	Supraśl/Posterunkowa 2
118	park miejski (wpis do rejestru zabytków)	Supraśl
119	cmentarz prawosławny	Woronicze
120	kuźnia (wpis do rejestru zabytków)	Woronicze
121	cmentarz wojenny	Zielona

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Białymstoku, stan na 2019 r.

2.4 Zasoby archeologiczne

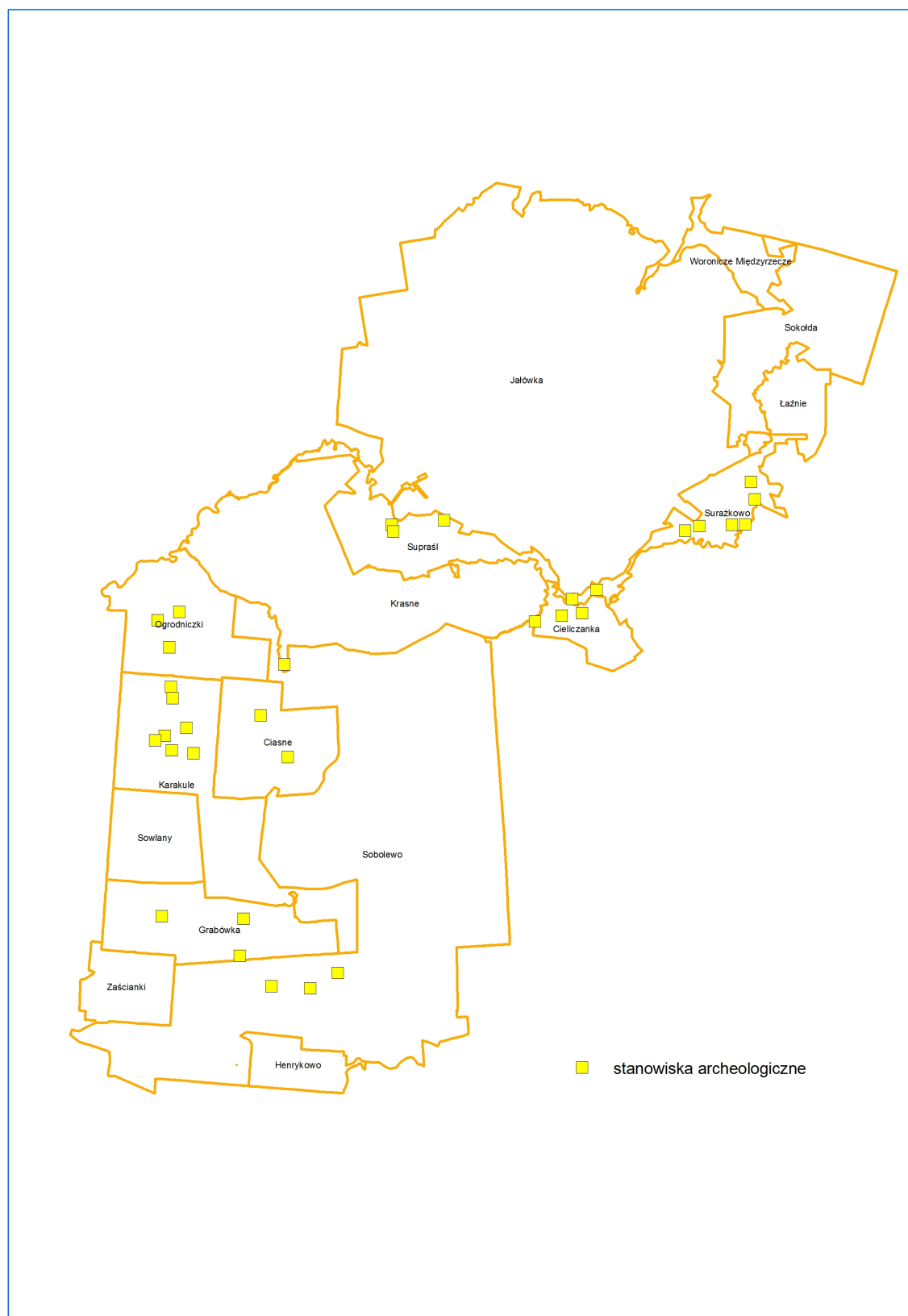
Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego

- Krzemienne (Surażkowo) – stanowisko wydmore, obozowisko ludności kultury niemeńskiej, stanowisko nr 1, AZP 36-89/10, nr rejestru C-74, dec. nr 670-1/17/79 z dn. 27.12.1979 r.
- Supraśl – katakumby z przyległym cmentarzem i otaczającym terenem, nr rejestru C-6, dec. nr RZ-444-2/JM/2003 z dn.28.11.2003 r.

Stanowiska archeologiczne niewpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska w obszarze
1	Ciasne	36-88	1	2
2	Ciasne	36-88	2	3
3	Grabówka	36-89 brak lokalizacji w obszarze	1	3
4	Grabówka	36-89 brak lokalizacji w obszarze	2	4
5	Grabówka	36-88	3	5
6	Grabówka	36-89	4	5
7	Grabówka	36-89	5	6
8	Grabówka	37-87	1	3
9	Grabówka (kol.)	37-88	2	1
10	Grabówka	37-88	3	2
11	Karakule	36-87	1	8
12	Karakule	36-87	2	9
13	Karakule	36-87	3	10
14	Karakule	36-87	4	11

15	Karakule	36-87	5	12
16	Karakule	36-87	6	13
17	Karakule	36-87	7	14
18	Konne	36-89	1	7
19	Konne	36-89	2	8
20	Krasne (Komosa)	36-88	1	4
21	Krzemienne	36-89	2	9
22	Krzemienne	36-89	3	11
23	Międzyrzecze	36-89	1	8
24	Międzyrzecze	36-89	2	9
25	Ogrodniczki	36-87	1	24
26	Ogrodniczki	36-87	2	25
27	Ogrodniczki	36-87	3	26
28	Sobolewo	37-88	1	3
29	Sobolewo	37-88	2	4
30	Sobolewo	37-88	3	5
31	Supraśl	35-88	1	11
32	Supraśl (Dęby, dz. nr ewid. 963/4	36-88	3	1
33	Supraśl	35-88	4	12
34	Supraśl	35-88	6	14
35	Surążkowo	36-89	1	1
36	Surążkowo	36-89	2	13
37	Surążkowo	36-89	3	14
38	Surążkowo	35-89	4	2

Lokalizacja stanowisk archeologicznych w gminie Supraśl

2.5 Demografia

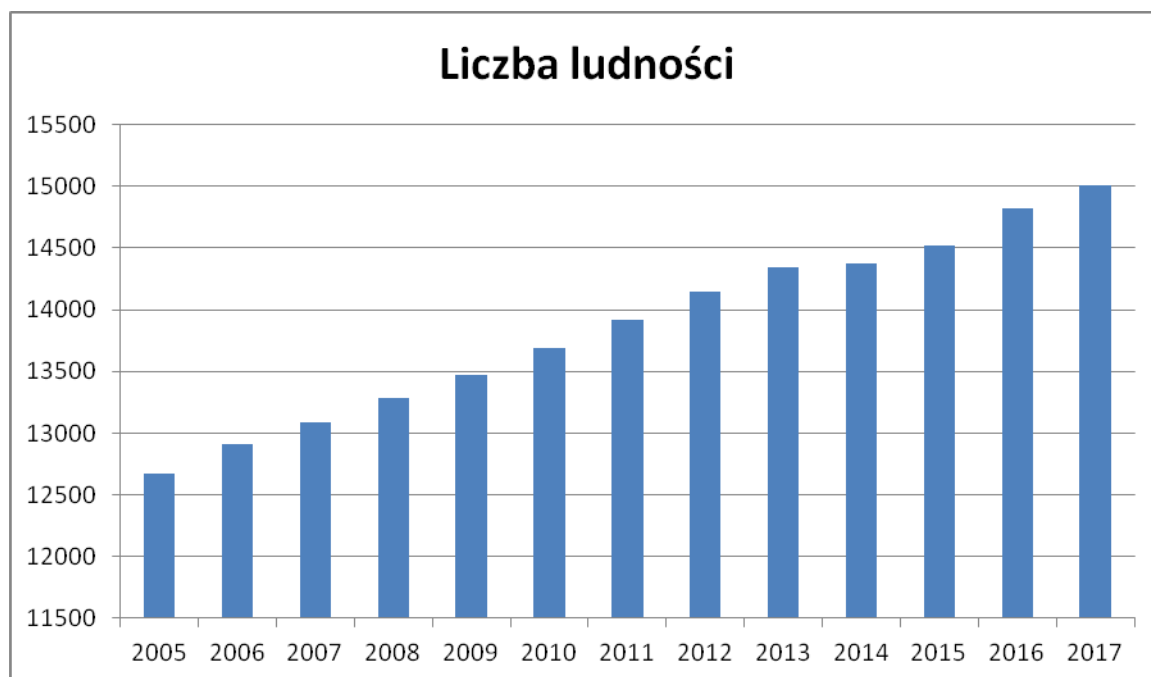
2.5.1 Analiza wskaźników statystycznych określających sytuację demograficzno – społeczną i ekonomiczną gminy

Zgodnie z danymi GUS (bank danych lokalnych) w roku 2017 w gminie Supraśl zamieszkiwało 15 009 osób (wg grup wieku i płci – dane GUS).

Wzrost liczby ludności w latach 2005 – 2017 przedstawiono w poniższej tabeli.

LUDNOŚĆ OGÓŁEM	
	osoba
2005	12 671
2006	12 909
2007	13 085
2008	13 288
2009	13 473
2010	13 688
2011	13 923
2012	14 151
2013	14 342
2014	14 379
2015	14 520
2016	14 822
2017	15 009

Rozkład liczby ludności w latach 2005 – 2016 zobrazowano na poniższym wykresie.

Dane przedstawione powyżej jednoznacznie wskazują na ciągły i stosunkowo równomierny wzrost liczby mieszkańców gminy. W okresie 13 letnim liczba mieszkańców gminy wzrosła o 2338 osób. Średnio rocznie w gminie liczba ludności wzrastała o 180 osób. W badanym okresie nie stwierdzono spadku ludności. Równomierne i ciągle zwiększanie się liczby mieszkańców gminy jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących jej dalszy rozwój. Stabilny wzrost liczby ludności wynika zarówno z uwarunkowań zewnętrznych jak również wewnętrznych. Najważniejszym uwarunkowaniem zewnętrznym jest bezpośrednia bliskość miasta Białystok. Gmina Supraśl granicząc z nim bezpośrednio jest strefą rozwoju podmiejskiej zabudowy mieszkaniowej. Uwarunkowania wewnętrzne wpływające na wzrost liczby mieszkańców związane są z przede wszystkim z działaniami gminy na rzecz poprawy warunków życia jej mieszkańców, wysokimi walorami przyrodniczo – krajobrazowymi do zamieszkania oraz promocji gminy. Wzrost liczby mieszkańców wskazuje tym samym, że działania podejmowane przez Gminę są skuteczne i dają wymierne wyniki. Sytuacja demograficzna gminy jest zdecydowanie odmienna od sytuacji demograficznej większości gmin w regionie oraz w całym kraju, w których liczba ludności ulega zmniejszeniu. Perspektywy rozwojowe gminy Supraśl są tym samym zdecydowanie lepsze niż gminy o niekorzystnej strukturze demograficznej.

Tendencje demograficzne rozwoju gminy obrazuje także rozkład wskaźnik przyrostu naturalnego. Został on zamieszczony w poniższej tabeli.

Przyrost naturalny			
Lata	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
2005	92	96	-4
2006	104	107	-3
2007	107	94	13
2008	125	103	22
2009	118	104	14
2010	119	107	12
2011	129	122	7
2012	128	105	23
2013	120	126	-6
2014	130	118	12

2015	142	126	16
2016	135	101	34
2017	134	124	10

Rozkład wskaźnika przyrostu naturalnego w badanym okresie wskazuje na nierównomierność tego wskaźnika. Dominują tu wartości dodatnie, z występującymi spadkami przyrostu w latach 2005, 2006 oraz 2013, w których zanotowano ujemny przyrost naturalny. Można zauważyć że przyrost ten nie ma stałej tendencji wzrostowej lub spadkowej. Jest on zróżnicowany. Szczególnie istotne dla dalszego rozwoju gminy jest wzrost przyrostu naturalnego w ostatnich czterech latach. Dane te mogą wskazywać na znaczące przyspieszenie procesów rozwojowych gminy. Wartości wskaźnika przyrostu naturalnego odbiegają jednak od realnego wzrostu liczby ludności w ostatnich 12 latach – wskaźnik osiąga stosunkowo niskie wartości, nieodpowiadające wzrostowi realnemu liczby ludności. Wskazuje to, na fakt, że wzrost ludności gminy nie jest spowodowany przede wszystkim ruchem naturalnym ludności, ale również innymi przyczynami, tj migracjami ludności.

Odzwierciedleniem wskaźnika przyrostu naturalnego jest również wskaźnik zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców. Jego rozkład w ostatnich latach został przedstawiony w poniższej tabeli.

ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI NA 1000 MIESZKAŃCÓW	
rok	osoba
2005	-0,32
2006	-0,24
2007	1,02
2008	1,70
2009	1,07
2010	0,88
2011	0,51
2012	1,64
2013	-0,42
2014	0,83
2015	1,10
2016	2,32
2017	0,67

Rozkład wskaźnika w ostatnich latach wskazuje na silną nierównomierność wzrostu liczby ludności gminy. Często sąsiadujące ze sobą roczniki wykazują duże wahania wartości wskaźnika. Dominacja wartości dodatnich wskazuje jednak, że gmina posiada potencjał do przyrostu ludności pochodzącego

z naturalnej migracji ludzi. Potencjał ten związany jest prawdopodobnie z napływem migracyjnym młodych ludzi w wieku rozrodczym na teren gminy.

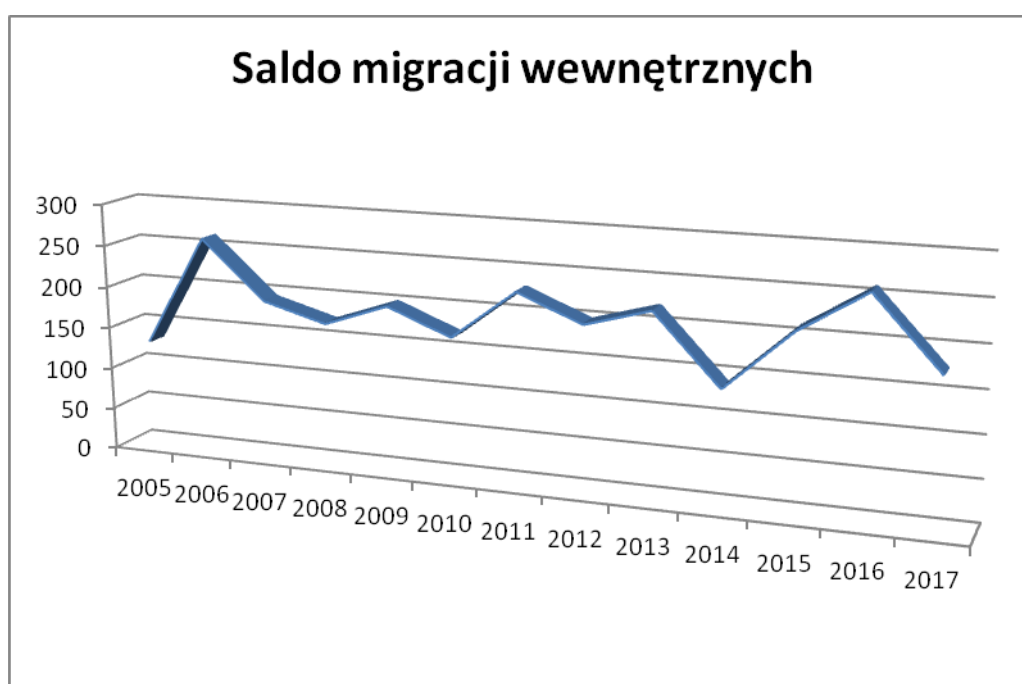
Wykres zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców przedstawiono graficznie na poniższym wykresie.

Wahania wskaźnika oraz jego stosunkowo niskie wartości potwierdzają tezę, że wzrost liczby ludności gminy spowodowany jest głównie migracjami ludności na jej obszar. Przewaga dodatnich wartości wskaźnika powoduje, że przyrost ludności z migracji nie jest niwelowany ujemnym przyrostem naturalnym. Niestabilny przyrost naturalny może powodować, po wyczerpaniu rezerw terenowych na rzecz rozbudowy podmiejskich osiedli mieszkaniowych powstających na granicy miasta Białegostoku, rozpoczęcie negatywnych procesów demograficznych w gminie. Wskaźniki dotyczące migracji zostały zawarte w poniższej tabeli.

MIGRACJE (osoba)						
lata	zameldowania w ruchu wewnętrznym	zameldowania z zagranicy	wymeldowania w ruchu wewnętrznym	wymeldowania za granicę	saldo migracji wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
2005	274	6	143	0	131	6
2006	402	6	140	13	262	-7
2007	389	3	196	2	193	1
2008	327	2	155	3	172	-1

2009	318	7	119	0	199	7
2010	307	5	138	3	169	2
2011	354	4	126	4	228	0
2012	332	4	135	6	197	-2
2013	365	11	146	12	219	-1
2014	302	1	164	13	138	-12
2015	351	0	142	0	209	0
2016	424	4	166	0	258	4
2017	348	5	173	6	175	-1

Dane przedstawione na powyższym wykresie wskazują, że zjawisko migracji wewnętrznych osiąga stale wysokie wskaźniki, a jego wielkość są zbliżone do średniorocznych wartości przyrostu ludności w gminie. Analiza wskaźnika wskazuje zatem, że gmina Supraśl zapewnia korzystne warunki do zamieszkania, co przekłada się na wysoki wzrost liczby mieszkańców wynikający z migracji z innych jednostek podziału administracyjnego kraju, a szczególnie miasta Białystok. Charakterystyczny dla gminy jest również niski stopień obciążenia demograficznego związanego z migracjami ludności za

granicę. Dane obrazujące ten typ migracji są niskie i nie mają istotnego wpływu na sytuację demograficzną gminy

Podsumowując sytuację zmian liczby ludności gminy należy stwierdzić, że o wzroście liczby ludności w gminie decydują przede wszystkim zjawiska migracji wewnętrznych na teren gminy. Przyrost naturalny ludności jest stosunkowo niski i nie ma decydującego znaczenia w wykazanym w analizie średniorocznym wzroście ludności. Ma on raczej znaczenie uzupełniające. Analizowane dane nie wskazują na możliwość wystąpienia szczególnych zagrożeń w kolejnych latach mogących zmienić sytuację demograficzną gminy. Dane dotyczące przyrostu naturalnego mogą wskazywać jednak, że w przypadku zahamowania w gminie procesów związanych z rozwojem obszarów mieszkaniowych może nastąpić zmiana trendów demograficznych gminy na mniej korzystne. Zjawisko nie może wystąpić jednak w najbliższej perspektywie czasowej, stąd oszacowanie prawdopodobieństwa jego wystąpienia jest obecnie znacząco utrudnione.

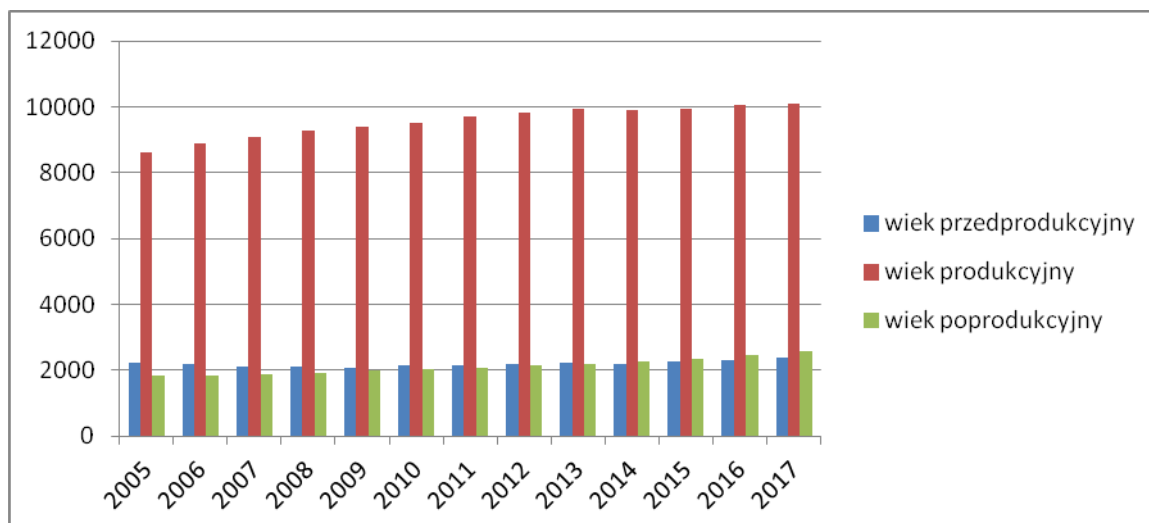
Oprócz liczby ludności gminy jej dalszy rozwój jest również warunkowany, tzw. wskaźnikiem obciążenia demograficznego, czyli liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Dane udostępnione przez GUS dotyczące tego wskaźnika przedstawiono w poniższej tabeli:

LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Lata	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ludność ogółem
2005	2232	8620	1819	12671
2006	2168	8906	1835	12909
2007	2110	9097	1878	13085
2008	2094	9270	1924	13288
2009	2063	9408	2002	13473
2010	2146	9522	2020	13688
2011	2163	9694	2066	13923
2012	2189	9825	2137	14151
2013	2214	9929	2199	14342
2014	2203	9913	2263	14379
2015	2251	9929	2340	14520

2016	2312	10058	2452	14822
2017	2373	10077	2559	15009

Dane tabelaryczne wskazują, że najliczniej reprezentowana jest ludność w wieku produkcyjnym. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym jest zdecydowanie mniejsza od ludności w wieku produkcyjnym. Dane te zostały zobrazowane na poniższym wykresie.

Sytuacja zobrazowana na powyższym wykresie wskazuje, że gmina Supraśl jest zagrożona zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, które powszechnie występuje w Polsce. Dominacja ludności w klasach produkcyjnych, z jednoczesnym bardzo niskim udziałem klas przedprodukcyjnych wskazuje, że w przyszłości obciążenie demograficzne społeczeństwa gminy będzie wzrastać (ludność w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym). W ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wysokie obciążenie demograficzne może spowodować zjawisko braku zastępowalności pokoleniowej, która jest jednym z najgroźniejszych zmian w strukturze demograficznej gminy. Długotrwałe utrzymywanie się takich zjawisk może doprowadzić do zahamowania rozwoju gminy i powstania silnej recesji społeczno – ekonomicznej.

2.5.2 Warunki i jakość życia

O rzeczywistej kondycji życia mieszkańców danej gminy, a także o jego potencjale rozwojowym i atrakcyjności zewnętrznej świadczy poziom życia mieszkańców oraz stan i jakość infrastruktury społeczno – technicznej na jej obszarze. Jest to o tyle istotne, iż potencjał małej społeczności zależy w stopniu bezpośrednim właśnie od najbliższych udogodnień, uwarunkowań „dnia codziennego”. I tak

jednym z najbardziej kluczowych czynników jest liczba zasobów mieszkaniowych. Według danych GUS liczba mieszkań oddawanych do użytkowania w latach 2010 – 2017 wynosiła w gminie od 100 do 145. Przy czym najmniejszą liczbę mieszkań oddano do użytkowania w roku 2010. Można więc założyć, że liczba mieszkań oddawanych rocznie do użytkowania wzrasta. Dane dotyczące liczby oddawanych mieszkań potwierdzają wysokie wskaźniki wzrostu ludności w gminie. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie wynosiła w 2017 roku 112,8 m². Powierzchnia ta wzrasta corocznie. Dla przykładu w latach 2014 – 2016 wynosiła odpowiednio 110,1, 111,0 i 111,9. Wzrost przeciętnej powierzchni mieszkania wskazuje na stałą poprawę warunków ekonomicznych mieszkańców gminy.

Kolejnym miernikiem jakości życia mieszkańców gminy Supraśl jest stan infrastruktury wodno - kanalizacyjnej i gazowej. I tak w roku 2015 na obszarze gminy Supraśl długość:

- czynnej sieci rozdzielczej wodociągów wynosiła 96,3 km sieci (wzrost od 2010 r. o 16,6 km),
- czynnej sieci kanalizacyjnej 97,6 km sieci (wzrost od 2010 r. o 13,3 km),
- czynnej gazowej sieci rozdzielczej 120,5 km (wzrost w ciągu (wzrost od 2010 r. o 30,8 km).

Analiza powyższych danych jednoznacznie wskazuje, że sieci wodno – kanalizacyjna i gazowa rozwijają się stabilnie w miarę wzrostu zapotrzebowania gminy. Szczególnie widoczny rozwój sieci gazowej wskazuje, że gmina podejmuje działania mające na celu uzbrojenie wszystkich terenów budowlanych w tą sieć. Wolniejszy rozwój pozostałych sieci jest spowodowany realizacją sieci w miejscach, które zostały najpóźniej zabudowane. Wydaje się, że tempo rozbudowy sieci infrastruktury technicznej odpowiada tempu rozwoju zagospodarowania w obszarze gminy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie.

Następnym wyznacznikiem jakości życia, bardziej o charakterze społecznym jest stan szkolnictwa i perspektywy edukacyjne. Ten parametr życia publicznego ma szczególne znaczenie właśnie przy spojrzeniu na perspektywy rozwojowe danej społeczności lokalnej. W roku 2017 w gminie Supraśl funkcjonowały:

- 3 szkoły podstawowe, z 726 uczniami,
- 6 oddziałów gimnazjalnych, z 118 uczniami,
- 1 szkoła ponadgimnazjalna, z 149 uczniami,
- 4 jednostek przedszkolnych z 304 miejscami
- 3 oddziały przedszkolne z 56 miejscami.

Dane dotyczące zasobów gminy związanych z oświatą i edukacją wskazują, że zapotrzebowanie mieszkańców w tym zakresie gmina realizuje na poziomie szkoły podstawowej. Szkolnictwo średnie i wyższe jest realizowane z wykorzystaniem zasobów miasta Białystok, w granicach którego zapewniane jest również zapotrzebowanie gminy na te cele. Gmina realizuje natomiast zapotrzebowanie mieszkańców na opiekę przedszkolną. Liczba miejsc w oddziałach przedszkolnych zabezpiecza prawie całe zapotrzebowanie gminy w tym zakresie.

Istotnym miernikiem jakości i warunków życia lokalnej społeczności jest także stan służby zdrowia oraz placówek szeroko pojętej kultury. W roku 2017 w gminie Supraśl funkcjonowało:

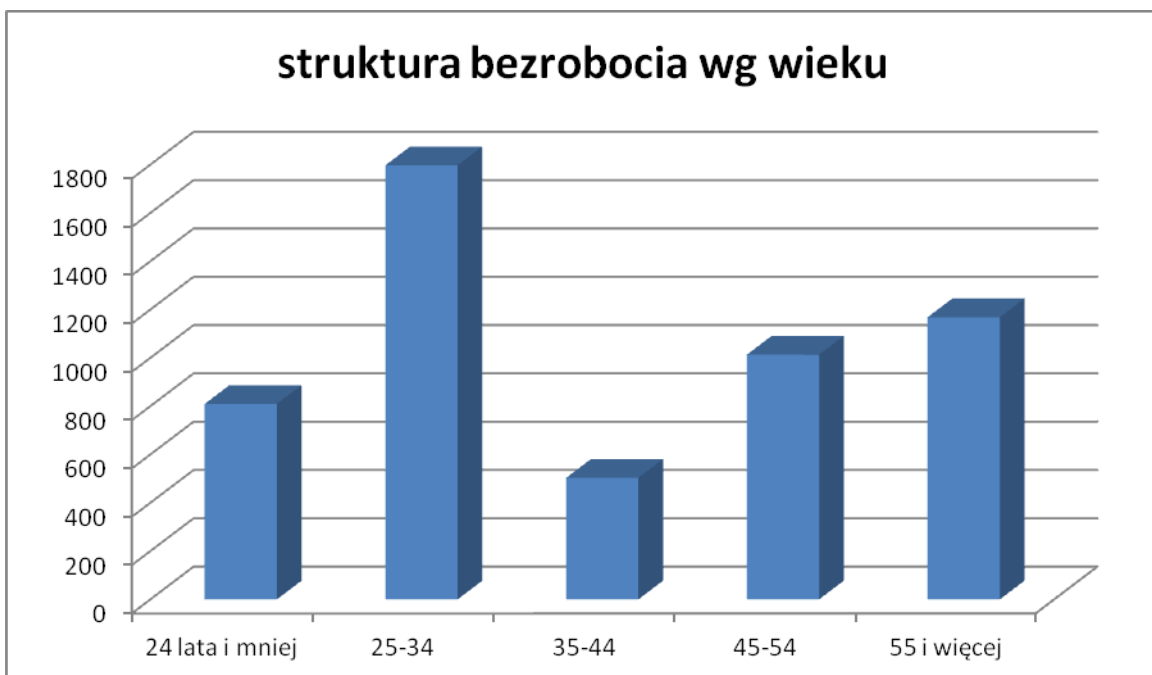
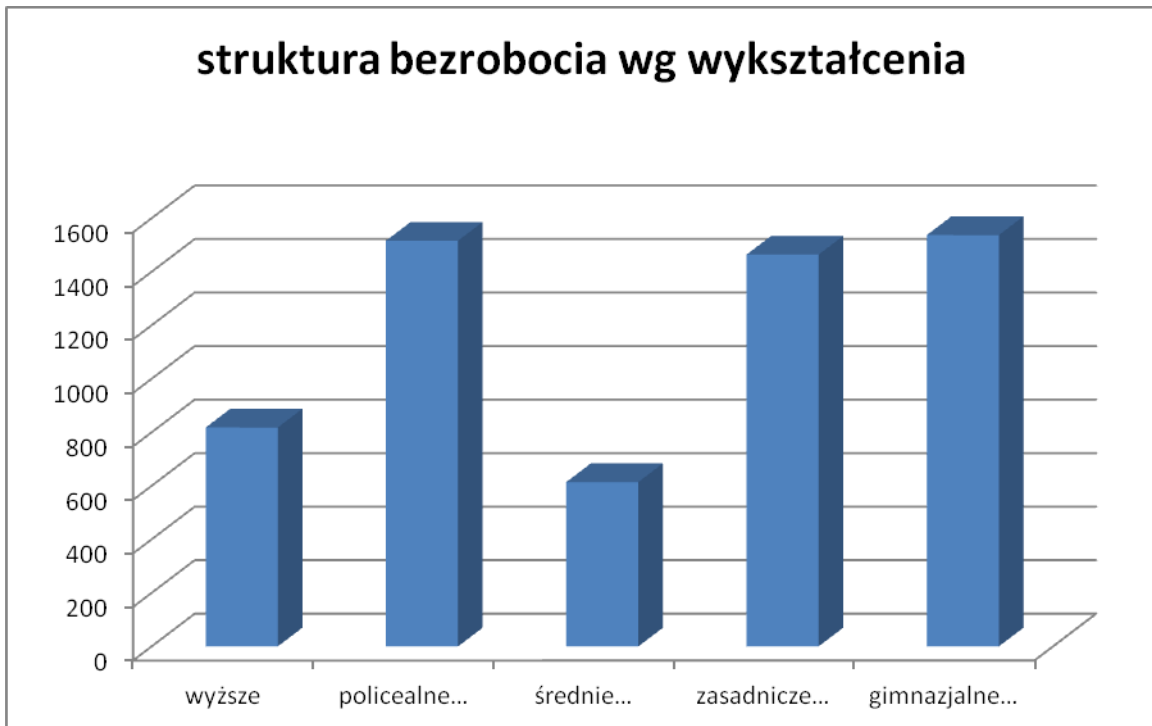
- 3 biblioteki,
- 1 dom kultury,
- 5 grup artystycznych
- 23 kluby, sekcje, koła,
- 1 kino,
- 1 muzeum,
- 5 klubów sportowych,
- 3 apteki,
- 6 przychodni lekarskich,
- 2 placówki pomocy społecznej,
- 424 miejsca w żłobkach.

Jednym z najważniejszych czynników warunkujących jakość życia mieszkańców jest stan rynku pracy. W przypadku gminy Supraśl na rynek pracy największy wpływ ma bezpośrednio sąsiedztwo miasta Białystok, który jest podstawowym miejscem pracy mieszkańców gminy. Rozwój stref aktywności gospodarczej w obszarze gminy następujący w ostatnich latach powoduje, że udział mieszkańców gminy pracujących na jej obszarze wzrasta corocznie.

W gminie Supraśl udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 4,8% w 2017 r. i jest niższy od wskaźnika stopy bezrobocia dla województwa podlaskiego wynoszącego 5,4% oraz nieco wyższy dla wskaźnika całego kraju wynoszącego 4,6%. Od roku 2010 stopa ta spadła z poziomu 7,9. Niska stopa bezrobocia w gminie jest czynnikiem wskazującym na szybki rozwój aktywności gospodarczej. Spadek bezrobocia warunkuje również obniżenie kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych jakie musi ponieść gmina. Wysoki udział ludności pracującej

zawodowo powoduje, że budżet gminy jest zasilany wpływami pochodzącymi z zobowiązań podatkowych jej mieszkańców. Łączna liczba bezrobotnych w gminie w styczniu 2017 r. wyniosła 397 osób a w roku 2010 708 osób. Spadek liczby osób bezrobotnych w okresie 7 letnim wyniósł aż 311 osób (ponad 50% osób bezrobotnych).

Istotny wpływ na możliwość aktywacji zawodowej osób bezrobotnych ma struktura wiekowa bezrobocia oraz struktura bezrobocia wg wykształcenia. Dane obrazujące te czynniki są dostępne dla powiatu białostockiego. Strukturę tych czynników przedstawiono na poniższych wykresach.

Struktura bezrobocia w powiecie białostockim wg kryterium wieku wskazuje, że największy odsetek bezrobotnych dotyczy przedziału wieku 25 - 34 lata. Jest to zjawisko stosunkowo niebezpieczne ponieważ najbardziej zagrożoną grupą są osoby rozpoczynające pracę zawodową. Brak zatrudnienia takich osób nie pozwala na zdobycie doświadczenia zawodowego i uniemożliwia aktywne zastępowanie osób odchodzących z rynku pracy. Zobrazowanie struktury bezrobocia wg kryterium wykształcenia wskazuje jednocześnie, że najwyższe bezrobocie dotyczy osób posiadających wykształcenie policealne, zawodowe i gimnazjalne. Brak pracy dla osób o wykształceniu słabszym jest zjawiskiem powszechnym dla całego kraju i jest jednocześnie trudne do eliminacji. Rozwój technologiczny ułatwia rozpoczęcie pracy szczególnie dla osób wykwalifikowanych i lepiej wykształconych. Zastanawiający jest natomiast wysoki udział w strukturze wykształcenia grupy o wykształceniu ponadlicealnym. Zjawisko to może wskazywać na niedostosowanie profilu kształcenia do występujących realnie potrzeb rynku. Utrzymywanie się zjawiska w dłuższej perspektywie czasowej powinno skutkować zmianą profilu kształcenia.

Istotny wpływ na sferę społeczno – ekonomiczną społeczeństwa gminy ma również prowadzona w gminie działalność gospodarcza. Rozwój działalności gospodarczej wpływa bezpośrednio na zmniejszenie stopy bezrobocia i zwiększenie zasobów majątkowych osób w niej mieszkających. Niska stopa bezrobocia i wysoki stan majątkowy mieszkańców gminy wpływa bezpośrednio na budżet gminy zarówno po stronie dochodów jak i wydatków. Dochody budżetowe gminy są zwiększone środkami pochodzącymi z podatków a po stronie wydatków zostają zmniejszone kwoty niezbędne na zapewnienie opieki społecznej dla najuboższych mieszkańców gminy. W gminach gdzie stopa bezrobocia jest niska na cele infrastruktury technicznej i społecznej jest wydawane zdecydowanie więcej środków niż w gminach o wysokiej stopie bezrobocia. Rozwinięta sieć infrastruktury technicznej i społecznej zwiększa atrakcyjność inwestycyjną gminy i generuje jej dalszy rozwój.

Wskaźniki określające aktywność gospodarczą w gminie zobrazowano w poniższej tabeli.

Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności
	2017	2017	2017	2017
	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	1121	94	112	78
Województwo podlaskie	854	72	85	65

Powiat białostocki	882	81	88	71
Gmina Supraśl	1176	109	118	94

Dane przedstawione w tabeli jednoznacznie wskazują, że aktywność gospodarcza w gminie jest bardzo wysoka. Wszystkie wskaźniki to określające są wyższe od określonych dla powiatu białostockiego, województwa podlaskiego i całego kraju. Wskaźniki te podobnie jak inne przytaczane wcześniej wskazują, że gmina znajduje się na etapie intensywnego rozwoju gospodarczo – społecznego.

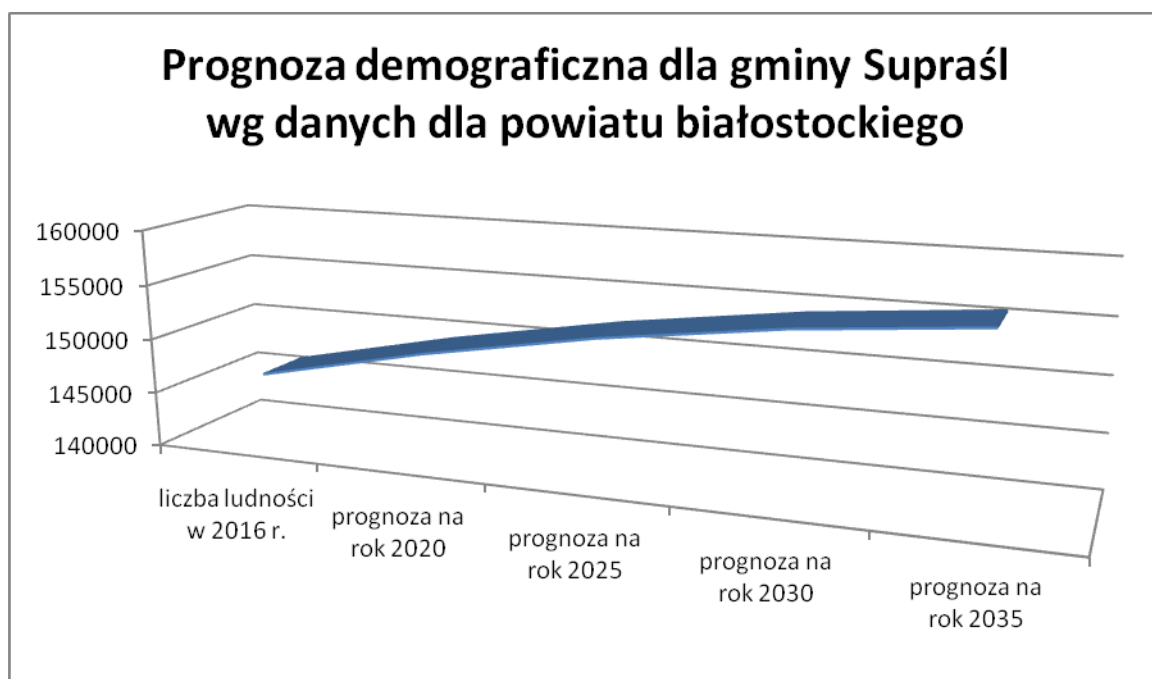
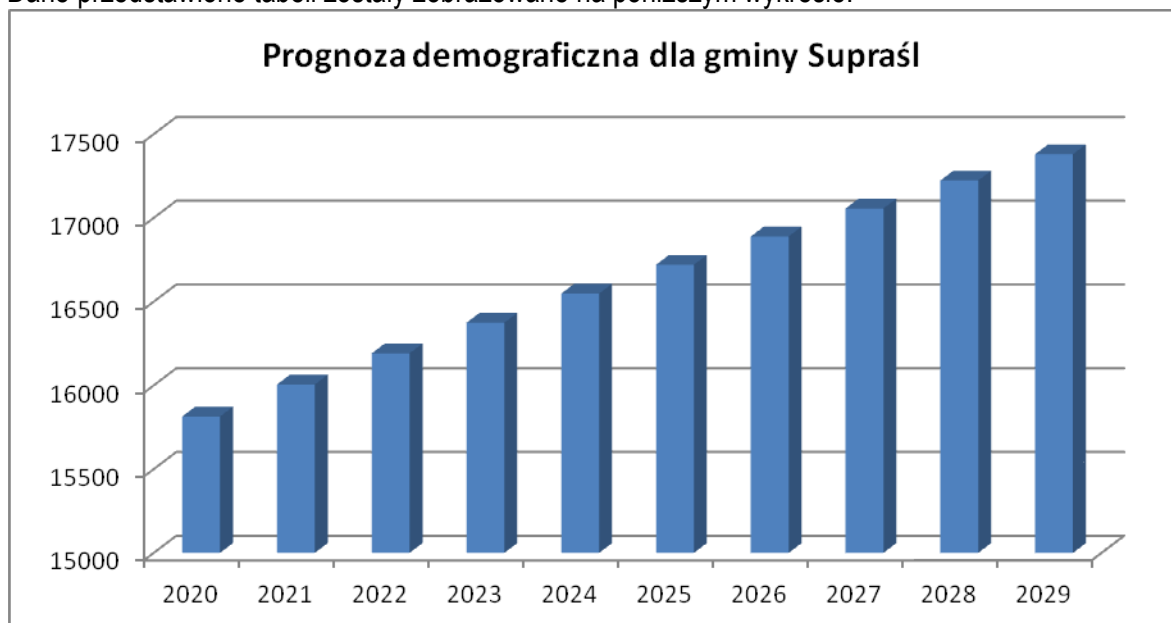
2.5.3 Prognoza demograficzna

Do analizy przyjęto dane zawarte w Prognozie ludności gmin na lata 2017-2030 wykonaną przez Główny Urząd Statystyczny. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050. Do wykonania prognozy dla gmin konieczne było ponowne obliczenie prognozy ludności dla powiatów (przy wykorzystaniu nowych założeń na poziomie kraju). Stąd też w opisie założeń przedstawione są nowe założenia dla kraju jako całości, ich przełożenie na zmiany w poszczególnych powiatach oraz ostatecznie, sposób tworzenia założeń prognostycznych dla poszczególnych gmin. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030, a nie 2050 jak we wspomnianych na wstępie prognozach opracowanych dla kraju, województw i powiatów.

PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WEDŁUG DANYCH GUS (osoba)	
2020	15 622
2021	15 814
2022	16 005
2023	16 191
2024	16 374
2025	16 548
2026	16 720

2027	16 889
2028	17 056
2029	17 223
2030	17 380

Dane przedstawione tabeli zostały zobrazowane na poniższym wykresie.

Zgodnie z danymi GUS prezentowanymi powyższym w najbliższym okresie perspektywicznym utrzymany zostanie stabilny wzrost liczby mieszkańców gminy Supraśl. W okresie do 2030 roku liczba ludności gminy wzrośnie o 2371 osób (215 osób średniorocznie). Prognoza GUS nie przewiduje okresowego zahamowania zjawiska zwiększania się populacji mieszkańców gminy (zgodnie z powyższym wykresem). Brak uwarunkowań obiektywnych mogących spowodować zmianę procesów demograficznych zachodzących w gminie powoduje, że można założyć utrzymanie dotychczasowego stabilnego i stałego trendu wzrostu liczby mieszkańców gminy. Utrzymanie dotychczasowego tempa rozwoju gminy, obejmującego również dotychczasowe tempo wzrostu ludności, spowodowałoby w perfektywnie 30 wzrost ludności gminy nawet o 7000 osób, tj. ok. 50% jej dotychczasowej populacji.

2.5.4. Podsumowanie sytuacji demograficzno – społecznej gminy

Opisane powyżej wskaźniki demograficzne wskazują na dobry stan struktury demograficznej gminy. Liczba mieszkańców gminy wzrasta systematycznie na stałym poziomie. Jest to spowodowane kilkoma czynnikami. Jednak najważniejszym czynnikiem warunkującym wzrost liczby ludności są migracje wewnętrzne, w których saldo osób meldujących się w gminie przekracza zdecydowanie saldo osób wymeldowujących się z niej. Jednocześnie liczba migracji z terenu gminy poza granice kraju jest niska i nie ma bezpośredniego wpływu na ogólny stan ludności w gminie. Wskaźniki określające kondycję ekonomiczną gminy są również korzystne. Rozwój aktywności gospodarczej dla gminy jest wyższy niż dla powiatu białostockiego oraz województwa podlaskiego, a stopa bezrobocia jest niższa niż w innych regionach kraju. Analizowane wskaźniki jednoznacznie wskazują, że gmina Supraśl znajduje się obecnie w fazie intensywnego rozwoju. Rozwój ten spowodowany jest nie tylko położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Białostok, ale również działaniami gminy na rzecz rozwoju gospodarczo – społecznego. Działania gminy są wyraźnie widoczne w przypadku wskaźników określających rozwój sieci infrastruktury technicznej i społecznej. Do działań gminy odnoszących pozytywny skutek należy zaliczyć również działania promocyjne gminy oraz posiadanie korzystnych walorów krajobrazowych do zamieszkania.

Uwarunkowania rozwoju gminy mają odzwierciedlenie również w prognozie demograficznej opracowanej przez GUS. Zgodnie z tą prognozą liczba mieszkańców gminy będzie stale wzrastać.

Jedynym czynnikiem mogącym stanowić zagrożenie dla dalszego rozwoju gminy jest wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli zmniejszania się liczby ludności w młodszych klasach wieku oraz zwiększania się liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnych. Zmniejszanie się liczby ludności w młodszych klasach wieku wchodzących w wiek produkcyjny spowoduje zjawisko starzenia się

społeczeństwa gminy i tym samym silny wzrost obciążenia demograficznego i ekonomicznego. Takie zmiany demograficzne mogą mieć negatywny wpływ zarówno na rozwój społeczny gminy, jak również rozwój gospodarczy. Nadmierne obciążenie demograficzne spowoduje zahamowanie rozwoju mieszkalnictwa, ze względu na brak młodych osób pozyskujących mieszkania oraz utrudni dostępność zasobów pracowników w działających i nowo powstających zakładach pracy. Spowoduje to zahamowanie rozwoju gminy i tym samym konieczność zmiany obecnej prognozy demograficznej. Zjawisko nadmiernego obciążenia demograficznego nie dotyczy tylko gminy Supraśl, ale jest charakterystyczne dla całego kraju.

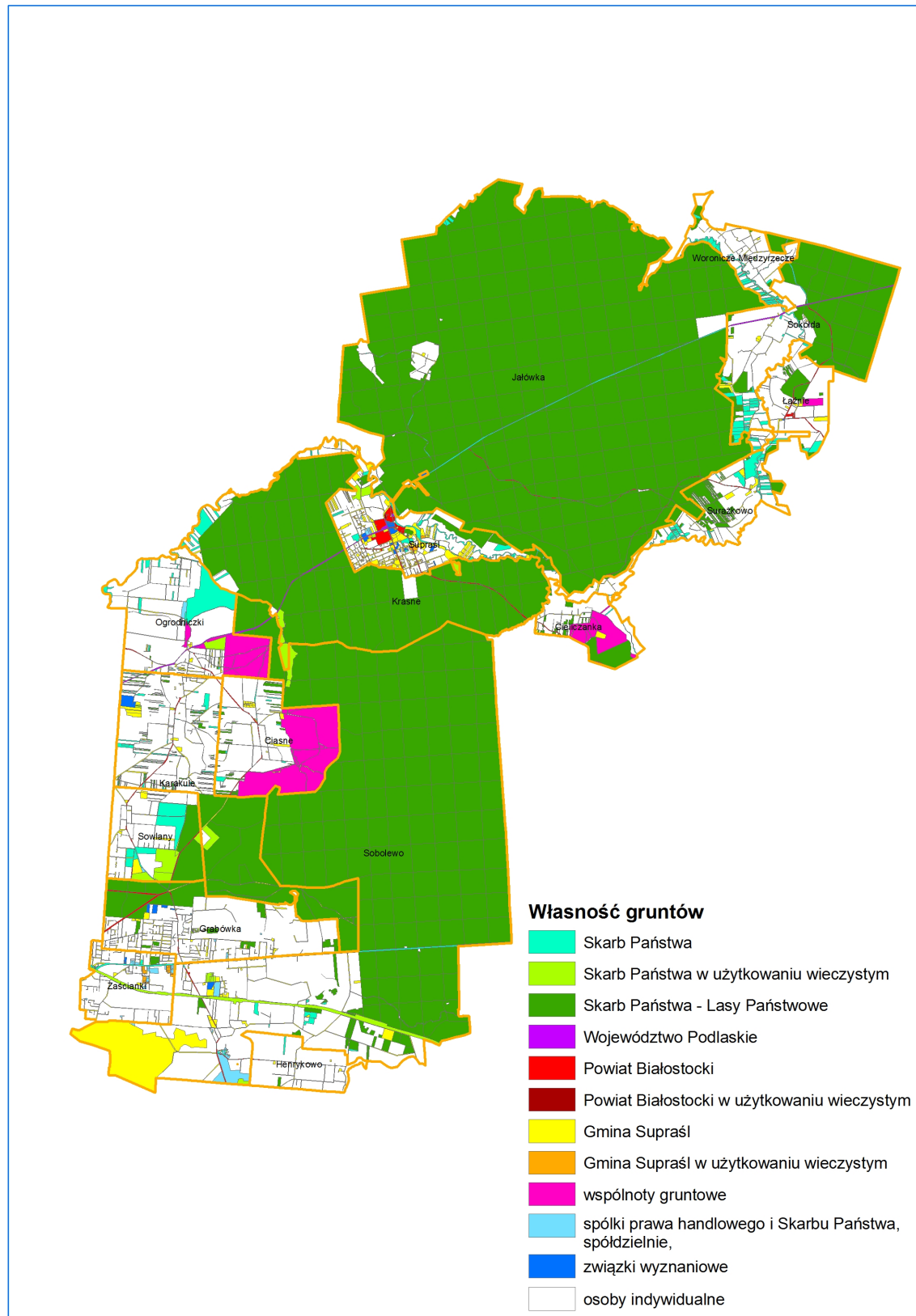
2.5.4. Własność gruntów

Udział procentowy własności gruntów w jej ogólnej powierzchni przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj własności	Udział procentowy w ogólnej powierzchni gminy
Skarb Państwa, w tym w użytkowaniu wieczystym	3,2
Skarb Państwa - Lasy Państwowe	64,9
Województwo Podlaskie	0,1
Powiat Białostocki, w tym w użytkowaniu wieczystym	0,4
Gmina Supraśl, w tym w użytkowaniu wieczystym	3,3
wspólnoty gruntowe	2,2
spółki prawa handlowego i Skarbu Państwa, spółdzielnie	0,2
związki wyznaniowe	0,1
osoby indywidualne	25,6
Łącznie	100,0

Analiza rozkładu własności gruntów wskazuje jednoznacznie, że największą powierzchnię w gminie stanowi własność Lasów Państwowych, co wynika z położenia gminy w Puszczy Knyszyńskiej. Własność pozostałych jednostek administracji publicznej jest niewielka i ogranicza się do pojedynczych

nieruchomości stanowiących głównie tereny dróg i infrastruktury technicznej. W przypadku gminy Supraśl w jej własności pozostają również grunty stanowiące ośrodki koncentracji usług publicznych. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują grunty wspólnot wiejskich – głównie nieużytki rolnicze i lasy. Cechą charakterystyczną gminy jest bardzo niski udział własności osób indywidualnych stanowiący zaledwie 25% ogólnej powierzchni gminy.

Rozkład własności gruntów w gminie Supraśl.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

3.1 Komunikacja

Podstawą komunikacji w Gminie Supraśl jest układ dróg ponadlokalnych:

- droga krajowa nr 65 Białystok – Bobrowniki (do granicy państwa),
- droga wojewódzka nr 676 do Krynek.

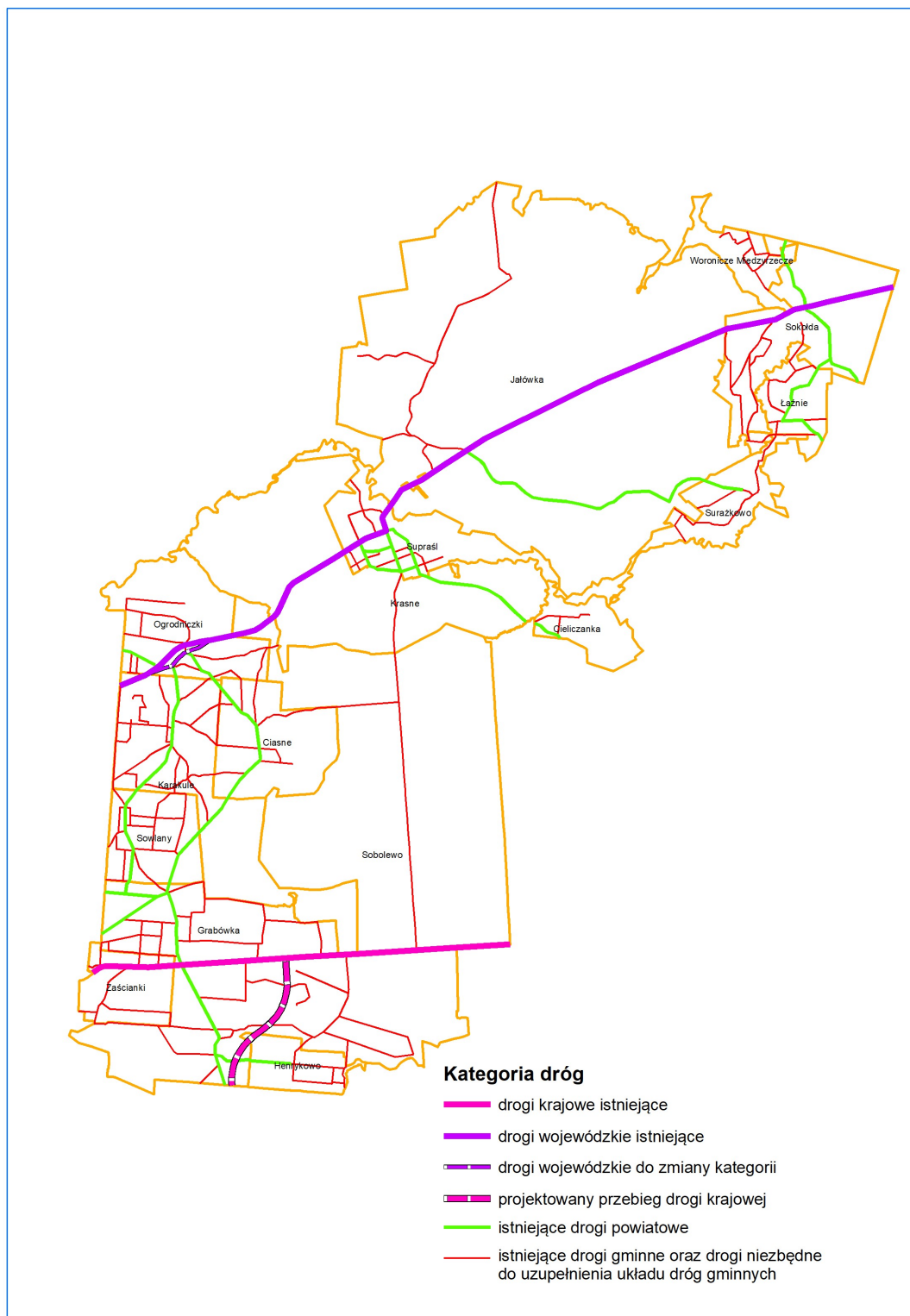
Stan ten sprawia, że układ wewnętrzny komunikacji gminnej jest obciążonych ruchem tranzytowym. Ruch ten stanowi utrudnienie w zagospodarowaniu terenów przylegających do tych dróg, ale jednocześnie jest czynnikiem tworzącym pozytywne uwarunkowania do rozwoju sfery gospodarczej i turystycznej gminy. Droga wojewódzka została przebudowana na odcinku do miasta Supraśl, w tym w zakresie wykonania obejścia obrębu Ogrodniczki. Droga krajowa zostanie przebudowana i dostosowana do klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego. W chwili obecnie następuje wybór przebiegu tej drogi. Wariant wskazany przez GDDKiA (wariant III, który uzyskał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach) został oznaczony na załącznikach graficznych do studium. Drogi wymienione powyżej przecinają całą gminę Supraśl, stąd rozbudowa układu lokalnego opartego na drogach powiatowych i gminnym następuje od strony dróg układu ponadlokalnego, szczególnie w zakresie zapewnienia włączeń do tych dróg. Układ dróg powiatowych oprócz funkcji układu lokalnego pełni również funkcję połączeń ponadlokalnych w strukturze powiatu białostockiego. Wykaz dróg powiatowych w gminie przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi
1	1276 B	
2	1291 B	
3	2390 B	ul. Dolna
4	2391 B	Ul. Nowa, al. Niepodległości
5	1427 B	Wasilków(ul. Gajna) - Nowodworce - Ogrodniczki
6	1429 B	Grabówka - Zielona - Ciasne - Ogrodniczki
7	1430 B	Zielona - Sowłany - Karakule - Ogrodniczki
8	1431 B	Zielona - Białystok (ul. 27 Lipca)
9	1432 B	Zielona - Białystok (ulica Ciołkowskiego, Baranowicka)

10	1433 B	Królowy Most - Kołodno - Pałatka - Cieliczanka - Supraśl (ul. Cieliczańska, Konarskiego, Klasztorna)
11	1435 B	Podsupraśl - Surążkowo
12	1475 B	droga 65 - Sobolewo - Henryków
13	1476 B	Sobolewo - Kuriany
14	1557 B	droga 1276B - Podłężnie - Pieczonka

Układ dróg gminnych związany jest przede wszystkim z zapewnieniem obsługi komunikacyjnej istniejącej strefy zurbanizowanej gminy. Układ tych dróg w formę urządzonych ulic jest ograniczony do miasta Supraśl oraz głównych ciągów komunikacyjnych w obrębach wiejskich gminy. Najlepiej urządzony układ dróg gminnych obejmuje obręby Zaścianki i Grabówka – obręby najintensywniej rozwijające się. Układ głównych ulic miasta Supraśl charakteryzuje się dobrym stanem urządzenia, w tym w zakresie nawierzchni, chodników i oświetlenia, nadając miastu reprezentacyjny charakter.

Drogi gminne w mniej zurbanizowanych częściach gminy to głównie drogi gruntowe, jeszcze nieurządzone. Zostały one pozyskane przez gminę w skutek podziałów nieruchomości na cele budowlane lub stanowią istniejący dojazd do gruntów rolnych i leśnych.

Schemat sieci drogowej Gminy Supraśl

3.2 Infrastruktura techniczna

3.2.1 Zaopatrzenie w wodę

Zgodnie z danymi GUS za 2017 r. długość sieci wodociągowej w gminie Supraśl wynosiła 96,3 km. Długość sieci wodociągowej zapewniała dostawę wody do 86,8% odbiorców wody w gminie, przy czym należy zauważyć, że jest to wielkość średnia dla części miejskiej i wiejskiej gminy. Zwodociągowanie miasta i gminy jest jednak silnie zróżnicowane. W mieście dostawa wody jest zapewniona do 97,9% odbiorców, natomiast w części wiejskiej jedynie do 81,8% odbiorców. W rozkładzie przestrzennym sieci wodociągowej w gminie wyraźnie widać, że obręby Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokołda, Cieliczanka, Łąźnie i Surążkowo nie są objęte zbiorczą siecią wodociagową. Dostawa wody w tych obrębach odbywa się na eksploatacji indywidualnych ujęć wody.

Część zwodociągowana gminy jest zaopatrywana z dwóch wodociągów grupowych i jednego wodociągu zbiorowego. Dodatkowo w Podsupraślu funkcjonuje wodociąg zasilany z ujęcia wody w Nadleśnictwie Supraśl.

Miasto Supraśl posiada wodociąg komunalny (2 studnie głębinowe). Podaż wody była niewystarczająca, szczególnie w perspektywie konieczności rozbudowy sieci wodociągowej, co było jednym z czynników wymuszających rozpoczęcie modernizacji supraskiego ujęcia wody. Drugim powodem wymuszającym modernizację jest przekraczanie zdrowotnych norm jakości wody w zakresie mętności, żelaza ogólnego i manganu. Ponadto w sieci supraskiej część sieci wodociągowej stanowią rury cementowo-azbestowe wymagające wymiany. Funkcję wspomagającą dla miasta stanowi ujęcie wód znajdujące się na terenie Nadleśnictwa (Podsupraśl).

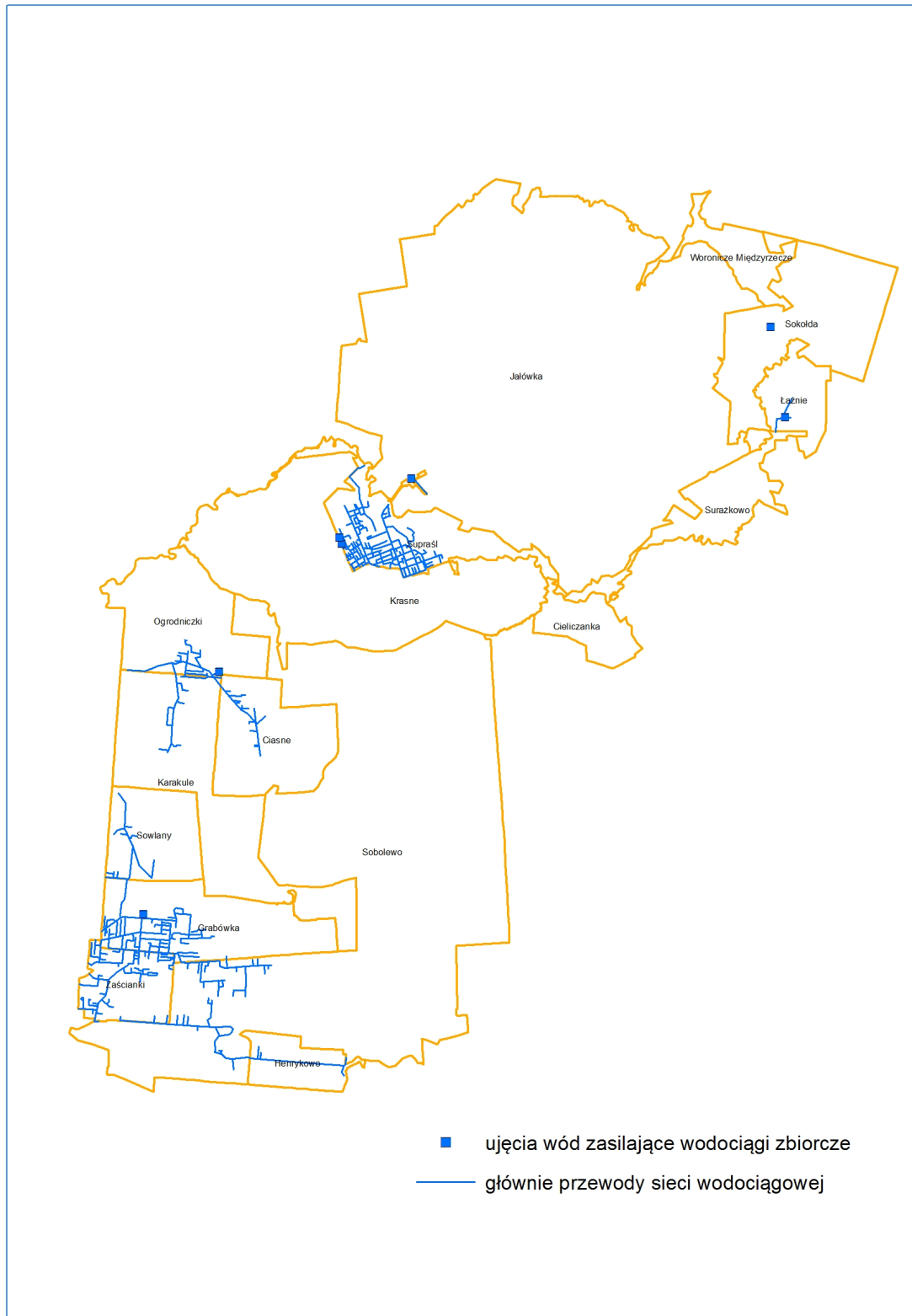
Do miejscowości Ogrodniczki, Karakule i Ciasne woda dostarczana jest wodociągiem grupowym (2 studnie głębinowe) zlokalizowane w miejscowości Ogrodniczki.

Miejscowości Sowlany, Zaścianki, Grabówka, Sobolewo i Henrykowo zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęcia wody zlokalizowanego w miejscowości Ogrodniczki.

Na terenie gminy są zlokalizowane również większe indywidualne ujęcia wody, które pokrywają zapotrzebowanie podmiotów, takich jak: Zakład Mięsny „Pelikan” w Zaściankach, Dom Pomocy Społecznej w Łązniach, Ośrodek Sportowo-Rehabilitacyjny w Ogrodniczkach. Ujęcie Wody zlokalizowane w obrębie Łąźnie jest również wykorzystywane do obsługi komunalnej zabudowy znajdującej się w tym obrębie. W miejscowości Sokołda wykonano odwiert do ujęcia głębinowego. Ujęcie to nie zaopatruje jeszcze zlokalizowanej w tym obrębie zabudowy, ze względu na brak wykonania sieci wodociągowej. Sieć ta zostanie wykonana w najbliższym czasie.

Ujęcia indywidualne mogą być przydatne w rozbudowie systemu wodociągów zbiorczych, pod warunkiem zbadania możliwości zwiększenia ich wydajności i możliwości technicznego podłączenia do sieci gminnej.

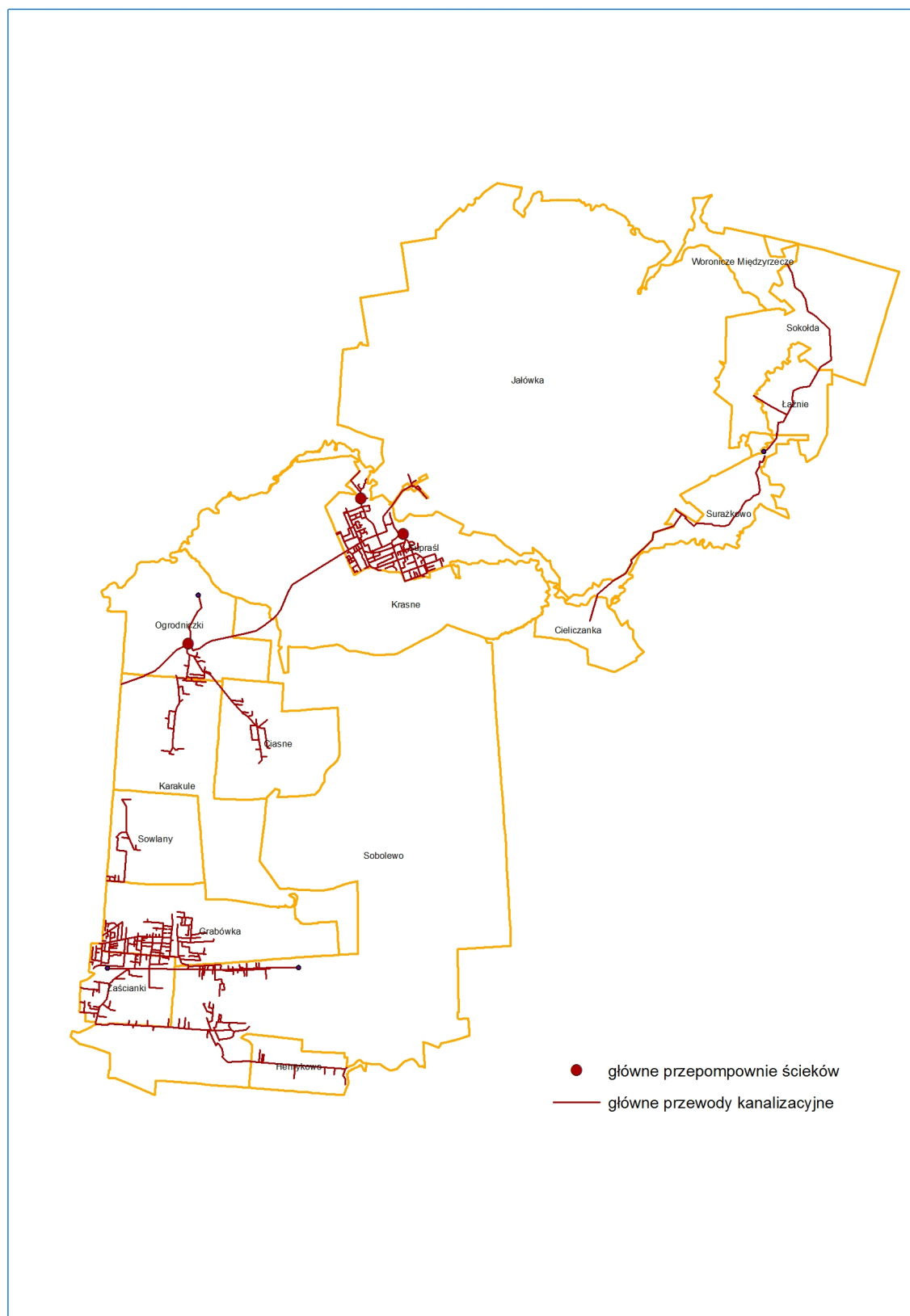
Schemat sieci wodociągowej w gminie Supraśl.

3.2.2 Odprowadzanie ścieków

Zgodnie z danymi GUS za 2017 r. długość sieci kanalizacyjnej w gminie Supraśl wynosiła 97,6 km. Długość sieci kanalizacyjnej zapewniała odbiór ścieków od 83,5% odbiorców wody w gminie, przy czym należy zauważyć podobnie jak dla sieci wodociągowej, że jest to wielkość średnia dla części miejskiej i wiejskiej gminy. Skanalizowanie miasta i gminy jest jednak silnie zróżnicowane. W mieście odbiór ścieków od 93,5% odbiorców, natomiast w części wiejskiej jedynie od 79,0% odbiorców. W rozkładzie przestrzennym sieci kanalizacyjnej w gminie wyraźnie widać, że obręby Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokołda, Cieliczanka, Łąźnie i Surążkowo nie są objęte zbiorczą siecią kanalizacyjną. Ścieki w tej części gminy są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych i wywożone na punkt zlewny w oczyszczalni ścieków lub oczyszczane za pomocą przydomowych oczyszczalni ścieków.

W gminie system kanalizacyjny oparty jest na systemie mieszanym grawitacyjno - tłocznym z przepompowniami ścieków. Miasto Supraśl objęte jest centralnym systemem kanalizacyjnym m. Białegostoku, który tworzą przepompownie w Supraślu i w Ogrodniczkach. Ścieki są pompowane do kolektora w rejonie stacji wodociągowej „Pietrasze”, a następnie grawitacyjnie odprowadzane do centralnej oczyszczalni ścieków w Białymstoku. Miejska sieć grawitacyjnych kanałów sanitarnych jest w trakcie rozbudowy. Oprócz miasta Supraśl do systemu kanalizacyjnego miasta Białystok podłączone są również obręby Ciasne, Karakule, Ogrodniczki, Zaścianki, Grabówka, Sobolewo, Henrykowo i Sowlany.

Główne sieci kanalizacyjne w gminie są realizowane w systemie rozdzielczym – sanitarnym i deszczowym.

Schemat sieci kanalizacyjnej w gminie Supraśl.

3.2.3 Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów

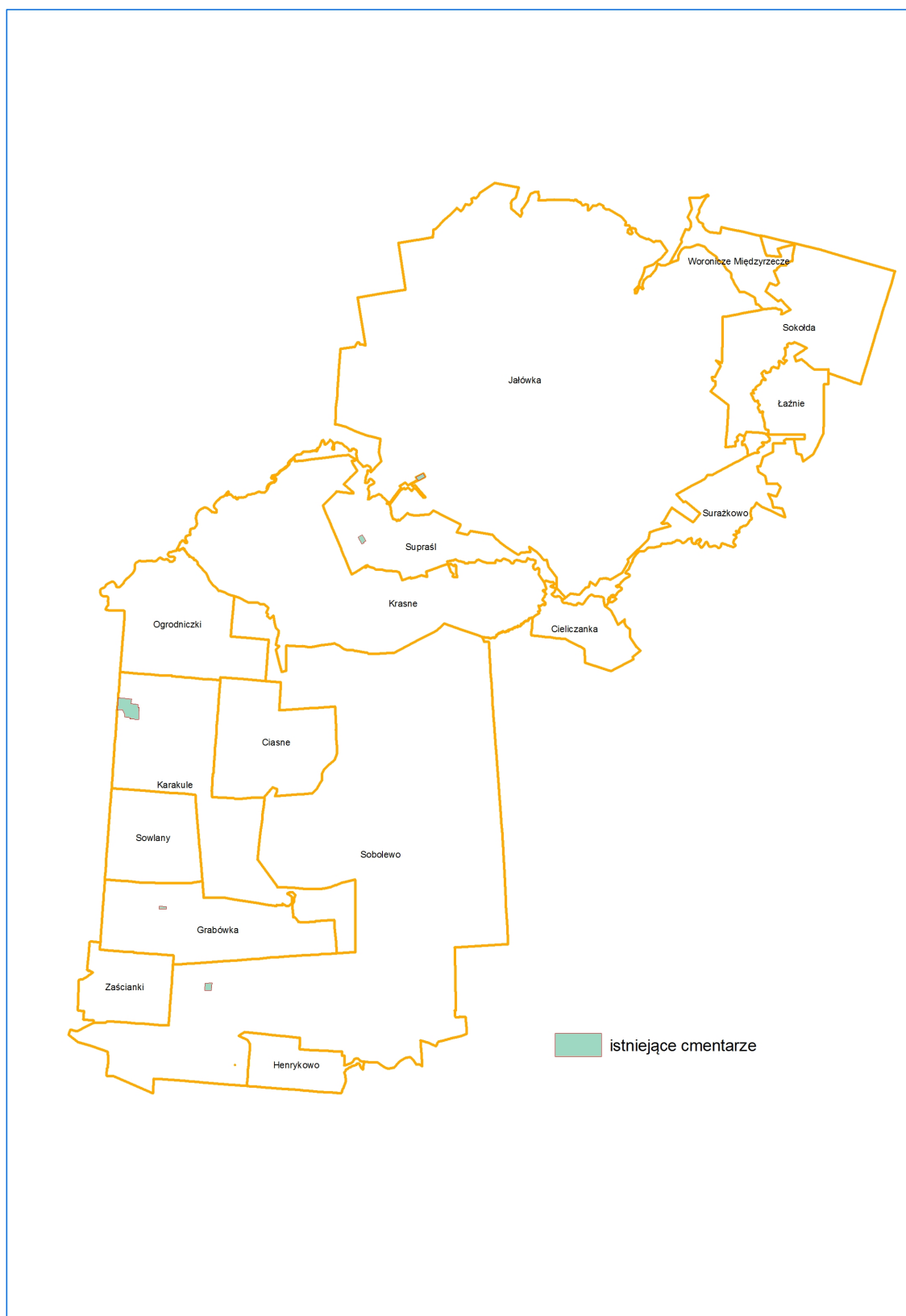
Gospodarka odpadami w gminie Supraśl opiera się na, wskazanym w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, Centralnym Regionie gospodarki odpadami. Zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania mogą być zagospodarowywane wyłącznie w ramach danego regionu.

Odpady te powinny być przekazywane przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, do RIPOK-ów wskazanych w uchwale Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

W gminie prowadzi się selektywną zbiorówkę odpadów. Zasady prowadzenia tych działań zostały określone w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Supraśl, przyjętym przez Radę Miejską w Supraślu, w formie uchwały.

3.2.4 Cmentarze

W gminie Supraśl obecnie funkcjonuje 5 cmentarzy grzebalnych – komunalnych i wyznaniowych: 2 w mieście Supraśl, 1 w Podsupraślu (obręb Jałówka), 1 w obrębie Sobolewo, 1 w obrębie Grabówka oraz 1 w obrębie Karakule. Cmentarz w Karakulach jest cmentarzem komunalnym dla miasta Białystok. Nie jest on w pełni urządzony i będzie rozbudowywany. Powierzchnia pozostałych cmentarzy jest również zbyt mała i z tego powodu oraz na skutek wniosków w niniejszym studium zakłada się ich powiększenie.

Lokalizacja cmentarzy w gminie Supraśl.

3.2.5 Elektroenergetyka

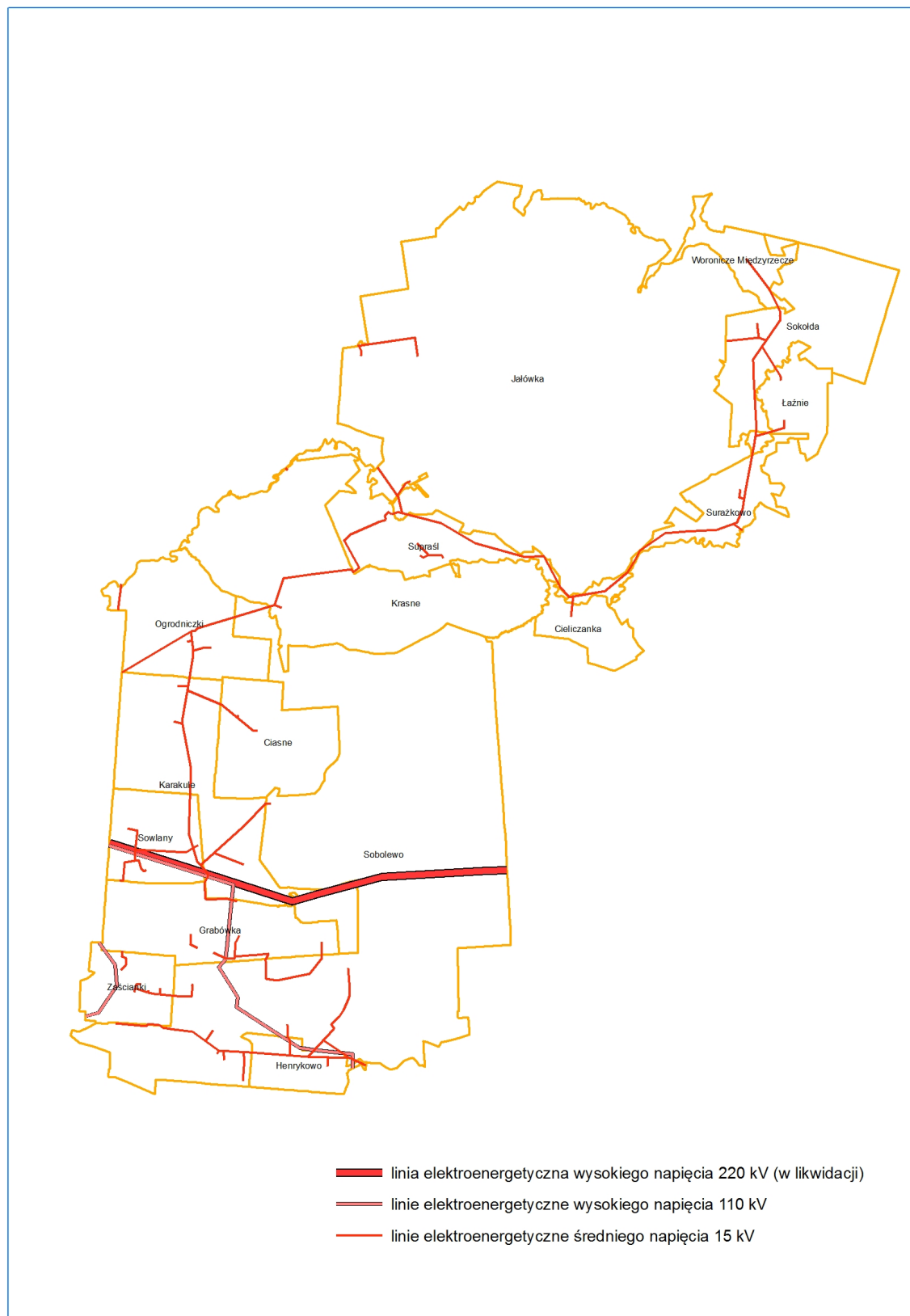
Przez teren gminy przebiegają 3 linie wysokiego napięcia. Linia napowietrzna 220 kV relacji granica państwa - Białystok przebiega przez Gminę na odcinku ok. 9,1 km, w tym przez teren Puszczy Knyszyńskiej na długości ok. 6,2 km gdzie stanowi południową granicę parku krajobrazowego. W chwili obecnej linia jest wyłączona z napięcia i podlega likwidacji. Przez gminę ma przebiegać również linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Narew – granica państwa (Roś). Zgodnie z wnioskiem zarządcy linii 220 kV oraz projektowanej 400 kV (Polskie Sieci Elektroenergetyczne) przebieg linii 400 kV nie jest obecnie znany i nie może zostać wskazany w niniejszym studium. Planowy przebieg linii 400 kV miał częściowo pokrywać się z przebiegiem likwidowanej linii 220 kV - (obecnie linia 220 kV została zdemonstrowana).

Druga napowietrzna linia wysokiego napięcia przebiega przez teren gminy na długości ok. 9,5 km i omija teren Puszczy Knyszyńskiej jest to linia 110 kV relacji Michałowo – EC Białystok. Przez obręb Grabówka przebiega również linia wysokiego napięcia 110 kV relacji RPZ Białystok – GPZ Białystok, stanowiąca część linii zasilających miasto Białystok.

Odbiory zlokalizowane na terenie gminy Supraśl zasilane są w energię elektryczną za pośrednictwem linii 15 kV i stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Stanowią one główne elementy układu elektroenergetycznego, od którego wyprowadzone są linie niskiego napięcia doprowadzające energię bezpośrednio do odbiorców. W gminie wszyscy odbiorcy energii elektrycznej mają dostęp do sieci.

Na terenie Gminy istnieje 76 stacji transformatorowych 15/0,4 kV z czego 67 to stacje napowietrzne, a 9 to stacje typu wewnętrznego. Lokalizacja, a co za tym idzie zagęszczenie stacji transformatorowych na poszczególnych obszarach Gminy jest zróżnicowane. Możemy wyróżnić teren miasta Supraśl gdzie zlokalizowanych jest 15 stacji o mocy sumarycznej zainstalowanych transformatorów 36690 kVA, obszar wsi Grabówka, Zaścianki, Sobolewo, Henrykowo gdzie zlokalizowano 32 stacje o mocy transformatorów 4132 kVA oraz rejon wsi Karakule, Ogrodniczki, Ciasne, gdzie zlokalizowano 9 stacji transformatorowych o mocy transformatorów 1086 kVA. Tereny te charakteryzują się znacznym zainwestowaniem w zakresie budownictwa mieszkaniowego jak i usługowo-rzemieślniczego. Pozostałe tereny charakteryzujące się zabudową mało intensywną typu małe wsie, kolonie, osady śródlęsne itp. obsługiwane są w przeważającej części przez pojedyncze stacje transformatorowe o małej mocy.

Schemat sieci elektroenergetycznej w gminie Supraśl.

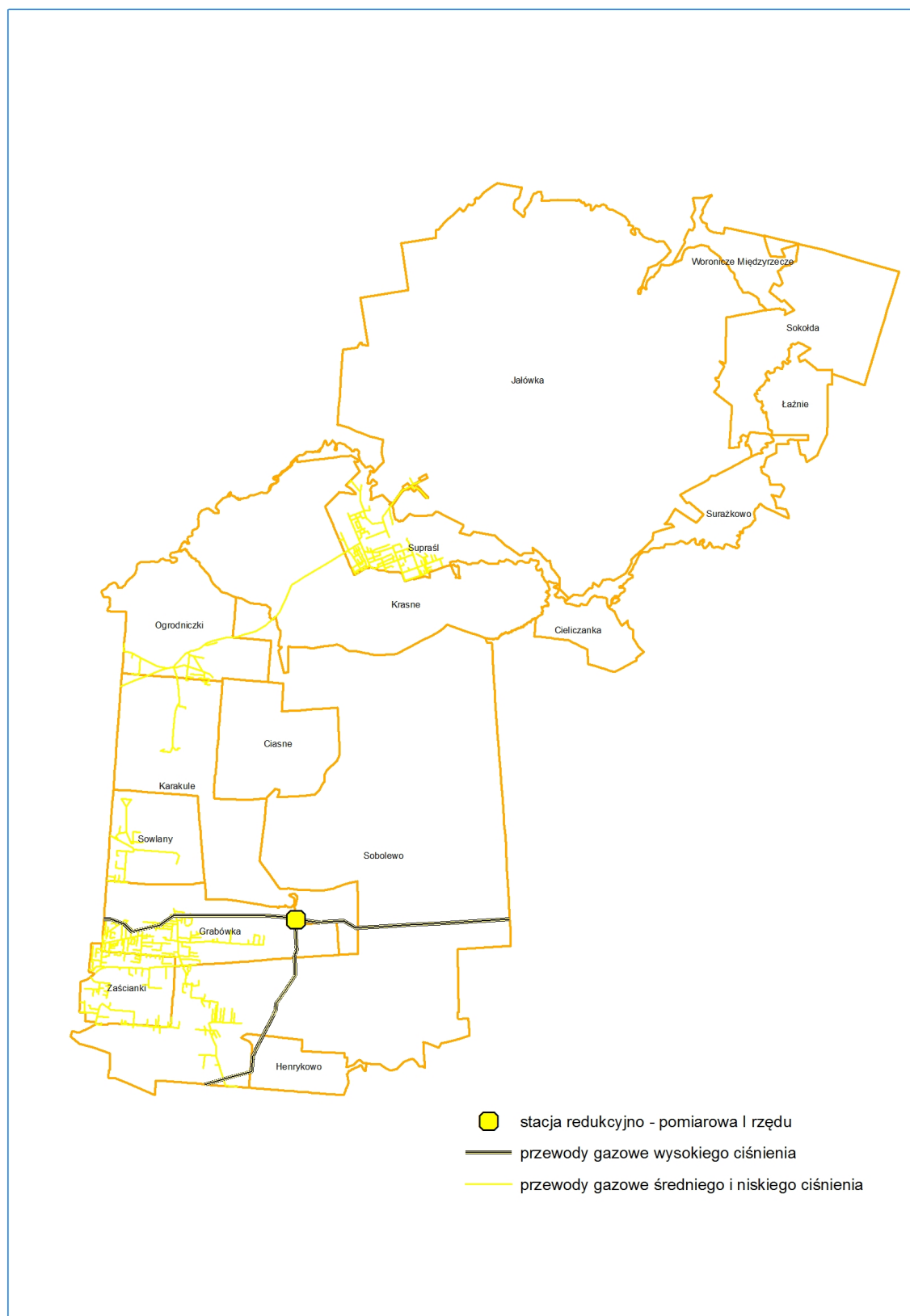

3.2.6 Zaopatrzenie w gaz

Zgodnie z danymi GUS za 2017 r. długość sieci gazowej w gminie Supraśl wynosiła 120,5 km. Sieć gazowa zaopatruje w gminie zaledwie 39,6% odbiorców. Obręby Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokółka, Cieliczanka, Łaźnie i Surążkowo nie są objęte siecią gazową.

Gaz ziemny do celów komunalnych i grzewczych pobiera się z gazociągu wysokoprężnego DN250 MOP 5,5 MPa relacji granica państwa - Białystok za pośrednictwem stacji redukcyjno-pomiarowej I rzędu w Grabówce, a następnie doprowadza się gazociągiem średnioprężnym do miasta Supraśl oraz wsi: Ogrodniczki, Karakule i Sowłany. Kompleks terenów Zaścianki - Grabówka obsługuje gazociąg średnioprężny łączący stację redukcyjną w Grabówce z gazociągiem przy ul. Baranowickiej w Białymstoku. Z rejonu kolonii Grabówka od gazociągu trasą między Sobolewem i Henrykowem przebiega gazociąg wysokoprężny DN250 MOP 5,5 MPa Białystok - Łapy - Ostrolęka.

Schemat sieci gazowej w gminie Supraśl.

3.2.7 Zaopatrzenie w ciepło

Dostawa ciepła w gminie Supraśl oparta jest na indywidualnych źródłach ciepła. Zbiorczy system ciepłowniczy w gminie nie istnieje. W chwili obecnej ciągle ponad 50% źródeł ciepła zasilanych jest ze spalania paliw stałych – drewna i węgla.

3.2.8 Telekomunikacja

Obsługa telekomunikacyjna w gminie realizowana jest przez operatorów telekomunikacyjnych. Wszyscy odbiorcy w gminie mają dostęp do sieci telefonicznej oraz internetu.

3.3 Transport zbiorowy

Połączenia zbiorowe z regionem, przede wszystkim odbywają się w kierunku miasta Białegostoku i są realizowane są głównie poprzez komunikację autobusową, ale również poprzez linię kolejową nr 37 Białystok – Zubki Białostockie. Połączenia komunikacyjne z Białymstokiem są częste i zapewniają obsługę gminy w tym zakresie. Priorytetem działań dla połączeń autobusowych powinno być utrzymanie regularności tych kursów.

4. UWARUNKOWANIA PLANISTYCZNE I STRATEGICZNE

4.1 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego został zatwierdzony Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2017 r. poz. 2777, ze zmianami).

Gmina Supraśl w strukturze osadniczej województwa została zakwalifikowana do poziomu IV – małe miasta i wsie, tj. ośrodków pełniących w województwie ważne funkcje szkolnictwa ponadgimnazjalnego, turystyki krajowej i międzynarodowej, wypoczynku, uzdrowiskowe oraz administracji leśnej i ekologicznej. Gmina zgodnie z typologią KPZK należy do miejskiego zespołu funkcjonalnego miasta Białystok, łącznie z gminami m. Białystok Wasilków, Choroszcz, Zabłudów, Juchnowiec Kościelny, Dobrzyniewo Duże, Turośń Kościelna, Łapy i Czarna Białostocka.

Problemy wspólne polityki przestrzennej w tym obszarze, wymagające rozwiązania przy współpracy zainteresowanych samorządów i administracji rządowej, to:

- ochrona sanitarna komunalnych ujęć wody m. Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie wraz ze strefami ochronnymi w dolinie rzeki Supraśl w gminach Wasilków i Supraśl,
- ochrona sanitarna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 218 „Pradolina rzeki Supraśl” i jego projektowanego obszaru ochronnego w gminach Supraśl, Wasilków i Dobrzyniewo Duże,
- ochrona ciągłości powiązań systemu przyrodniczego m. Białegostoku z regionalną siecią ekologiczną – doliną rzeki Supraśl w gm. Dobrzyniewo oraz z lokalnymi systemami przyrodniczymi gmin podmiejskich,
- ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych doliny rzeki Supraśl w gm. Wasilków w powiązaniu z Uroczyskiem Las Pietrasze w Białymstoku,
- ochrona lasów prywatnych w m. Białymstoku i gminach podmiejskich przed przeznaczaniem na cele nieleśne,
- zagospodarowanie atrakcyjnych dla celów rekreacji i turystyki terenów, a w szczególności: doliny rzeki Supraśl w mieście Wasilków, wyrobisk poeksploatacyjnych kruszywa w Ogrodniczkach w gm. Supraśl, wyrobisk poeksploatacyjnych ilów w gm. Juchnowiec Kościelny, doliny rzeki Narwi w Żółtkach, Złotorii, Rzędzianach i Kruszewie oraz Lasu Klepackiego i Turczyńskiego w gm. Choroszcz, a także Lasu Niewodnickiego w gm. Turośń Kościelna i gm. Juchnowiec Kościelny,
- zapewnienie możliwości korzystania przez mieszkańców gmin podmiejskich z miejskiej infrastruktury Białegostoku, w tym: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, wodnokanalizacyjnej, gospodarki odpadami oraz komunikacji zbiorowej itp.,
- skoordynowane racjonalne planowanie i uzbrajanie terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej na kierunkach rozwoju urbanizacji Białegostoku w bliskiej strefie podmiejskiej, głównie w gminach: Choroszcz, Supraśl, Juchnowiec Kościelny i Wasilków,
- ochrona korytarza przebiegu projektowanej drogi krajowej ekspresowej S19 w obszarach gmin: Dobrzyniewo Kościelne, Choroszcz, Turośń Kościelna, Juchnowiec Kościelny, Zabłudów, oraz projektowanego odcinka drogi krajowej węzeł Sochonie – węzeł Dobrzyniewo,
- ochrona korytarza przebiegu projektowanej linii 400 kV relacji stacja Narew – Białoruś (Roś) w gminach: Turośń Kościelna, Juchnowiec Kościelny, Zabłudów, Supraśl, ochrona obszarów podejść lotniczych rezerwowanej lokalizacji lotniska regionalnego dla województwa podlaskiego w gm. Zabłudów,

- koordynacja modernizacji dróg wojewódzkich i powiatowych łączących miasto Białystok z układem dróg ekspresowych w gminach podmiejskich.

W planie gmina została również zaliczona do regionów turystycznych o znaczeniu krajowym Puszcza Knyszyńska – z Parkiem Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej, dolinami rzek oraz uzdrowiskiem Supraśl, predestynowana do rozwoju turystyki krajoznawczej, kulturowo-etnicznej i przyrodniczej, w tym aktywnej wodnej i rowerowej, wypoczynku pobytowego i rekreacji specjalistycznej wodnej i narciarskiej oraz leczenia sanatoryjnego.

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej województwa 2020+ gmina znajduje się w miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego Białegostoku (MOFOWB) z obszarem Zewnętrznym (podmiejskim). Strefę podmiejską tworzą obszary chronione sieci ekologicznej i uzdrowiskowe, z odpowiednimi zasadami zarządzania oraz obszary urbanizacji siedzib gmin.

W mieście Supraśl wyróżniono funkcje:

- uzdrowiskową, na bazie walorów klimatycznych i obiektów hotelarskich,
- rekreacji, wypoczynku i turystyki, na bazie doliny rzeki Supraśl ze zbiornikiem retencyjnym i obrzeży Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- kulturową, w szczególności zabytkowego zespołu klasztornego pobazylińskiego, Teatru „Wierszalin” i muzeum Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- edukacyjną, Liceum Plastycznego i Wyższej Szkoły Turystyki i Sportu,
- administracyjną, siedzib dyrektora parku krajobrazowego i nadleśnictwa.

W gminie wyróżniono natomiast:

obszary chronione sieci ekologicznej i uzdrowiskowej:

- sieci regionalnej, tj. cz. obszarów węzłowych GKPn-3 Puszcza Knyszyńska oraz cz. głównego korytarza ekologicznego GKPn-1B Dolina Biebrzy – Puszcza Knyszyńska Środkowy,
- stref ochrony uzdrowiskowej Uzdrowiska Supraśl, określonych w jego statucie na części obszaru Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej (GKPn-3).

obszary urbanizacji poza siedzibami gmin ze strefami uzupełnień i rozwoju zabudowy, obejmujące tereny:

- mieszkalnictwa z usługami – zespołów o niskiej intensywności uzupełnianych lub rozwijanych wg ustaleń planów miejscowych we wsiach podmiejskich,

- aktywności gospodarczej (przemysłu, składów, magazynów, baz budowlanych i transportowych, centrów logistycznych, urządzeń infrastruktury technicznej ponadlokalnej, w tym energetycznej i komunalnej) – zespołów zabudowy uzupełnianych oraz rozwijanych wg ustaleń planów miejscowych,

obszary wiejskie, które tworzą tereny rolne, leśne, zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz gospodarki wodnej i obronne, w tym:

- gospodarki rolnej i leśnej, poza chronionymi terenami sieci ekologicznej,
- osadnictwa wiejskiego – wsi pozostałych z zabudową mieszkaniową zagrodową i nierolniczą oraz wyjątkowo, usługową i produkcyjną,
- wypoczynku zbiorowego i indywidualnego oraz obsługi turystyki, we wsiach na obrzeżach: doliny rzeki Narew, Supraśl, Sokołdy i mniejszych cieków oraz Puszczy Knyszyńskiej, w tym o znaczeniu ponadlokalnym-metropolitalnym i terenów zamkniętych wojskowych w gminie Supraśl.

Główne kierunki rozwoju (oraz zadania) wyszczególnione dla gminy wynikające z Planu dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Białegostoku (MOFOWB) i jego obszaru zewnętrznego to:

Kierunki rozwoju	Cele rozwoju obejmujące gminę Supraśl
Kierunki poprawy jakości i rozwoju infrastruktury funkcji publicznych metropolitalnych i regionalnych	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa infrastruktury uzdrowskowej • poprawa infrastruktury opieki społecznej publicznej i prywatnej nad ludźmi w wieku podeszłym • rewaloryzacja zabytkowego zespołu Klasztoru Męskiego Zwiastowania NMP w Supraślu – III etap • tworzenia warunków do zagospodarowania na cele sportu i rekreacji całorocznej, zwłaszcza zimowej • kontynuacji zagospodarowania rekreacyjnego zbiorników wodnych • zagospodarowywania rekreacyjnego

	<p>fragmentów południowego pasa leśnego Białegostoku</p> <ul style="list-style-type: none"> • rewaloryzacja ważnych dla tożsamości kulturowej zabytkowych przestrzeni publicznych lub o wartościach kulturowych, w tym parkowych i cmentarnych miast MOFOWB • modernizacja, przebudowa, rozbudowa lub adaptacja infrastruktury administracji publicznej, gospodarczej i innej ponadlokalnej
<p>Kierunki poprawy warunków, w tym infrastrukturalnych, dla rozwoju inwestycji gospodarczych o znaczeniu ponadlokalnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnienie zabudowy zespołów przemysłowo-składowych, w tym restrukturyzowanych, w wyniku zwiększenia ich atrakcyjności inwestycyjnej • poprawa zewnętrznej dostępności transportowej • poprawa wewnętrznej obsługi transportowej i doposażenie w brakujące elementy infrastruktury technicznej • sporządzanie brakujących planów miejscowych • wyposażenie terenów w niezbędną infrastrukturę transportową i techniczną • ochronę planistyczną potencjalnych terenów aktywności gospodarczej przed inną zabudową • rozwoju innych inwestycji otoczenia biznesu z zakresu obsługi finansowej, prawnej, projektowo - inwestycyjnej

<p>Kierunki poprawy jakości i rozwoju infrastruktury zewnętrznych powiązań transportowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa regionalnych powiązań drogowych MOFOWB z ośrodkami subregionalnymi – Łomżą i Suwałkami – oraz ośrodkami powiatowymi, poprzez modernizację i budowę ww. powiązań ekspresowych, odcinków dróg krajowych nr 64, nr 8, nr 19, nr 63 i nr 65 oraz dróg wojewódzkich nr 685 i nr 678 • poprawa krajowych powiązań kolejowych MOFOWB z węzłami policentrycznej sieci metropolii – Warszawą, Gdańskiem i Lublinem – oraz międzynarodowych z Kownem, Grodnem, Wołkowyskiem i Brześciem poprzez modernizację linii nr E75 <i>Rail Baltica</i> oraz linii nr 6, nr 40, nr 51, nr 32, nr 38 i nr 43, a także reaktywację ruchu na linii nr 37
<p>Kierunki poprawy jakości i rozwoju infrastruktury zewnętrznych powiązań energetycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości i rozwoju infrastruktury powiązań systemu elektroenergetycznego obszaru z Krajowym Systemem Przesyłowym na napięciu NN 400 kV i 220 kV (obecnie linia 220 kV została zdemontowana) oraz systemem regionalnym na napięciu WN 110 kV, • zwiększenia przepustowości gazociągów przesyłowych i urządzeń towarzyszących z kierunku Białorusi
<p>Kierunki poprawy i rozwoju infrastruktury transportowej, energetycznej i ochrony środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie zintegrowanego multimodalnego systemu transportu zbiorowego obejmującego środki transportu i elementy infrastruktury

	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie uciążliwości i sprawne przeprowadzenie ruchu tranzytowego na kierunkach Litwy oraz przejść granicznych z Białorusią, rozwiązującego problem do czasu realizacji obwodnic na ciągach dróg S19 i nr 65 • poprawa parametrów technicznych podstawowego układu uliczno-drogowego wiążącego jednostki struktury przestrzennej miasta oraz gmin MOFOWB • poprawa infrastruktury systemu elektroenergetycznego • zapewnienia właściwych warunków sanitarnych ujęciom wody Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie oraz ich strefom zasobowym w gminach Wasilków i Supraśl, zgodnie z dokumentami ochronnymi • skoordynowania planowania i realizacji infrastruktury kanalizacyjnej w obszarach stykowych zespołów zabudowy miasta Białegostoku i gmin podmiejskich, z priorytetem obszarów ochrony sanitarnej
<p>Kształtowanie jakości i rozwoju zrównoważonego struktury przestrzennej zagospodarowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • harmonizowanie wymogów ochrony funkcjonowania systemu przyrodniczego z rozwojem zrównoważonym zwartej struktury przestrzennej obszaru urbanizacji • delimitację obszaru systemu przyrodniczego i obszarów urbanizacji

	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie stabilności i ciągłości obszarów systemu przyrodniczego oraz zwartości obszarów urbanizacji w studiach gmin • kształtowanie zagospodarowania i użytkowanie stref ochrony uzdrowiskowej Uzdrowiska Supraśl • wyznaczanie obszarów zabudowy, w szczególności wg kryteriów ich atrakcyjności dla różnych rodzajów zabudowy i warunków wyposażenia w infrastrukturę techniczną • przygotowanie planów miejscowych i wyposażanie w infrastrukturę techniczną wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej • priorytet wtórnego wykorzystania na cele urbanizacji terenów zdegradowanych • przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w strefie podmiejskiej • zapewnienie rezerw terenów dla perspektywicznych potrzeb rozwoju ponadlokalnych usług publicznych oraz infrastruktury transportowej i technicznej • izolację przestrzenną kolizyjnych form zagospodarowania • ochronę obiektów i obszarów zabytkowych oraz krajobrazu kulturowego • kształtowanie uzupełnień infrastruktury
--	--

	<p>usług ponadlokalnych, głównie publicznych z zakresu edukacji, kultury, administracji, lecznictwa uzdrowiskowego i obsługi turystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie śródmieść miast z uzupełnieniami zabudowy oraz aranżacją przestrzeni publicznych, w szczególności zabytkowych • kształtowanie uzupełnień i rozwoju zwartych zespołów zabudowy mieszkaniowej z niezbędnymi usługami • kształtowanie uzupełnień i rozwoju zespołów zabudowy aktywności gospodarczej • kształtowanie uzupełnień i rozwoju zagospodarowania rekreacyjnego i turystycznego • kształtowanie zabudowy wiejskiej uzupełnianej zgodnie z wymogami ochrony krajobrazu kulturowego rolniczego, z rozwijającymi się funkcjami pozarolniczymi, w tym letniskowymi
Kierunki wspierania wykorzystania specjalizacji regionalnej województwa	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenia warunków przestrzennych do wykorzystania wizerunku regionu jako „ekologicznego” i „zielonego” – rozwój lecznictwa uzdrowiskowego w Augustowie i Supraślu, a potencjalnie w Mielniku i Białowieży
Kierunki rozwoju dróg wojewódzkich	<ul style="list-style-type: none"> • Białystok – Supraśl – przebudowa drogi wojewódzkiej nr 676
Wzmocnienie potencjału edukacyjnego i	<ul style="list-style-type: none"> • modernizację siedziby Parku

turystycznego opartego na walorach ekologicznych i kulturowych	Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej – „Dom Staromiejski” w Supraślu
Kierunki gospodarowania lasami	<ul style="list-style-type: none"> sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych dla potrzeb produkcji rolniczej
Kierunki ochrony złóż kopalin	<ul style="list-style-type: none"> ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów wód leczniczych i złóż borowin, będących podstawą gospodarki uzdrowiskowej
Tereny zamknięte i ich strefy ochronne	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie w zagospodarowaniu gminy kompleksu ćwiczebnego nr 5522

Elementy ponadlokalne zagospodarowania gminy wynikające z Planu, wg Zarządu Województwa Podlaskiego to:

Kierunki rozwoju	Cele rozwoju obejmujące gminę Supraśl
Infrastruktura transportowa	<ul style="list-style-type: none"> droga krajowa G-65, wraz z projektowanym odcinkiem stanowiącym południową obwodnicę Białegostoku droga wojewódzka G-676, częściowo do przebudowy linia kolejowa nr 37 Białystok – Zubki Białostockie
Infrastruktura sanitarna	<ul style="list-style-type: none"> Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 218 „Pradolina Rzeki Supraśl wraz z obszarem ochronnym obszar ochrony ujęcia wody dla Białegostoku w Wasilkowie, wraz z obszarem ochrony pośredniej składowisko odpadów paleniskowych w Sowlanach

	<ul style="list-style-type: none"> • obszary szczególnego zagrożenia powodzią • zbiornik retencyjny Jezioro Komasa
Energetyka i telekomunikacja	<ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 220 kV, relacji ROŚ (Białoruś) – GPZ I Białystok (zdemontowa wg informacji zarządcy linii) • linia elektroenergetyczna 110 kV relacji ECII – Miichaowo • gazociąg zasilający wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Wołkowysk (Białoruś) – Bobrowniki – kol. Grabówka • gazociąg dystrybucyjny wysokiego ciśnienia DN 250 relacji kol. Grabówka – Wólka Radzymińska • stacja gazowa redukcyjno – pomiarowa kol. Grabówka • stacja gazowa pomiarowa systemu dystrybucyjnego w kol. Grabówka • sieć szerokopasmowa Polski wschodniej – sieć sieć dystrybucyjna, odcinki montażowe nr 1, 2 i 3 • węzły dystrybucyjne sieci szerokopasmowej Sobolewo, Supraśl, Ciasne • projektowana linia elektroenergetyczna 400 kV relacji ROŚ (Białoruś) – SE „Narew, częściowo po linii 220 kV (brak ścisłego przebiegu – wg danych zarządcy linii)
Środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • obszary chronione: Park Krajobrazowy

	<p>Puszczy Knyszyńskiej, obszary Natura 2000 Puszcza Knyszyńska i Ostoja Knyszyńska, rezerваты przyrody</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar węzłowy Puszcza Knyszyńska, należący do sieci ekologicznej województwa
Pozostałe elementy	<ul style="list-style-type: none"> • teren zamknięty wraz ze strefą ochronną – kompleks wojskowy nr 5522 • Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo • strefa ochrony uzdrowskowa Supraśl • powiązanie systemu odprowadzania ścieków oraz systemu wodociągowego z miastem Białystok • położenie gminy w zasięgu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego Białystok • międzynarodowa i krajowa ranga turystyczna Supraśla z funkcjami: krajoznawczymi, uzdrowskowymi, wypoczynkowo – rekreacyjnymi i kultu religijnego • funkcje ponadstandardowe w części wiejskiej gminy: Grabówka funkcja aktywności gospodarczej, Ogrodniczki, Cieliczanka, Królowy Most, Międzyrzecze funkcja turystyczna, Łaźnie funkcja usług publicznych

4.2 Strategia Rozwoju Gminy Gminy Supraśl na lata 2016 - 2022

Strategia Rozwoju Gminy Gminy Supraśl na lata 2016 – 2022 została przyjęta uchwałą Nr XIX/189/2016 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Supraśl na lata 2016 - 2022. Strategia rozwoju gminy jest dokumentem kierującym rozwój samorządu lokalnego na rzecz realizacji potrzeb i aspiracji mieszkańców. W strategii priorytety działań warunkujących założone cele rozwoju gminy oraz wskazuje się cele strategiczne umożliwiające realizację założonych działań służących osiągnięciu spodziewanych efektów.

W strategii przeprowadzono analizę SWOT, która jest narzędziem diagnozującym obszar strategiczny pod kątem zasobów, elementów przewagi konkurencyjnej, obszarów problemowych wymagających interwencji i doinwestowania, uwarunkowań zewnętrznych sprzyjających rozwojowi i tych, które mogą być zagrożeniem realizacji działań strategicznych. W wyniku analizy wykreowano czynniki zewnętrzne, wewnętrzne, szanse rozwojowe gminy oraz zagrożenia dla tego rozwoju. W wyniku tej analizy wykreowano wizję gminy, która umożliwia wskazanie głównych kierunków strategicznych rozwoju Gminy na najbliższe lata. Kierunki te zostały zdefiniowane w następujący sposób:

1. Wykreowanie gminy jako ważnego, dobrze skomunikowanego i atrakcyjnego inwestycyjnie ośrodka aktywności przedsiębiorczej.
2. Wykorzystanie różnorodności funkcjonalnej Gminy Supraśl, złożonej z obszaru wysokiej atrakcyjności zamieszkania i inwestowania, oraz obszaru wysokiej atrakcyjności turystycznej i uzdrowskiej, do działań służących rozwojowi całej gminy.
3. Umacnianie wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania.
4. Wykreowanie Gminy jako znanego ośrodka wypoczynkowego, z wyspecjalizowanymi usługami uzdrowskimi, zdrowotnymi, ofertą spa, szeroko rozwiniętymi usługami okołoturystycznymi, zwłaszcza rekreacyjnymi opartymi o zasoby Parku Uzdrowskiego i Calej Puszczy Knyszyńskiej.
5. Zintegrowanie zasobów i wdrożenie komercyjnych produktów turystycznych
6. Rozwój funkcji kulturalnego centrum Podlasia – wykorzystanie dziedzictwa wielokulturowego, rozwój atrakcyjnej oferty kulturalnej i rekreacyjnej w formie produktów /pakietów turystycznych.

Określenie głównych kierunków rozwoju gminy umożliwiło wykreowanie celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań priorytetowych. W strategii zidentyfikowano strategiczne cele rozwoju Gminy, odzwierciedlające oczekiwania mieszkańców, uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne oraz wykonane analizy, a przede wszystkim wkład wszystkich osób zaangażowanych w proces planowania strategicznego. Celom tym przyporządkowano - prowadzące do ich zrealizowania - cele bezpośrednie.

Cele strategiczne zidentyfikowane w Strategii wraz z listą zadań priorytetowych.

CEL STRATEGICZNY I

Poprawa warunków życia mieszkańców , poprzez rozwój i modernizację infrastruktury technicznej Gminy Supraśl

Cele operacyjne:

1. Rozbudowa i poprawa infrastruktury drogowej Gminy Supraśl
2. Rozwój i modernizacja sieci wodociągowo –kanalizacyjnej na terenie Gminy Supraśl
3. Polityka mieszkaniowa

CEL STRATEGICZNY II

Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Gminy Supraśl

Cele operacyjne:

1. Rozwój aktywności przedsiębiorczej mieszkańców Gminy Supraśl
2. Rozwój przedsiębiorczości w obszarach przyjaznych środowisku naturalnemu, w tym branż turystycznych, uzdrowiskowych, około turystycznych, tradycyjnych rzemiosł i żywności.

CEL STRATEGICZNY III

Rozwój kapitału społecznego opartego na wiedzy i innowacyjnych gałęziach gospodarki oraz wysoka jakość świadczonych usług publicznych

Cele operacyjne:

1. Skuteczna polityka społeczna oraz rozwój infrastruktury społecznej
2. Rozwój usług edukacyjnych na wysokim poziomie, w tym skorelowanie usług edukacyjnych z potrzebami rynku i ofertą ośrodka aglomeracyjnego, oraz rozbudowa infrastruktury edukacyjno – sportowej,
3. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska.

CEL STRATEGICZNY IV

Dostępność komunikacyjna i wykorzystanie nowoczesnych technologii do budowania przewagi konkurencyjnej Gminy Supraśl

Cele operacyjne:

1. Usprawnienie i organizacja zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy Supraśl
2. Funkcjonowanie sprawnego systemu komunikacji wewnątrz gminy, zwłaszcza w zakresie miejsc cennych przyrodniczo i kulturowo, oraz ich jednorodnego oznakowania
3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, w tym elektronicznych usług publicznych, zintegrowanego systemu e- promocji i e -informacji turystycznej

CEL STRATEGICZNY V

Zbudowanie przewagi konkurencyjnej Gminy Supraśl jako centrum uzdrowskiego i turystycznego Podlasia, z bogatą ofertą markowych produktów turystycznych, wykreowanych zgodnie z zasadą zrównoważonego wykorzystania zasobów i dziedzictwa kulturowego

Cele operacyjne:

- Rozwój infrastruktury uzdrowskiej i turystycznej, ze szczególnym uwzględnieniem bazy noclegowo – gastronomicznej na obszarze uzdrowskiego i na obszarach bezpośrednio sąsiadujących
- Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
- Wykreowanie markowych produktów turystycznych i oferty uzdrowskiej opartej o zasoby sieci i zintegrowanie zasobów różnych podmiotów

W ramach podstawowych celów strategicznych wyodrębniono zadania kluczowe umożliwiające ich realizację. Zadania te dotyczą konkretnych działań inwestycyjnych, szczególnie w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej oraz działań ogólnych obowiązujących na całym obszarze planu. Zadania kluczowe są obecnie realizowane. Stan zaawansowania zadań jest uzależniony od środków finansowych niezbędnych na ich realizację oraz ich złożoności.

4.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W gminie Supraśl obowiązujące plany miejscowe zostały sporządzone jedynie dla ok. 4,5% jej ogólnej powierzchni. Planów obowiązujących w gminie Supraśl to:

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów mieszkaniowych "Ogrodniczki I" w Ogrodnickach - gmina Supraśl Uchwała RM w Supraślu Nr VII/61/03 z dnia 2003-04-30 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów mieszkaniowych "Ogrodniczki I" w Ogrodnickach - gmina Supraśl
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (rejon Szosy Baranowickiej na odcinku Zaścianki) Uchwała RM w Supraślu Nr XVII/164/04 z dnia 24 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2004 r. Nr 58 poz. 981)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w obrębie geodezyjnym wsi Grabówka i Sobolewo Uchwała RM w Supraślu Nr XVII/162/04 z dnia 24 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2004 r. Nr 58 poz. 980)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług, ograniczonej ulicami 11-ego Listopada, Cieliczańska, Nowy Świat i Józefa Piłsudskiego w Supraślu RM w Supraślu Nr XVII/166/04 z dnia 24 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2004 r. Nr 58 poz. 982)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl obejmującego tereny rekreacyjno – wypoczynkowe w oddziałach 213b i 214a Lasów Państwowych Nadleśnictwa Supraśl RM w Supraślu Nr II/12/02 z dnia 7 grudnia 2002 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2002 r. Nr 88 poz. 2314)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Ogrodniczki położone w gminie Supraśl RM w Supraślu Nr XXII/212/04 z dnia 13 października 2004 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2004 r. Nr 171 poz. 2260)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Zaścianki – obszar na południe od Szosy Baranowickiej RM w Supraślu Nr XXXVIII/340/2013 z dnia 30 października 2013 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 4192)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (rejon wsi Sobolewo) RM w Supraślu Nr XXVII/241/2013 z dnia 29 stycznia 2013 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 1263)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie wsi Sobolewo RM w Supraślu Nr XXV/223/2012 z dnia 13 grudnia 2012 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z

2013 r. poz. 315)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie wsi Sobolewo RM w Supraślu Nr XXVI/251/09 z dnia 29 stycznia 2009 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2009 r. Nr 57 poz. 546)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Grabówka w Gminie Supraśl, w rejonie ulicy Leszczynowej RM w Supraślu Nr VIII/74/11 z dnia 16 czerwca 2011 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2011 r. Nr 183 poz. 2205)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Sokółda i Woronicze – Międzyrzecze w gminie Supraśl RM w Supraślu Nr XXIII/196/2012 z dnia 27 września 2012 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2012 r. poz. 2770)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl (obręb geodezyjny Grabówka) Uchwała RM w Supraślu Nr XXV/224/2012 z dnia 2012-12-13 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl (obręb geodezyjny Grabówka) (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2012 r. poz. 316)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w rejonie wsi Zaścianki i Grabówka RM w Supraślu Nr XVI/154/2015 z dnia 17 grudnia 2015 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 198)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (zespół cmentarzy na Podsupraślu) RM w Supraślu Nr LIII/356/02 z dnia 23 sierpnia 2002 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2002 r. Nr 54 poz. 1210)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przy ul. Górnej w Grabówce gmina Supraśl RM w Supraślu Nr XII/123/96 z dnia 2 marca 1996 r. (Dz. U. Woj. Białostockiego z 1996 r. Nr 85 poz. 1159)
Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl RM w Supraślu Nr IX/73/95 z dnia 30 czerwca 1995 r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod rozbudowę zespołu biurowo – produkcyjnego drukarni „Cezar” w Zaściankach, gmina Supraśl RM w Supraślu Nr XIV/139/07 z dnia 27 grudnia 2007 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2008 r. Nr 23 poz. 247)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (zabudowa usługowo – mieszkaniowa w Zaściankach) RM w Supraślu Nr XIX/183/08 z dnia 26 czerwca 2008 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2008 r. Nr 177 poz. 1745)

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (zabudowa usługowo – mieszkaniowa w Zaściankach) RM w Supraślu Nr XXII/219/08 z dnia 30 października 2008 r. (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2008 r. Nr 302 poz. 3095)

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Supraśl Uchwała RM w Supraślu Nr XLVI/571/2018 z dnia 2018-09-20 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Supraśl (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2018 r. poz. 3938)

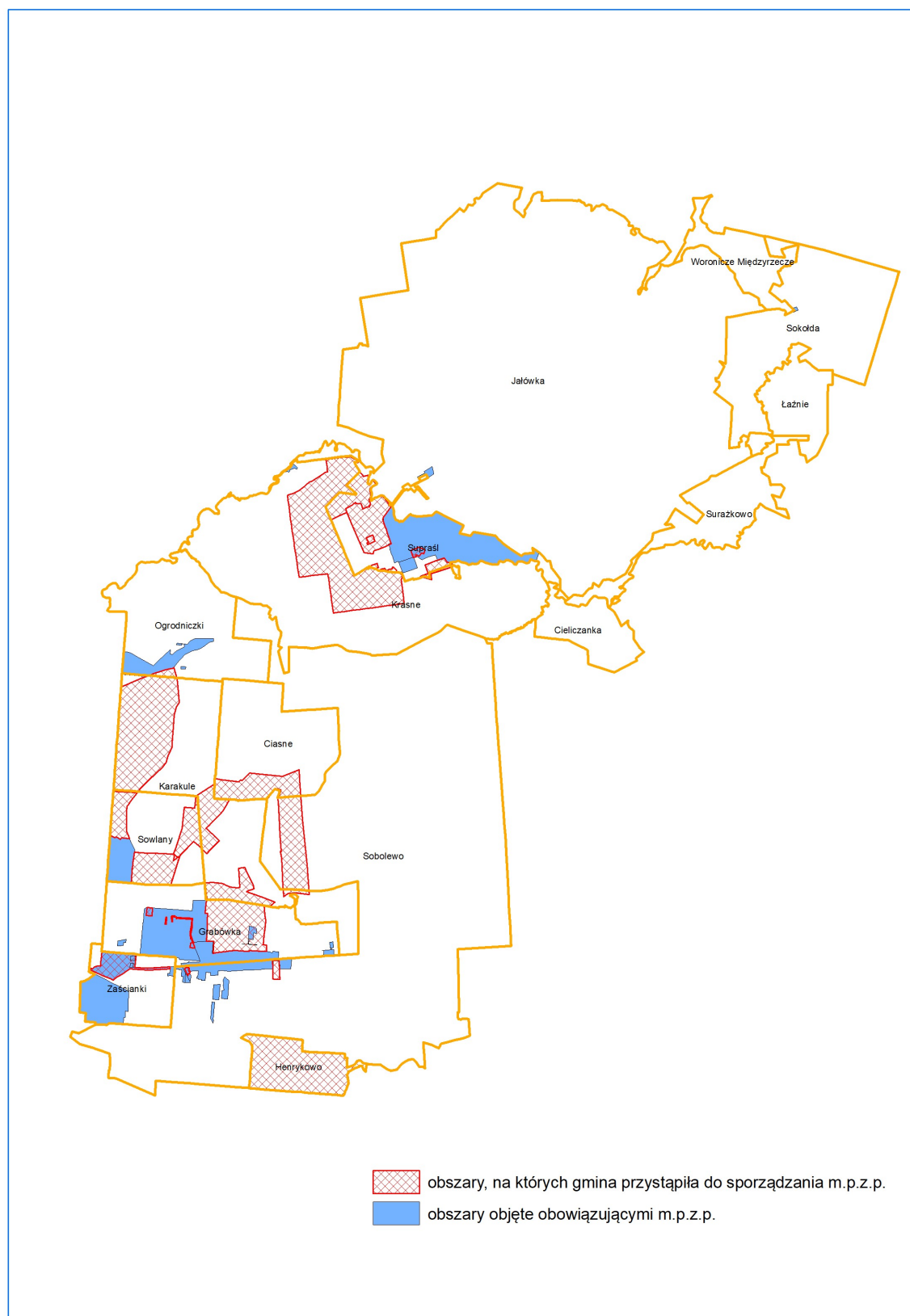
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Sowlany Uchwała RM w Supraślu Nr XLVI/572/2018 z dnia 2018-09-20 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Sowlany (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2018 r. poz. 3937)

Obecnie Rada Miejska w Supraślu podjęła następujące uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Uchwała Nr XXV/225/2012 z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenów położonych we wsi Sowlany
2. Uchwała Nr XXXVIII/335/2013 z dnia 30 października 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Supraśl
3. Uchwała Nr VII/51/2015 z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl (rejon Szosy Baranowickiej na odcinku Zaścianki)
4. Uchwała Nr XV/149/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Karakule i Ogrodniczki
5. Uchwała Nr XXX.319.2017 z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl obejmującego obszar części obrębów ewidencyjnych Karakule, Sowlany, Ciasne, Sobolewo
6. Uchwała Nr XXXIII/382/2017 z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Supraśl w rejonie ulicy Białostockiej (rozszerzenie cmentarza)
7. Uchwała Nr XXXIII/383/2017 z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w

obręb geodezyjnym Henrykowo

8. Uchwała Nr XXXVII/456/2017 z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w rejonie wsi Zaścianki i Grabówka
9. Uchwała Nr XXXVII/462/2017 z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w rejonie wsi Zaścianki i Grabówka
10. Uchwała Nr XLI/515/2018 z dnia 22 marca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w obręb wsi Grabówka (na południe od ul. Wypoczynkowej)
11. Uchwała Nr XI/161/2019 z dnia 19 września 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w obszarze obejmującym strefę A Uzdrowiska Supraśl
12. Uchwała Nr XVII/250/2020 z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl obejmującego obszar części obrębu ewidencyjnego Sobolewo w rejonie ul. Szosy Baranowickiej
13. Uchwała Nr XVIII/257/2020 z dnia 8 października 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Supraśl
14. Uchwała Nr XXIV/327/2021 z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Supraśl
15. Uchwała Nr XXIV/328/2021 z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania części miasta Supraśl w rejonie ul. Nowy Świat i części gminy Supraśl w obręb geodezyjnym Krasne - Ciasne
16. Uchwała Nr XXIV/329/2021 z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w obręb geodezyjnym wsi Grabówka i Sobolewo
17. Uchwała Nr XXIX/376/2021 z dnia 16 września 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Supraśl w obręb geodezyjnym Sowłany (północno – zachodnia część gminy Sowłany)

Sytuacja planistyczna w gminie Supraśl

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. ZASADY I ZAKRES USTALEŃ STUDIUM

Jako podstawowe kryterium kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uznano stworzenie w Gminie Supraśl warunków przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych umożliwiających zbudowanie spójnej przestrzeni o zdefiniowanej strukturze, z wyraźnym strefowaniem zespołów głównych funkcji. W oparciu o to kryterium umożliwiające wprowadzenie ładu przestrzennego wskazano obszary predestynowane do wykreowania dominujących funkcji ograniczonych przestrzennie, tj. rejon koncentracji usług publicznych, główne przestrzenie publiczne gminy, tereny rozwojowe o funkcjach produkcyjno – magazynowych i usługowych, mieszkaniowych oraz rekreacyjno – sportowych, uzdrowiskowo - turystycznych i wreszcie obszary wyłączone z procesów inwestycyjnych ze względu na ich wartości przyrodnicze. Obszary o zróżnicowanych warunkach zabudowy zostały powiązane ze sobą wzajemnie poprzez wskazanie zasad rozwoju komunikacyjnego gminy, co w konsekwencji prowadzi również do ich udostępniania do dalszego rozwoju w przestrzeni gminy.

Jako podstawową zasadę tworzenia ładu przestrzennego na terenach zabudowanych o dobrym stanie technicznym przyjęto podejmowanie sukcesywnych przedsięwzięć adaptacyjnych do nowych potrzeb i modernizacyjnych, bez radykalnych przekształceń w „dużej skali”. Dla obszarów zagospodarowanych wadliwie lub ekstensywnie przyjęto zasadę efektywnej aktywizacji przez radykalne przekształcenia oraz realizację nowych założeń programowo - przestrzennych. Dla terenów otwartych kierunku ich dalszego rozwoju zostały określone w zależności od ich funkcji przyrodniczo – krajobrazowej, sąsiedztwa terenów o zdefiniowanej funkcji i funkcji zdefiniowanej poprzez akty prawa wyższego rzędu, wniosków właścicielskich, położenie w przestrzeni gminy i zapotrzebowania gminy na tereny budowlane.

Uznano, że racjonalność struktury przestrzennej gminy powinna wynikać z działań porządkujących, modernizacyjnych i rozwojowych możliwych do zrealizowania w obszarze gminy bez naruszania zasad ładu przestrzennego. Szczególnie dotyczy to granic pomiędzy obszarami stanowiącymi zasób przyrodniczo – krajobrazowy gminy oraz obszarami będącymi jej strefą inwestycyjną wraz z wyborem funkcji do ich dalszego rozwoju. W strefowaniu gminy kierowano się również diagnozą SWOT wykonaną w strategii rozwoju gminy do roku 2022. W diagnozie tej wskazano najistotniejsze atuty gminy i największe zagrożenia dla jej dalszego rozwoju. Analiza ta trafnie definiuje podstawowe uwarunkowania gminy Supraśl do dalszego rozwoju i nie ma podstaw do wskazywania dodatkowych założeń na etapie tworzenia podstawowych zasad dalszego rozwoju gminy.

ANALIZA SWOT	
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
Mocne strony gminy	Słabe strony gminy
<ul style="list-style-type: none"> • Środowisko naturalne: Puszcza Knyszyńska, czysta woda, gleba, powietrze o wartościach przyrodoleczniczych, złoża borowiny, bogactwo fauny i flory, w tym występowanie wielu gatunków chronionych i rzadkich • Unikalne tradycje i świadomość roli kulturotwórczej mieszkańców, wysoki stopień nasycenia różnorodnością zabytków • Rozwijające się indywidualne budownictwo mieszkaniowe, • Przyjazny klimat i warunki ekonomiczne do rozwoju przedsiębiorczości • Dostępność terenów inwestycyjnych do rozwoju oferty turystycznej, rekreacyjnej, uzdrowskiej • Zintegrowanie Supraśla z obszarem funkcjonalnym Białegostoku • Położenie na obszarze transgranicznym • Baza do rozwoju turystyki i funkcji uzdrowskiej Gminy: baza hotelowa, infrastruktura turystyczna i uzdrowska • Wyposażenie w podstawową infrastrukturę wodociagową, kanalizacyjną i sanitarną 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan i niedoinwestowanie w infrastrukturę dróg wewnętrznych, w tym oświetlenia ulicznego, chodników • Niedostateczna sieć wewnątrz - gminnych połączeń komunikacyjnych, • Zły stan części bazy sportowej, nie zabezpieczone potrzeby mieszkańców w zakresie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na wsi • Konieczność doinwestowania w infrastrukturę wodociagowo - kanalizacyjną • Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczno – rekreacyjna • Brak markowych produktów turystycznych, gotowych do sprzedaży w formie spakietyzowanie • Przestarzały stan części bazy hotelarsko – gastronomicznej, nieadekwatny do oczekiwań klientów • Brak ukierunkowania oferty turystyczno – uzdrowskiej • Brak zintegrowanego systemu promocji, wzajemnej sprzedaży i dystrybucji ofert turystycznych na zewnątrz • Brak spójnego znakowania zabytków,

<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców • Stabilna sytuacja finansowa budżetu gminy Supraśl • Dodatnia migracja i dodatni przyrost naturalny 	<p>atrakcji turystycznych, obiektów cennych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrzymujący się poziom bezrobocia i wysoki odsetek mieszkańców wymagających pomocy społecznej • Brak oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów • Słabo wykształcona aktywność społeczna
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
Szanse rozwojowe	Zagrożenia rozwoju gminy
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie geograficzne Gminy • Bliskość granicy wschodniej i rozwój obszarów położonych przy trasie tranzytowej do Bobrownik • Rozwój aglomeracyjnej roli Białegostoku i funkcji usługowej Gminy Supraśl jako miejsca zamieszkania, a także jako ośrodka rekreacyjnego, przyrodoleczniczego dla miasta Białystok • Wzrastająca aktywność przedsiębiorcza • Różnorodność funkcji Gminy: od turystyki do lokalizacji działalności produkcyjnej i usługowej, • Położenie na obszarze cennym przyrodniczo - na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, • Wzrost koniunktury gospodarczej w Polsce i świecie • Rozwój turystyki krajowej i zagranicznej, • Przejęcie przez Gminę funkcji ośrodka 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna aktywność samorządu lokalnego, firm, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w absorpcji funduszy zewnętrznych na rozwój • Ograniczenia ekologiczne dla rozwoju przedsiębiorczości, • Częste zmiany w przepisach podatkowych i prawnych, wpływające na poziom przedsiębiorczości • Stagnacja wymiany z rynkami wschodnimi, • Gospodarcza i turystyczna – uzdrowiskowa konkurencja sąsiadujących, położonych w niedalekiej odległości gmin • Brak środków finansowych na kulturę • Brak kontraktacji usług uzdrowiskowych (sanatoryjnych)

<p>szkoleniowo – konferencyjnego dla Województwa Podlaskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szansa znacznej absorpcji funduszy zewnętrznych na rozwój infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej • Zainteresowanie inwestorów prowadzeniem działalności gospodarczej w obszarze turystyki , w tym turystyki zdrowotnej, a także ochrony zdrowia, na obszarze Gminy Supraśl • Wzrost poziomu zamożności społeczeństwa • Moda na zdrowy styl życia • Rozwój systemu kontraktacji usług medycznych w obszarze lecznictwa uzdrowiskowego • Wykreowanie MODY NA PODLASIE • wykreowanie MODY NA SUPRAŚL.	
--	--

Podstawą formalną sporządzania Studium jest Uchwała Nr XLIV/559/2018 z dnia 18 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Supraśl”. Przedmiot i cel niniejszego opracowania (zwanego dalej „Studium”) określa art. 9 i art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 poz. 741, ze zmianami).

Celem opracowania Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. W Studium określa się z jednej strony uwarunkowania wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wynikające z:

- ❖ dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- ❖ stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;

- ❖ stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- ❖ stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- ❖ rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- ❖ warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
- ❖ zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- ❖ potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
  - analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  - prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
  - możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- ❖ stanu prawnego gruntów;
- ❖ występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- ❖ występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- ❖ występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- ❖ występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- ❖ stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- ❖ zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- ❖ wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

z drugiej zaś strony, na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy, w studium określa się kierunki rozwoju wynikające w szczególności z:

- ❖ uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d;
- ❖ kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
- ❖ kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- ❖ obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- ❖ obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- ❖ kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- ❖ obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- ❖ obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- ❖ obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- ❖ obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- ❖ kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- ❖ obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- ❖ obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- ❖ obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);
- ❖ obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- ❖ obszary zdegradowane;

- ❖ granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa
- ❖ obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Przy sporządzaniu studium w wyniku potrzeb uwzględnia się również przepisy art. 10 ust. 2a dotyczącego rozmieszczenia urządzenia wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz ust. 3a dotyczącego lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W Gminie Supraśl obecnie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zostało zatwierdzone Uchwałą Nr XXXVI/236/98 Rady Miasta i Gminy Supraśl z dnia 14 czerwca 1998 r. Na podstawie obowiązującego Studium sporządzono obowiązujące w gminie plany miejscowe. Uwarunkowania rozwoju gminy wskazane w obowiązującym Studium są aktualne na rok przyjęcia studium. Oznacza to, że znaczna część tych uwarunkowań uległa dezaktualizacji. Dotyczy to, m.in. dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, stanu prawnego gruntów oraz stanu systemów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej. Studium nie odzwierciedla również w pełnym zakresie zamierzeń inwestycyjnych gminy spowodowanych istotnymi zmianami sytuacji społeczno – gospodarczej gminy i regionu oraz zmienionych zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrody. Istotne braki dotyczą również zmian dotyczących ochrony przeciwpowodziowej gminy.

Studium obejmuje obszar gminy w jego granicach administracyjnych.

2. CELE ROZWOJU GMINY

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy na lata 2016 - 2022 wizja rozwoju gminy w wyniku przeprowadzonej analizy SWOT Gmina **SUPRAŚL** powinna być *„Funkcjonalną Gminą, budującą spójność zróżnicowanych potencjałów rozwoju do:*

- ❖ *Kreowania wysokiej jakości usług komunalnych, powiązań komunikacyjnych i administracyjnych,*
- ❖ *Tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości,*
- ❖ *Rozwoju atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania,*

- ❖ *Rozwoju kapitału społecznego,*
- ❖ *Rozwoju funkcji turystycznych i uzdrowiskowych,*
- ❖ *Rozwoju funkcji usługowych w zakresie ochrony zdrowia, aktywnych form spędzania czasu wolnego,*
- ❖ *Rozwoju kapitału społecznego Gminy Supraśl,*
- ❖ *Rozwoju marki SUPRAŚL i MODY NA SUPRAŚL jako miejsce o wyjątkowej atrakcyjności turystycznej, zamieszkania i inwestowania.”*

Najważniejsze, z punktu widzenia studium, zadania niezbędne do zrealizowania celów strategicznych rozwoju gminy to:

POLITYKA GOSPODARCZA:

- budowa infrastruktury związanej z działalnością uzdrowiskowo – turystyczną, w tym turystyki pobytowej (w tym zamieszkania zbiorowego, baza noclegowo - gastronomiczna) i czasowej, sprofilowanej ochrony zdrowia i opieki społecznej, profilowanych usług sportu i rekreacji, usług związanych z tradycyjnym rzemiosłem i wyrobem produktów spożywczych – obręby Supraśl, Cieliczanka, Jałówka, Sokołda, Woronicze – Międzyrzecze, Łąźnie, Surążkowo,
- stworzenie bazy uzdrowiskowej w mieście Supraśl i terenów do niego przylegających, ze szczególnym uwzględnieniem
  - rozwoju systemu leczenia uzdrowiskowego (w tym przyrodolecznictwa i leczenia wykorzystującego borowinę) i sanatoryjnego,
  - utworzenie leśnego parku uzdrowiskowego z bogatą infrastrukturą zdrowotną i rekreacyjną, w tym budowa inhalatorium (inhalatoria olejków eterycznych),
  - utworzenie kompleksów uzdrowiskowych, ze szczególnym naciskiem na zagospodarowanie północnej części strefy „A” w Supraślu,
- rozwój turystyki wykorzystującej zasoby wodne gminy oraz stworzenie infrastruktury, w tym szlaków do uprawiania sportów zimowych i konnych,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych związanych z działalnością gospodarczą realizowanych na nieużytkach, terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji oraz innych terenach o ograniczonej przydatności do lokalizacji funkcji mieszkaniowej (m. in. w sąsiedztwie dróg krajowych),

- grupowanie obszarów aktywności gospodarczej w strefy ekonomiczne – obręby Karakule, Ogrodniczki i Sowłany oraz Sobolewo, Grabówka, Zaścianki z naciskiem na obsługę ruchu tranzytowego istniejącej i projektowanej drogi krajowej,
- przeznaczenie terenów byłego wysypiska popiołów w Sowłanach na cele działalności gospodarczej, z dopuszczeniem realizacji obiektów związanych z profilowanym sportem i rekreacją (park linowy, tory dla sportu wyczynowego, ośrodek rekreacji),
- zagospodarowanie terenów w okolicach żwirowni w Ogrodniczkach na cele sportu i rekreacji, w tym związanej z rekreacją wodną (kąpieliska, baseny, park wodny) oraz rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej,
- rozwój działalności sportowo – rekreacyjnej i turystycznej w rejonie Stawów Dojlidzkich,
- stworzenie warunków do rozwoju drobnej przedsiębiorczości, głównie związanej z usługami i towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej - obręby przylegające do miasta Białystok Zaścianki, Sowłany, Grabówka i Karakule,
- umożliwienie wytworzenia stref aktywności gospodarczej związanych z bezpośrednią obsługą mieszkańców stref zdefiniowanych jako obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej, w różnych formach i intensywności oraz bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego w strefach turystyki czasowej i pobytowej,
- umożliwienie rozwoju funkcji konferencyjno – wystawowej w powiązaniu z wykorzystaniem walorów krajobrazowych gminy (ośrodki konferencyjne i szkoleniowe, targi wystawowe, w tym związane z promocją funkcji uzdrowskiej i turystycznej gminy oraz produktów lokalnych),
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej,
- wyposażenie działek w infrastrukturę techniczną służącą rozwojowi przedsiębiorczości,
- tworzenie warunków do aktywizacji społeczności lokalnej,
- adaptacja i wyposażenie istniejącej zabudowy na nowe cele działalności gospodarczej, społecznej, edukacyjnej, kulturowej, rekreacyjnej i turystycznej,
- poprawa efektywności energetycznej,
- zmiana sposobu użytkowania przestrzeni publicznej,
- dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.

POLITYKA MIESZKANIOWA:

- rozwój terenów predysponowanych do funkcji mieszkaniowej w całym obszarze gminy, w podziale na funkcję podmiejską i ekstensywną oraz miejską o średniej intensywności zabudowy,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej obsługującej obszary predestynowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- wyposażenie działek budowlanych w infrastrukturę techniczną,
- analiza zasobu mieszkań komunalnych w gminie i rozwój tej sfery w ramach istniejącego zapotrzebowania oraz wspierania rozwoju mieszkalnictwa w gminie.

POLITYKA SPOŁECZNA:

- dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych (likwidacja barier architektonicznych),
- rozbudowa obszarów publicznych, w tym miejsc rekreacji i sportu, usług związanych z obsługą mieszkańców gminy oraz ogólnodostępnych miejsc parkingowych miejsc parkingowych,
- ożywienie obszarów poprzez nadanie im nowych funkcji,
- ochrona, zachowanie i renowacja zabytków oraz tradycyjnej zabudowy historycznej służąca utrwaleniu dziedzictwa kulturowego gminy oraz zwiększenia ekspozycji kulturowej miasta Supraśl, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - ochrony historycznego układu urbanistycznego miasta Supraśl
  - rewitalizacji Supraskiego Systemy Wodnego,
  - rekonstrukcji katakumb i otwarcia ich dla osób zwiedzających,
  - dalsza rekonstrukcja zespołu klasztorного bazylianów wraz ze zwiększeniem jej atrakcyjności turystycznej,
  - rekonstrukcja ogrodów przyklasztornych, z umożliwieniem wykorzystania ich na cele rekreacyjne dla mieszkańców gminy i turystów,
  - wykonanie gminnej ewidencji zabytków i objęcie ochroną obiektów o wysokich walorach kulturowych niewpisanych do rejestru zabytków,
- rozbudowa usług oświaty i nauki, ochrony zdrowia oraz administracji publicznej, w tym związanej z bezpieczeństwem powszechnym, w sposób uwzględniający wzrost ludności gminy w skutek rozwoju inwestycji mieszkaniowych,

- rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej w mieście Supraśl oraz realizacji nowych obiektów sportowo – rekreacyjnych w strefie wiejskiej gminy, ze szczególnym uwzględnieniem obrębu Łąźnie,
- stworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla potrzeb organizowania plenerowych wydarzeń kulturalnych.

POLITYKA EKOLOGICZNA I ZWIĄZANA Z ROZBUDOWĄ SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ochrona, utrzymanie i rozwój istniejących walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy zarówno w zakresie środowiska przyrodniczego – Park Krajobrazowy, rezerваты przyrody, Obszary Natura 2000, pomniki przyrody, jak i środowiska antropogenicznego, tj. zieleni urządzonej,
- rozwój rolnictwa ekologicznego i rezygnacja z prowadzenia w gminie produkcji rolniczej o wysokiej intensywności procesów agrotechnicznych,
- utrzymanie funkcji ekologicznej obszarów porolniczych podlegających sukcesji siedlisk naturalnych i półnaturalnych, szczególnie w obszarach graniczących z węzłami ekologicznymi i znajdujących się w zasięgu korytarzy powiązań ekologicznych,
- modernizacja indywidualnych źródeł energii cieplnej w gminie Supraśl, z uwzględnieniem ograniczenia stosowania paliw powodujących wysoką emisję zanieczyszczeń do atmosfery i szczególnym naciskiem na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w indywidualnych źródłach – małe instalacje wiatrowe i fotowoltaiczne,
- rozwój systemów odnawialnych źródeł energii dla całej gminy Supraśl poprzez rozwój energetyki fotowoltaicznej i wodnej (budowa siłowni wodnych i urządzeń spiętrzających-retencyjnych na rzece Supraśl),
- rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej i gazowej, z dopuszczeniem wykonania we wschodniej części gminy lokalnych oczyszczalni ścieków obsługujących poszczególne zespoły zabudowy lub kilka takich zespołów,
- rozwój sieci dróg rowerowych i ciągów komunikacji pieszej,
- utrzymanie, pielęgnacja i konserwacja istniejących terenów zieleni: parków miejskich, skwerów i zieleńców, utrzymanie terenów zielonych wzdłuż ulic miejskich, ze szczególnym uwzględnieniem zespołów istotnych dla układu przestrzennego historycznego założenia urbanistycznego miasta Supraśl,

- zagospodarowanie przestrzeni nieurządzonej roślinnością i małą architekturą służącą do wypoczynku, jak również rekreacji czynnej,
- wzmocnienie infrastruktury związanej z małą retencją,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg gminnych w powiązaniu z siecią dróg wyższego rzędu, szczególnie powiatowych odpowiadających za połączenia poszczególnych zespołów urbanistycznych w gminie,
- utrzymanie i poprawa transportu zbiorowego z miastem Białystok, szczególnie w zakresie zwiększenia udziału komunikacji kolejowej,
- budowa w centrach przesiadkowych parkingów ogólnodostępnych w systemie „parkuj i jedź” – szczególnie w strefach najbardziej zurbanizowanych i sąsiedztwie linii kolejowej,
- realizacja systemu komunikacji zbiorowej wewnątrz gminy Supraśl, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia dojazdu do najbardziej atrakcyjnych pod względem krajobrazowym i kulturowym obszarów gminy oraz zwiększenia dostępności centrum administracyjnego miasta Supraśl dla mieszkańców gminy (powiązanie struktury przestrzennej gminy i eliminacja procesów powodujących rozproszenie administracyjne w poszczególnych częściach gminy) i powiązania ze sobą głównych ośrodków koncentracji usług uzdrowiskowo - turystycznych.

POLITYKA PRZESTRZENNA

- wskazanie i wspieranie rozwoju terenów strategicznych dla gminy poprzez opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego,
- opracowanie dokumentów wskazujących obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
- aktualizowanie planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z założonymi kierunkami rozwoju gminy,
- przygotowanie nowych planów zagospodarowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru uzdrowiska Supraśl.

3. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

Zmiany struktury przestrzennej gminy Supraśl - rozumianej jako rozmieszczenie i wzajemne relacje podstawowych elementów składowych gminy – wynikają w znacznym stopniu z uwarunkowań zewnętrznych, związanych z usytuowaniem w regionie tj. funkcji ośrodka koncentracji usług w gminie

Supraśl oraz gminy położonego na zbiegu ważnych tras komunikacyjnych, w powiązaniu z układem przestrzennym aglomeracji białostockiej.

Zmiany struktury przestrzennej gminy Supraśl dotyczące uwarunkowań wewnętrznych, to przede wszystkim:

- dotychczasowe zagospodarowanie i użytkowanie terenów,
- zobowiązania formalno- prawne wynikające z ustaleń obowiązujących planów miejscowych i wydanych decyzji administracyjnych (decyzje pozwolenia na budowę),
- stopnia realizacji ustaleń dotychczas obowiązującego dotychczas studium,
- stanu środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego,
- warunków i jakości życia mieszkańców,
- tendencji demograficznej, migracji i możliwości rozwoju gminy,
- struktury własności terenów,
- tempa realizacji inwestycji celu publicznego w tym infrastruktury technicznej i układu drogowego.

Zmiany struktury przestrzennej gminy Supraśl przyjęte w niniejszym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wiążą się z wiodącymi funkcjami gminy:

m i e s z k a n i o w ą - jednorodzinna, w różnych formach i o zróżnicowanej intensywności zabudowy, ze strefowaniem do rozwoju zabudowy o zwiększonej intensywności w obrębach przylegających do miasta Białystok i ekstensywnej we wschodnich rejonach gminy oraz ograniczonym rozwojem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, w terenach ograniczonych przestrzennie,

k o n c e n t r a c j i u s ł u g u z d r o w i s k o w y c h i t u r y s t y c z n y c h – głównie w zasięgu stref ochrony uzdrowiska Supraśl oraz wschodnich obrębach gminy Woronicze - Międzyrzecze, Sokołda, Łaźnie, Cieliczanka, Surążkowo i Jałówka

k o n c e n t r a c j i u s ł u g c e n t r o t w ó r c z y c h - w mieście Supraśl w zasięgu strefy uzdrowiskowej i w lokalnych centrach usługowych wspomagających oraz w rejonach koncentracji usług centrotwórczych w ciągach głównych ulic,

u s ł u g o w ą , m a g a z y n o w ą , l o g i s t y c z n ą , z w i ą z a n ą z f u n k c j a m i w y s t a w i e n n i c z y m i , c e n t r a m i b i z n e s o w y m i i s z k o l e n i o w y m i o r a z p r o d u k c j ą - realizowaną w istniejących terenach przemysłowo – usługowych i na nowych terenach szczególnie w rejonie przebiegu drogi krajowej nr 65, z uwzględnieniem zwiększenia oferty działalności gospodarczej

związanej z obsługą ruchu komunikacyjnego i tranzytowego na tej trasie oraz rejonie cmentarza komunalnego w Karakulach i Sowlanach oraz wysypiska odpadów paleniskowych w Sowlanach,

zachowania walorów kulturowych i przyrodniczych – realizowanej poprzez ochronę istniejących wartościowych obiektów i obszarów chronionych, ze szczególnym naciskiem na dalszą rewitalizację układu urbanistycznego miasta Supraśl, zasobów przyrodniczych Puszczy Knyszyńskiej i zachowaniem istniejących ciągów powiązań przyrodniczych związanych z układem hydrograficznym gminy, szczególnie rzeki Supraśl,

Perspektywiczny rozwój gminy, polegający na wzroście jakościowym i ilościowym, będzie miał miejsce nie tylko na terenach zainwestowanych poprzez modernizację lub rozbudowę, ale również na terenach niezainwestowanych poprzez wprowadzenie nowych form zagospodarowania i przeznaczenia terenów. Generalnie utrzymuje się kierunki struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy określone w obowiązującym dotychczas Studium, z uwzględnieniem zmian w strukturze przestrzennej nowych terenów inwestycyjnych, wynikających z uaktualnionych potrzeb gminy.

Podział na część rolniczą i zurbanizowaną – gminy Supraśl uległ zatarciu. Tereny rolne w niewielkim procencie są wykorzystywane jako tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Z tego powodu obszary terenów rolnych położonych w sąsiedztwie stref zurbanizowanych rezerwuje się jako potencjalne tereny rozwoju. Pozostałe tereny kwalifikuje się do strefy ekologicznej gminy, w której obowiązuje zakaz zabudowy. Tereny znajdujące się w jej zasięgu mogą być wykorzystywane do produkcji rolniczej, z preferencją do rolnictwa ekologicznego lub mogą stanowić zasób ekologiczny gminy, z dominacją siedlisk naturalnych i półnaturalnych oraz siedlisk podlegających naturalnej sukcesji siedlisk leśnych, hydrogenicznych i napiaskowych. Szczególnie istotne dla tej strefy jest zachowanie zadrzewień i siedlisk wilgotnych w sąsiedztwie cieków wodnych.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy tworzą obszary zróżnicowane pod względem funkcji, rozwijających się form aktywności w tym aktywności gospodarczej oraz uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych. W wyniku analiz dotyczących uwarunkowań, w tym systemu przyrodniczego, środowiska kulturowego oraz stopnia dostępności terenu i projektowanych zamierzeń na terenie gminy, wyodrębniono w Studium strefy rozwojowe, z podziałem na:

- **strefę uzdrowiskową (UZ)** – obejmującą strefy ochronne uzdrowiska Supraśl zlokalizowane głównie mieście Supraśl i jego okolicach. Podstawowym kierunkiem działań w tych terenach jest rozbudowa funkcji uzdrowiskowo – turystycznej miasta oraz zachowanie, rozbudowa i uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej i w ograniczonym stopniu wielorodzinnej) i usługowej (ze szczególnym uwzględnieniem koncentracji usług administracji

publicznej oraz usług ogólnie bytowych dla mieszkańców gminy Supraśl). Szczególny nacisk w działaniach inwestycyjnych należy położyć na zachowanie i odbudowę zniszczonych elementów historycznych założeń urbanistycznych oraz ochronę istniejącej zabudowy historycznej (rejon koncentracji zabudowy historycznej gminy). W działaniach inwestycyjnych priorytetem powinno być utrzymanie i dalsza rozbudowa sfery związanej z lecznictwem uzdrowiskowym i sanatoryjnym oraz noclegowo – gastronomicznym dla ruchu turystycznego. Funkcją uzdrowiska powinna zostać utrwalona poprzez urządzenie parków zdrojowych wraz z niezbędną infrastrukturą realizowanych w ramach kompleksów leśnych położonych w strefie uzdrowiskowej A (w powiązaniu z kompleksami leśnymi otaczającymi miasto) i B oraz stworzeniem skoncentrowanego układu lecznictwa uzdrowiskowego w północnej części strefy A (znajdującej się w granicach administracyjnych miasta). Istotnym działaniem w tej strefie jest również rozbudowa infrastruktury związanej z jednodniową turystyką pobytową, z kierunkową na rekreację wokół zbiornika supraskiego oraz budową nowego zbiornika wodnego. Zwiększenie ruchu turystycznego powinno nastąpić po rekonstrukcji Supraskiego Systemu Wodnego i udostępnieniem do turystyki wodnej i pieszej doliny rzeki Supraśl. Istotnym elementem rozwoju funkcji uzdrowiskowo – turystycznej jest rozbudowa zespołów zieleni miejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Bulwarów supraskich oraz historycznych parków i ogrodów opackich (po ich rekonstrukcji). Działaniem priorytetowym powinno być w tej strefie reprezentacyjne urządzenie terenów publicznych, szczególnie ciągów komunikacyjnych, rewaloryzacja rynku miejskiego i rewitalizacja obiektów poprodukcyjnych dewaloryzujących przestrzeń centrum miasta.

- **strefę mieszkaniową podmiejską (MI)** obejmującą tereny zainwestowane będące efektem dotychczasowego rozwoju zagospodarowania podmiejskiego aglomeracji białostockiej (obrębów Zaścianki, Grabówka, Sobolewo, Ogrodniczki i Sowlany oraz lokalnie w Podsupraślu) z wyraźną dominacją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i w wybranych miejscach również funkcji usługowych. Działania w tej strefie będą polegać na dalszym rozwoju tych funkcji, przede wszystkim na terenach niezagospodarowanych. Rozwój funkcji mieszkaniowej podmiejskiej powinien objąć również obręb Sobolewo i Henrykowo oraz obręby Ciasne i Karakule, które stanowią korzystne rezerwy terenowe do rozwoju funkcji mieszkaniowej gminy Supraśl. Rozwój zagospodarowania powinien odbywać się na podstawie zasad określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Szczególny nacisk należy położyć na poprawę obsługi komunikacyjnej tych terenów i rozwój infrastruktury technicznej. Istotnym działaniem w strefie powinno być również wytworzenie lokalnych centrów usługowych

służących mieszkańcom poszczególnych osiedli oraz zachowanie rezerw terenowych na potrzeby realizacji terenów zieleni urządzonej o charakterze rekreacyjnym. W strefach powinno nastąpić również zwiększenie powierzchni terenów związanych z ruchem turystycznym oraz sportem i rekreacją. Szczególnie w rejonie żwirowni w Ogrodniczkach oraz Stawów Dojlidzkich w Sobolewie. Zagospodarowanie tych terenów powinno obejmować zarówno obsługę mieszkańców gminy, jak również obsługę ruchu turystycznego oraz sportu kwalifikowanego i funkcji ośrodków szkoleniowych – ze względu na bliskie sąsiedztwo miasta Białystok. W strefie w przypadkach uzasadnionych dopuszczalne jest utrzymanie istniejącej funkcji zabudowy zagrodowej. Delimitację przestrzenną tej funkcji należy wskazać w planach miejscowych, jako odrębne przeznaczenie terenów.

- **strefę mieszkaniową ekstensywną (ME)** obejmującą tereny rozproszonej zabudowy wiejskiej (mieszanej zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, rekreacji indywidualnej i usługowej) we wschodnich rejonach gminy – obręby Jałówka, Sokołda, Cieliczanka, Łąźnie, Sokołda, Surążkowo oraz Woronicze – Międzyrzecze i lokalnie Sobolewo. Działania w tej strefie będą polegać na aktywacji zagospodarowania inwestycyjnego tego obszaru gminy. Funkcje dopuszczone na tym obszarze to zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna ekstensywna i rezydencjonalna, rekreacja indywidualna i zorganizowana w formie obszarów kwalifikowanego sportu i rekreacji i zespołów domów letniskowych, turystyka związana z zakwaterowaniem zbiorowym turystów w formie ośrodków wypoczynkowych, hoteli, pensjonatów, ośrodków szkoleniowo – wypoczynkowych, pól biwakowych i kempingowych oraz ośrodków wypoczynkowych. Funkcje te mają równorzędne znaczenie w rozwoju tej strefy. Dodatkowym przeznaczeniem dopuszczalnym jest również zabudowa zagrodowa, w przypadku wystąpienia takich potrzeb. Tereny przeznaczone na te cele należy wyodrębnić w planach miejscowych jako odrębne przeznaczenie terenu. Przy czym łączenie tej funkcji w ramach jednego terenu o określonym przeznaczeniu z innymi funkcjami, oprócz agroturystyki, nie jest dopuszczalne. W strefie wskazuje się również obszary o funkcji usług ogólnodostępnych oraz publicznych służących obsłudze mieszkańców oraz turystów. W strefie dopuszczalne jest realizowanie obszarów związanych z turystyką oraz sportem i rekreacją jako obszarów ogólnodostępnych o profilu usług publicznych. Szczególnie dotyczy to obszarów wskazanych w obrębie Łąźnie.
- **strefę działalności gospodarczej (G)** obejmującą istniejące tereny usługowo – produkcyjne i nowe tereny inwestycyjne obejmujące tereny położone w sąsiedztwie dróg krajowych i terenów kolejowych przebiegających przez gminę, nowo realizowanych dzielnic przemysłowych w obrębach Sowłany i Karakule oraz mniejszych enklaw obszarów o funkcjach związanych z

działalnością gospodarczą otoczonych strefą mieszkaniową. Strefa obejmuje również istniejące zespoły o takiej funkcji, które wskazuje się do utrzymania i dalszego rozwoju. W działaniach inwestycyjnych w tej strefie należy położyć szczególny nacisk na pozyskiwanie form działalności produkcyjnej opartej na wysokich technologiach oraz realizację wielofunkcyjnych centrów usługowo - administracyjnych. Pożądaną formą zagospodarowania tych terenów są usługi wystawiennicze i inkubatory technologii. Dopuszczalną formą zagospodarowania jest wszelka działalność gospodarcza związana nie tylko z usługami i produkcją, ale również logistyką, składowaniem i magazynowaniem. W strefie powinna obowiązywać zasada ograniczania przeznaczania terenów na cele mieszkaniowe. W zagospodarowaniu terenów należy położyć również nacisk na staranność kompozycji przestrzennej obiektów, atrakcyjność architektury, stosowanie wysokiej klasy materiałów wykończeniowych na budynkach, odpowiednie nasycenie terenów zielenią urządzoną i zapewnienie odpowiedniej obsługi infrastrukturą techniczną i komunikacyjną (ze względu na przewidywany ruch ciężki związany z funkcjonowaniem tej strefy). W wybranych miejscach, na podstawie planów miejscowych, dopuszczalne jest przeznaczenie na cele usług związanych ze sportem i rekreacją wymagające do realizacji znacznych powierzchni (parki linowe, tory kartingowe, ośrodki sportu kwalifikowanego). W tych obszarach możliwe jest dopuszczenie również usług związanych z zakwaterowaniem turystów. Dopuszczalne jest także wyodrębnienie obszarów na cele usług związanych z rozwojem wysokospecjalistycznych technologii, skoncentrowanych w ośrodki naukowo - technologiczne. Szczególnie dotyczy to obszarów położonych w obrębie Sowłany w okolicach wysypiska odpadów paleniskowych. Tereny w tym rejonie gminy mogą być również przeznaczone na cele realizacji instalacji fotowoltaicznych.

- **strefę ekologiczną (E)** – obejmującą tereny zieleni naturalnej i półnaturalnej o najwyższych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych w skali gminy, obejmujące kompleksy leśne Puszczy Knyszyńskiej, obszary zieleni hydrogenicznej położonej w dolinach głównych rzek gminy, siedliska napiaskowe o znacznej powierzchni oraz inne obszary niezbędne do zachowania ciągłości systemu przyrodniczego gminy, w tym wody powierzchniowe stojące i płynące. Podstawowy kierunek działań w strefie to zachowanie tych terenów i ich ochrona. Dopuszczalne jest wykorzystanie gruntów zakwalifikowanych w ewidencji jako grunty rolne do prowadzenia produkcji rolniczej, z preferencją do prowadzenia rolnictwa ekologicznego. W strefie uzdrowskiej A (w otoczeniu miasta Supraśl) należy uwzględnić funkcję uzdrowiska Supraśl poprzez urządzenie parków zdrojowych wraz z niezbędną infrastrukturą oraz obiektów związanych z lecznictwem uzdrowskim i sanatoryjnym. Zasięg funkcji uzdrowskich w

tej części strefy należy dostosować w planach miejscowych do celów ochronnych Obszarów Natura 2000 i Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz zakresu terenów, na które uzyskano zgodę na zmianę ich przeznaczenia na cele nieleśne. W strefie dopuszczalne jest wyznaczenie w planach miejscowych rezerw terenowych na rzecz infrastruktury technicznej (w tym cmentarzy) oraz punktowe przeznaczenie terenów na cele budowlane z zakresie wynikającym z przyjętych w studium terenach funkcjonalno - przestrzennych.

W terenach funkcjonalno – przestrzennych wyznaczonych w opisanych powyżej strefach rozwojowych, w których do realizacji docelowych funkcji niezbędne będzie uzyskanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, w przypadku braku możliwości uzyskania takiej zgody, tereny te należy pozostawić w planie miejscowym w użytkowaniu leśnym lub rolniczym. Studium uznaje w tym przypadku zachowanie jego spójności ze sporządzanym planem miejscowym.

Tereny funkcjonalno – przestrzenne wskazane w strefach rozwojowych, odbiegające od podstawowych zasad ich rozwoju zostały wskazane, ze względu na istniejące uwarunkowania przestrzenne, w tym zachowanie lokalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych lub uwzględnienie istniejącego stanu zagospodarowania terenów.

Ze względu na potrzeby obronności kraju w studium dodatkowo wyznacza się strefę terenów zamkniętych (TZ), których zagospodarowanie odbywać się będzie w całości na podstawie przepisów odrębnych.

Wskazane dla wyszczególnionych w studium terenów, położonych w granicach stref ochrony uzdrowiskowej A, B i C, wskaźniki i parametry urbanistyczne są możliwe do zastosowania w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod warunkiem zachowania zgodności ze Statutem Uzdrowiska Supraśl oraz przepisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych, szczególnie w zakresie stosowania maksymalnych wartości tych wskaźników i w przypadku zmian wskazanych powyżej przepisów przeprowadzanych po uchwaleniu niniejszego studium.

Przy strefowaniu terenów funkcjonalno – przestrzennych uwzględniono obowiązujące przepisy odrębne w zakresie celów ochrony prawnie ustanowionych obszarów, w szczególności Obszarów Natura 2000 i Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Przyjęto zasadą w wyznaczaniu w granicach tych Obszarów stref inwestycyjnych jest wyłączenie z ich zasięgu terenów, na których ustanowiono cel ochrony. Skala sporządzanego studium ogranicza możliwości pełnego zinwentaryzowania działek, na których ustanowiono cel ochronny. Uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów położonych w granicach wymienionych powyżej obszarów powinno nastąpić w sporządzanych planach miejscowych. W przypadku wykrycia występowania nieruchomości objętych celem ochronnym, powinny zostać one utrzymane w użytkowaniu dotychczasowym, tj. leśnym lub rolniczym, bez możliwości przeznaczania ich na cele inwestycyjne i realizacji w obrębie terenów objętych celem ochronnym zabudowy.

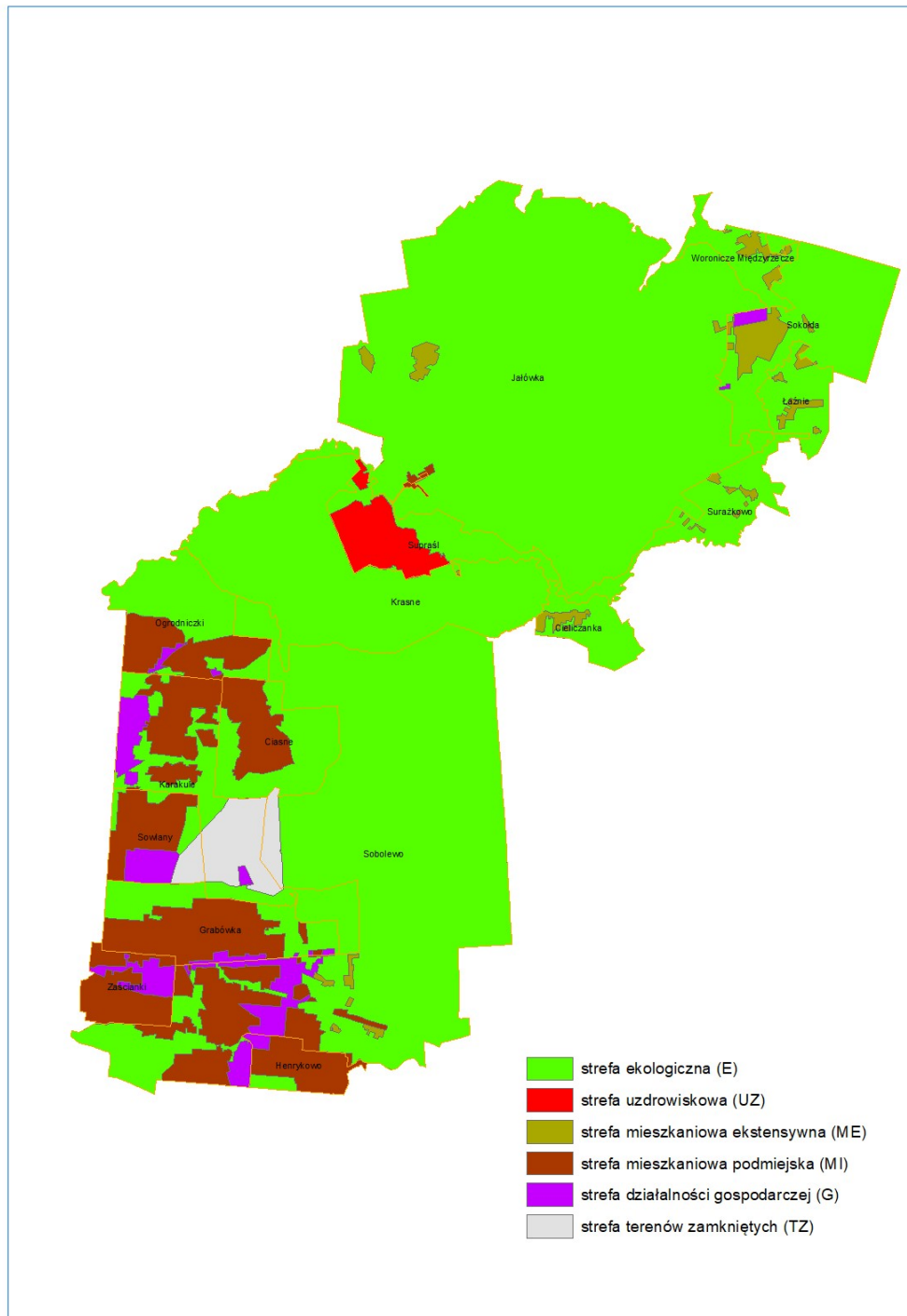
W przypadku parku krajobrazowego największe ograniczenia inwestycyjne w strefach budowlanych uwzględniono obowiązujący zakaz zabudowy w odległości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych oraz zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno prawnym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie w studium zastosowano jednak wskazane tam odstępstwa, tj. objęcie terenów obowiązującymi planami miejscowymi oraz położenie terenów w obszarze zwartej zabudowy miejscowości. W studium zastosowano również odstępstwa wynikające ze zmienionych przepisów obowiązujących dla Parku i dotyczących zmniejszenia strefy odległości zabudowy od wód ze 100 m do 50 m dla działek nr ewid. 756/1, 756/2, 756/3, 756/5, 756/6, 757/2, 757/3, 757/4, 757/6, 757/7, 757/8, 758/1, 758/3 i 758/4 i do 40 m dla działki nr ewid. 759/2 w mieście Supraśl. Dopuszcza się również dalsze odstępstwa od zastosowania tej odległości powstałe w skutek zmiany przepisów prawa. W tym przypadku należy uwzględnić zmiany w sporządzanych planach miejscowych. Studium uznaje za zgodne z jego zapisami zmiany odległości wynikające z przepisów, które weszły w życie po jego uchwaleniu.

W części wiejskiej gminy odstępstwo to zastosowano dla działek zabudowanych, dla których utrzymano istniejące zagospodarowanie terenu. W części miejskiej gminy odstępstwo to dotyczy wymienionej powyżej zasady dotyczącej działek zabudowanych, ale również ma tu zastosowanie odstępstwo wynikające z obowiązującego planu miejscowego.

Strefa ograniczonej możliwości lokalizacji zabudowy w odległości 100 m od wód

powierzchniowych oraz sztucznych zbiorników wodnych została oznaczona na załącznikach graficznych do studium. Szczegółowe zasięg ograniczeń lokalizacji zabudowy w tej strefie należy przesądzić w sporządzanych planach miejscowych, po analizie istniejącego zagospodarowania działek oraz z uwzględnieniem zmian przepisów prawa dotyczących zakazu zabudowy w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej.

Strefy funkcjonalno - przestrzenne wydzielone w studium.

4. UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY, USTALENIA

W wyodrębnionych w studium strefach funkcjonalno - przestrzennych wyznaczone zostały tereny dla głównych funkcji: mieszkalnictwa, usług, aktywności gospodarczej, turystyki i funkcji uzdrowiskowych oraz tereny wyłączone z zainwestowania ze względu na pełnienie przez nie istotnych funkcji w systemie przyrodniczym gminy. Uwzględniając zróżnicowane uwarunkowania rozwoju, istniejący stan zagospodarowania terenów oraz potrzeby gminy wydzielono i oznaczono następujące kategorie terenów funkcjonalno - przestrzennych:

- MN1 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niskiej intensywności
- MN2 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej średniej intensywności
- MN3 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokiej intensywności
- MN4 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej rezydencjonalnej i rekreacji indywidualnej
- MU – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej
- P – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej
- P/UC – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zabudowy usługowej oraz obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²
- PG – tereny eksploatacji powierzchniowe kopalni
- UCA/ZL – tereny koncentracji funkcji uzdrowiska Supraśl i tereny lasów,
- UCB - tereny koncentracji funkcji centrotwórczych gminy oraz funkcji uzdrowiska Supraśl
- UP – tereny koncentracji lokalnych centrów usług publicznych oraz usług ogólnobytowych
- U1 – tereny usług ogólnobytowych,
- U2 – tereny zabudowy usługowej oraz składów i magazynów,
- U/UC – tereny zabudowy usługowej, składów i magazynów, oraz obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²
- UT – tereny zabudowy usług turystyki oraz sportu i rekreacji

- ZPU – tereny zieleni urządzonej oraz usług publicznych i ogólnodostępnych
- ZC – tereny cmentarzy
- KK – tereny kolejowe
- IW - tereny infrastruktury wodociągowej
- IK - tereny infrastruktury kanalizacyjnej
- IG - tereny infrastruktury gazowej
- ZL – tereny lasów
- ZN – tereny zieleni nieurządzonej, o funkcjach ekologicznych
- TZ –tereny zamknięte.

Symbole określające funkcje poszczególnych terenów użyte w ustaleniach dla nich, określają przyporządkowanie do określonej funkcji.

Podział gminy na tereny funkcjonalno - przestrzenne jest wynikiem zróżnicowanych warunków i możliwości zagospodarowania poszczególnych jej części. Dla wyodrębnionych w strukturze gminy terenów ustala się podstawowy kierunek przeznaczenia terenów i podstawowe standardy ich zagospodarowania.

Standardy, uwzględniające wymagania ładu przestrzennego odnoszą się do określonych w Studium:

- udziału procentowego powierzchni biologicznie czynnej,
- maksymalnej powierzchni zabudowy, oznaczającej maksymalną, dopuszczalną wielkość powierzchni zabudowy określoną w procentach i wyrażającą stosunek sumy rzutów 1 kondygnacji wszystkich budynków, bez uwzględnienia balkonów, loggi i tarasów, zlokalizowanych na działce budowlanej, mierzonych po obrysie ścian zewnętrznych do powierzchni tej działki,
- maksymalnej intensywności zabudowy,
- maksymalnej wysokości zabudowy,
- minimalnej powierzchni nowo wydzielanych działek budowlanych,
- we wszystkich terenach przeznaczonych na cele inwestycyjne dopuszcza się realizację garaży, wiat, budynków gospodarczych, zieleni urządzonej, obiektów oraz urządzeń infrastruktury

technicznej, w tym telekomunikacyjnej, dróg publicznych i wewnętrznych, przy czym zasady ich lokalizacji należy ustalić w planach miejscowych według zapotrzebowania i pod warunkiem zachowania innych obowiązujących przepisów odrębnych (w tym ochrony konserwatorskiej). Dopuszczalne jest ograniczenie w planach miejscowych lokalizacji wymienionych powyżej obiektów ze względu na konieczność zachowania ładu przestrzennego lub innych założeń planistycznych niemożliwych do przewidzenia na etapie sporządzania Studium,

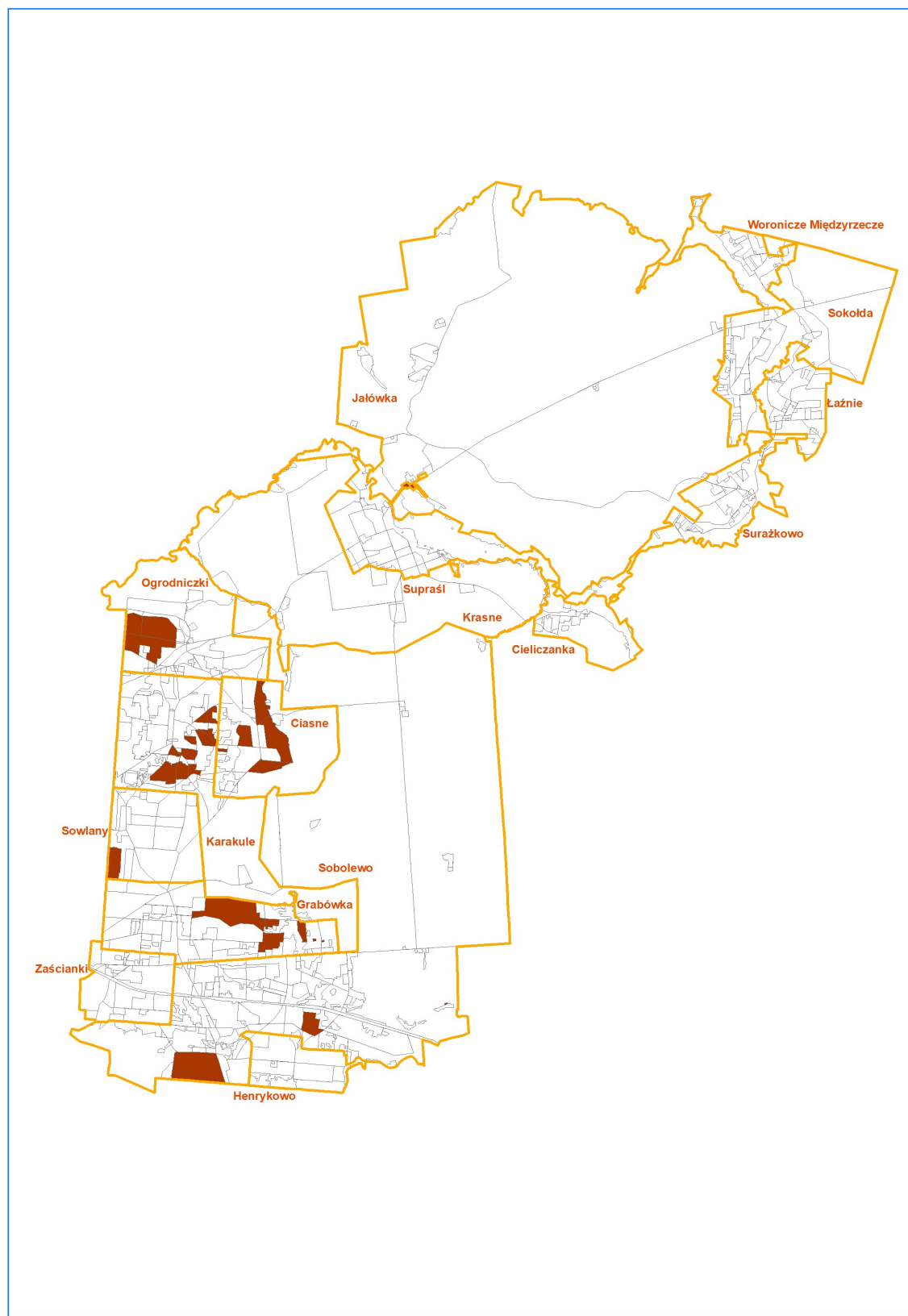
- **ustalone w studium zasady zagospodarowania terenów oraz parametry i wskaźniki zabudowy dotyczą realizacji nowych obiektów budowlanych. Dopuszcza się dla istniejącej zabudowy zachowanie jej obecnej funkcji i formy z dopuszczeniem działań mających utrzymać ją w dobrym stanie technicznym. Dopuszczalne jest również przyjęcie w planach miejscowych tej funkcji jako przeznaczenia podstawowego. Wskaźniki i parametry urbanistyczne w tym przypadku należy dostosować do istniejącego stanu zagospodarowania działek, na których ta zabudowa jest zlokalizowana. Dotyczy to szczególnie istniejących enklaw zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,**
- **na całym obszarze studium obowiązuje zasada konieczności uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów funkcjonalno – przestrzennych urządzeń umożliwiających dostęp do terenów i obiektów budowlanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w rozumieniu przepisów odrębnych, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem. Uszczegółowienie zasad zagospodarowania w tym zakresie należy wykonać w sporządzanych planach miejscowych.**

Tereny przeznaczone do zabudowy i zagospodarowania inwestycyjnego określone w Studium uwzględniają istniejący stan zagospodarowania, dyspozycje obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz prognozowane potrzeby. Granice obszarów funkcjonalnych ze względu na skalę opracowania należy traktować jako wytyczne do opracowywanych lub zmienianych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdzie zostaną uszczegółowione. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące przeznaczenia poszczególnych działek położonych na granicach terenów wskazanych i oznaczonych symbolami graficznymi na załącznikach graficznych do studium, powinny następować w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W obszarach chronionych i w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów chronionych wykorzystanie maksymalnych parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w studium dopuszczone będzie jedynie przy braku kolizji z zasadami ochrony obszarów i obiektów chronionych.

W granicach terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne i położonych w zasięgu granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy z prawem do działań remontowych. Realizacja nowej zabudowy w tych obszarach jest możliwa wyłącznie po spełnieniu odpowiednich przepisów odrębnych określających zasady zagospodarowania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

MN1 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej niskiej intensywności.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej,

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii, turystyki (w tym zbiorowego zamieszkania) oraz usług rzemieślniczych,
- zabudowa usług związanych z kultem religijnym, w tym obiekty sakralne, lokale mieszkalne i obiekty zamieszkania zbiorowego, zabudowa i lokale usługowe związane z prowadzeniem pracy duszpasterskiej,
- zabudowa zagrodowa i usługi związane z agroturystyką,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

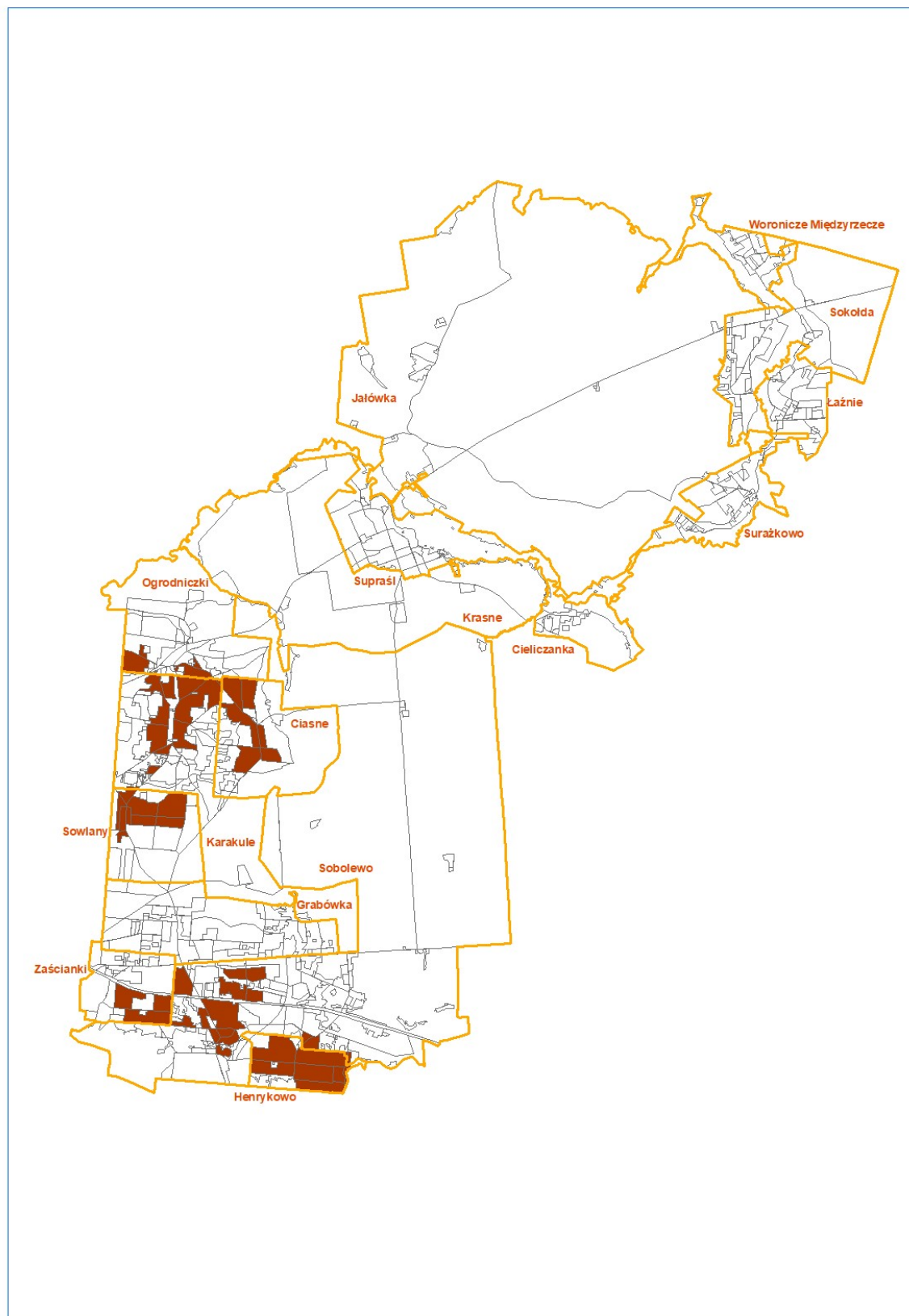
- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,**
- lokalizację usług dopuszcza się wyłącznie w połączeniu na działce budowlanej z zabudową mieszkaniową,

- wyklucza się realizację zabudowy usługowej jako jedyne przeznaczenia na działce budowlanej.
- w przypadku wyznaczenia w planie miejscowym terenów przeznaczonych na cele zabudowy zagrodowej należy uwzględnić w ich zagospodarowaniu wskaźniki i parametry urbanistyczne wskazane dla całego terenu funkcjonalno - przestrzennego,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	40% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	0,6
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	40% powierzchni działki budowlanej i 50% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej B oraz 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

MN2 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej średniej intensywności.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej i bliźniaczej.

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii, turystyki (w tym zbiorowego zamieszkania) oraz usług rzemieślniczych,
- zabudowa zagrodowa i usługi związane z agroturystyką,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

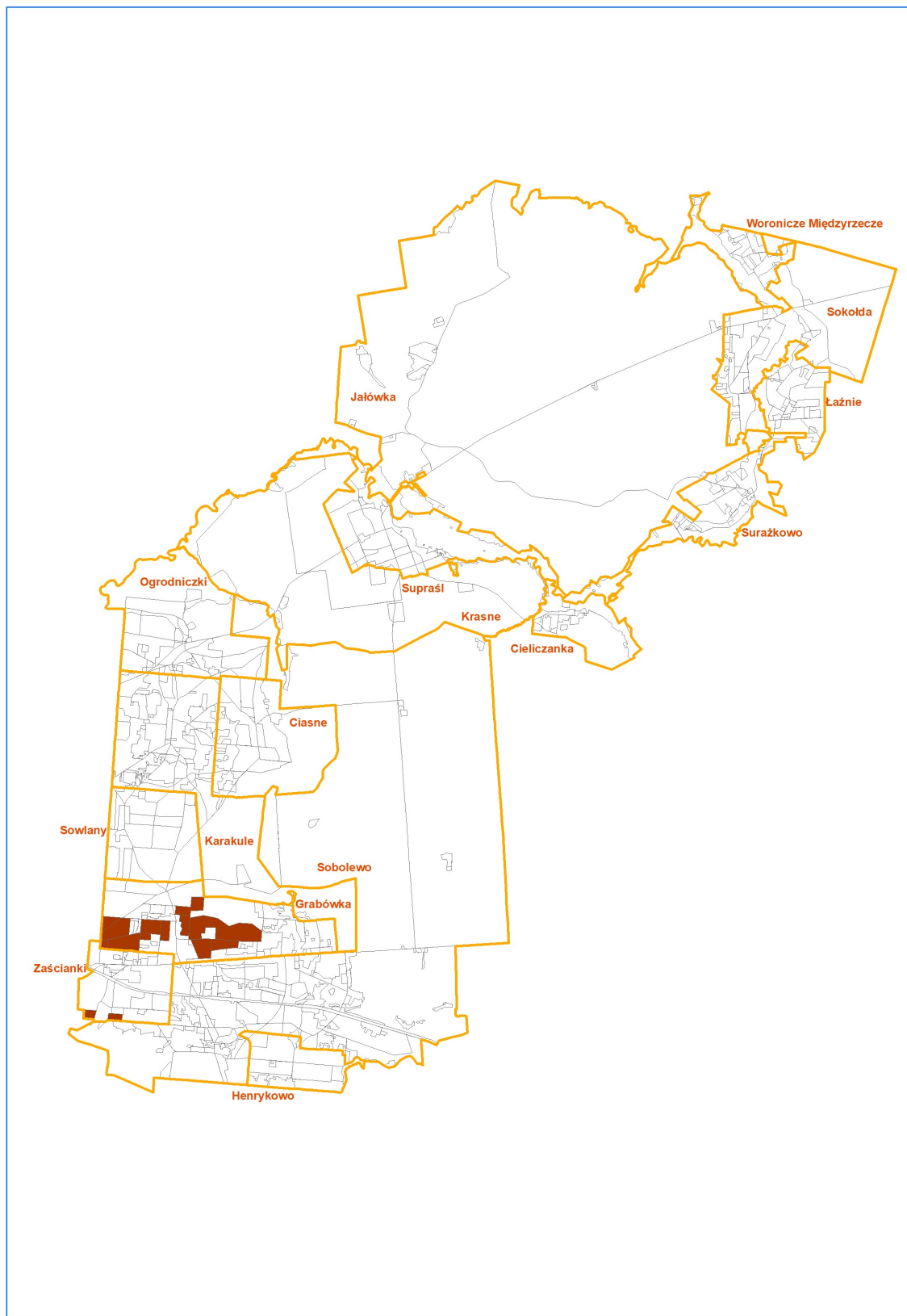
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,**
- lokalizację usług dopuszcza się wyłącznie w połączeniu na działce budowlanej z zabudową mieszkaniową,
- wyklucza się realizację zabudowy usługowej jako jedyne przeznaczenia na działce budowlanej,

- w przypadku wyznaczenia w planie miejscowym terenów przeznaczonych na cele zabudowy zagrodowej należy uwzględnić w ich zagospodarowaniu wskaźniki i parametry urbanistyczne wskazane dla całego terenu funkcjonalno - przestrzennego,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	50% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	0,8
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	30% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m² dla zabudowy wolnostojącej i 600 m² dla zabudowy bliźniaczej

MN3 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokiej intensywności.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej, bliźniaczej i szeregowej.

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii, turystyki (w tym zbiorowego zamieszkania) oraz usług rzemieślniczych,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

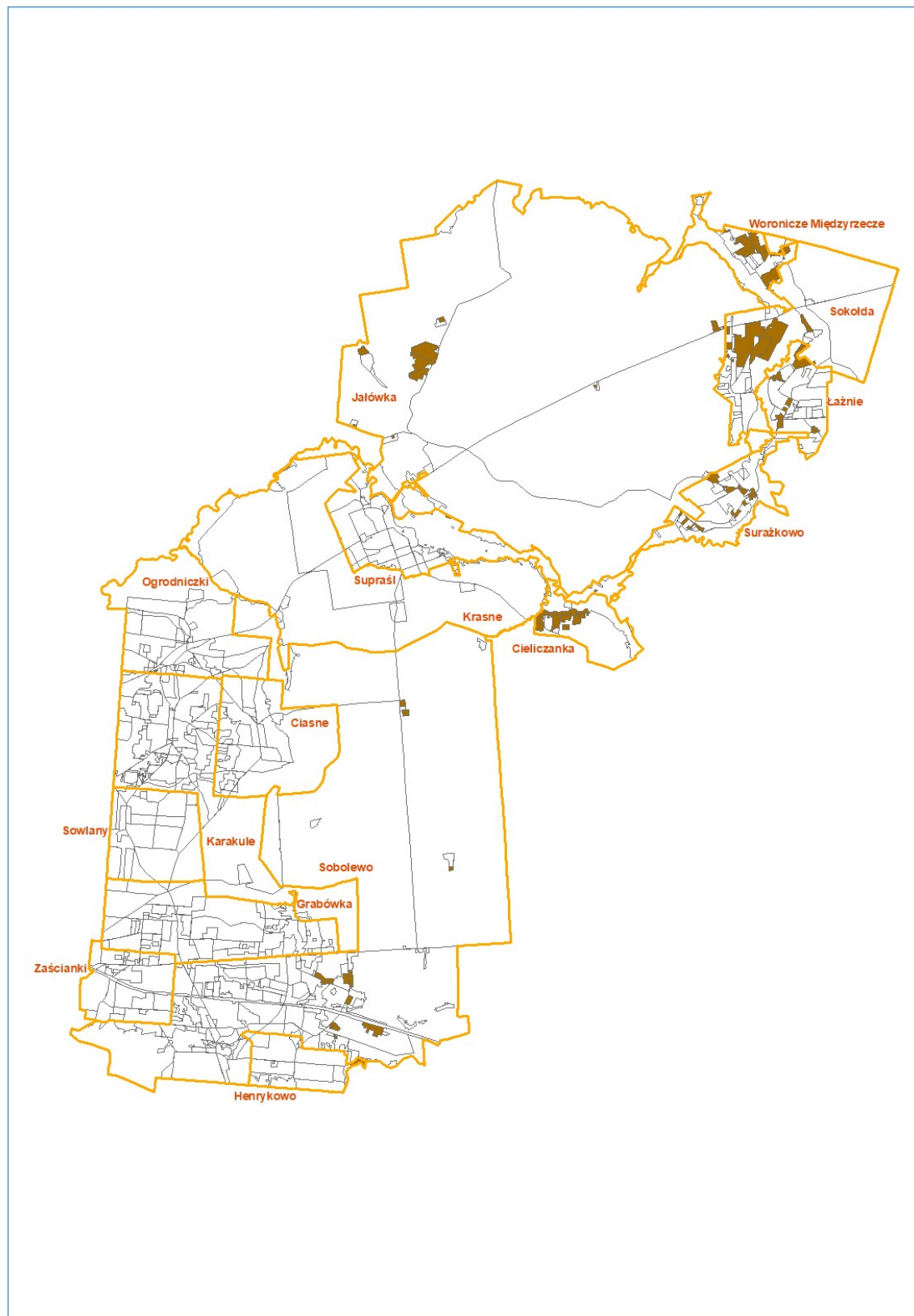
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- lokalizację usług dopuszcza się wyłącznie w połączeniu na działce budowlanej z zabudową mieszkaniową,
- wyklucza się realizację zabudowy usługowej jako jedyne przeznaczenia na działce budowlanej,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	60% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	1,0
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	20% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m

minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m² dla zabudowy wolnostojącej, 600 m² dla zabudowy bliźniaczej i 250 m² dla zabudowy szeregowej
---	--

MN4 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej rezydencjonalnej i rekreacji indywidualnej. (tereny objęte pierwszą zmianą studium kwalifikuje się częściowo do niniejszej strefy)1

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej o charakterze zabudowy ekstensywnej i rezydencjonalnej, zabudowa rekreacji indywidualnej, zabudowa usług turystyki, w tym zbiorowego zakwaterowania turystów (hotele pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, ośrodki szkoleniowe i związane ze sportem kwalifikowanym, pola biwakowe i kempingowe), gastronomii, publicznych, sportu i rekreacji (w tym związanego ze sportami wodnymi i konnymi) oraz kultury, nauki i ochrony zdrowia (w tym opieki społecznej i sanatoryjnej).

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, edukacji, odnowy biologicznej, projektowania i pracy twórczej oraz usług rzemieślniczych,
- zabudowa usług związanych z kultem religijnym, w tym obiekty sakralne, lokale mieszkalne i obiekty zamieszkania zbiorowego, zabudowa i lokale usługowe związane z prowadzeniem pracy duszpasterskiej,
- zabudowa zagrodowa i usługi związane z agroturystyką,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w**

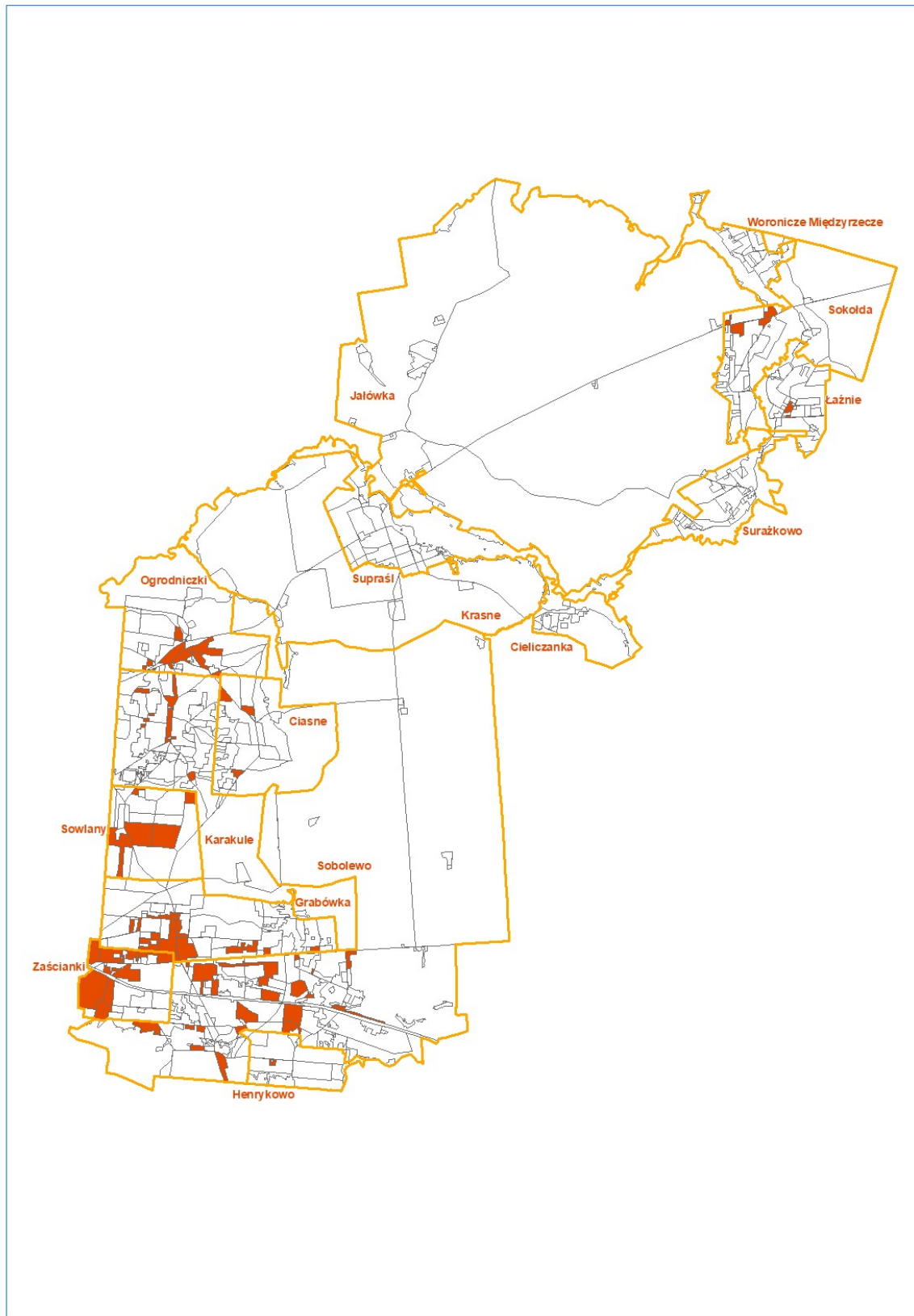
dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,

- lokalizację usług określonych w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów dopuszcza się wyłącznie w połączeniu na działce budowlanej z zabudową mieszkaniową,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w przypadku wyznaczenia w planie miejscowym terenów przeznaczonych na cele zabudowy zagrodowej należy uwzględnić w ich zagospodarowaniu wskaźniki i parametry urbanistyczne wskazane dla całego terenu funkcjonalno - przestrzennego,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	20% powierzchni działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej i rekreacji indywidualnej, 30% dla zabudowy usługowej i mieszkaniowej z towarzyszeniem zabudowy usługowej
maksymalna intensywność zabudowy	0,4 dla zabudowy mieszkaniowej i rekreacji indywidualnej oraz 0,6 dla zabudowy usługowej i mieszkaniowej z towarzyszeniem zabudowy usługowej
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	60% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m dla zabudowy mieszkaniowej i rekreacji indywidualnej oraz 12 m dla zabudowy usługowej i mieszkaniowej z towarzyszeniem zabudowy usługowej

minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1500 m² dla zabudowy mieszkaniowej, 1000 m² dla rekreacji indywidualnej, 3000 m² dla zabudowy usługowej
---	---

MU – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. (tereny objęte pierwszą zmianą studium kwalifikuje się częściowo do niniejszej strefy)¹

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej, bliźniaczej i szeregowej oraz zabudowa usługowa,.

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usług publicznych,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

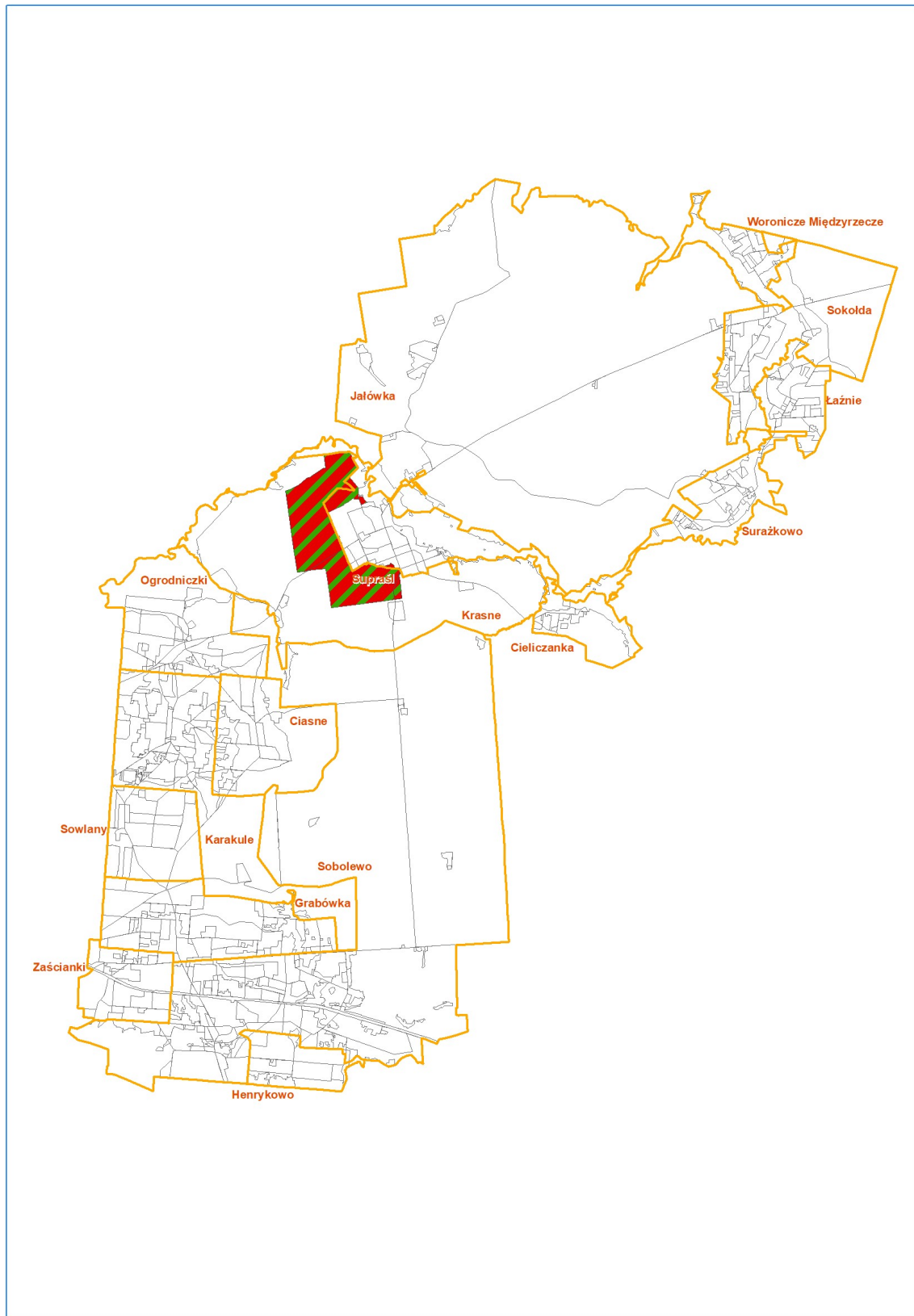
- usługi z zakresu logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,**
- dopuszczenie realizacji zabudowy usługowej w połączeniu z zabudową mieszkaniową na jednej działce budowlanej lub na oddzielnych działkach budowlanych wyodrębnionych na te cele,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	60% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna intensywność zabudowy	1,2 oraz 0,8 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	20% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m² dla zabudowy mieszkaniowej wolnostojącej i zabudowy usługowej, 600 m² dla zabudowy mieszkaniowej bliźniaczej i 250 m² dla zabudowy mieszkaniowej szeregowej

UCA/ZL – tereny koncentracji funkcji uzdrowiska Supraśl i tereny lasów.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usług związanych z funkcją uzdrowiskową, tj. usług związanych z ochroną zdrowia i opieką społeczną o charakterze uzdrowiskowym – szpitale uzdrowiskowe, sanatoria, zakłady przyrodolecznicze, zakłady leczenia specjalistycznego, zakłady opieki nad osobami starszymi,
- lasy, objęte formami ochrony prawnej, w tym związanymi z Obszarami Natura 2000 i Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- zespoły zieleni urządzonej w formie parków leśnych i zdrojowych, w tym z dopuszczeniem lokalizacji w ich zasięgu obiektów o funkcji usługowej.

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usług publicznych oraz usług związanych z obsługą pacjentów i mieszkańców, z zakresu handlu detalicznego, kultury, oświaty i nauki, gastronomii, administracji,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich, usługi związane z zakwaterowaniem zbiorowym turystów, w tym domów turystycznych, hoteli, pensjonatów, pól biwakowych i kempingowych oraz obiekty produkcyjne,
- obiekty handlowe powyżej 400 m² powierzchni handlowej,
- zabudowa mieszkaniowa,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

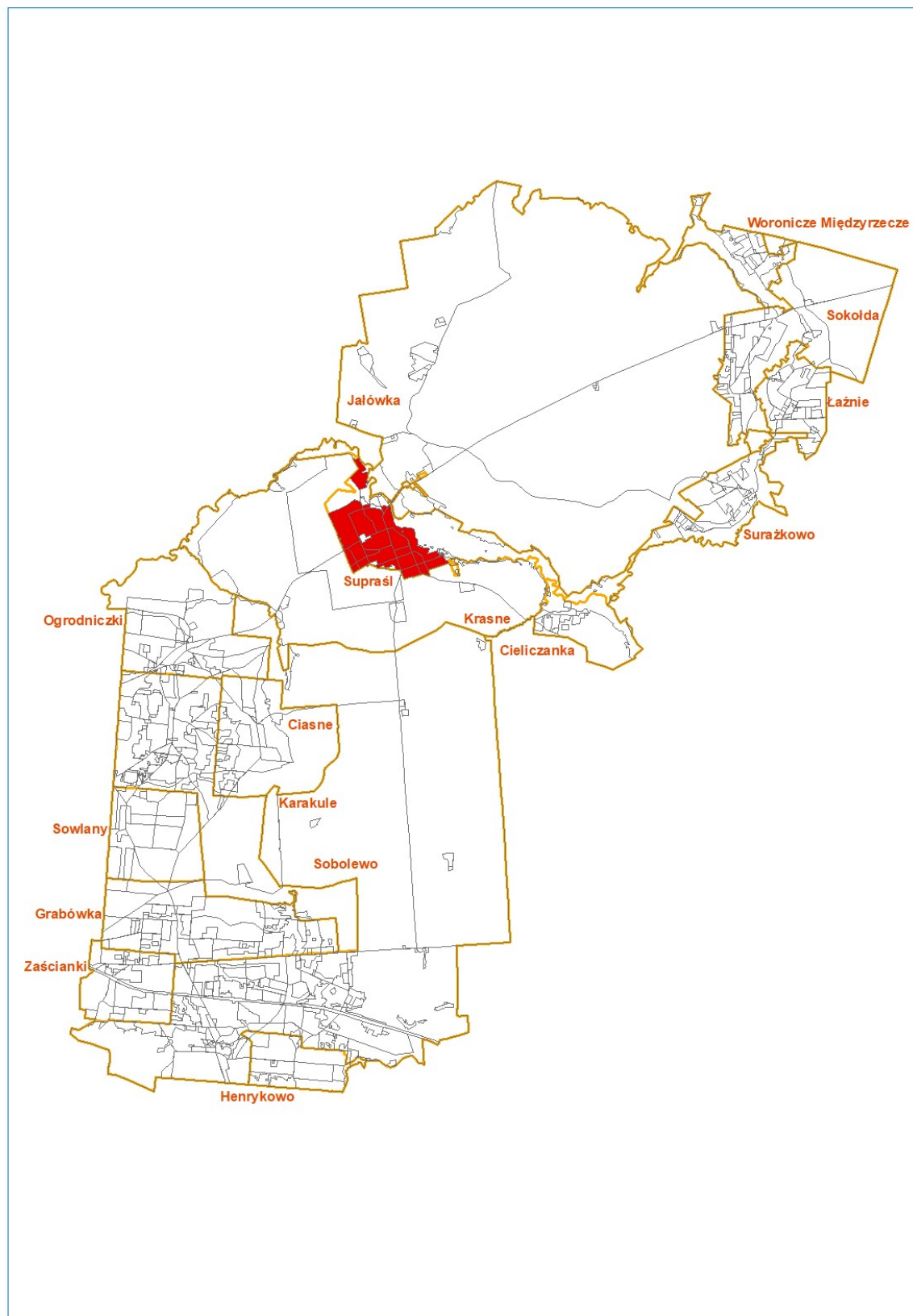
- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla Obszarów Natura 2000 oraz Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,**

- realizacja funkcji określonych w dopuszczalnym przeznaczeniu terenów możliwa wyłącznie w przypadkach uzasadnionych potrzebami uzdrowiska Supraśl oraz potrzeb gminy Supraśl,
- w ramach kompleksów leśnych dopuszcza się urządzenie parku zdrojowego wraz z niezbędną infrastrukturą,
- w przypadku realizacji w zasięgu terenów leśnych obiektów budowlanych związanych z uzdrowiskiem i urządzenia parku zdrojowego należy zachować leśny charakter działek, na których będą realizowane te obiekty,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego,
- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	25% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	0,7
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	65% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	12 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1500 m²

UCB - tereny koncentracji funkcji centrotwórczych gminy oraz funkcji uzdrowiska Supraśl.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w formie wolnostojącej,
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna,
- zabudowa usługowa, w tym usług publicznych z zakresu handel detaliczny, działalność biurowa i administracyjna, oświata, nauka, edukacja, odnowa biologiczna i ochrona zdrowia, opieka społeczna, sport i rekreacja, kultura, projektowanie i praca twórcza, gastronomia, turystyka, w tym zamieszkanie zbiorowe (hotele, motele, pensjonaty), usługi rzemieślnicze, bezpieczeństwo powszechne, w tym w zakresie związanym funkcjonowaniem posterunku policji oraz remizy straży pożarnej,
- zabudowa usługowa o charakterze rzemiosła produkcyjnego, związana z produkcją regionalnych wyrobów, w tym spożywczych, rękodzieła i alkoholowych związanych z gorzelnictwem i browarnictwem,
- zabudowa usług związanych z kultem religijnym, w tym obiekty sakralne, lokale mieszkalne i obiekty zamieszkania zbiorowego, zabudowa i lokale usługowe związane z prowadzeniem pracy duszpasterskiej,
- zabudowa usług związanych z funkcją uzdrowiska Supraśl, w tym szpitale uzdrowskie i sanatoria, zakłady leczenia specjalistycznego, zakłady przyrodolecznictwa,
- zespoły zieleni urządzonej w formie zespołów parkowych, w tym z dopuszczeniem lokalizacji w ich zasięgu obiektów o funkcji usługowej
- stacje paliw lokalizowane w odległości nie mniejszej niż 500 m od granicy stref ochrony uzdrowskiej A.

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenu:

- zabudowa zagrodowa i usługi związane z agroturystyką,
- ogrody działkowe, w tym istniejące zespoły do zachowania lub realizacja nowych terenów o funkcji ogrodów działkowych,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej A należy uwzględnić powierzchnię terenów zieleni, wskazanej w statucie uzdrowiska, tj. minimalnie 65% powierzchni strefy A i 50% powierzchni strefy B. Bilans udziału terenów zieleni w zagospodarowaniu stref należy wykonać w opracowywanych planach miejscowych, z uwzględnieniem realnego zapotrzebowania na lokalizację obiektów budowlanych,
- dopuszcza się realizacji zabudowy usługowej w połączeniu z zabudową mieszkaniową na jednej działce budowlanej lub na oddzielnych działkach budowlanych wyodrębnionych na te cele,
- w ramach terenu należy zapewnić odpowiednią ekspozycję obiektów zabytkowych oraz historycznych układów przestrzennych, w tym w zakresie kalenicowego ustawienia zabudowy od strony dróg publicznych, z dopuszczeniem innej lokalizacji zabudowy pod warunkiem wykazania w planach miejscowych uzasadnienia do lokalizacji zabudowy w ten sposób, wynikającego z warunków przestrzennych działki budowlanej podlegającej analizie,
- obowiązuje zakaz podejmowania działań inwestycyjnych mogących mieć negatywny wpływ na historyczny układ założenia urbanistycznego miasta Supraśla, szczególnie w zakresie zachowania otwarc widokowych na tereny położone w dolinie rzeki Supraśl, historyczne zespoły zieleni urządzonej oraz obiekty zabytkowe. Wymienione obostrzenia mają na celu ochronę zabytkowego układu urbanistycznego miasta Supraśl,

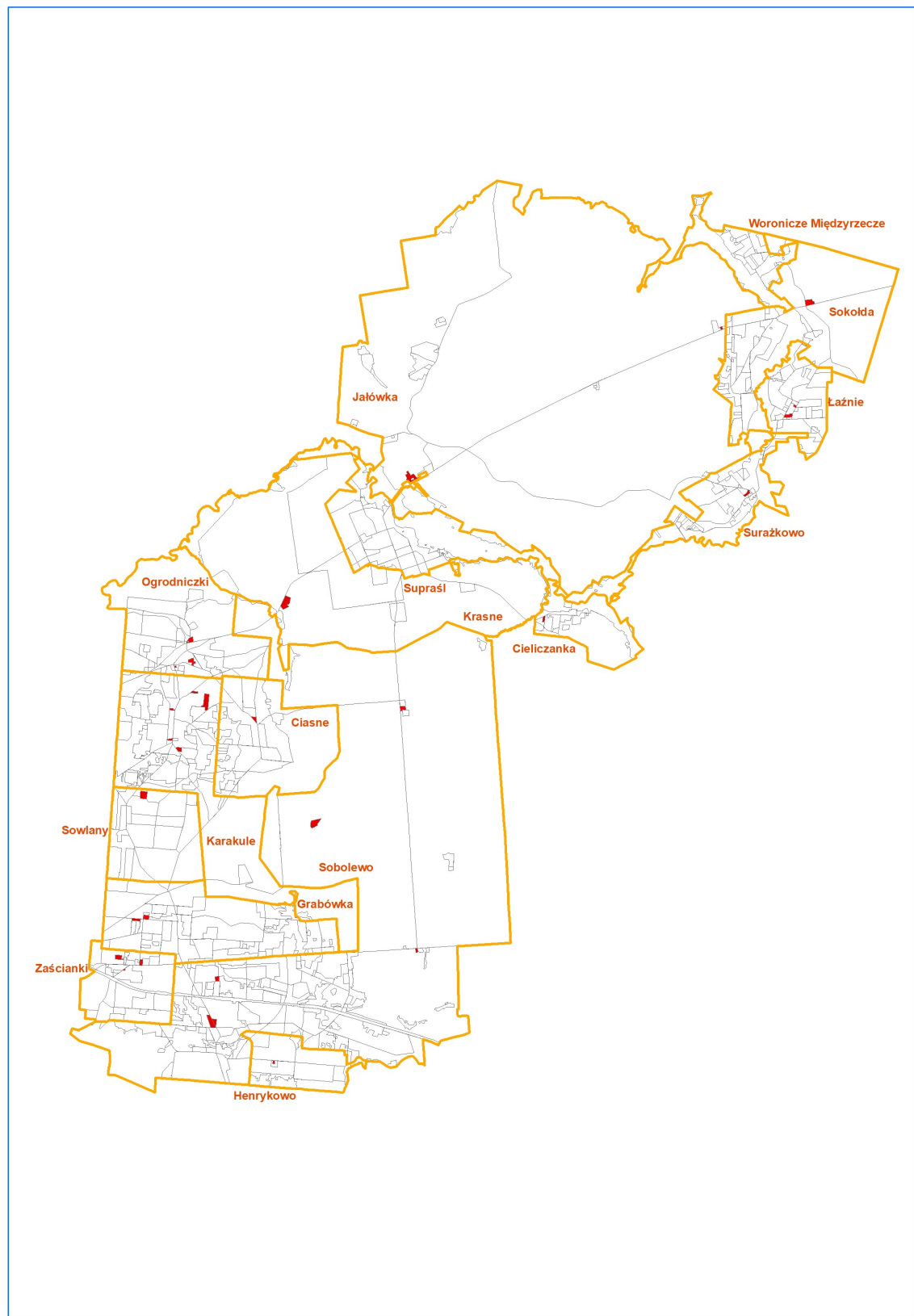
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- obowiązuje nakaz kształtowania nawierzchni i wyposażenia technicznego dróg publicznych w sposób spójny dla całego obszaru, z użyciem rozwiązań technicznych, przestrzennych i materiałowych gwarantujących wysoki standard przestrzenny ulic,
- obowiązuje nakaz odbudowy i urządzenia obszarów zieleni urządzonej o znaczeniu historycznym, ze szczególnym uwzględnieniem ogrodów opackich,
- w obszarze należy utrzymać funkcję turystyki jednodniowej związanej z funkcjonowaniem bulwarów supraskich i istniejącego zbiornika wodnego,
- dopuszcza się realizację nowego zbiornika wodnego, którego lokalizację należy wyznaczyć w planie miejscowym, pod warunkiem zapewnienia braku wpływu na Supraski System Melioracyjny wpisany do rejestru zabytków,
- w przypadku wyznaczenia w planie miejscowym terenów przeznaczonych na cele zabudowy zagrodowej należy uwzględnić w ich zagospodarowaniu wskaźniki i parametry urbanistyczne wskazane dla całego terenu funkcjonalno - przestrzennego,
- w miarę wystąpienia potrzeb dopuszczalne jest wyodrębnienie w terenach koncentracji usług publicznych, przy zastosowaniu wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych dla całego terenu funkcjonalno przestrzennego.
- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,
- za wyjątkiem obszaru, na którym dopuszczalne jest zwiększenie maksymalnej wysokości zabudowy wielorodzinnej do 12 m, oznaczonego na załączniku nr 4 do studium, obowiązuje maksymalna liczba lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym - 4.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	30% powierzchni działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 40% powierzchni działki budowlanej dla zabudowy

	<p>mieszkaniowo – usługowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy usługowej (realizowanej w terenach bez zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) oraz rzemiosła produkcyjnego, 10% powierzchni ogrodu działkowego</p>
maksymalna intensywność zabudowy	<p>0,5 dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 0,7 dla zabudowy mieszkaniowo – usługowej, 1,0 dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy usługowej (realizowanej w terenach bez zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) oraz rzemiosła produkcyjnego, 0,2 dla ogrodu działkowego</p>
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	<p>70% powierzchni działki budowlanej dla zabudowy usługowej realizowanej w zespołach zieleni urządzonej, 50% działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 40% powierzchni działki budowlanej dla zabudowy mieszkaniowo – usługowej, mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej (realizowanej w terenach bez zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) oraz rzemiosła produkcyjnego, 65% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowskowej A, 80% powierzchni ogrodu działkowego</p>
maksymalna wysokość zabudowy	<p>9,5 m dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy mieszkaniowo – usługowej, 10 m dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej (realizowanej w terenach bez zabudowy mieszkaniowej</p>

	<p>jednorodzinnej), za wyjątkiem obszaru, na którym dopuszczalne jest zwiększenie maksymalnej wysokości zabudowy wielorodzinnej do 12 m, oznaczonego na załączniku nr 4 do studium, dla których dopuszcza się utrzymanie tej wysokości, dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej liczba kondygnacji nadziemnych budynków nie może być większa niż 3 oraz maksymalny poziom posadzki parteru nie może być wyższy niż 0,6 m licząc od naturalnej rzędnej terenu w miejscu głównego wejścia do budynku, dla ogrodów działkowych 5 m przy zastosowaniu dachów spadzistych i 4 m przy zastosowaniu dachów płaskich</p>
<p>minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)</p>	<p>700 m² i 1500 m² dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej A</p>

UP – tereny koncentracji lokalnych centrów usług publicznych oraz usług ogólnobytowych.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa z zakresu administracji publicznej, w tym urzędy gmin, obiektów porządku i bezpieczeństwa publicznego, w tym posterunki policji i remizy straży pożarnej, ochrony zdrowia i opieki społecznej, oświaty i nauki oraz kultury,

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenu:

- zabudowa usługowa z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii, turystyki (w tym zbiorowego zamieszkania) oraz usług rzemieślniczych,
- zespoły zieleni urządzonej w formie zespołów parkowych, w tym z dopuszczeniem lokalizacji w ich zasięgu obiektów o funkcji usługowej,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,**
- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić

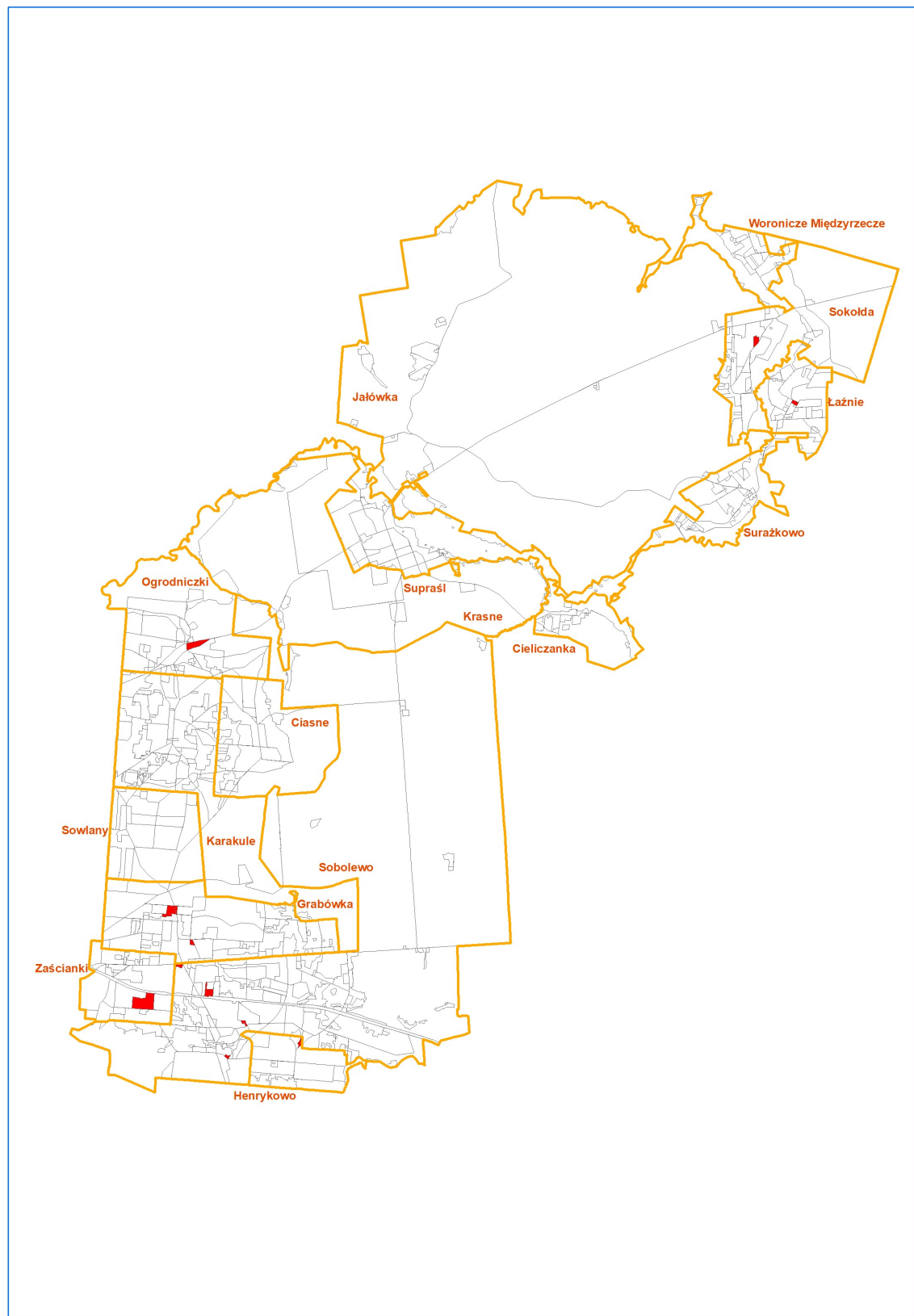

szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,

- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	50% powierzchni działki budowlanej i 30% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowskiej B i C
maksymalna intensywność zabudowy	1,5 i 0,9 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowskiej B i C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	30% powierzchni działki budowlanej, 50% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowskiej B i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowskiej C
maksymalna wysokość zabudowy	12 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

U1 – tereny usług ogólnobytowych.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii, turystyki (w tym zbiorowego zamieszkania) oraz usług rzemieślniczych,
- zabudowa usług publicznych z zakresu administracji publicznej (urzędy gmin, obiekty porządku i bezpieczeństwa publicznego, w tym posterunki policji i remizy straży pożarnej, ochrony zdrowia i opieki społecznej, oświaty i nauki oraz kultury),

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenu:

- zabudowa usług związanych z kultem religijnym, w tym obiekty sakralne, lokale mieszkalne i obiekty zamieszkania zbiorowego, zabudowa i lokale usługowe związane z prowadzeniem pracy duszpasterskiej,
- zespoły zieleni urządzonej w formie zespołów parkowych, w tym z dopuszczeniem lokalizacji w ich zasięgu obiektów o funkcji usługowej,
- lokale mieszkalne wbudowane w budynki usługowe przeznaczone na cele własne prowadzącego działalność gospodarczą,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

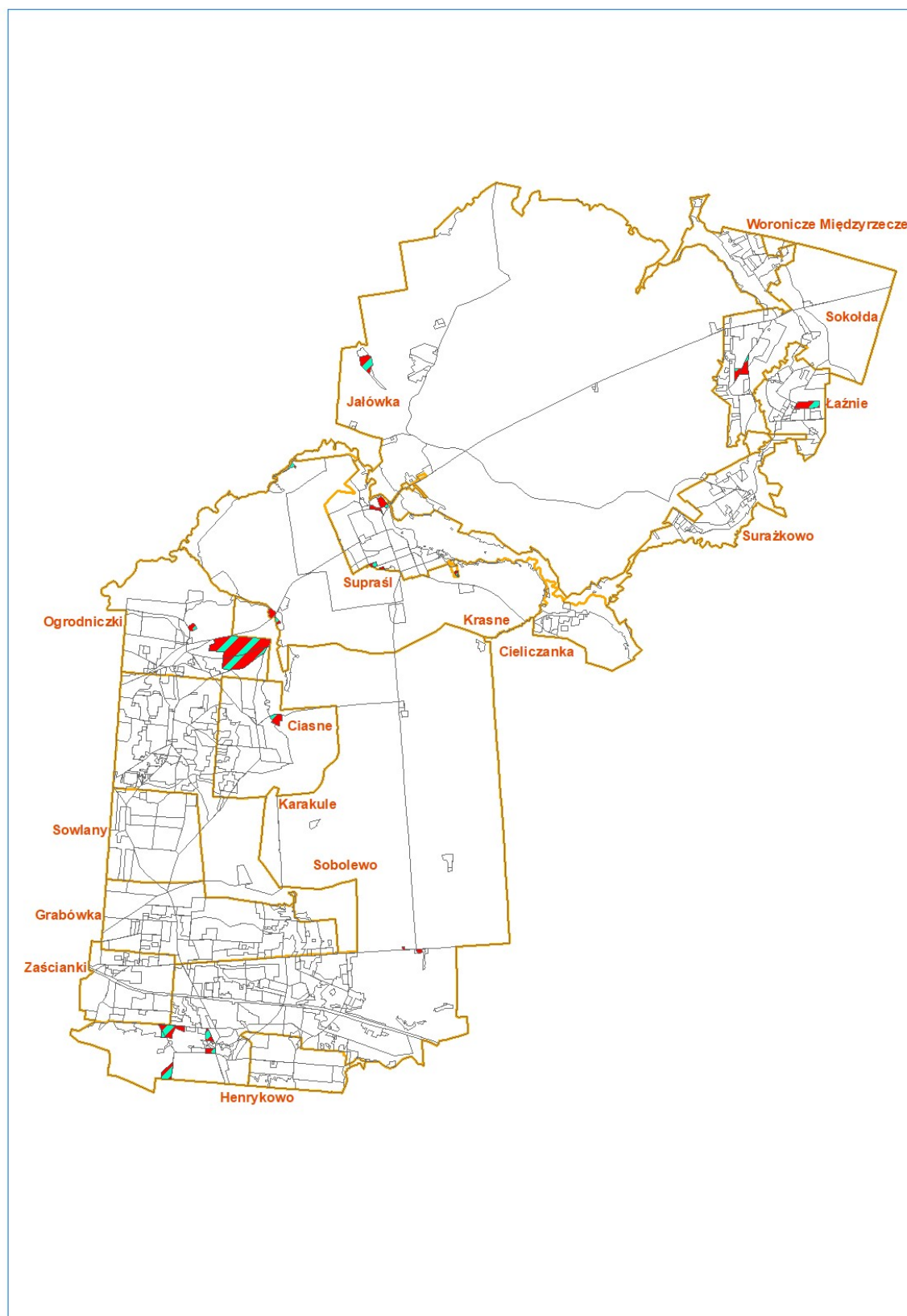
- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w**

dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,

- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	60% powierzchni działki budowlanej i 40% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna intensywność zabudowy	1,5 i 1,2 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	20% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	12 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

UT – tereny zabudowy usług turystyki oraz sportu i rekreacji. *(tereny objęte pierwszą zmianą studium kwalifikuje się częściowo do niniejszej strefy)*¹

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usług turystyki, w tym zbiorowego zakwaterowania turystów (hotele pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, ośrodki szkoleniowe i związane ze sportem kwalifikowanym, pola biwakowe i kempingowe), gastronomii, publicznych, sportu i rekreacji (w tym związanego ze sportami wodnymi i konnymi) oraz kultury, nauki i ochrony zdrowia (w tym opieki społecznej i sanatoryjnej) *(oraz dla terenów objętych pierwszą zmianą studium obiekty i urządzenia związane z funkcjonowaniem parku wodnego i poborem wód geotermalnych)*¹,

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenu:

- zabudowa usługowa, w tym usług publicznych z zakresu usług handlu detalicznego, działalności biurowej i administracyjnej, oświaty, nauki, edukacji, odnowy biologicznej i ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, projektowania i pracy twórczej, gastronomii,
- zespoły zieleni urządzonej w formie zespołów parkowych, w tym z dopuszczeniem lokalizacji w ich zasięgu obiektów o funkcji usługowej,
- lokale mieszkalne wbudowane w budynki usługowe przeznaczone na cele własne prowadzącego działalność gospodarczą,

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

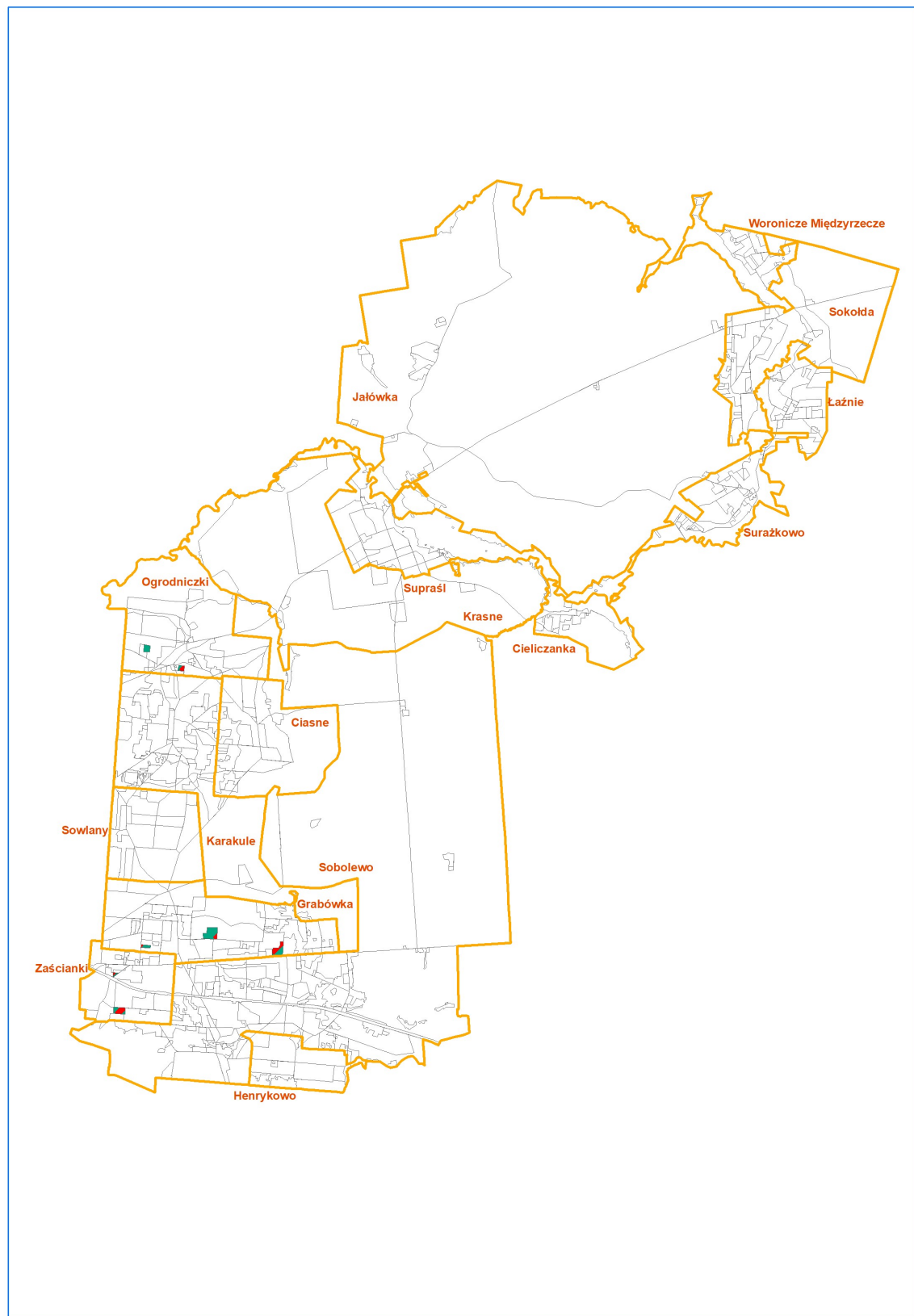
- **wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w**

dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,

- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- *(dla terenów objętych zmianą studium i położonych w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10% (terenów UT) obowiązuje zakaz realizacji nowej zabudowy kubaturowej)1.*

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	30% powierzchni działki budowlanej (25% dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej A i B)
maksymalna intensywność zabudowy	0,9
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	50% powierzchni działki budowlanej (65% dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej A i B)
maksymalna wysokość zabudowy	12 m <i>(dla terenów objętych pierwszą zmianą studium dopuszczalne jest zwiększenie wysokości urządzeń i obiektów związanych z funkcjonowaniem parku wodnego do zapotrzebowania wynikającego z uwarunkowań technicznych)1</i>
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m ² i 1500 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej A

ZPU – tereny zieleni urządzonej oraz usług publicznych i ogólnodostępnych.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zieleni urządzonej w formie założeń parkowych z udziałem zabudowy usługowej, w tym usług publicznych z zakresu usług oświaty, nauki, edukacji, sportu i rekreacji, kultury, gastronomii, administracji publicznej

Wykluczony kierunek przeznaczenia terenu:

- usługi z zakresu handlu hurtowego i detalicznego, obsługi motoryzacji (w tym warsztaty naprawcze, stacje paliw), logistyki i magazynowania towarów, składowania odpadów (w tym złomu) i materiałów sypkich oraz obiekty produkcyjne,

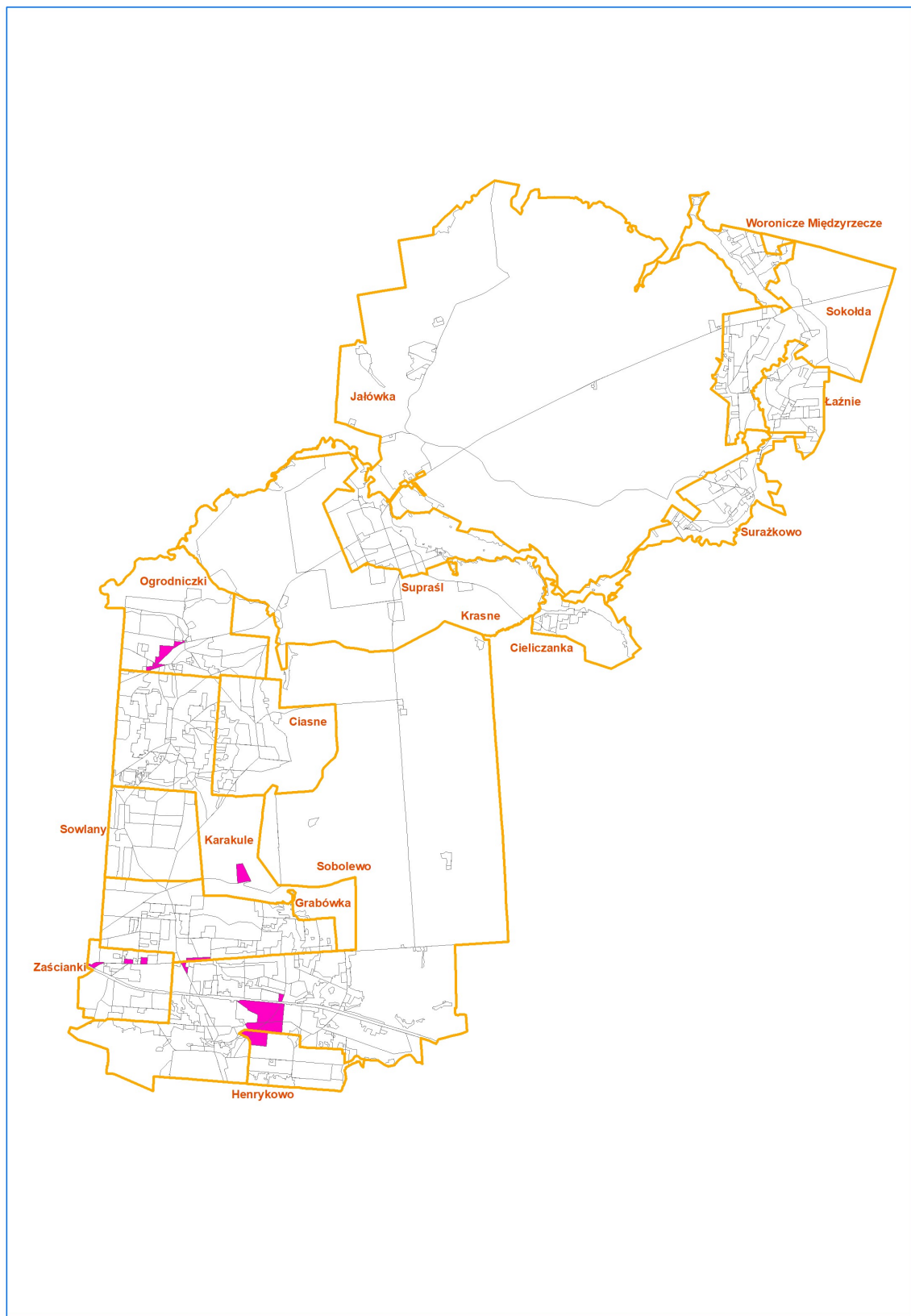
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	15% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	0,3
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	70% powierzchni działki budowlanej

maksymalna wysokość zabudowy	12 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1500 m²

U2 – tereny zabudowy usługowej oraz składów i magazynów.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, w tym z zakresu obsługi komunikacji (stacje paliw, rozlewnie gazu płynnego, warsztaty samochodowe, myjnie samochodowe), bazy transportowe i logistyczne, handlu detalicznego i hurtowego oraz składy i magazyny,

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenu:

- obiekty produkcyjne o powierzchni użytkowej do 300 m²,

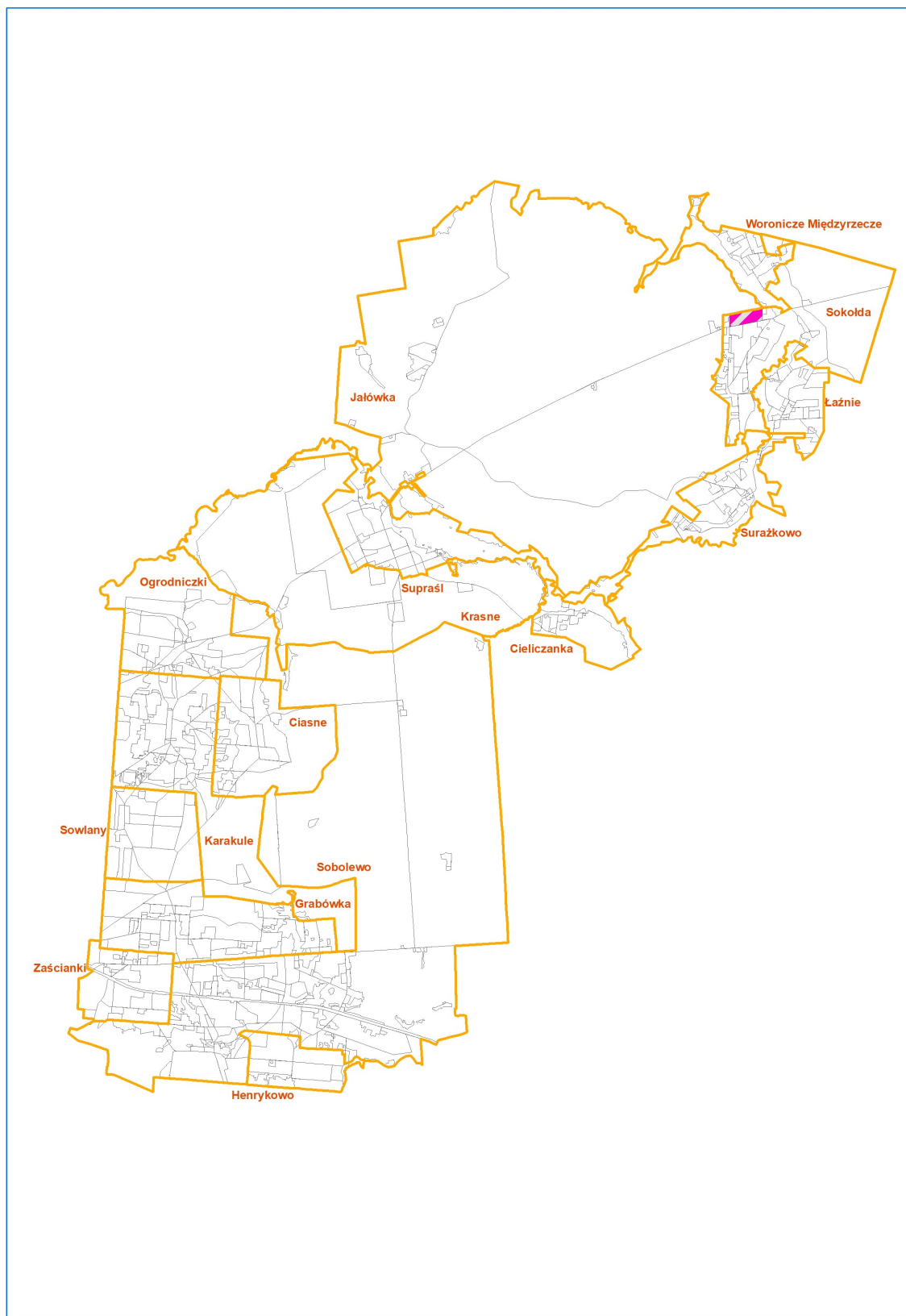
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- lokale mieszkalne lokalizowane w budynkach usługowych oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, przeznaczone na cele własne prowadzącego działalność usługową, w wybranych kwartałach wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- dopuszczenie realizacji centrów wystawienniczo – logistycznych, wystawienniczo – handlowo – konferencyjnych, usługowo - handlowych i centrów konferencyjno – hotelowych,
- dopuszczenie koncentracji usług handlowych w formie targowisk,
- garaże wielopoziomowe i podziemne,
- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,

- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	60% powierzchni działki budowlanej i 40% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna intensywność zabudowy	2,0 i 1,5 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	15% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	16 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

U/UC – tereny zabudowy usługowej, składów i magazynów, oraz obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zabudowa usługowa, w tym z zakresu obsługi komunikacji (stacje paliw, rozlewnie gazu płynnego, warsztaty samochodowe, myjnie samochodowe), bazy transportowe i logistyczne, handlu detalicznego i hurtowego, składy i magazyny oraz obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

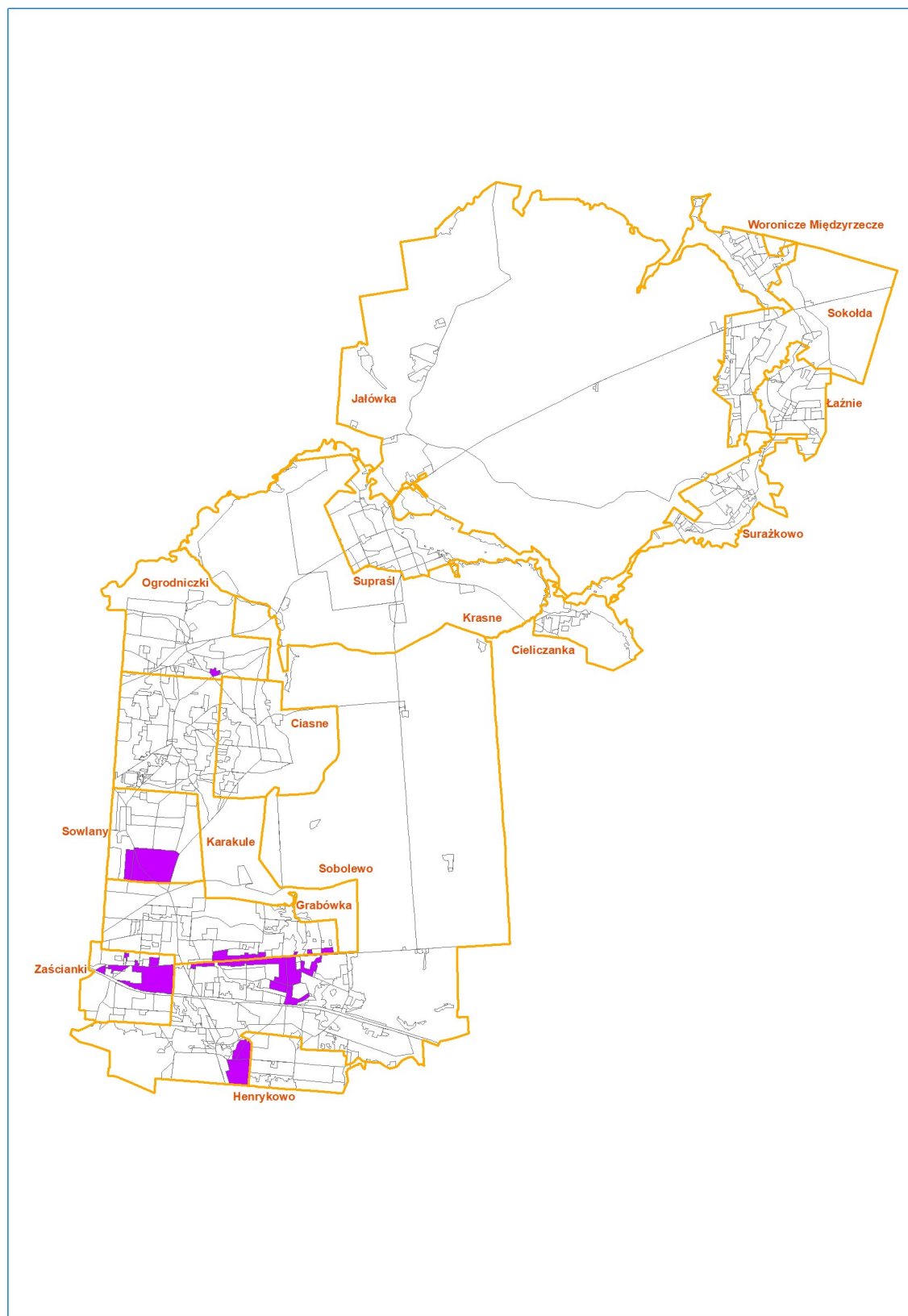
- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- zasięg terenów wskazanych na cele obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy uwzględnieniu potrzeb gminy w tym zakresie i przy uwzględnieniu warunków do ich lokalizacji, w tym istniejącego i projektowanego sąsiedztwa,
- dopuszczenie realizacji centrów wystawienniczo – logistycznych, wystawienniczo – handlowo – konferencyjnych, usługowo - handlowych i centrów konferencyjno – hotelowych,
- dopuszczenie koncentracji usług handlowych w formie targowisk,
- garaże wielopoziomowe i podziemne,
- funkcje określone w dopuszczalnym kierunku przeznaczenia terenów, wraz z ich zasięgiem i udziałem tych funkcji w podstawowym kierunku przeznaczenia terenów należy określić szczegółowo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wg istniejących potrzeb,

- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	60% powierzchni działki budowlanej i 40% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna intensywność zabudowy	2,0 i 1,5 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	15% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	16 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

P – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- obiekty produkcyjne, w tym zorganizowane w formę parków przemysłowo - technologicznych i zabudowa usługowa, w tym obsługi komunikacji (stacje paliw, rozlewnie gazu płynnego, warsztaty samochodowe, myjnie samochodowe), bazy transportowe i logistyczne, handel hurtowy i detaliczny oraz składy i magazyny,

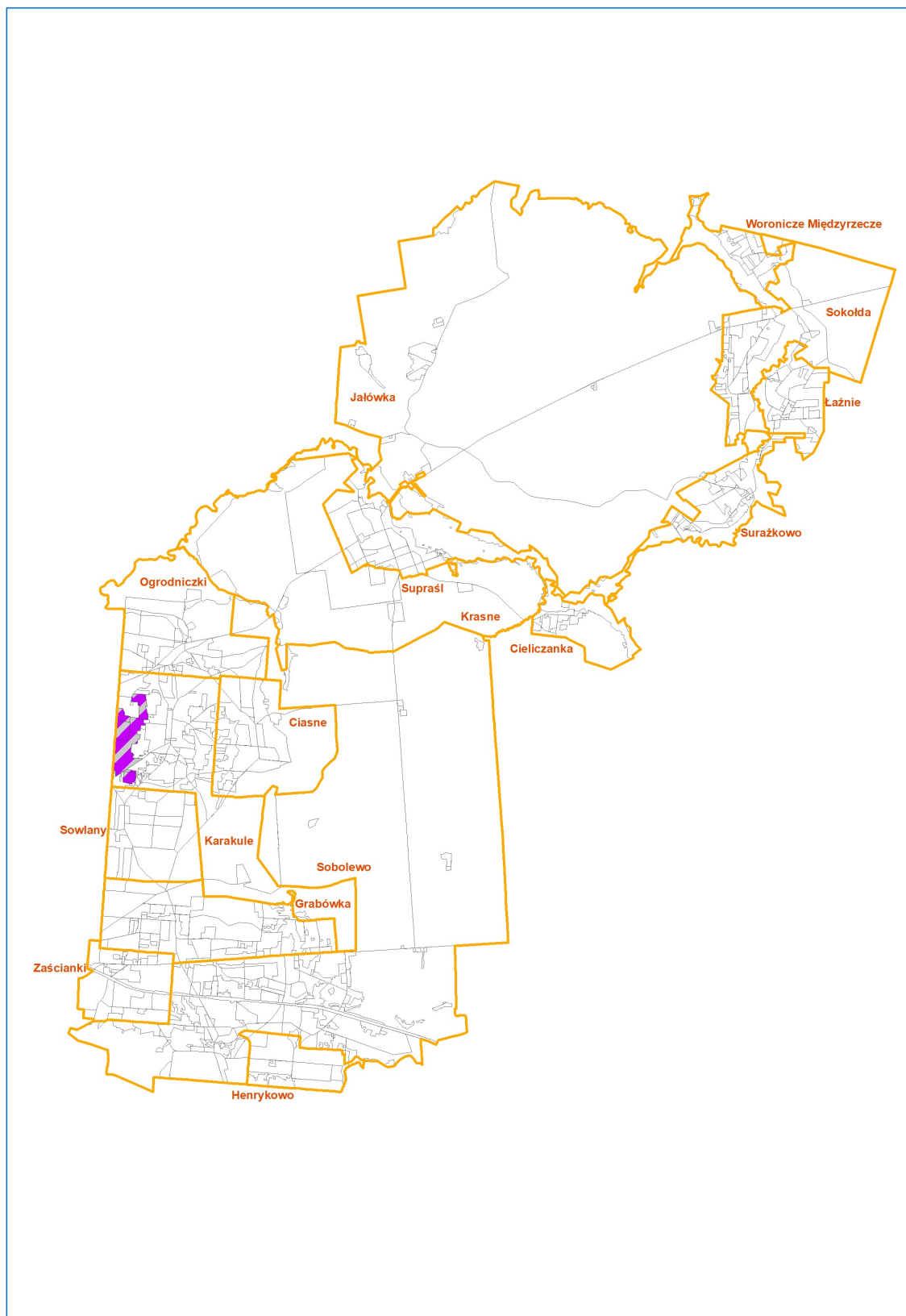
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- w obrębie Sowiany w rejonie wysypiska odpadów paleniskowych dopuszcza się realizację:
  - urządzeń fotowoltaicznych wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
  - skoncentrowanych terenów zabudowy profilowanych usług sportu i rekreacji, w tym parków linowych, zespołów basenów, hal sportowych, torów kartingowych i boisk sportowych,
  - zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego dopuszczalne jest również dalsze wykorzystanie wysypiska do celów związanych ze składowaniem i utylizowaniem odpadów paleniskowych,
- w przypadku realizacji farm fotowoltaicznych obowiązuje:
  - nakaz uwzględnienia ograniczeń określonych dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kw,

- nakaz stosowania na panelach fotowoltaicznych powłok antyrefleksyjnych zmniejszających zjawisko odbić,
- zakaz realizacji budynków i konstrukcji związanych z panelami fotowoltaicznymi w odległości mniejszej niż 10 m od granicy działki, na której są lokalizowane,
- dopuszczenie realizacji centrów wystawienniczo – logistycznych, wystawienniczo – handlowo – konferencyjnych, usługowo - handlowych i centrów konferencyjno – hotelowych,
- garaże wielopoziomowe i podziemne,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	70% powierzchni działki budowlanej i 40% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna intensywność zabudowy	2,5 i 1,5 dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	10% powierzchni działki budowlanej i 45% powierzchni działki budowlanej dla terenów położonych w zasięgu granic stref ochrony uzdrowiskowej C
maksymalna wysokość zabudowy	16 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m ²

P/UC – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zabudowy usługowej oraz obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

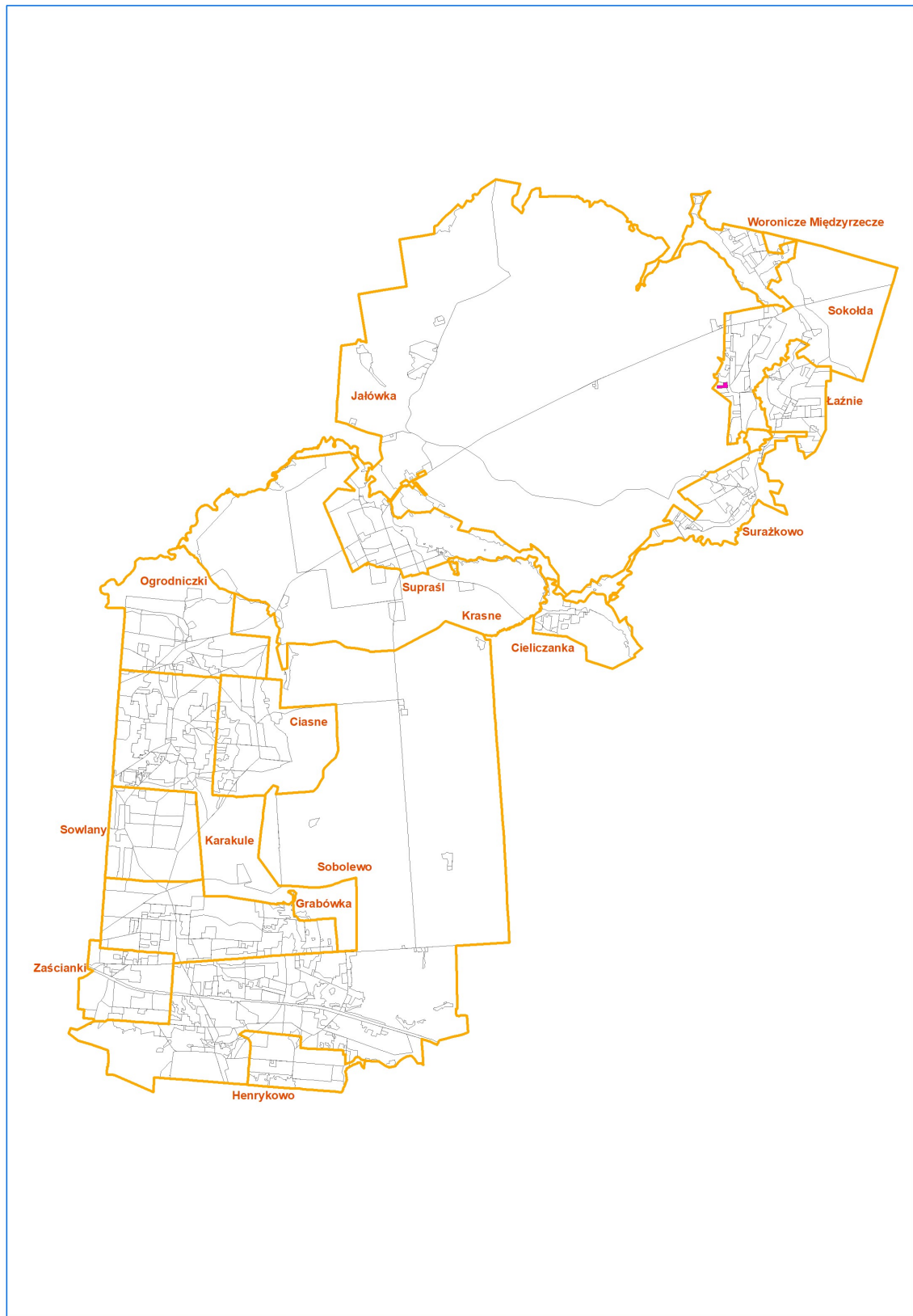
- obiekty produkcyjne, w tym zorganizowane w formę parków przemysłowo – technologicznych, zabudowa usługowa, w tym obsługi komunikacji (stacje paliw, rozlewnie gazu płynnego, warsztaty samochodowe, myjnie samochodowe), bazy transportowe i logistyczne, handel hurtowy i detaliczny, składy i magazyny oraz obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- zasięg terenów wskazanych na cele obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przy uwzględnieniu potrzeb gminy w tym zakresie i przy uwzględnieniu warunków do ich lokalizacji, w tym istniejącego i projektowanego sąsiedztwa,
- dopuszczenie realizacji centrów wystawienniczo – logistycznych, wystawienniczo – handlowo – konferencyjnych, usługowo - handlowych i centrów konferencyjno – hotelowych,
- garaże wielopoziomowe i podziemne,
- w nowych terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	70% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	2,5
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	10% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	16 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m²

PG – tereny eksploatacji powierzchniowe kopalni.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

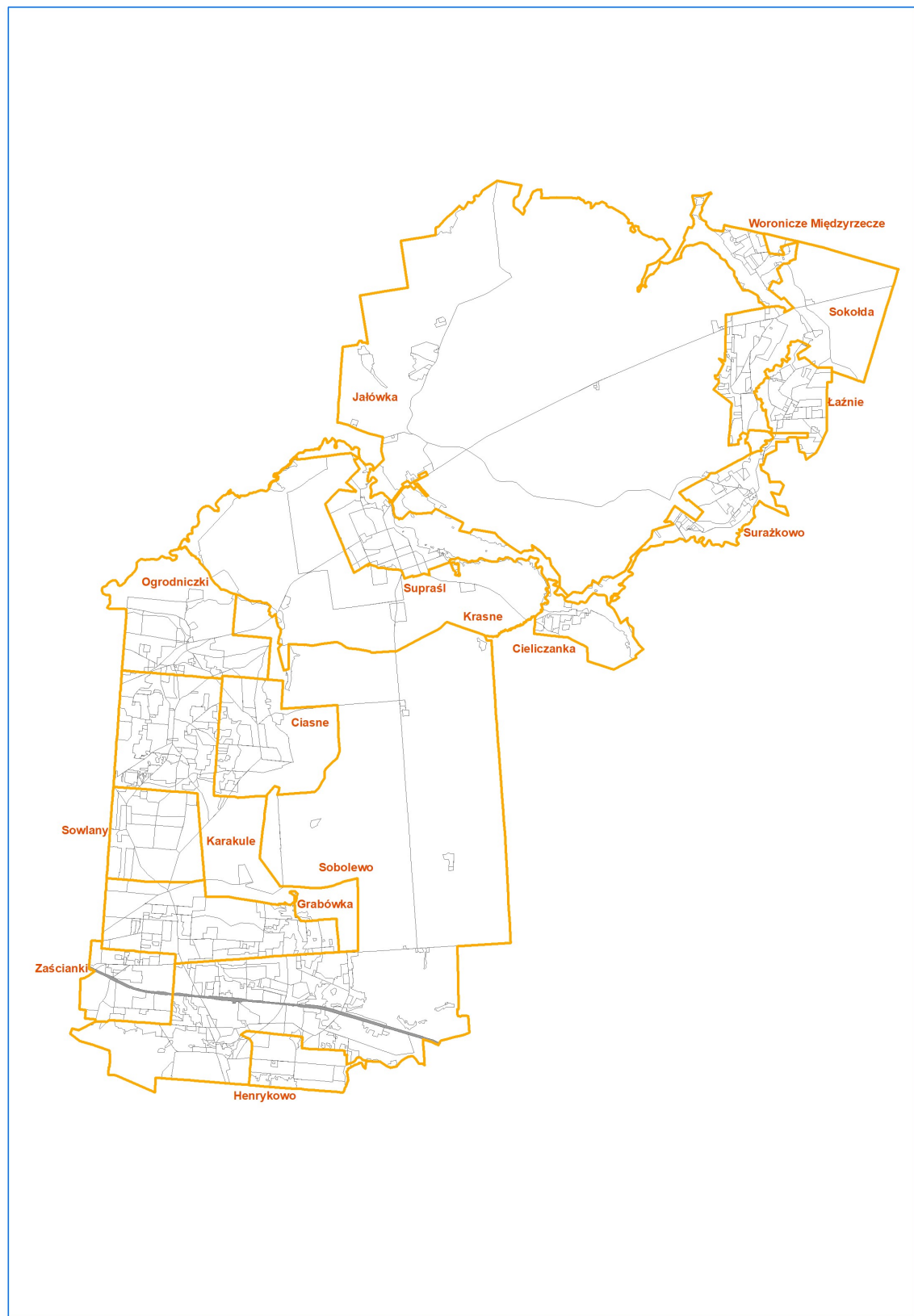
- eksploatacja powierzchniowa kopalin,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- dopuszczenie realizacji obiektów administracyjnych związane z eksploatacją powierzchniową kopalin pospolitych,
- nakaz rekultywacji złoża po zakończeniu eksploatacji w kierunku wskazanym w koncesji,
- nakaz zabezpieczenia terenów sąsiednich przed skutkami eksploatacji, szczególnie w zakresie osuwania się mas ziemnych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	70% powierzchni działki budowlanej (w przypadku lokalizacji administracyjno – technicznych związanych z obsługą eksploatacji złoża)
maksymalna intensywność zabudowy	0,7 (w przypadku lokalizacji administracyjno – technicznych związanych z obsługą eksploatacji złoża)
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	5% powierzchni działki budowlanej (w przypadku lokalizacji administracyjno – technicznych związanych z obsługą eksploatacji złoża)
maksymalna wysokość zabudowy	7 m (w przypadku lokalizacji administracyjno – technicznych związanych z obsługą eksploatacji złoża)
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	1000 m (w przypadku lokalizacji administracyjno – technicznych związanych z obsługą eksploatacji złoża)

KK – strefa tereny kolejowe.

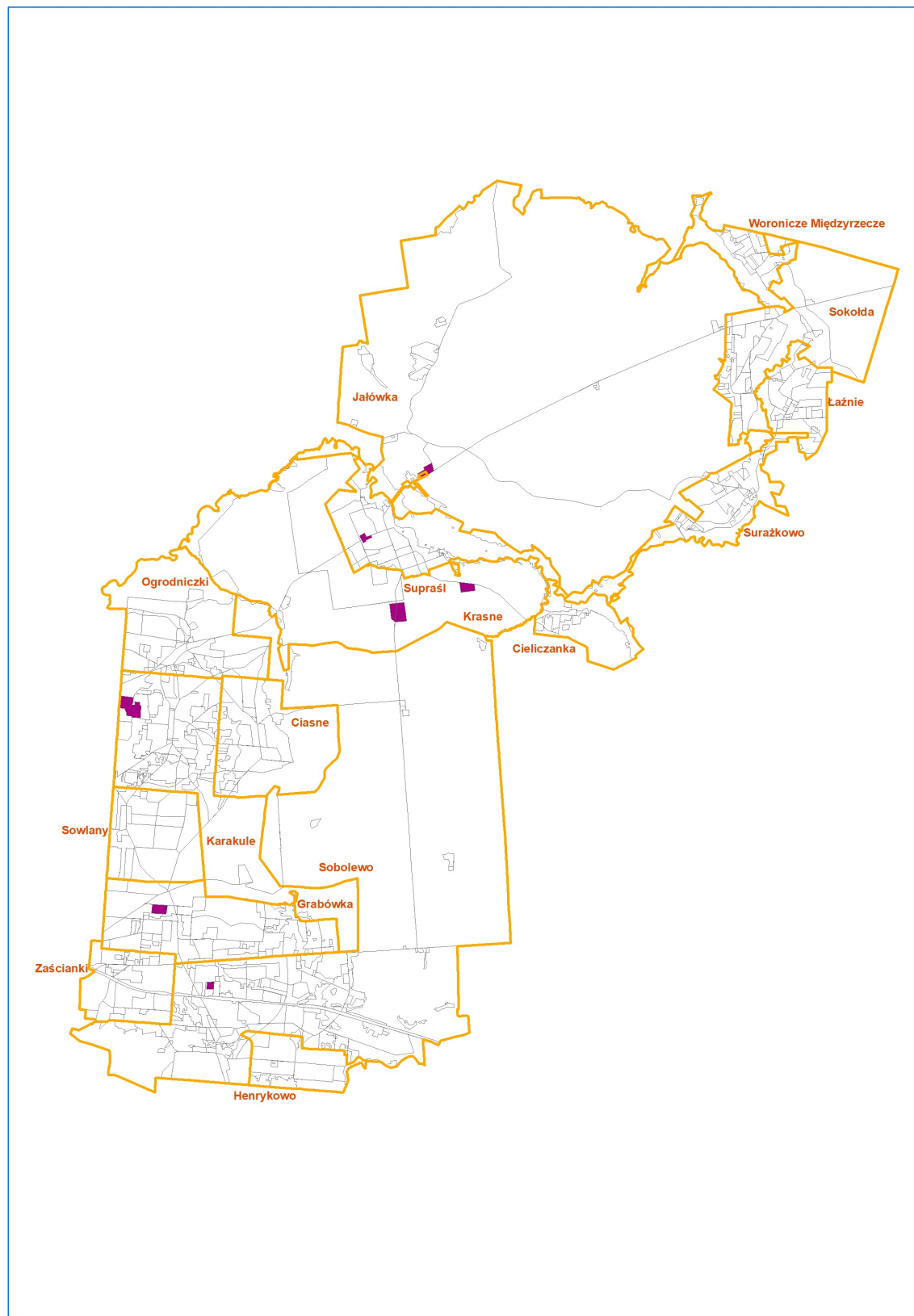
Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- tereny kolejowe wraz z niezbędną do funkcjonowania infrastrukturą techniczną,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- należy podjąć działania umożliwiające poprawę stanu technicznego infrastruktury kolejowej,
- wskaźniki i parametry urbanistyczne należy dostosować w planach miejscowych do zapotrzebowania technologicznego.

ZC – tereny cmentarzy.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- cmentarze,

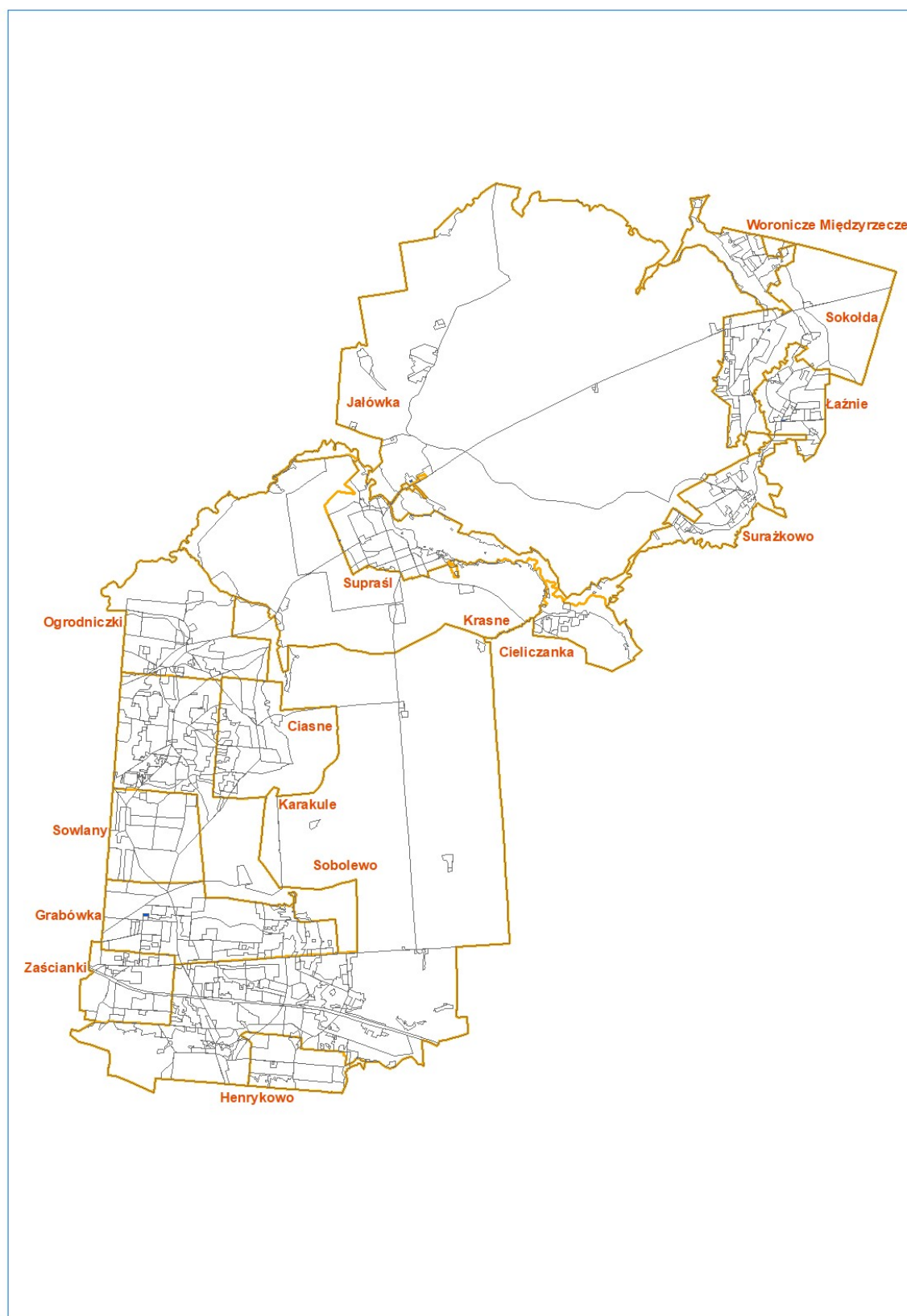
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- wprowadzenie funkcji związanych z realizacją obiektów budowlanych w terenach objętych granicami Obszarów Natura 2000 lub Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest możliwe wyłącznie w sporządzanych planach miejscowych po jednoznacznym stwierdzeniu, że ich lokalizacja nie będzie powodować konfliktów z umocowanymi prawnie celami ochronnymi dla tych Obszarów. Na etapie sporządzania studium, ze względu na skalę jego wykonania nie ma możliwości szczegółowego wskazania lokalizacji stanowisk zwierząt i siedlisk roślin podlegających celom ochronnym. W przypadku zlokalizowania w planie miejscowym stanowiska zwierząt lub roślin podlegających wskazanym celom ochronnym obowiązuje nakaz pozostawienia działki, na której umocowano prawnie realizację tego celu lub jej części w dotychczasowym użytkowaniu leśnym lub rolniczym, bez możliwości zmiany przeznaczenia jej na cele nieleśne lub nierolnicze,
- rezerwy terenowe na rzecz nowych cmentarzy położonych w obrębie Supraśl należy traktować jako rezerwy alternatywne, których realizacja będzie uzależniona od celów ochronnych określonych dla Obszarów Natura 2000 i Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz statucie Uzdrawiska Supraśl. W przypadku stwierdzenia konfliktu przestrzennego z przepisami obowiązującymi dla tych obszarów należy odstąpić od ich urządzenia na całym terenie lub ograniczyć realizację cmentarzy do części terenów wskazanych w studium na ten cel. W tym przypadku grunty takie należy pozostawić w użytkowaniu leśnym lub rolniczym. Wystąpienie konfliktu lub jego brak należy określić w sporządzanym planie miejscowym.
- obiekty i urządzenia niezbędne ze względów funkcjonalnych (w szczególności: kaplice i inne obiekty kultu religijnego, grobowce, lapidaria, pomniki, domy pogrzebowe, budynki administracji cmentarza), urządzenia budowlane i infrastruktury technicznej dla potrzeb cmentarzy.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	10% powierzchni działki budowlanej

maksymalna intensywność zabudowy	0,2
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	20% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	12 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	2000 m²

IW – tereny infrastruktury wodociągowej, IK – tereny infrastruktury kanalizacyjnej, IG – tereny infrastruktury gazowej.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

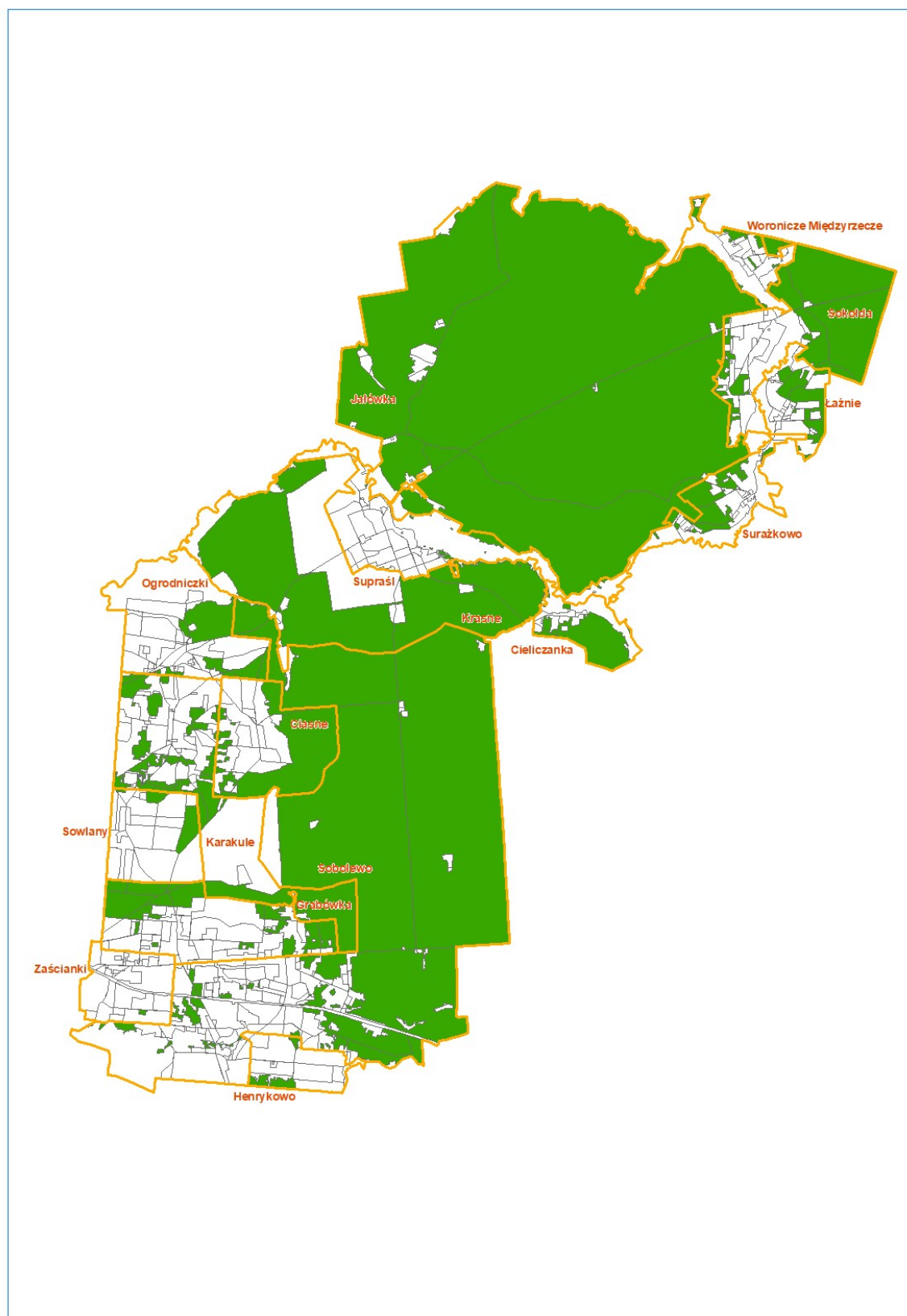
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej z zakresu sieci wodociągowej (ujęcia wody) IW, ~~(w tym na działce nr ewid. 147/1 w obrębie Supraśl związane z pozyskiwaniem wód geotermalnych)~~¹, sieci kanalizacyjnej (przepompownie ścieków, oczyszczalnie ścieków) IK, sieci gazowej (stacja redukcyjno – pomiarowa) IG,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- obiekty i urządzenia niezbędne do funkcjonowania terenów, w tym budynki administracyjno – socjalne, warsztaty i budynki techniczne,
- sieci infrastruktury technicznej niestanowiące podstawowego kierunku przeznaczenia terenów, o ile nie spowoduje to utrudnień w funkcjonowaniu systemów infrastruktury technicznej.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	90% powierzchni działki budowlanej
maksymalna intensywność zabudowy	1,5
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	5% powierzchni działki budowlanej
maksymalna wysokość zabudowy	16 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	wg zapotrzebowania

ZL – tereny lasów. *(tereny objęte pierwszą zmianą studium kwalifikuje się częściowo do niniejszej strefy)1*

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- lasy zakwalifikowane w ewidencji do gruntów leśnych, grunty rolnicze zadrzewione, drobnopowierzchniowe tereny zieleni nieurządzonej ekologicznej,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

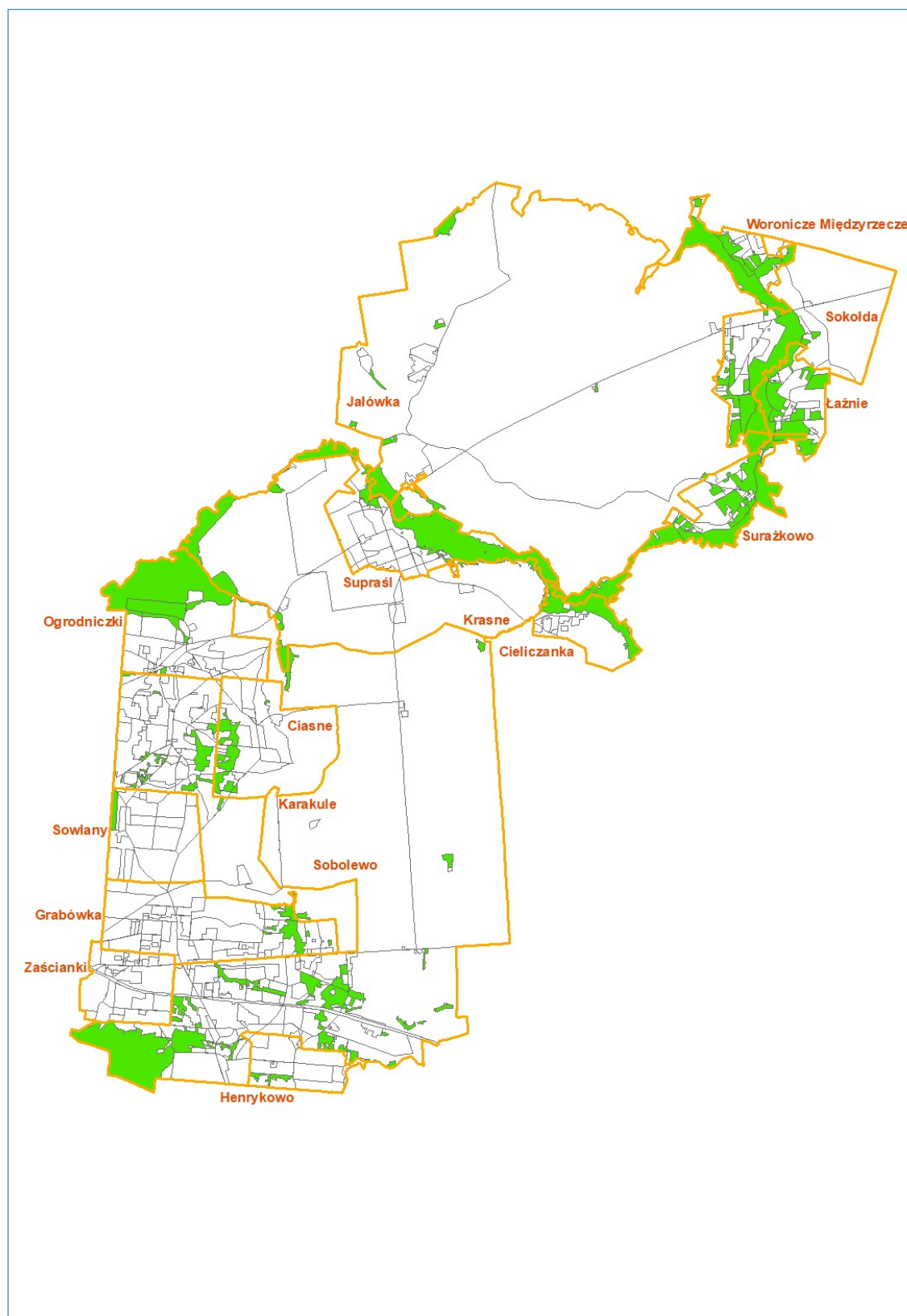
- zagospodarowanie gruntów leśnych należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi operatami urządzania lasu,
- grunty rolnicze zadrzewione wskazuje się do prac pielęgnacyjnych umożliwiających wytworzenie siedlisk leśnych specyficznych dla warunków ekofizjograficznych występujących w regionie. W przypadku zadrzewień z siedliskami negatywnymi wskazuje się je do zalesienia, zgodnie ze skaldem gatunkowym drzewostanów występujących w regionie,
- siedliska roślinności nieurządzonej, ekologicznej, szczególnie hydrogeniczne i napiaskowe, należy wyodrębnić w planach miejscowych i przeznaczyć je na cele zieleni nieurządzonej, ekologicznej, skala studium uniemożliwia wydzielenie w studium ich zasięgu
- w przypadkach uzasadnionych dopuszcza się realizację obiektów związanych z gospodarką leśną, w tym administracyjnych i technicznych,
- dopuszcza się realizację obiektów związanych z infrastrukturą techniczną oraz turystyką, w tym tras rowerowych oraz pieszych i miejsc obsługi turystów, pod warunkiem zachowania zgodności z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym w zakresie uzyskania stosownej zgody na zmianę przeznaczenia. Lokalizację tych obiektów każdorazowo należy wyznaczyć w planie miejscowym.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	30% powierzchni działki budowlanej w przypadku lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej, obiektów związanych z gospodarką leśną i turystyką
maksymalna intensywność zabudowy	0,5
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	50% powierzchni działki budowlanej w przypadku lokalizacji obiektów infrastruktury

	technicznej, obiektów związanych z gospodarką leśną i turystyką
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	2000 m²

ZN – tereny zieleni nieurządzonej o funkcjach ekologicznych. (tereny objęte pierwszą zmianą studium kwalifikuje się częściowo do niniejszej strefy)¹

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- zieleń naturalna i półnaturalna o najwyższych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych w skali gminy, obszary zieleni hydrogenicznej położonej w dolinach głównych rzek gminy, siedliska napiaskowe o znacznej powierzchni oraz inne obszary niezbędne do zachowania ciągłości systemu przyrodniczego gminy, w tym wody powierzchniowe stojące i płynące oraz drobnopowierzchniowe kompleksy leśne,

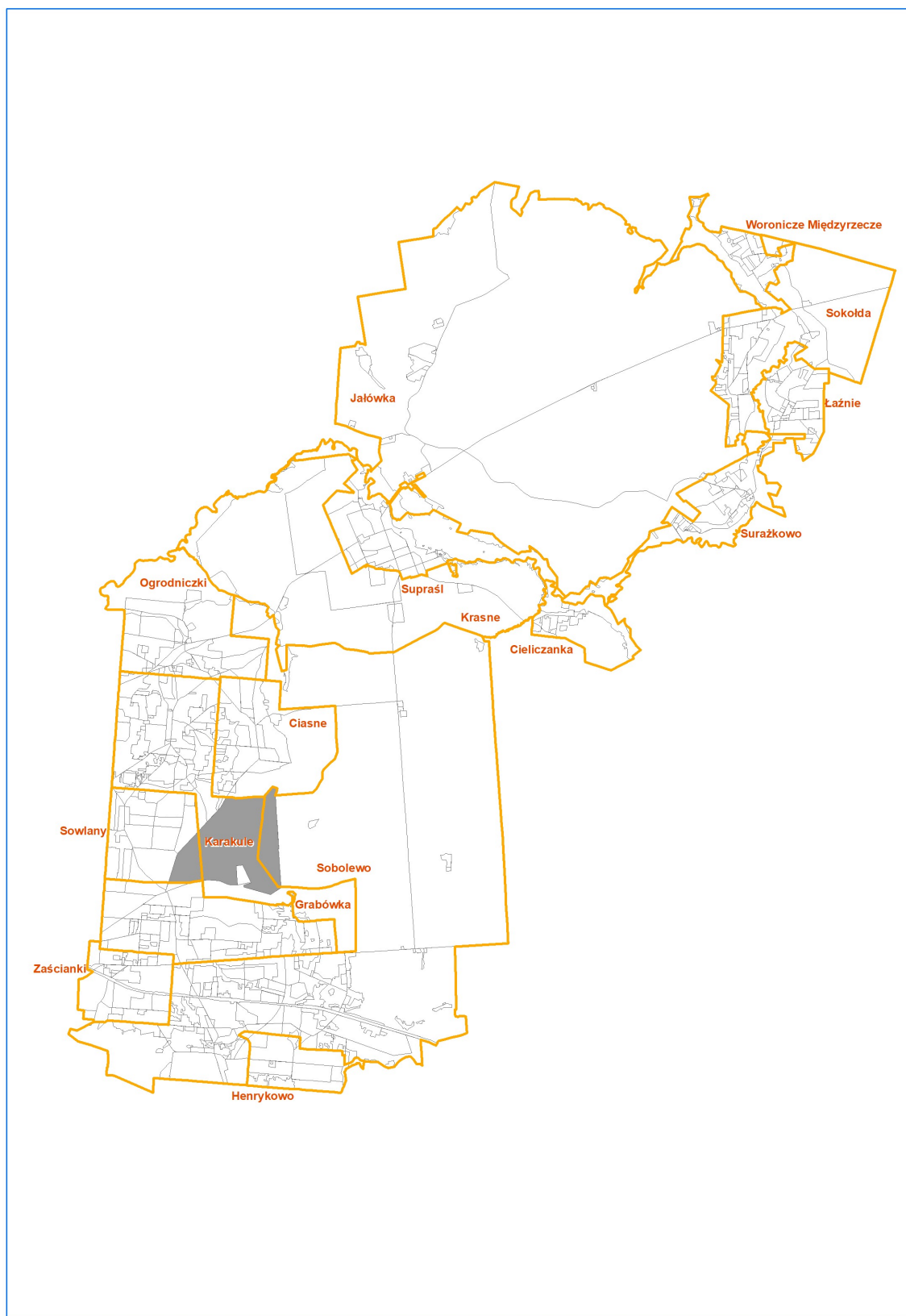
Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- grunty leśne należy wyodrębnić z terenu funkcjonalno – przestrzennego i przeznaczyć w planie miejscowym na cele lasów, skala studium uniemożliwia wydzielenie w studium ich zasięgu,
- dopuszcza się realizację obiektów związanych z infrastrukturą techniczną oraz turystyką, w tym tras rowerowych oraz pieszych i miejsc obsługi turystów, pod warunkiem zachowania zgodności z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym w zakresie uzyskania stosownej zgody na zmianę przeznaczenia. Lokalizację tych obiektów każdorazowo należy wyznaczyć w planie miejscowym,
- na działce nr ewid. 147/1 w obrębie Supraśl, dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej związanej z pozyskiwaniem wód geotermalnych.

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	30% powierzchni działki budowlanej w przypadku lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej, obiektów związanych z gospodarką leśną i turystyką
maksymalna intensywność zabudowy	0,5
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	50% powierzchni działki budowlanej w przypadku lokalizacji obiektów infrastruktury technicznej, obiektów związanych z gospodarką leśną i turystyką
maksymalna wysokość zabudowy	9,5 m
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału	2000 m²

nieruchomości)	
----------------	--

TZ – tereny zamknięte.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- tereny zamknięte związane z obronnością kraju,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- zagospodarowanie terenów należy prowadzić w całości na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych.

Wskaźniki i parametry urbanistyczne ustalone dla poszczególnych obszarów funkcjonalno – przestrzennych nie dotyczą terenów przeznaczanych w planach miejscowych na cele infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (system wodociągowy, kanalizacyjny, gazowy, elektroenergetyczny i telekomunikacyjny, parkingi zbiorcze, parkingi w systemie parkuj i jedź, parkingi dla rowerów, bazy techniczne związane z infrastrukturą). W przypadku lokalizacji takich terenów w planach miejscowych wskaźniki i parametry urbanistyczne określające zasady ich zagospodarowania przestrzennego należy każdorazowo określić w planie miejscowym, z uwzględnieniem zapotrzebowania technologicznego oraz obowiązujących przepisów odrębnych ograniczających warunki zagospodarowania terenów.

Na całym obszarze studium obowiązuje nakaz realizacji urządzeń umożliwiających dostęp do terenów i obiektów budowlanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, w rozumieniu przepisów odrębnych

5. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH OKREŚLONYCH PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY.

Stan zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl jednoznacznie wskazuje, że podstawowe zasoby przyrodniczo – krajobrazowe gminy zostały zachowane. Decyduje o tym przede wszystkim występowanie w gminie rozległych kompleksów leśnych Puszczy Knyszyńskiej oraz obszarów o znacznych powierzchniach pokrytych naturalnymi i półnaturalnymi siedliskami roślinności hydrogeniczej i napiaskowej. Potencjał przyrodniczy gminy zostaje wzmacniany poprzez powiększający się areal terenów rolniczych, które wskutek zaniechania produkcji rolniczej podlegają sukcesji siedlisk naturalnych występujących w ich sąsiedztwie. Szczególnie dotyczy to siedlisk leśnych – obszary zadrzewione w gminie, zakwalifikowane w ewidencji gruntów do terenów rolniczych, zajmują znaczne powierzchnie. Dodatkowym atutem gminy jest również ograniczona powierzchnia terenów zainwestowanych i również ograniczona liczba przeszkód przestrzennych utrudniających swobodną migrację gatunków zwierząt i roślin. Wszystkie elementy wymienione powyżej tworzą trwałą strukturę i są ze sobą powiązane w jednolity system przyrodniczy.

Zachowaniu istniejących walorów środowiska w opisanej sytuacji powinno obejmować przede wszystkim stosowanie w dalszym rozwoju gminy właściwych proporcji pomiędzy terenami przeznaczonymi do zainwestowania i terenami stanowiącymi zasób jej zasób przyrodniczy. Podstawową zasadą kształtowania polityki przestrzennej gminy powinna być zatem zasada ograniczania zasięgu terenów związanych z rozwojem działalności inwestycyjnej, do obszarów gminy najbardziej przekształconych antropogenicznie, których zagospodarowanie budowlane nie spowoduje zagrożeń dla najcenniejszych elementów systemu przyrodniczego gminy. Zasada ta w niniejszym studium została zachowana.

Podstawowe działania kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy z uwzględnieniem zasad ochrony istniejącego potencjału przyrodniczego powinny opierać się o następujące zasady:

- zachowanie i ochrona siedlisk naturalnych i półnaturalnych, decydujących o potencjale przyrodniczo – krajobrazowym gminy,
- nakazu zapewnienia w zagospodarowaniu poszczególnych terenów siedlisk i stanowisk chronionych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony gatunkowej dziko występujących roślin objętych ochroną, dziko występujących zwierząt objętych ochroną oraz dziko występujących grzybów objętych ochroną

- zapobieganie fragmentacji i zmniejszaniu powierzchni siedlisk cennych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy,
- pozostawianie jako ważnych ciągów ekologicznych – siedlisk łąkowo – łęgowych położonych w dolinach cieków wodnych oraz węzłów ekologicznych opartych głównie na kompleksach leśnych,
- wyłączenie z procesów inwestycyjnych obszaru zadrzewień i innych siedlisk, w tym łąkowych i napiaskowych, podlegających procesom sukcesji,

Na etapie sporządzania studium nie został zrealizowany jeszcze audyt krajobrazowy. W związku z tym nie ma możliwości określenia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia granic krajobrazów priorytetowych.

5.1 Obszary objęte prawną ochroną przyrody

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego

Ochrona prawna zasobów Parku odbywa się obecnie na podstawie Uchwały Nr XXIII/201/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego, Dz. Urz. z 2016 r. poz. 1502. Zasady ochronne wskazane w tych przepisach mają charakter ogólny i stanowią głównie przepisy ukierunkowujące ochronę zasobów przyrodniczych znajdujących się w granicach Parku i jego otuliny. Uszczegółowienie zasad ochronnych zostało określone w Planie Ochrony Parku, zatwierdzonym na podstawie Rozporządzenie Nr 22/01 Woj. Podl. z 9 sierpnia 2001, (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2001, Nr 31, poz. 548). Uchwała ta podlegała zmianie na podstawie Uchwały Nr XIV/149/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 października 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2019 r. poz. 5177). Zmiany wprowadzone ostatnią Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego wnoszą zmiany obostrzeń ochronnych obowiązujących w Parku, w zakresie budowania nowych obiektów budowlanych w sąsiedztwie rzek, jezior i naturalnych zbiorników wodnych oraz sztucznych zbiorników wodnych usytuowanych na wodach płynących, zasad usuwania drzew i zadrzewień oraz obostrzeń w lokalizacji w granicach Parku zabudowy, zgodnie z opisem zamieszczonym w poprzednich rozdziałach studium. Gmina Supraśl znalazła się w następujących strefach:

Nr strefy	Zasady wskazane w Planie ochrony Parku (mające najistotniejszy wpływ na rozwój zagospodarowania w gminie Supraśl)
<p>istniejące rezerwaty przyrody A1, A4, A6, A11, A14, A12, A13, A15, A16</p> <p>projektowane rezerwaty przyrody A26 (Trzy Słupki), A27 (Remuczewo), A28 (Czołnowo), A29 (Przydatki Sokołda), A33 (rezerwaty źródłiskowe)</p>	<p>Podporządkowanie wszelkich prac podejmowanych w rezerwach z ochroną częściową celom ochrony tych obiektów</p>
<p>B1 tereny leśne podlegające ochronie zachowawczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie wartości i naturalnej różnorodności biologicznej lasu • dążenie do objęcia przedmiotowych terenów formami ochrony wynikającymi z walorów przyrodniczych lasów, • dopuszczenie rozwoju turystyki krajoznawczej i specjalistycznej poprzez wyznaczenie szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych – bez możliwości realizacji obiektów turystycznych poza terenami istniejącego zainwestowania, występującego na tym terenie (gajówki, leśniczówki).
<p>B4 tereny leśne o wzmożonej ochronie czynnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dopuszczenie turystycznego użytkowania terenu na ogólnych zasadach turystycznego udostępnienia lasów, z preferencją rozwoju form ruchu krajoznawczego i specjalistycznego. • priorytet funkcji wypoczynku codziennego i świątecznego mieszkańców aglomeracji białostockiej na terenach leśnych, które z uwagi na swoje

	<p>walory i położenie najlepiej do tego celu predestynują, użytkowanie turystyczne przedmiotowych terenów w sposób nie zagrażający nadrzędnym walorom przyrodniczym oraz funkcjom ekologicznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopuszczenie następujących form ruchu turystycznego: turystyki krajoznawczej (turystyka piesza, rowerowa, kajakowa, konna, narciarska i turystyka motorowa) oraz turystyki specjalistycznej - wędkarstwo, zbieractwo itp., wypoczynku codziennego i świątecznego, wypoczynku pobytowego całorocznego i sezonowego o zasięgu ponadregionalnym, koncentrującego się głównie na terenie miasta Supraśl i najbliższym jego otoczeniu,
<p>C1 tereny osadniczo-rolne o funkcji zachowawczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie istniejącego podziału na tereny siedliskowe, rolne i leśne, • utrzymanie tradycyjnego układu zabudowy poszczególnych jednostek, łącznie z kontynuacją regionalnych form oraz tradycji konstrukcyjnych i materiałowych nowej zabudowy, • możliwość adaptacji istniejącej zabudowy na cele turystyczno – rekreacyjne i budownictwo letniskowe, • na obszarach użytkowanych rolniczo zachowanie tradycyjnej gospodarki uprawowej i łąkowej ukierunkowanej na tzw. rolnictwo ekologiczne, • dopuszczenie eksploatacji surowców mineralnych wyłącznie na potrzeby lokalne miejscowej ludności oraz borowin na cele lecznictwa sanatoryjnego, • zachowanie obiektów o charakterze kulturowym w tym architektury budowlanej i zabytków archeologicznych • utrzymanie głównych elementów zagospodarowania turystycznego, w tym zabudowy letniskowej oraz agroturystycznej i infrastruktury turystycznej, • dopuszczanie adaptacji zabudowy zagrodowej na letniska indywidualne oraz przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki, • dopuszczenie realizacji niezbędnych urządzeń związanych z funkcją turystyczną trasy oraz możliwość wprowadzenia nowych tras o wysokiej wartości krajobrazowej,

	<ul style="list-style-type: none"> • dopuszczanie adaptacji istniejącej substancji budowlanej bądź jej rekonstrukcji z przeznaczeniem na funkcje związane z turystyką i edukacją krajoznawczą, • dopuszcza się realizację nowych obiektów w zakresie zagospodarowania turystyczno - rekreacyjnego, które powinny znaleźć się w planie zagospodarowania przestrzennego gminy. • utrzymanie przebiegu dróg publicznych, z dopuszczeniem ich modernizacji: • zaopatrzenie w wodę ze scentralizowanego systemu zaopatrzenia w wodę dla miejscowości: Łąźnie, Sokółda, Woronicze, Międzyrzecze i Surażkowo z ujęciem i stacją uzdatniania we wsi Łąźnie, • odprowadzanie ścieków sanitarnych: scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej w układzie grawitacyjno-pompowym w miejscowościach (po ich zwodociągowaniu): – Łąźnie, Sokółda, Woronicze, Międzyrzecze, Surażkowo z oczyszczalnią ścieków w Łąźniach, • odprowadzanie wód opadowych z terenów zabudowanych do kanalizacji deszczowej, z zastosowaniem urządzeń podczyszczających na wylotach kanałów do odbiornika. • utrzymanie istniejących indywidualnych źródeł ciepła, z wymogiem sukcesywnego przechodzenia na paliwa ekologiczne, • zaopatrzenie w gaz w mieście Supraśl w oparciu o przewodowy gaz ziemny, w pozostałych miejscowościach głównie w gaz płynny.
C3 tereny osadniczo - rolne o umiarkowanym rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość kształtowania struktury przestrzennej jednostek osadniczych oraz ich zabudowy i użytkowania gruntów niezabudowanych na zasadach zachowania zróżnicowanego rozwoju, • dopuszczenie adaptacji istniejącej zabudowy na cele turystyczno – usługowe i budownictwo lotniskowe. • ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną z preferencją rozwoju rolnictwa ekologicznego.

	<ul style="list-style-type: none"> • w prowadzeniu działalności gospodarczej zakaz wykraczania uciążliwości sanitarnych poza granice działki inwestora i pogarszania stanu środowiska. • dopuszczenie eksploatacji surowców mineralnych w rozmiarze i sposobie wydobywania, który nie będzie wywierać widocznych, negatywnych zmian w środowisku przyrodniczym. • zachowanie chronionych prawem obiektów zabytkowych m. Supraśl wpisanych do rejestru zabytków • zachowanie obiektów o charakterze kulturowym i zabytków archeologicznych • przyjęcie następujących form rekreacji: wypoczynek codzienny i świąteczny mieszkańców aglomeracji białostockiej, wypoczynek pobytowy, turystyka krajoznawcza i kwalifikowana (piesza, rowerowa, motorowa, konna i wodna), agroturystyka, lecznictwo uzdrowiskowe (gm. Supraśl w granicach Parku). • propozycja następujące podstawowe elementy zagospodarowania rekreacyjnego: zabudowa letniskowa, zabudowa mieszkaniowo-pensjonatowa, zabudowa rolniczo-agroturystyczna, urządzenia obsługi turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem terenów masowego wypoczynku nad rzeką Supraśl w m. Supraśl • utrzymanie oraz podniesienie standardu istniejącej usługowej bazy noclegowej, • uzupełnienie oraz dalsze zagospodarowanie terenów wypoczynku świątecznego w niezbędne urządzenia obsługi, • utrzymanie w dobrym stanie technicznym zabudowy letniskowej, • ograniczenie realizacji budynków letniskowych i pensjonatowych do istniejących terenów zabudowy, tj. uzupełnienie wolnych enklaw w zabudowie oraz lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy, • dostosowanie nowych obiektów do charakteru zabudowy regionalnej i
--	--

	<p>kompozycji krajobrazu, z pełnym wyposażeniem w urządzenia z zakresu ochrony środowiska,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki, stosownie do potrzeb, • przystosowanie kompleksu leśnego, położonego między Ogrodniczkami i m. Supraśl dla potrzeb masowego wypoczynku sobotnio-niedzielnego, głównie mieszkańców m. Białegostoku.
D obszary dolin rzecznych	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego, • ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną • dotychczasowy sposób użytkowania, jako ciągi naturalnej zieleni łąkowo - pastwiskowej, z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej, • pierwszeństwo sukcesji regeneracyjnej lasu na dawnych łąkach kośnych (obecnie nie użytkowanych) w dolinach rzek, a w przypadku potrzeby ochrony wybranych gatunków i grup roślin oraz cennych zbiorowisk roślinnych lub zwierząt występujących w ich obrębie - stosowanie czynnego zatrzymania sukcesji, • utrzymanie dotychczasowego biegu rzek w ich naturalnym korycie, z powodziowym rytmem stosunków wodnych • dopuszczenie lokalizacji zbiorników małej retencji wodnej, powyżej 0,5 ha należy sporządzić ocenę oddziaływania na środowisko • zakaz:<ul style="list-style-type: none"> ❖ odprowadzania ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilości, która nie pozwala na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników, ❖ realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów, ❖ zakładania i budowy stacji paliw, ❖ lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,

	❖ eksploatacji surowców naturalnych, a w szczególności kruszyw.
E obszar leczenia uzdrowiskowego	<ul style="list-style-type: none"> • ramach określonego ogólnego obszaru ochrony uzdrowiskowej utrzymanie w mieście Supraśl tereny przeznaczone pod lokalizację obiektów sanatoryjnych oraz obszar przeznaczony pod zaplecze mieszkaniowe, pensjonatowe, hotelowe, obiekty obsługi turystycznej, handlowe i usługowe, • utrzymanie przeznaczenia terenów w Sokołdzie pod lokalizację centrum uzdrowiskowo-turystycznego Uzdrowiska Supraśl, określonych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl”. • utrzymanie dotychczasowego stanu środowiska, a w szczególności walorów uzdrowiskowych, klimatycznych, krajobrazowych i kulturowych, stanowiących podstawę do prowadzenia w Supraślu leczenia uzdrowiskowego, • możliwość wykorzystania do zabiegów leczniczych borowiny ze złoża „Podsokołda • kontynuacja leczenia chorób dróg oddechowych, wprowadzenie leczenia w zakresie chorób narządu ruchu i reumatycznych oraz potrzeba uruchomienia zakładów leczenia uzdrowiskowego dla świadczenia usług w zakresie rehabilitacji i przyrodolecznictwa, • uzbrojenie terenu dzielnicy uzdrowiskowej w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej, • przyspieszenie podjęcia decyzji przez kompetentne władze o uznanie miasta Supraśl za uzdrowisko, • sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru głównych inwestycji uzdrowiskowych w Supraślu, • pozyskiwanie terenów przyszłych inwestycji uzdrowiskowych i urządzeń publicznych do zasobów gruntów komunalnych.
O otulina Parku	Otulina Parku stanowi strefę ochronną wyznaczoną w celu zabezpieczenia Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi, wynikaj działalności człowieka. Zgodnie z

	<p>planem ochrony Parku pełni ona następujące funkcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Parku przed szkodliwym oddziaływaniem otoczenia, które określa się jako uciążliwości zewnętrzne, • harmonizowania rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej w strefie ochronnej Parku z celami jego utworzenia, • łącznika powiązań struktur przyrodniczych Parku ze strukturami regionalnego otoczenia.
--	---

Obszary Natura 2000 PLB200003 Puszcza Knyszyńska i PLH200006 Ostoja Knyszyńska

Ochrona prawna obszarów Natura 2000 odbywa się zarówno na podstawie przepisów krajowych, tj. Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz przepisów europejskich tzw. Dyrektyw. Przepisy te jednoznacznie określają, że podstawa ochrony tych Obszarów powinna przede wszystkim dotyczyć unikania wszelkiego pogorszenia stanu przedmiotów ochrony Natura 2000 i podjęcia działań „odpowiednich do potrzeb ekologicznych” przedmiotów ochrony, służących zachowaniu lub odtworzeniu właściwego stanu przedmiotów ochrony. Zgodnie z art. 28 ust. 10 pkt 5 i art. 29 ust. 8 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody oraz odpowiednich przepisów Dyrektyw europejskich istnieje obowiązek sporządzenia planów zadań ochronnych lub planów ochrony. W przypadku Obszarów znajdujących się w granicach gminy Supraśl przepisy te zostały zrealizowane.

Szczegółowe zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 zostały określone w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1967). W Zarządzeniu wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem ochrony. W Rozporządzeniu wskazano również cele działań ochronnych oraz działań ochronnych na wyznaczonych obszarach wdrażania i podaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie. Zgodnie z ustaleniami Zarządzenia w obszarze planu zidentyfikowano gatunki zwierząt A104 Jarząbek Bonasa *bonasia*, A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*.

Natomiast szczegółowe zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 zostały określone w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia

30 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 2431). Zarządzenie podlegało zmianie na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 lutego 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2020 r. poz. 844), które obecnie określa zadania ochronne w Obszarze. W Zarządzeniu wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem ochrony. W Zarządzeniu wskazano również cele działań ochronnych oraz działań ochronnych na wyznaczonych obszarach wdrażania i podaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie. Zgodnie z ustaleniami Zarządzenia w obszarze planu zidentyfikowano siedliska roślinne 6410, 6510, 9170, 91D0, 91E0 oraz siedlisko motyla 1060.

Szczegółową charakterystykę zagrożeń i celów ochronnych dla opisanych Obszarów Natura 2000 wskazano w poprzednich rozdziałach studium.

Rezerваты przyrody

W gminie Supraśl znajdują się cztery rezerваты przyrody – Jałówka, Surażkowo, Krzemienne Góry i Krasne. Dodatkowo 5 rezerwatów czyściwo obejmuje obszar gminy (rezerваты położone w zasięgu dwóch jednostek samorządu terytorialnego), tj. Las Cieliczański, Bahno na Borkach, Budzisk, Woronicza i Międzyrzecze.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody rezerwatem obejmuje się obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Przepisy te wskazują, że ochrona na obszarze rezerwatu powinna być ukierunkowana szczegółowo na cele, dla którego go powołano do życia. Dla rezerwatu zgodnie z art. 18 ust. 1 cytowanej ustawy sporządza się plan ochrony, w którym szczegółowo określa się zadania ochronne. Dla rezerwatów znajdujących się w gminie Supraśl obecnie obowiązują plany ochronne powołane do życia na podstawie:

- Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krasne" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3610),

- Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z 24 kwietnia 2020 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Las Cieliczański" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2020 r. poz. 2106),
- Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krzemienne Góry" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3611),
- Rozporządzenia Nr 7/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Bahno w Borkach" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2007 r. Nr 183, poz. 1871),
- Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Budzisk" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3024),
- Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 21 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Woronicza" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 r. poz. 3676),
- Rozporządzenia Nr 19/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Międzyrzecze" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2003 r. Nr 76 poz. 1514).

Tak więc szczegółowych planów ochronnych nie ustanowiono jeszcze dla wszystkich rezerwatów. W tym przypadku stosuje się przede wszystkim przepisy art. 22 ustawy o ochronie przyrody, które określają, że do czasu ustanowienia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych, które muszą określać:

- identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
- wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.

Plany ochrony lub do czasu ich sporządzenia zadania ochronne określają również zakres ochrony w granicach projektowanych na podstawie Planu ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej

rezerwatów przyrody A26 (Trzy Słupki), A27 (Remuczewo), A28 (Czołnowo), A29 (Przydatki Sokółda), A32 (Beretnica), A33 (rezerваты źródłiskowe).

Pomniki przyrody i projektowany zespół przyrodniczo krajobrazowy.

Zgodnie z art. 40 ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody **pomnikami przyrody** są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. W kolejnym ust. określono, że drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu. Działania ochronne dla pomnika przyrody zostały określone szczegółowo w art. 45 tej ustawy i obejmują one zakazy, z ustanowionymi w ustawie wyjątkami:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwszstormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego polowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;

- umieszczania tablic reklamowych.

Wymienione ograniczenia obowiązują, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody obowiązują również dla zespołów przyrodniczo – krajobrazowych i będą musiały być uwzględnione po powołaniu do życia projektowanego zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Stawy Dojlidzkie”. Zgodnie z art. 44 ust. 1 tej ustawy organem powołującym do życia taki zespół jest Rada Gminy, która nadaje nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 cytowanej ustawy.

Strefy ochrony uzdrowiskowej A, B i C uzdrowiska Supraśl

Statut Uzdrowiska Supraśl został ustanowiony na podstawie Uchwały Nr V/27/2015 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 29 stycznia 2015 r. Podstawowe wytyczne znajdujące się w dokumencie i mające bezpośredni wpływ na rozwój zagospodarowania przestrzennego w gminie Supraśl dotyczą ograniczeń w zakresie lokalizacji m. in. zakładów przemysłowych, możliwości realizacji budynków mieszkalnych, obiektów związanych z obsługi komunikacji, baz telefonii komórkowej i radiowo – telewizyjnej, czy obiektów mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W statucie wskazano również obostrzenia w zakresie lokalizacji miejsc do parkowania czy rozwoju inwestycji związanych ze sportem kwalifikowanym i ruchem turystycznym. Istotne ograniczenia dotyczą również powierzchni sprzedaży obiektów handlowych i konieczności zachowania zieleni w ogólnej powierzchni stref uzdrowiskowych. Statut uzdrowiska został sporządzony w zgodności z przepisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych. W przypadku zmiany przepisów cytowanej ustawy, może nastąpić również zmiana statutu uzdrowiska. Zmiana tego dokumentu może również wynikać z potrzeb gminy, w zakresie zgodnym ze przepisami cytowanej ustawy.

Strefa ochrony pośredniej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie.

Ochrona zasobów wodnych w strefach odbywa się na podstawie Rozporządzenia nr 13/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 24 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie (Dz. U. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 2921), które podlegało zmianie. Podstawowe ograniczenia określone w tych przepisach dotyczą zakazu wprowadzania

ścieków do wód lub do ziemi, z wyjątkiem wód opadowych i roztopowych spełniających wymogi zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz realizacji innych obiektów i prowadzenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na zasób wód podlegających eksploatacji.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 218 „Pradolina rzeki Supraśl” i jego obszar ochronny wyznaczony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

Ochrona zbiornika odbywać się będzie głównie poprzez uwzględnienie odpowiednich przepisów odrębnych odnoszących się do jakości wód podziemnych i zasad ich ochrony oraz działań w zakresie odprowadzania wód deszczowych i opadowych, z zapewnieniem ich odpowiedniej czystości przed odprowadzeniem do odbiorników (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa).

Wskazane w niniejszym rozdziale zasady ochrony przyrody i krajobrazu, stanowią wyciąg z przepisów odrębnych, obowiązujących w czasie sporządzania niniejszego studium. W sporządzanych planach miejscowych należy zweryfikować wskazane w studium obostrzenia, z obowiązującymi przepisami prawa. W przypadku zmiany tych przepisów w planach miejscowych należy stosować aktualnie obowiązujące przepisy, z pominięciem przepisów wskazanych w studium, które straciły moc prawną.

5.2 Obszary ochrony istniejących zasobów przyrody

W celu ochrony środowiska przyrodniczego gminy w studium wskazuje się elementy niezbędne do funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy. Są to tereny leśne (tereny funkcjonalno - przestrzenne ZL) oraz tereny zieleni o funkcjach ekologicznych (tereny funkcjonalno - przestrzenne ZN). Obszary te mają być rozbudowane o wspomniane wcześniej elementy wspomagające dla tego systemu). W przypadku obszarów zieleni ekologicznej zakłada się, że obecnie nie wszystkie mogą stanowić bezpośrednią bazę ekologiczną gminy, ponieważ w części są one poddawane uprawom rolnym. W miarę rozwoju gminy istnieje jednak wysokie prawdopodobieństwo, że rolnictwo w gminie będzie ulegać zmniejszeniu i tym samym powiększać się będzie obszar sukcesji siedlisk naturalnych i półnaturalnych na tereny rolnicze. Obszary podlegające uprawom rolniczym stanowią obecnie funkcję wspomagającą dla systemu przyrodniczego gminy. W przypadku zachowania takiego wykorzystania terenów funkcja ta zostanie zachowana. Działaniem podstawowym dla tych obszarów jest więc w studium trwałe wyłączenie ich z zasięgu terenów inwestycyjnych, co pozwoli na utrzymanie ich przydatności dla tego systemu. W przypadku obszaru funkcjonalno – przestrzennego związanego z lasami ich potencjał zostanie zachowany bezpośrednio. Działania na rzecz poprawy warunków

przyrodniczych w zasięgu tych obszarów mogą dotyczyć jedynie przebudowy drzewostanów stanowiących zadrzewienia, w celu dostosowania ich składu gatunkowego do siedlisk występujących w regionie.

W przypadku gminy Supraśl większość najcenniejszych terenów wykazujących wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe została objęta formami ochrony przyrody. Ochrona zasobów gminy w takiej sytuacji jest znacznie ułatwiona, ze względu na obowiązujące na ich obszarze lub dla konkretnych okazów przyrody przepisy prawa. Zakres ochrony wynikający z tych przepisów został opisany w kolejnym rozdziale studium. Pomimo tego podstawą działań gminy powinno być kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych. w trakcie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy chronić przed zabudową i antropopresją system przyrodniczy gminy, obejmujący obszary o charakterze naturalnym pełniące funkcje płatów ekologicznych oraz korytarzy ekologicznych, w szczególności kompleksy leśne, doliny rzeczne, zbiorowiska łąkowe i torfowiska.

W rozwoju zagospodarowania gminy należy tym samym spełniać następujące warunki:

- dążyć do zachowania ciągłości przestrzennej korytarzy powiązań przyrodniczych, w przypadku barier powierzchniowych należy przewidzieć w planach miejscowych odpowiednie pasy terenu umożliwiające powiązanie ze sobą elementów systemu przyrodniczego gminy, a w przypadku barier liniowych należy przewidzieć odpowiednie przejścia dla zwierząt, w szczególności dla małych zwierząt;
- w terenach zainwestowanych, na etapie opracowania planów miejscowych należy zapewnić wysokie pokrycie terenów powierzchnią biologicznie czynną,
- w kompozycji zieleni urządzonej należy gwarantować stosowanie gatunków charakterystycznych dla regionu oraz stosować zróżnicowane gatunki wykazujące wysoką zmienność gatunkową,
- zachować w terenach otartych zmienność siedlisk i typów środowiska dogodnych do rozprzestrzeniania gatunków;
- dążyć do zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych;
- dążyć do zmiany profilu gospodarki rolnej do form ekologicznych;
- należy ograniczyć do niezbędnego minimum zmniejszania powierzchni lasów, zadrzewień, szpalerów drzew.

Ochrona sieci powiązań przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym – obszar węzłowy GKPN-3 Puszcza Knyszyńska, główny korytarz ekologiczny GKPN-1B Dolina Biebrzy – Puszcza Knyszyńska Środkowy.

Zakres ochrony został wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego. Zgodnie z ustaleniami planu przeciwdziałanie fragmentaryzacji sieci ekologicznej będzie polegało przede wszystkim na stosowaniu następujących zasad (wypis z planu województwa):

- „ochrony i racjonalnego wykorzystania w procesie planowania potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnego wybierania rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska,
- uwzględniania ochrony przed kolizyjnymi funkcjami przestrzeni korytarzy ekologiczno-migracyjnych, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, przy wyznaczaniu terenów urbanizacji a także projektowaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej,
- rozbudowywania i łączenia wewnętrznych układów ekologicznych z obszarami otwartymi oraz zachowania drożności miejskich systemów dolinnych,
- zachowywania i przywracania drożności migracyjnym korytarzom rzeczny i lądowy, poprzez stały monitoring i standaryzację budowy przejść ekologicznych,
- dostosowania kolejności opracowywania planów ochrony lub planów zadań ochronnych sporządzanych dla obszarów Natura 2000 do wskazanej w KPZK 2030 kolejności realizacji infrastruktury zapewniającej spójność kraju i województwa, szczególnie w zakresie wzrostu bezpieczeństwa energetycznego i zmniejszenia ryzyka powodziowego,
- zwiększaniu spójności przestrzeni przyrodniczej poprzez zalesienia gruntów wskazanych w rozdz. 6.4.3.,
- utrzymywania i rozwoju naturalnych sukcesji zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, umożliwiających zachowanie i odtworzenie funkcji lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, w tym na obszarach intensywnego rozwoju rolnictwa, oraz utrzymanie mozaikowej struktury pokrycia terenu,
- w regulacjach rzek i budowach hydrotechnicznych stosowanie urządzeń umożliwiających migrację ryb,
- wyznaczania, w uzgodnieniu ze służbami ochrony przyrody, w studiach gmin obszarów rolnych o najwyższych walorach przyrodniczych, w celu wzmocnienia spójności przestrzeni przyrodniczej i ochrony tradycyjnego krajobrazu rolniczego.”

5.3 Obszary wspomagające system przyrodniczy gminy

W studium wskazuje się utrzymanie elementów aktywnie wspomagających system przyrodniczy gminy, ze szczególnym uwzględnieniem zespołów zieleni urządzonej, znajdującej się w zasięgu stref zurbanizowanych gminy wraz z rozbudową przestrzenną tych terenów w miarę postępowania zainwestowania budowlanego w strefach na te cele przeznaczonych.

5.4 Polityka kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego

Działania gminy na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego są integralną częścią dążeń do poprawy jakości życia mieszkańców, a ochrona jego zasobów nieodzownym warunkiem trwałego utrzymania tej jakości na satysfakcjonującym poziomie. Celem polityki kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego jest umożliwienie obecnym i przyszłym mieszkańcom gminy racjonalnego korzystania z jego zasobów. Realizacja polityki polega na działaniach podejmowanych w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego.

Rzeźba powierzchni ziemi

Polityka zagospodarowania przestrzennego gminy zmierzać będzie do zachowania i wyeksponowania w krajobrazie charakterystycznych elementów rzeźby powierzchni ziemi, tj. zachowanie naturalnego ukształtowania terenów, szczególnie poza granicami stref zurbanizowanych. W strefach przewidzianych do celów inwestycyjnych obowiązującą zasadą powinno być ograniczenie rejonów wyrównanych i utwardzonych do niezbędnego do realizacji docelowego zagospodarowania minimum.

Jednym z najistotniejszych działań umożliwiających zachowanie atrakcyjnych form ukształtowania powierzchni ziemi w gminie jest przyjęcie zasady, że w realizacji zespołów zabudowy na terenach otwartych należy unikać makroniwelacji terenu na znacznych powierzchniach, a poszczególne obiekty budowlane powinny być wkomponowane w istniejący krajobraz.

Wody powierzchniowe i podziemne

W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich jakości:

- należy dążyć do poprawy klasy wydzielonych na obszarze gminy jednolitych części wód powierzchniowych,
- należy utrzymać melioracje terenów, z dopuszczeniem przebudowy tych urządzeń, z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych,

- należy dążyć do docelowego uzbrojenia w sieci wodociagową i kanalizacyjną wszystkich terenów zurbanizowanych z jednoczesną likwidacją tymczasowych urządzeń, szczególnie zbiorników na nieczystości,
- ograniczenie możliwości realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, jedynie do miejsc o utrudnionych warunkach technicznych i ekonomicznych podłączenia do sieci zbiorczej, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych musi być ograniczone do miejsc, na których odprowadzenie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych oraz wielkość działki inwestycyjnej przekracza 3000 m²,
- należy monitorować system gospodarki odpadami, w szczególności nie dopuszczać do powstawania nielegalnych składowisk odpadów,
- należy zachować dostęp do terenów zieleni naturalnej o półnaturalnej,
- należy stworzyć system kompleksowego odprowadzania wód powierzchniowych z dróg publicznych i placów publicznych, wraz z oczyszczeniem ich o ile stanowią o tym przepisy odrębne,
- zakaz rolniczego wykorzystywania ścieków w granicy stref ochronnych ujęć wody,
- ograniczenie regulacji koryt rzek do sytuacji bezpośrednio związanych z ochroną przeciwpowodziową oraz rozbudową systemu dróg publicznych, ze zdecydowanym ukierunkowaniem działań na renaturyzację cieków wodnych,
- zmniejszenie wodochłonności sektora komunalnego i racjonalizowanie zużycia wody do potrzeb przemysłowych,
- zachowanie siedlisk roślinności hydrogenicznej zlokalizowanej w dolinach cieków wodnych, stanowiącej podstawę retencji wód w gminie.

Ważnym elementem ograniczającym dopływ zanieczyszczeń obszarowych do wód powierzchniowych jest pozostawianie wszędzie gdzie jest to możliwe naturalnych obrzeży lub wprowadzanie zieleni urządzonej oraz wyposażenie kolektorów deszczowych w urządzenia oczyszczające wody opadowe do norm określonych w obowiązujących przepisach prawa, o ile taki obowiązek wynika z tych przepisów.

Kolejnym istotnym kierunkiem działań na rzecz ochrony wód powierzchniowych jest ochrona istniejących urządzeń melioracyjnych poprzez ich naprawę, modernizację i zakaz ich niszczenia, w tym zasypywania. Istotnym działaniem ochronnym jest zabezpieczenie istniejącego drenażu podstawowego przed nieuzasadnionymi i niekontrolowanymi zmianami w przebiegu poszczególnych drenów.

W celu zachowania układu hydrologicznego gminy w dobrym stanie niezbędne jest objęcie ochroną istniejących stosunków wodnych. W celu zatrzymania wody w środowisku oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom meteorologicznym w miarę wystąpienia potrzeb należy realizować zbiorniki małej retencji. Realizację takich zbiorników dopuszcza się na obszarze całej gminy, o ile będzie to zgodne z przepisami odrębnymi odnoszącymi się do ochrony środowiska, w tym wodnego oraz przyrody. Miejsca lokalizacji zbiorników należy wskazać w sporządzanych planach miejscowych. Zbiorniki te oprócz funkcji retencyjnej mogą pełnić również funkcje rekreacyjne.

Priorytetem w ochronie wód podziemnych na terenie gminy powinna być ochrona realizowana w zasięgu stref ochronnych ujęć wody, w tym **ujęć wód podziemnych i powierzchniowych dla Białegostoku w Jurowcach i Wasilkowie**, stanowiących główne źródło zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę. Powinna ona polegać na:

- dalszej rozbudowie systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków aż do objęcia nimi całości terenów zainwestowania budowlanego,
- ograniczeniu lokalizacji obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych do obiektów niezbędnych dla funkcjonowania gminy.

Zanik rolnictwa na terenie gminy oraz rozwój sieci wodno – kanalizacyjnej powinien w przyszłości wyeliminować zagrożenie zanieczyszczeń wód podziemnych do minimum.

Priorytetowym działaniem jest również ochrona zasobów wodnych **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 218 „Pradolina rzeki Supraśl”**, która ma być realizowana nie tylko w jego granicach, ale również w jego obszarze ochronnym wyznaczonym w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

Jakość powietrza i klimat akustyczny

Poprawa jakości powietrza do stanu satysfakcjonującego mieszkańców i zachowującego standardy jakości zgodnie z przepisami ochrony środowiska wymaga równoczesnego działania na rzecz redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących z trzech głównych źródeł: zakładów przemysłowych, ogrzewania budynków mieszkalnych i ruchu drogowego.

Redukcja zanieczyszczeń przemysłowych polegać będzie na:

- dalszej modernizacji istniejących zakładów przemysłowych w kierunku redukcji ilości emitowanych zanieczyszczeń,
- wykluczeniu z procesów przemysłowych technologii powodujących emisje zanieczyszczeń do atmosfery lub stwarzających możliwość wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków polegać będzie na przebudowie systemu ogrzewania w kierunku zmniejszenia zużycia ciepła oraz większego udziału paliw ekologicznie czystszych w produkcji ciepła, m.in. gazu ziemnego i węgla o obniżonej zawartości siarki, a także paliw ze źródeł odnawialnych. Działania te obejmować będą m.in:

- modernizacja indywidualnych źródeł ciepła dla ogrzewania budynków i procesów technologicznych w kierunku urządzeń, rozwiązań technicznych i technologii zapewniających zachowanie dopuszczalnych przepisami odrębnymi poziomów emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zaopatrzeniu gminy w ciepło,
- redukcja zużycia ciepła w budynkach poprzez izolację istniejących budynków,
- rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz umożliwiającą wykorzystanie gazu do indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych.

Redukcja zanieczyszczeń transportowych polegać będzie na:

- rozbudowie i modernizacji układu drogowego w kierunku umożliwiającym poprawę przepustowości dróg,
- tworzeniu pasów zieleni izolacyjnej lub ekranów akustycznych wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu, w tym tranzytowego (drogi krajowe i wojewódzkie), w miejscach przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w środowisku,
- tworzeniu warunków dla rozwoju innych sposobów poruszania się niż samochód osobowy poprzez:
  - budowę dróg rowerowych i tras pieszych,
  - tworzenie pomieszczeń dla przechowywania rowerów w budynkach mieszkalnych, zakładach pracy i obiektach usług publicznych,
  - przebudowa linii kolejowej, celu zwiększenia udziału transportu kolejowego w obsłudze ruchu zbiorowego w najbardziej zainwestowanej części gminy,
  - utrzymanie regularnych połączeń autobusowych łączących gminę z miastem Białystok oraz rozbudowa połączeń autobusowych w kierunku część wiejska gminy – miasto Supraśl, szczególnie we wschodniej części gminy,

- redukcję ilości przejazdów samochodowych wewnątrz gminy poprzez uporządkowanie przestrzenne działalności gospodarczej na terenie gminy oraz wprowadzenie organizacji ruchu.

Poprawa klimatu akustycznego następować będzie poprzez ww. działania a także przez stosowanie zabezpieczeń technicznych (ekrany), a w razie potrzeby zabezpieczeń akustycznych wewnątrz budynków na terenach gdzie zanotowano przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

6. POLITYKA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW, DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ I KSZTAŁTOWANIA KRAJOBRAZU GMINY.

Celem polityki ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej i kształtowania krajobrazu gminy jest:

- zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu decydujących o tożsamości kulturowej gminy Supraśl,
- kształtowanie atrakcyjnego oblicza gminy, a szczególnie przestrzeni publicznych gminy,
- kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego w nowych strefach inwestycyjnych przy równoczesnym uwzględnieniu potrzeby poprawy jakości życia mieszkańców oraz tworzenia warunków do aktywizacji gospodarki gminy.

Realizacja polityki w skali całego gminy polega na:

- ochronie obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego oraz innych obiektów o wartościach kulturowych w tym figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- stworzenie gminnej ewidencji zabytków, co umożliwi określenie pełnego zasobu dóbr kulturowych i historycznych gminy,
- ochrona stanowisk archeologicznych,
- utrzymaniu złożonej historycznej struktury przestrzennej miasta Supraśl i zwiększeniu stopnia jej czytelności poprzez:
  - zachowanie przestrzennego wyodrębnienia zespołu historycznych układu urbanistycznego miasta Supraśl wpisanego do rejestru zabytków województwa podlaskiego wraz z historycznymi zespołami architektonicznymi wpisanymi również do rejestru zabytków indywidualnymi decyzjami,

- porządkowanie zabudowy i sposobu zagospodarowania terenów w obrębie historycznego układu urbanistycznego miasta Supraśl,
- zachowanie zasadniczej dyspozycji przestrzennej centrum miasta, powstałej w wyniku historycznych procesów rozwojowych,
- likwidację obiektów dysharmonizujących przestrzeń gminy, ze szczególnym uwzględnieniem centrum miasta Supraśl,
- rewitalizację i restaurację oraz zachowanie w dobrym stanie obiektów zabytkowych,
- podnoszeniu atrakcyjności przestrzeni publicznych gminy poprzez porządkowanie i modernizację historycznych wnętrz urbanistycznych oraz tworzącej je zabudowy,
- koordynacji działań poszczególnych inwestorów w oparciu o plan miejscowy uwzględniający elementy programu rewitalizacji gminy, po jego wykonaniu,
- odbudowa historycznego założenia dworskiego w Sobolewie oraz zagospodarowania otoczenia kuźni w Woroniczach,
- współdziałaniu w podejmowaniu działań ochronnych dotyczących obiektów i zespołów zabytkowych prawnie chronionych i postulowanych do objęcia ochroną, a w szczególności pozyskiwaniu i stwarzaniu zachęt dla zainteresowanych zagospodarowaniem i odnową obiektów zabytkowych,
- promowaniu walorów zasobów dziedzictwa kulturowego gminy przez różnorodne formy działalności informacyjnej, utworzeniu szlaku dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy,
- przeciwdziałaniu degradacji panoramy zespołu zabudowy historycznej części miasta Supraśl polegającej na wprowadzaniu elementów przesłaniających i konkurujących, bądź zmianie dotychczasowej kompozycji sylwety, szczególnie w zakresie likwidacji bądź zmiany wystroju i kompozycji przestrzennej obiektów produkcyjnych i handlowych w centrum miasta Supraśl, wraz z odbudową rynku miejskiego,
- przeciwdziałaniu dewastacji krajobrazu gminy elementami nowo projektowanej infrastruktury technicznej poprzez zmianę szczególnie wyeksponowanej krajobrazowo lokalizacji lub maskowanie zielenią,
- kształtowaniu zespołów współczesnej zabudowy obszarów peryferyjnych gminy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego i dążeniu do podniesienia ich atrakcyjności oraz przeciwdziałaniu tendencjom do rozpraszania zabudowy,

- promowaniu wykorzystywania i przystosowania obiektów o wartościach kulturowych na cele usługowe,
- prowadzeniu gospodarki przestrzennej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu przed utratą oraz niepożądanymi przekształceniami,
- w terenach położonych w historycznym założeniu przestrzennym miasta Supraśl (w zakresie zespołu wpisanego do rejestru zabytków) kształtowanie bryły i formy budynków powinno odbywać się w nawiązaniu do historycznej zabudowy, jej gabarytów, usytuowania i formy dachu (w nawiązaniu do przekazów historycznych, a w przypadku ich braku w oparciu o analogie). Wymagana jest staranna kompozycja elewacji frontowej i detalu architektonicznego nawiązująca do historycznej formy i w sposób harmonijny łącząca tradycję ze współczesnością.
- dla obiektów dysharmonizujących zabytkową strukturę gminy ustala się:
  - nakaz przebudowy, rozbudowy lub nadbudowy w sposób umożliwiający ich wkomponowanie w historyczny układ urbanistyczny miasta Supraśl oraz innych historycznych zespołów architektonicznych (dworskich, cmentarzy historycznych) i pod warunkiem zastosowania zasad określonych dla poszczególnych terenów,
  - dopuszczenie do czasu podjęcia działań naprawczych, remontów mających na celu utrzymanie dobrego stanu technicznego,
  - dopuszczenie wyburzenia i odbudowy, przy uwzględnieniu zasad określonych dla poszczególnych terenów i pod warunkiem nawiązania architektonicznego do historycznej zabudowy znajdującej się w ich sąsiedztwie. Przy czym dla obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków obowiązują przepisy określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ,
- wprowadzeniu ograniczeń w swobodnej lokalizacji urządzeń reklamowych, w tym:
  - ograniczenie realizacji w obszarze gminy reklamowych urządzeń emitujących zmienne światło, w tym typu LED (ograniczenie na podstawie analiz wykonanych do programu określającego zasady lokalizacji reklam, ogrodzeń i obiektów małej architektury w gminie wykonanego na podstawie art. 37a Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

- dopuszczenia realizacji w obrębie i na obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków jedynie sztyldów związanych bezpośrednio z działalnością prowadzoną w budynkach położonych w tych terenach
- położeniu szczególnego nacisku na ochronę:
  - osi urbanistycznych,
  - dominant historycznych,
  - punktów widokowych,
  - historycznego układu urbanistycznego miasta Supraśl,
  - zespołów zabudowy o układach urbanistycznych wykształconych w wyniku historycznych procesów inwestycyjnych, szczególnie założeń dworsko – parkowych, cmentarnych, zieleni urządzonej, w tym ogrodów opackich oraz architektury produkcyjnej.

6.1 Zakres ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego

Zakres ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego określają przepisy określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obejmujące m.in. sposób prowadzenia prac budowlanych na obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków .

6.2 Zakres ochrony obiektów zabytkowych ujętych w wojewódzkiej/gminnej ewidencji zabytków

Gmina Supraśl nie wykonała dotychczas gminnej ewidencji zabytków. Materiałami wyjściowymi do wykonania tej ewidencji jest zatem wojewódzka ewidencja zabytków. Obiekty w niej ujęte stanowią zidentyfikowane dotychczas na obszarze gminy o proveniencji historycznej lub wykazujące istotną funkcję w kształtowaniu krajobrazu kulturowego gminy. Jak wskazano w części studium dotyczącej uwarunkowań rozwoju gminy wykaz zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków odzwierciedla stan na okres sporządzania studium. Lista wymienionych zabytków powinna podlegać weryfikacji w sporządzanych planach miejscowych. Lokalizację zabytku należy określić szczegółowo na podstawie kart adresowych zabytków nieruchomości zamieszczonych w gminnej ewidencji zabytków, po jej wykonaniu, w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W trakcie sporządzania gminnej ewidencji zabytków lista wymienionych obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków

powinna podlegać szczegółowej weryfikacji. W przypadku wykreślenia obiektu z wojewódzkiej ewidencji zabytków i nieujęcia go w gminnej ewidencji zabytków należy traktować to jako zachowanie zgodności planu miejscowego z niniejszym studium. Podobnie w przypadku wpisania nowych obiektów do wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków należy uznać, że zostaje zachowana zgodność planu miejscowego z niniejszym studium.

Zakres ochrony obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków po jej wykonaniu, które powinny być uwzględnione w planach miejscowych to:

- nakaz zachowania i wyeksponowania elementów historycznego układu przestrzennego, tj. rozplanowanie dróg i placów, linii zabudowy, kompozycji urbanistycznej oraz kompozycji zieleni,
- dopuszczenie remontu lub rozbudowy obiektów zabytkowych, pod warunkiem zachowania zasady polegającej na przywróceniu oraz utrzymaniu historycznej formy, gabarytu lub detalu zidentyfikowanego w obiektach,
- nakaz ochrony, zachowania i utrzymania w dobrym stanie technicznym obiektów zabytkowych, w tym w zakresie gabarytu, dekoracji elewacji (elewacje w cegle, gzymsy, opaski okienne i drzwiowe, portale, pilastry, podokienniki, nadokienniki oraz inne elementy, np. ornamenty roślinne, wszelkiego rodzaju symbole, sceny oraz oryginalnej stolarki okiennej i zewnętrznej drzwiowej, dekoracyjnych elementów ślusarsko – kowalskich oraz ozdobnych cementów ceramicznych i kamiennych),
- nakaz restauracji i przebudowy obiektów o wartościach zabytkowych z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości historycznej obiektów,
- nakaz dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły oraz użytych materiałów wykończeniowych przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywać formami do lokalnej tradycji architektonicznej,
- zakaz realizacji nowej zabudowy lub nadbudowy istniejącej w formie dominant przestrzennych przesłaniających istniejące obiekty zabytkowe lub zakłócających historyczny układ urbanistyczny,
- nakaz prowadzenia działań inwestycyjnych na obiektach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

- dla cmentarzy wpisanych do gminnej ewidencji zabytków obowiązuje nakaz ochrony (zachowania) istniejących obiektów architektury nagrobnej oraz ujawnionych reliktyw tej architektury, w tym nagrobków, rzeźb, lapidariów, grobowców, krzyży i innych symboli kultu religijnego oraz zieleni stanowiącej element urządzenia cmentarzy ochrony historycznego rozplanowania cmentarzy. Dla zniszczonych elementów zagospodarowania cmentarzy obowiązuje nakaz upamiętnienia ich w formie tablicy pamiątkowej lub lapidarium. W miejscu lokalizacji tablicy lub lapidarium wprowadza się obowiązek wyznaczenia w planie miejscowym strefy ochronnej o promieniu 5 m od obiektu, w której zakazuje się realizacji obiektów budowlanych ograniczających ich ekspozycję przestrzenną oraz nakaz zagospodarowania strefy zielenią urządzoną o reprezentacyjnym charakterze.

6.3 Zakres ochrony stanowisk archeologicznych.

Zakres ochrony zabytków archeologicznych określają przepisy określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obejmujące m.in. sposób prowadzenia badań archeologicznych, szczególnie robót ziemnych oraz zmiany charakteru dotychczasowej działalności, które mogą prowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego.

6.4 Zakres ochrony kapliczek i krzyży oraz pomników

Zakres ochrony kapliczek, krzyży i pomników powinien obejmować zakaz podejmowania w ich pobliżu robót ziemnych mogących spowodować ich zniszczenie. W przypadku nieuniknionej kolizji z prowadzonymi pracami inwestycyjnymi możliwe jest przeniesienie obiektów w miejsce umożliwiające ich trwałe zachowanie.

7. POLITYKA KSZTAŁTOWANIA SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO.

W Studium przyjęto następujące zasady konstrukcji docelowego modelu obsługi komunikacyjnej gminy:

- możliwość wprowadzenia zasad uspokojenia ruchu w mieście Supraśl;
- efektywność pracy układu, zabezpieczająca obsługę ruchu wewnętrznego i zewnętrznego na odpowiednich standardach,
- elastyczność układu, czyli dostosowanie do możliwości efektywnego sterowania ruchem, antyawaryjność układu,

- realność terenową inwestycji.

Biorąc pod uwagę dane zweryfikowane zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami przestrzenno - ekonomicznymi, istniejący układ dróg zabezpiecza obsługę kierunkową głównych potoków ruchu komunikacyjnego. Istniejąca kategoryzacja dróg umożliwia segregację i poprawne funkcjonalnie prowadzenie ruchu zewnętrznego i wewnętrznego, w tym w zakresie powiązań układu komunikacyjnego gminy z zewnętrznym układem komunikacyjnym zarówno w zakresie powiązań regionalnych jak i ponadlokalnych.

Ruch tranzytowy i regionalny prowadzony jest na kierunku wschód –zachód. Jest on wyprowadzony na granice gminy, poprzez drogę krajową nr 65 oraz drogę wojewódzką nr 676. Potoki ruchu są następnie rozprowadzane po gminie układem ulic powiatowych i gminnych. W studium utrzymuje się istniejący układ komunikacyjny i poddaje się go rozbudowie. Układ ten określa kategorię i klasę techniczną dróg istniejących oraz odcinków dróg gminnych niezbędnych do rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy. W zakresie dróg wskazanych w studium dopuszcza się zmianę ich przebiegu lub kategorii w wyniku analiz przeprowadzonych w sporządzanych planach miejscowych, w dostosowaniu do intensywności wprowadzanych układów urbanistycznych oraz chłonności terenów budowlanych. Klasę techniczną dróg należy również określić, w zależności od zapotrzebowania wynikającego z przyjętej w nich intensywności zabudowy oraz zakładanej kolejności rozwoju poszczególnych obszarów gminy wskazanych w studium do rozwoju zagospodarowania inwestycyjnego.

Podstawowe zadania gminy w zakresie rozwoju systemu komunikacji zewnętrznej to rozstrzygnięcie dotyczących przebiegu drogi krajowej nr 65 i zakończenia przebudowy drogi wojewódzkiej nr 676 wraz z określeniem ich ostatecznej funkcji i rozwiązań technicznych, szczególnie w zakresie lokalizacji skrzyżowań z układem dróg powiatowych i gminnych. Zakończenie prac w tym zakresie umożliwi rozbudowę układu dróg gminnych oraz przebudowę układu dróg powiatowych, które w gminie pełnią funkcję układu scalającego poszczególne jej obręby oraz umożliwiają połączenia z układem sąsiednich jednostek podziału terytorialnego kraju..

Podstawowe zadania gminy w zakresie rozwoju systemu komunikacji dróg gminnych to dostosowanie istniejących dróg do parametrów technicznych przewidzianych w przepisach prawa dla odpowiedniej klasy technicznej oraz rozbudowa tego układu o nowe drogi projektowane w obszarach inwestycyjnych w miarę powstającego zapotrzebowania. Jak wspomniano wcześniej wszystkie te działania powinny zostać szczegółowo określone w planach miejscowych.

W myśl zasad obsługi komunikacyjnej gminy zaleca się najczęściej kształtowanie systemów komunikacyjnych w układzie podstawowych trzech stref o zróżnicowanym podziale zadań przewozowych (pomiędzy komunikacją indywidualną, komunikacją zbiorową oraz pieszą). W studium wskazuje się następujący podział:

- **Strefa komunikacyjna 1**, tzw. śródmiejska obejmująca miasto Supraśl. Priorytetu w tej strefie należy udzielić ruchowi pieszemu, rowerowemu, a także transportowi obsługującemu strefę (dostawy i wywóz odpadków). Transport indywidualny powinien być ograniczony kierowania ruchu międzydzielnicowego na drogi stanowiące podstawę układu komunikacyjnego gminy (zbiorcze lub lokalne), w strefie powinny obowiązywać również ograniczenia w zakresie polityki parkingowej (opłaty, ograniczenia czasu postoju). Ruch tranzytowy powinien zostać maksymalnie ograniczony (dotyczy głównie drogi wojewódzkiej nr 676) . Centrum miasta powinno wyróżniać się uspokojonym charakterem ruchu komunikacyjnego, w tym szczególnie w rejonie odbudowywanego rynku miejskiego. W strefie szczególną dbałość należy wykazać w wyposażeniu dróg publicznych ze względu na reprezentacyjny charakter przestrzeni miejskiej stanowiącej wizytówkę gminy. W strefie należy przewidzieć lokalizację parkingów strategicznych umożliwiających parkowanie dla osób korzystających z usług publicznych, terenów rekreacyjnych i komercyjnych zlokalizowanych w centrum miasta;
- **Strefa komunikacyjna 2** – tzw. gospodarcza, obejmująca strefę gospodarczą gminy. W strefie tej transport indywidualny należy ograniczać jedynie w przypadkach wyraźnych konfliktów komunikacyjnych. Istniejący i projektowany układ dróg należy dostosować do przewidywanego obciążenia ruchem ciężkim, szczególnie w zakresie skrzyżowań i nawierzchni. Organizacja ruchu w tej strefie powinna umożliwiać wyprowadzenie ruchu ciężkiego poza granicę strefy bez udziału powiązań komunikacyjnych przez obszary wskazane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej lub turystyczno - rekreacyjnej. W zagospodarowaniu terenów należy przewidzieć lokalizację parkingów umożliwiających oprócz miejsc postojowych dla samochodów osobowych również miejsca dla samochodów ciężarowych. W strefie dopuszczalne jest ograniczenie ruchu pieszego oraz rowerowego;
- **Strefa komunikacyjna 3** – tzw. podmiejska i peryferyjna obejmująca rejony gminy przewidziane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz intensyfikacji procesów turystyczno – rekreacyjnych. Obsługa komunikacyjna w tej części gminy powinna stwarzać warunki dla transportu indywidualnego. Należy stosować swobodne dostosowanie klas technicznych dróg do istniejących potrzeb. Obszary tej strefy powinny być wyposażone w system dróg zapewniający wygodny dojazd do stref 1 i 2. Ilość miejsc ogólnodostępnych w strefie może być

ograniczona do centrów koncentracji usług publicznych oraz innych usług o funkcji centrotwórczej. Ulice układu obsługującego poszczególne kwartały mogą funkcjonować jako drogi najniższych klas technicznych przewidzianych dla dróg gminnych. W strefie realizacji dojazdu do działek budowlanych może być również wykonywana poprzez układ dróg wewnętrznych i ciągów pieszo – jezdnych o charakterze ogólnodostępnym. Istotne jest zapewnienie ciągłości komunikacji pieszej i rowerowej pomiędzy poszczególnymi zespołami zabudowy. W celu rozłożenia krótkoterminowych kumulacji ruchu komunikacyjnego (pora wyjazdów i powrotów ludności z miejsc zatrudnienia, nasilenie ruchu turystycznego w okresie letnim) należy zaprojektować wielokierunkowe wyjazdy z osiedli mieszkaniowych na drogi wyższej klasy technicznej, łączące się z układem ponadlokalnym (drogi powiatowe, drogi gminne w klasie dróg technicznych zbiorczych lub lokalnych o podwyższonej klasie technicznej).

7.1 Zakres i zasady działania

Niezbędny zakres oraz zasady działania władz gminy mające na celu realizację przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego, to:

- współpraca, udokumentowana występującymi potrzebami komunikacyjnymi - zarządcami dróg krajowych i wojewódzkich w zakresie przebudowy drogi wojewódzkiej nr 676 oraz rozbudowy układu drogi krajowej nr 65,
- przebudowa nawierzchni wraz z budową utwardzonych poboczy na wszystkich drogach powiatowych,
- przebudowa istniejących dróg gminnych wraz z restrukturyzacją najistotniejszych ciągów komunikacyjnych dla rozwoju nowych stref inwestycyjnych w gminie, ze szczególnym uwzględnieniem przebudowy niebezpiecznych skrzyżowań i urządzeniem poboczy dróg umożliwiających komunikację pieszą i rowerową,
- realizacja tych dróg gminnych, które są spójne z powstawaniem nowych generatorów ruchu - w wyniku aktywizacji nowych terenów inwestycyjnych,
- utrzymywanie i pozyskiwanie, poprzez regulowanie praw własności, niezbędnych rezerw pod rozbudowę układu komunikacyjnego,
- zabezpieczenie niezbędnych realizacji, poprzez odpowiednią konstrukcję budżetu gminy,

- rozbudowa systemu dróg rowerowych wraz z rozwojem układu drogowego gminy i z zapewnieniem odpowiednich rezerw terenowych w terenach przewidzianych na rzecz układu drogowego,
- przyjęcie zasady konieczności wykonania we wszystkich drogach publicznych poboczy, chodników i oświetlenia.

7.2 Zasady kształtowania sieci drogowej

Pasy drogowe dróg gminnych i powiatowych należy dostosować do obowiązujących norm technicznych określonych w przepisach Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 poz. 124, ze zmianami), tj. „Szerokość pasa drogowego powinna zapewniać możliwość umieszczenia wszystkich elementów drogi i urządzeń z nią związanych, wynikających z funkcji drogi oraz uwarunkowań terenowych, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem.” Szerokość pasa drogowego powinna stanowić tym samym, idąc dalej za tymi przepisami, sumę szerokości elementów drogi, terenu niezbędnego na umieszczenie urządzeń z nią związanych oraz ewentualnie infrastruktury i terenu stanowiącego rezerwę na cele jej rozbudowy.

W studium przyjmuje się docelową klasyfikację dróg publicznych:

- droga krajowa – klasa główna (klasa drogi istniejącej obecnie) lub główna ruchu przyspieszonego (docelowa klasa drogi po realizacji nowego przebiegu),
- droga wojewódzka - klasa główna lub główna ruchu przyspieszonego,
- drogi powiatowe – klasa zbiorcza lub lokalna, w uzasadnionym natężeniu ruchu przypadkach dopuszczalne jest zwiększenie klasy drogi do głównej,
- drogi gminne – klasa lokalna lub dojazdowa, w uzasadnionym natężeniu ruchu przypadkach dopuszczalne jest zwiększenie klasy drogi do zbiorczej,

Ze względu na istniejącą zabudowę należy dopuścić zachowanie istniejących i utrwalonych w przestrzeni dróg bez konieczności poszerzania ich do szerokości normatywnych określonych powyżej. W przypadku braku możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg w terenach zainwestowanych do obowiązujących norm dopuszcza się również wprowadzenie ruchu jednokierunkowego na tych ulicach. W przypadku braku możliwości zachowania parametrów technicznych dróg umożliwiających realizację chodników i dróg rowerowych dopuszcza się organizację

ruchu na ulicach jak na ciągach pieszo – jezdnych o ruchu uspokojonym. Zmniejszenie szerokości normatywnej dróg publicznych jest dopuszczalne również w przypadkach skomplikowanej struktury własności gruntów powodującej konflikty przestrzenne na etapie wytyczania dróg oraz przepisów prawa odnoszących się do ochrony przyrody oraz zabytków.

Niezwykle istotnym problemem z racji poprawności rozwiązań komunikacyjnych - mającym też wpływ na płynność i bezpieczeństwo ruchu - jest zachowanie odpowiedniej akcesji układu komunikacyjnego, zgodnego z klasyfikacją funkcjonalną ulic. Chodzi o odpowiednie odstępy między skrzyżowaniami na trasach w zależności od ich funkcji, a także dopuszczenie liczby włączeń i wyłączeń (czyli możliwości zjazdu i wjazdu na prawe skrety) do wyższych klas ulic.

Na rysunku studium wyznaczono istniejące drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, w tym odcinki dróg nieurządzonych niezbędnych do zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych. Układ tych dróg jest wystarczający dla utworzenia układu komunikacyjnego obsługującego istniejące zainwestowanie i tereny rozwojowe. Drogi publiczne o znaczeniu drugorzędnym powinny być wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Do dróg publicznych należy zaliczyć, niezależnie od natężenia ruchu na drodze, drogi stanowiące dojazd do usług publicznych, w szczególności obiektów administracji publicznej, usług oświaty, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i nauki lub ogólnodostępnych usług niepublicznych, w których następuje koncentracja ludności, wymagająca zapewnienia warunków bezpieczeństwa publicznego.

Przy ustalaniu przebiegu dróg, w miejscowych planach należy uwzględniać warunki wynikające z istniejącego zagospodarowania oraz ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych, w szczególności uwarunkowań ochrony środowiska, ochrony dóbr kultury i zabytków. Szczegółowe trasowanie dróg powinno następować w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad scalania i podziałów nieruchomości.

Dla wszystkich dróg wskazanych w studium pożądane jest opracowanie studiów przedprojektowych (wykonywanych przed przystąpieniem do sporządzenia planów miejscowych) mających na celu skonkretyzowanie ich przebiegów. Dotyczy to w szczególności ulic projektowanych w okresie perspektywicznym. W zagospodarowaniu terenów należy przewidzieć również realizację dróg pożarowych.

7.3 Trasy rowerowe.

Przy przebudowie głównych tras komunikacyjnych gminy i budowie nowych połączeń należy brać pod uwagę możliwość wprowadzenia dróg rowerowych.

System dróg rowerowych gminy powinien być połączony z nimi po ich realizacji. Drogi rowerowe o znaczeniu lokalnym powinny być realizowane w gminie w głównych drogach oraz terenach rekreacyjnych w sposób umożliwiający zarówno powiązanie ich z układem ponadlokalnym jak i zapewnienie dostępu do najatrakcyjniejszych obszarów gminy. Usytuowanie drogi rowerowej powinno zapewnić bezpieczeństwo ruchu. Przy drogach klasy zbiorczej i wyższych pas dla rowerów powinien być oddzielony przynajmniej znakami poziomymi. Minimalna szerokość drogi rowerowej powinna wynosić 1,5 m.

Podstawową trasą rowerową gminy powinien stać się Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, wyróżniony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego. Rozbudowa układu dróg rowerowych gminnych powinna odbywać się w kierunku od wymienionego wcześniej szlaku.

7.4 Zasady polityki parkingowej

Polityka parkingowa powinna stanowić część polityki komunikacyjnej prowadzonej kompleksowo w całym obszarze gminy. Zasadniczo przyjmuje się zasadę, że inwestorzy powinni zapewnić miejsca parkingowe na terenie własnych działek inwestycyjnych. Wyjątek stanowią centralne części miasta Supraśl gdzie dopuszcza się realizację miejsc parkingowych na terenach wskazanych przez inwestora, ale położonych poza terenem inwestycji. W odniesieniu do parkingów ogólnodostępnych, realizowanych na potrzeby mieszkańców gminy, turystów i osób prowadzących działalność gospodarczą najbardziej racjonalne wydaje się przyjęcie zasady systemu parkingów rozproszonych dostosowanych i wykorzystujących maksymalnie strukturę przestrzenną. Realizacja dużych parkingów strategicznych w przypadku układu przestrzennego gminy i braku rezerw terenowych w najbardziej newralgicznych częściach gminy jest w zasadzie niemożliwa i nieracjonalna ekonomicznie. Należy zachować istniejące już parkingi ogólnodostępne. Zasada ta nie dotyczy miejsc koncentracji ruchu przesiadkowego, zarówno w zakresie przystanków kolejowych, jak i miejsc stacji i pętli autobusowych. W tych miejscach pożądane jest lokalizowanie parkingów przesiadkowych w systemie „parkuj i jedź”

Minimalna ilość miejsc parkingowych powinna być obliczona wg wskaźników w zależności od planowanego zagospodarowania. W sporządzanych planach miejscowych i ich zmianach określać należy minimalne wskaźniki parkingowe dla obiektów nowo wznoszonych i rozbudowywanych, na następującym poziomie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 2 m.p./mieszkanie,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – 1 m.p./mieszkanie,

- usług o całkowitej powierzchni użytkowej powyżej 400 m² - 7 m.p./1000 m² powierzchni użytkowej i 1 m.p./10 zatrudnionych,
- usług o całkowitej powierzchni użytkowej do 400 m² - 1 m.p./100 m² powierzchni użytkowej i nie mniej niż 1 miejsce na 1 lokal usługowy,
- obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, usług obsługi komunikacji, w tym stacji paliw - 5 m.p./1000 m² powierzchni użytkowej i 3 m.p./10 zatrudnionych,

Dopuszcza się zmniejszenie ilości miejsc parkingowych ze względu na uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania w mieście Supraśl, przy czym dla zabudowy mieszkaniowej wskaźnik ten nie może być mniejszy niż 0,5 m.p./mieszkanie. Dostosowanie ilości miejsc parkingowych do możliwości terenowych należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla miejsc parkingowych wyznaczanych w drogach publicznych, strefach zamieszkania i w strefach ruchu obowiązuje nakaz uwzględnienia w ich ogólnej liczbie miejsc parkingowych dla pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową w ilości zgodnej z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi. Dla zabudowy usługowej, obiektów handlowych, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów i zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ilości miejsc parkingowych również należy zapewnić miejsc parkingowych dla pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową w ilości nie mniejszej niż 1 miejsce na każde rozpoczęte 15 miejsc do parkowania.

Dopuszcza się urządzenie parkingów ogólnodostępnych w liniach rozgraniczających dróg – pod warunkiem zachowania wymaganych parametrów technicznych.

7.5 Komunikacja zbiorowa

Celem rozwoju komunikacji zbiorowej łączącej gminę z regionem jest poprawa standardu obsługi, w tym zapewnienie możliwości korzystania z większej liczby mieszkańcom gminy. Obsługa gminy nadal będzie opierać się o system linii autobusowych, a docelowo będzie wspomagana linią kolejową nr 37, która wymaga przebudowy. Po przebudowie linii powinna stać się ona głównym elementem transportu zbiorowego w najbardziej zainwestowanej części gminy, tj. obrębach Zaścianki, Grabówka, Sobolewo oraz po rozwoju zagospodarowania również Henrykowa. Aktywizacja dojazdów do linii kolejowej z obrębów Sowłany, Karakule i ewentualnie Ciasne i Ogrodniczki umożliwiłaby włączenie również tej

części gminy w system komunikacji kolejowej. Aktywizacja tego kierunku znacząco zmniejszyłaby ruch komunikacyjny na kierunki gmina Supraśl – miasto Białystok.

Przewiduje się utrzymanie połączeń autobusowych z miastem Białymstokiem. Jako priorytet wskazuje się konieczność zachowania regularnych połączeń z tym miastem, stanowiących podstawę systemu komunikacji zbiorowej w gminie.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY

8.1 Zaopatrzenie w wodę

W studium wprowadza się zasadę, że rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej realizowana będzie sukcesywnie w miarę wzrostu zapotrzebowania na wodę, powstającą w wyniku rozwoju terenów inwestycyjnych w gminie.

Zasady obsługi ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę ustala się przy założeniach, że:

- wszyscy mieszkańcy gminy na terenach objętych zasięgiem działania zorganizowanych wodociągów będą mieli możliwość korzystania z wody wodociągowej,
- woda będzie doprowadzona do poszczególnych posesji,
- budynki mieszkalne będą wyposażone w podstawowe urządzenia sanitarne.

Dopuszcza się ujęcia lokalne dla usługi i produkcji oraz do celów przeciwpożarowych.

Dopuszcza się wykorzystanie wody pochodzącej z sieci zbiorczej w procesach technologicznych prowadzonej działalności gospodarczej.

W studium utrzymuje się obowiązujący kierunek dostawy wody z istniejących ujęć, tj.:

- dla miasta Supraśl z ujęć wody zlokalizowanych w mieście zasilających wodociąg komunalny,
- dla obrębów Ogrodniczki, Karakule, Ciasne, Sowlany, Zaścianki, Grabówka, Sobolewo i Henrykowo z ujęć wody zlokalizowanych w obrębie Ogrodniczki zasilających wodociąg grupowy.

Dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie rozbudowy systemu wodociągowego. Dopuszczalne jest zwiększenie udziału dostawy wody z miasta Białystok i rozszerzenie sieci wodociągowej zasilanej ze źródeł zewnętrznych na obręby Karakule oraz Ciasne (dla nowych terenów inwestycyjnych) lub zwiększenie wydajności źródeł wody znajdujących się w zasobie gminy. Rozwój terenów wschodnich gminy, tj. obrębów Woronicze – Międzyrzecze, Cieliczanka, Surazkowo, Łaźnie, Sokółda i Jałówka wymaga uzbrojenia w zbiorczy wodociąg.

Realizacja dostawy wody na z indywidualnych ujęć jest czynnikiem hamującym rozwój tej części gminy oraz stwarza zagrożenia dla środowiska przyrodniczego. Rozproszony charakter układów urbanistycznych w tej części gminy wymaga przyjęcia alternatywnych rozwiązań w zakresie systemu wodociągowego, tj.

- realizacji ujęcia wody zaopatrującego ten system, z preferowaną wykorzystaniem istniejącego ujęcia wody w obrębie Łaźnie i Sokołda (po wykonaniu wodociągu zbiorczego), które mogłoby zasilić to ujęcie,
- realizację lokalnych ujęć wody w poszczególnych obrębach,
- realizację systemu mieszanego opartego na rozbudowie wodociągów zaopatrujących miasto Supraśl i ewentualnie wspomaganie tego układu lokalnymi ujęciami wody.

Wybór systemu jest uzależniony od rozwoju inwestycyjnego tej części gminy oraz skutków finansowych dla jej budżetu.

Przyjęcie przedstawionej uprzednio polityki wymaga realizacji następujących działań:

- systematycznej renowacji i modernizacji obiektów i urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody,
- renowacji i rozbudowy systemu rozprowadzania wody (magistrale, zbiorniki wyrównawcze, pompownie, sieć rozdzielcza, ujęcia wody).

W zagospodarowaniu terenów należy przewidzieć przeciwpożarowe zaopatrzenie w wodę.

Niezbędne inwestycje gminy poprawiające warunki korzystania z miejskiej sieci wodociągowej to:

- modernizacja stacji uzdatniania wody w Ogrodniczkach.
- wymiana istniejących wodociągów azbestowo – cementowych w Supraśl,
- rozbudowa sieci wodociągowej,
- realizacja nowych ujęć wody po wybraniu wariantu rozbudowy systemu wodociągowego w gminie,
- podjęcie zdecydowanych działań służących ochronie warstwy wodonośnej przed zanieczyszczeniem,
- rezerw terenowych na których mogą być zlokalizowane ujęcia wody.

Do czasu wykonania sieci zbiorczej w planach miejscowych należy dopuścić stosowanie indywidualnych ujęć. Trwałe stosowanie takich rozwiązań może zostać dopuszczone jedynie na terenach produkcyjnych, o ile wynika to z potrzeb technologicznych prowadzonej działalności.

8.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i spływów opadowych

Obecny stan uzbrojenia terenów w kanalizację ogólnospławną nie jest najlepszy. Zbiorczy system kanalizacji ograniczony jest do głównych zespołów zabudowy w mieście Supraśl oraz zachodnich obrębach gminy. Część wschodnia gminy nie jest natomiast uzbrojona w sieć kanalizacyjną. Obręby miasto Supraśl, Ogrodniczki, Karakule i Ciasne są połączone z systemem kanalizacyjnym Białegostoku poprzez centralny kanał i przepompownie ścieków w Supraślu i Ogrodniczkach. Obręby Sowłany, Zaścianki, Grabówka, Henryków i Sobolewo są bezpośrednio włączone do systemu wodociągowego miasta Białystok. Odprowadzenie ścieków odbywa się w systemie kanalizacji grawitacyjnej z elementami kanalizacji ciśnieniowej.

Docelowo zakłada się pełne uzbrojenie wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie w kanalizację sanitarną. Zakłada się również docelowe pełne rozgraniczenie kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz instalację urządzeń podczyszczających na wylotach zrzutów wód opadowych do odbiorników, o ile stanowią o tym obowiązujące przepisy prawa. **Na terenach niezainwestowanych, a przeznaczonych na cele budowlane dopuszcza się do czasu realizacji kanalizacji zbiorczej odprowadzenie ścieków do szczelnych zbiorników na nieczystości i wywóz ścieków na punkt zlewny w oczyszczalni.** Zastrzeżeniem jest tu nakaz likwidacji tych zbiorników po wykonaniu sieci zbiorczej. Obowiązującą zasadą jest podłączenie wszystkich budynków do sieci kanalizacji sanitarnej po jej wybudowaniu. Lokalizacja przydomowych oczyszczalni ścieków jest możliwa jedynie w zespołach zabudowy rozproszonej i ekstensywnej, gdzie nie ma warunków techniczno – ekonomicznych realizacji sieci zbiorczej. Lokalizacja takich instalacji jest możliwa jednak w przypadku spełnienia warunków prawnych obowiązujących dla aglomeracji ściekowych. Ograniczenie lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków wynika z braku umocowania prawnego do ich likwidacji po wykonaniu sieci zbiorczej. Powstawanie tych instalacji powoduje dublowanie się systemów indywidualnych oraz zbiorczych i co za tym idzie nieuzasadnione wydawanie środków publicznych.

Dla rozwoju systemu kanalizacji zbiorczej w gminie przyjmuje się dwa warianty, które powinny być przeanalizowane w zakresie opłacalności inwestycyjnej:

- utrzymanie dotychczasowego kierunku odprowadzania ścieków do miasta Białystok z obrębów położonych w zachodniej części gminy i realizację zbiorczego systemu kanalizacyjnego we wschodniej części gminy w oparciu o lokalne oczyszczalnie ścieków odbierające ścieki z jednego obrębu lub obrębów sąsiadujących ze sobą,

- ograniczenie dotychczasowego systemu odprowadzania ścieków do miasta Białystok do obrębów położonych w zachodniej części gminy i realizacja gminnych oczyszczalni ścieków wskazanych na załącznikach graficznych do studium, tj. w miejscowościach Ogrodniczki, Sobolewo i Łąźnie.

W zakresie odprowadzenia wód opadowych i roztopowych ustala się ogólne zasady obowiązujące w gminie:

- odprowadzenie wód opadowych z terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, rekreacji indywidualnej, usług związanych z turystyką, zabudowy zagrodowej oraz nieutwardzonych części pozostałych terenów i parkingów gruntowych o powierzchni do 0,1 ha powierzchniowo na teren własnej działki, przy czym ilość odprowadzanych wód nie może przekroczyć chłonności gruntu,
- z dróg publicznych, terenów usługowych i produkcyjnych, placów i parkingów o powierzchni trwalej i parkingów gruntowych o powierzchni przekraczającej 0,1 ha do rowów przydrożnych, zbiorników retencyjnych i studni chłonnych za pomocą lokalnych sieci kanalizacji deszczowej lub zbiorczej kanalizacji deszczowej po jej realizacji, przy czym zrzuty wód deszczowych winny posiadać urządzenia podczyszczające na wylotach, o ile stanowią o tym przepisy odrębne.

W zakresie ścieków przemysłowych dopuszcza się ich gromadzenie w szczelnych zbiornikach i wywóz ich do oczyszczalni ścieków. Drugim rozwiązaniem jest odprowadzenie tych ścieków do kanalizacji sanitarnej, ale pod warunkiem podczyszczenia ich do stanu umożliwiającego ich wprowadzenie do systemu zbiorczego.

Realizacja powyższych zamierzeń wymaga podjęcia następujących kierunków działań:

- przebudowy systemu kanalizacji, w tym uszczelnienie istniejących odcinków kanalizacji będących w złym stanie technicznym, pełna przebudowa kanałów z typu ogólnospławnego na rozdzielczy, modernizacja istniejących przepompowni ścieków,
- renowacji części kolektorów i ograniczenia dopływu do kanalizacji sanitarnej wód drenażowych,
- rozbudowę systemu sanitarnej i deszczowej na wszystkie nowe tereny inwestycyjne w gminie,
- budowy przy wylotach głównych kolektorów burzowych urządzeń, do oczyszczania pierwszego, najsilniej zanieczyszczonego spływu wód opadowych,
- wybór systemu odprowadzania ścieków i realizacja gminnych oczyszczalni ścieków.

8.3 Sieć elektroenergetyczna

Energia elektryczna dostarczana będzie wszystkim odbiorcom na cele ogólnie bytowe i gospodarcze oraz wspomagająco również na cele ogrzewania. Zakres wykorzystania energii elektrycznej na te cele będzie zależał od tempa rozbudowy sieci gazowej w gminie oraz przyjętych technologii realizacji nowych budynków. Przewiduje się, że rozbudowa sieci gazowej zmniejszy zużycie energii elektrycznej. Do ogrzewania pomieszczeń energia elektryczna używana będzie wtedy w niewielkim zakresie. Przewiduje się wzrost wykorzystania energii elektrycznej do celów klimatyzacji.

Cele polityki rozwoju sieci elektroenergetycznej są następujące:

- zapewnienie dostaw mocy i energii elektrycznej do strefy mieszkaniowej i strefy gospodarczej, realizowane poprzez rozbudowę istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia,
- modernizacja sieci średniego i niskiego napięcia - w celu zwiększenia niezawodności dostaw i jakości dostarczanej energii,
- zapewnienie dostaw - mocy i energii elektrycznej - odpowiadających pojawiającemu się zapotrzebowaniu w obszarze gminy,
- utrzymanie istniejącego przebiegu linii średniego i niskiego napięcia (w tym linii napowietrznych) z dopuszczeniem ich przebudowy na sieci kablowe w przypadkach uzasadnionych potrzebami technicznymi sieci,
- dopuszczenie stosowania zarówno linii elektroenergetycznych w wykonaniu kablowym i stacji w wykonaniu wewnętrznym jak i linii elektroenergetycznych w wykonaniu napowietrznym i stacji transformatorowych SN/nn w wykonaniu słupowym, wewnętrznym i kontenerowym oraz innych urządzeń niezbędnych do zaopatrzenia obszaru planu w energię elektryczną.

W zakresie sieci przesyłowej utrzymuje się przebiegi istniejących linii elektroenergetycznych 110 kV. Dla linii wysokiego napięcia 220 kV utrzymuje się ich funkcjonalność do czasu ich likwidacji lub zamiany na sieci o napięciu 400 kV, zgodnie z wnioskiem zarządzającego siecią, linia obecnie zdemontowana. W gminie przewiduje się lokalizację nowej linii wysokiego napięcia 400 kV relacji Narew – granica państwa (Roś). Przebieg linii nie jest obecnie znany i nie może być oznaczony w studium. Linia ta może zostać zrealizowana w śladzie istniejącej linii 220 kV lub poza tym przebiegiem.

Sieci elektroenergetyczne służące do zasilania gminy lub odbioru energii elektrycznej będą realizowane zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne.

8.4 Sieć telekomunikacyjna

Na terenie gminy Supraśl sieć telekomunikacyjna jest rozbudowana. Dalsze inwestycje w tym zakresie to głównie budowa nowych sieci i przebudowa sieci napowietrznej na doziemną. Zakłada się pełny dostęp do sieci telefonii bezprzewodowej.

8.5 Sieć ciepłownicza

W gminie Supraśl przewiduje się utrzymanie obecnego systemu dostawy ciepła opartego na źródłach indywidualnych. Przy przyjętym systemie dostawy ciepła najistotniejsze działania powinny obejmować zmniejszanie stosowania paliw wysokoemisyjnych, szczególnie stałych, wprowadzanie w ogrzewaniu budynków oraz w prowadzonej działalności gospodarczej, urządzeń, rozwiązań technicznych i technologii zapewniających zachowanie dopuszczalnych przepisami odrębnymi poziomów emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Główne zasady w zakresie dostawy ciepła to:

- zwiększenie stosowania w nowej zabudowie, do celów ogrzewania, niskoemisyjnych czynników grzewczych: gazu ziemnego, oleju opałowego, energii elektrycznej, paliw stałych o niskiej zawartości siarki lub korzystania z odnawialnych źródeł energii m.in.: promieniowania słonecznego i energii geotermalnej (ze szczególnym uwzględnieniem instalacji zlokalizowanych na działce nr ewid. 147/1 w obrębie Supraśl), realizowane głównie poprzez promocję i zachęty inwestycyjne,
- wspieranie stosowania w nowej zabudowie, do celów ogrzewania, niskoemisyjnych czynników grzewczych: gazu ziemnego, oleju opałowego, energii elektrycznej, paliw stałych o niskiej zawartości siarki lub korzystania z odnawialnych źródeł energii m.in.: promieniowania słonecznego i energii geotermalnej
- wspieranie finansowe przebudowy i wymian istniejących kotłowni węglowych na kotły ogrzewane gazem ziemnym, olejem opałowym, energią elektryczną, paliwem stałym o niskiej zawartości siarki lub wykorzystanie indywidualnych źródeł energii odnawialnej m.in.: promieniowania słonecznego i energii geotermalnej
- rozwijanie lokalnych systemów ciepłowniczych, zwłaszcza zaopatrujących zespoły usługowe wsi
- wspieranie finansowe realizacji i projektowe wysokosprawnych, zautomatyzowanych źródeł ciepła w kotłowniach lokalnych (osiedlowych i zakładowych) oraz w indywidualnych systemach grzewczych

- tworzenie zachęt finansowych do ocieplania budynków.

8.6 Sieć gazowa

Zakłada się rozwój systemu gazowego w gminie, aż do stanu umożliwiającego zaopatrzenie w niego większości terenów zainwestowanych. Wyłączone z dostawy gazu powinny zostać jedynie te rejony gminy, w których realizacja sieci gazowej jest niekorzystna ze względów ekonomicznych lub nie ma warunków technicznych do rozbudowy tej sieci.

Ogólne zasady realizacji sieci powinny obejmować:

- przy ustalaniu lokalizacji obiektów i dróg nakaz zachowania odległości podstawowych dla istniejących gazociągów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
- dla projektowanych gazociągów średniego i niskiego ciśnienia nakaz ustalenia stref kontrolowanych, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi,
- przy realizacji nowych sieci gazowych nakaz zachowania obowiązujących warunków technicznych określonych w przepisach odrębnych,
- dopuszczenie realizacji w przypadku wystąpienia potrzeb technologicznych stacji redukcyjno - pomiarowych.

W studium utrzymuje się przebieg istniejących gazociągów wysokoprężnych DN250 MOP 5,5 MPa relacji granica państwa – Białystok oraz DN250 MOP 5,5 MPa Białystok - Łapy – Ostrołęka wraz z przynależną do nich infrastrukturą techniczną, w tym istniejącej stacji redukcyjno – pomiarowej w Grabówce.

8.7 Gospodarka odpadami

Gospodarkę w gminie prowadzi się w sposób zorganizowany z uwzględnieniem przepisów Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach w oparciu o aktualny Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami.

Zakłada się także, że nastąpi przyspieszenie działań w zakresie tworzenia ponad gminnych i gminnych systemów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych ze szczególnym uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji.

W obrębie Sowlany znajduje się składowisko odpadów paleniskowych. Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, składowisko to ma zachować swoją

funkcjonalność. Wg danych znajdujących się w zasobie gminy składowisko to podlega częściowej rekultywacji. W związku z tym w studium przewiduje się możliwość zmiany funkcji terenów składowiska, po zakończeniu jego eksploatacji i rekultywacji. Zmiana funkcji w rozumieniu studium może dotyczyć całego obszaru składowiska lub jego części wyłączonej z eksploatacji.

8.8 Cmentarze

W gminie potrzeby w zakresie cmentarnictwa są niewystarczające. Istniejące rezerwy terenowe na rzecz cmentarzy powinny ulec powiększeniu. W studium przyjmuje się powiększenie istniejących cmentarzy o niezbędne rezerwy terenowe, wynikające ze zgłoszonego zapotrzebowania. W celu ograniczenia zasięgu stref sanitarnych przyjmuje się powiększenie powierzchni cmentarzy w sąsiedztwie cmentarzy już istniejących. W studium zakłada się również dokończenie urządzenia cmentarza komunalnego w Karakulach (cmentarz wykonany dla potrzeb miasta Białystok), wraz ze zwiększeniem obsługi gminy Supraśl. Bezpośrednią obsługę mieszkańców gminy planuje się poprzez realizację nowego cmentarza komunalnego w rejonie kompleksów leśnych otaczających miasto Supraśl od strony południowej.

Przy wyznaczaniu rezerw a rzecz powiększenia istniejących cmentarzy w planach miejscowych należy uwzględnić przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U. 1959 nr 52 poz. 315), w tym w zakresie zbadania przed zatwierdzeniem lokalizacji cmentarza zagadnień charakteryzujących środowisko przyrodnicze i przekazania badań w tym zakresie do Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

8.9 Możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Do odnawialnych źródeł ciepła należą:

- elektrownie wiatrowe (konwersja energii wiatru w energię elektryczną),
- energetyka fotowoltaiczna wykorzystująca energię słoneczną,
- wody geotermalne (eksploatacja wody cieplej z wnętrza ziemi tj. poniżej 2 000 m),
- biomasa jako substancja pochodzenia organicznego. Biomasa jako paliwo: zrębkowanie drewna, prasowanie słomy, granulacja osadów ściekowych (forma stała biomasy), drzewa energetyczne szybko rosnące – brzoza, topola i inne,

- elektrownie wodne wykorzystujące energię wód płynących.

Na terenie gminy istnieją korzystne warunki klimatyczne dla realizacji energetyki wiatrowej i fotowoltaicznej oraz warunki hydrologiczne do realizacji elektrowni wodnych. Wykorzystanie źródeł geotermalnych w obszarze gminy jest jeszcze nie rozpoznane. Obecnie prowadzenia są wiercenia na działce nr ewid. 147/1 w obrębie Supraśl. Ze względu ochronę Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz Obszarów Natura 2000 realizacja obiektów związanych z energetyką wiatrową mogłaby by spowodować naruszenie celów ochronnych tych obszarów. Rozwoju tego rodzaju źródeł odnawialnych w gminie nie przewiduje się. Możliwe natomiast jest natomiast zwiększenie wykorzystania energii słonecznej i wodnej. W studium wskazuje się obszary możliwych lokalizacji farm fotowoltaicznych – rejon wysypiska odpadów paleniskowych w Sowlanach. W studium dopuszcza się również realizację elektrowni wodnych na rzece Supraśl. Nie wskazuje się jednak lokalizacji tej elektrowni, ze względu na konieczność wykonania szczegółowych analiz możliwości spiętrzania wody w granicach obszarów podlegających ochronie przyrodniczej, wymienionych powyżej. Lokalizację elektrowni należy wskazać w planie miejscowym, po uwzględnieniu jej lokalizacji w miejscu nie powodującym naruszenia celów ochronnych dla obszarów podlegających prawnej ochronie zasobów przyrodniczych. Podobnie należy podejść do zasobów geotermalnych. Na etapie sporządzania studium nie można jeszcze określić dokładnej lokalizacji instalacji. Przy wyznaczaniu jej w planie miejscowym należy wykluczyć tereny powodujące naruszenie celów ochronnych dla obszarów podlegających prawnej ochronie zasobów przyrodniczych.

W studium dopuszcza się również realizację indywidualnych urządzeń wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii (OZE) takich jak mikroinstalacje. W tym przypadku urządzenia te mogą być oparte nie tylko na energii słonecznej, ale również sile wiatru.

9. POLITYKA WYPOSAŻENIA GMINY W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ

Istniejąca infrastruktura społeczna (tj. oświata, ochrona zdrowia, opieka społeczna oraz sport i rekreacja) w gminie Supraśl zabezpiecza potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Podstawowe działania gminy będą ograniczać się zatem do inwestycji umożliwiających utrzymanie w dobrym stanie obiektów związanych z infrastrukturą techniczną oraz rozbudowę jej w miarę wystąpienia potrzeb związanych z rozwojem przestrzennym gminy. Zaplanowane na najbliższe lata inwestycje gminne to:

- Budowy Remizy Strażackiej w Supraślu bądź dostosowanie do potrzeb OSP części dawnej szkoły podoficerskiej PSP

- podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców południowej części gminy m.in. poprzez utworzenie posterunku policji
- rozbudowa i remont świetlicy w Karakulach , wraz z towarzyszącą infrastrukturą (budowa nowego boiska) celem stworzenia Ośrodka Integracji Kulturowej i Rekreacyjno –Sportowej
- stworzenie Centrum Rekreacji Rodzinnej w Ciasnem (min. plac zabaw , boisko itp.), zagospodarowanie boiska
- budowa przedszkola w Grabówce
- rozbudowa zaplecza sportowego szkoły w Ogrodnickach wraz z budową nowej sali gimnastycznej przy szkole
- budowa kompleksu sportowego boisko wraz z zapleczem sportowym na obiekcie Supraślanki
- projekt edukacyjny na obiekcie dawnej szkoły w Surażkowie – stworzenie centrum edukacji ekologicznej i kulturowej.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO, W TYM O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Supraśl zostały określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego i obejmują one:

Dział infrastruktura kultury:

- rewaloryzacja zabytkowego zespołu Klasztoru Męskiego Zwiastowania NMP w Supraślu – etap III

Dział infrastruktura drogowa:

- przebudowa drogi wojewódzkiej Białystok – Supraśl
- realizacja południowej obwodnicy miejskiej (Białystok) – etap II – droga krajowa nr 65,

Dział infrastruktura komunalna – oczyszczalnie ścieków i kanalizacja

- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Białymstoku, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do tej oczyszczalni

Dział kształtowanie stosunków wodnych:

- odbudowa koryta rzeki Supraśl w km 40+720÷110+521 wraz z budowlami

Dział infrastruktura energetyczna

- rozbudowa systemu dystrybucyjnego gazu na terenie aglomeracji białostockiej

Dział infrastruktura elektroenergetyczna

- budowa linii elektroenergetycznej NN 400 kV ROŚ (Białoruś).

11. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO, W TYM O ZNACZENIU LOKALNYM.

Obszary o znaczeniu lokalnym w gminie będą realizowane na terenach stanowiących własność gminy oraz pozyskiwanych na cele publiczne, w miarę wystąpienia takich potrzeb. Inwestycje te będą skupione przede wszystkim na rozbudowie systemu dróg gminnych oraz realizacji zbiorczej sieci wodno – kanalizacyjnej. Pozostałe inwestycje będą skupione w zakresie rozbudowy infrastruktury społecznej związanej z administracją publiczną, nauką i oświatą, ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym, sportem i rekreacją oraz zabezpieczeniem cmentarzy. W studium strefy, w których przewiduje się realizację takich celów skupione są w obszarach przestrzenno – rozwojowych oznaczonych symbolami UCA/ZL, UCB, UP i ZPU. W strefach tych inwestycje publiczne mogą być jednak dzielone z innymi funkcjami gminy. W celu wyeksponowania tych obszarów w strukturze przestrzennej gminy, wszystkie te obszary zostały zakwalifikowane do obszarów przestrzeni publicznych. Lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury społecznej dopuszcza się również w innych strefach, zgodnie z ustaleniami szczegółowymi studium.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Powierzchnia planów miejscowych w gminie Supraśl jest niewystarczająca. Obowiązujące plany obejmują jedynie 4,5% powierzchni gminy. Złożona struktura przestrzenna gminy wymaga zwiększenia powierzchni planów miejscowych obowiązujących na jej obszarze. Brak planów miejscowych może być czynnikiem hamującym rozwój gminy.

W studium zakłada się zatem konieczność sukcesywnego objęcia planami miejscowymi obszaru gminy. W pierwszej kolejności należy objąć planami miejscowymi obszary, dla których istnieje obowiązek wykonania planu miejscowego. W następnej kolejności należy wykonać plany dla pozostałego obszaru gminy, z preferencją sporządzania planów dla obszarów, na których występują

uzasadnione wnioski inwestorskie dotyczące chęci realizacji inwestycji, zarówno mieszkaniowych jak i związanych z działalnością gospodarczą.

12.1 Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących został określony w art. 10 ust. 2 pkt. 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741, ze zmianami). Przepisy te nakładają obowiązek wykonania planu miejscowego dla:

- obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości,
- obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- obszary przestrzeni publicznej,
- innych obszarów określonych w przepisach odrębnych.

W gminie Supraśl wyznacza się następujące obszary objęte obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego:

- **Strefa PI:**
  - obszary wymagające sporządzenia m.p.z.p. ze względu na wyznaczone obszary przestrzeni publicznych, skorelowane z położeniem ich w granicach strefy A ochrony uzdrowiskowej.
  - obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W studium nie identyfikuje się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

12.2 Wyodrębnienie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W studium wyodrębniono następujące obszary, dla których ustala się wskazanie do przeprowadzenia zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w gminie:

- **Strefa PII** - obszary wymagające zmiany m.p.z.p. ze względu na obszary szczególnego zagrożenia powodzią nie uwzględnione w obowiązujących m.p.z.p. oraz obszary wymagające opracowania planu ze względu na położenie w granicach udokumentowanych złóż surowców mineralnych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i obszarów wymagających szczególnych warunków zagospodarowania terenów, w tym dla terenów zamkniętych, cmentarzy i ich stref ochronnych oraz obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 KW,
- **Strefa PIII** - obszary zachowujące zasadniczą zgodność z ustalonymi w obowiązujących m.p.z.p. wymagające zmiany m.p.z.p. jedynie w przypadku zmiany zasad zagospodarowania terenów, w tym ustalonych wskaźników i parametrów urbanistycznych lub w przypadku konieczności dostosowania ustaleń m.p.z.p., obejmująca obszary objęte granicami obowiązujących planów miejscowych,
- **Strefa PIV** - obszary wskazane do opracowania m.p.z.p. ze względu na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne na obszarach wyłączonych z zabudowy w obowiązujących m.p.z.p, oraz nowe obszary inwestycyjne wskazane w studium poza granicami obowiązujących planów,
- **Strefa PV** – obszary wyłączone z zasięgu stref inwestycyjnych, objęte w większości granicami obszarów podlegających ochronie, obejmująca obszary budujące system przyrodniczy gminy i kształtujące walory przyrodnicze gminy.

(Tereny objęte zmianą studium kwalifikuje się do stref PI, PII, PIV, PV)*1

12.3 Wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Dla strefy PI:

Obszary przestrzeni publicznych i obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Zagospodarowanie obszarów przestrzeni publicznych wymaga:

- intensyfikacji podstawowej dla tych obszarów funkcji poprzez lokowanie nowych obiektów usług publicznych na pozyskiwanych w drodze wykupu lub na posiadanych przez gminę gruntach,
- szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznych (ulic, placów, parkingów, terenów zieleni),

- zwiększenia atrakcyjności obszarów poprzez dopuszczenie do lokalizacji w obrębie usług publicznych towarzyszących im innych usług o charakterze komercyjnym,
- realizacji zespołów zieleni urządzonej w sposób atrakcyjny do rekreacji i wypoczynku mieszkańców gminy (ciągi piesze, obiekty małej architektury, ścieżki rowerowe),

Zagospodarowanie obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² wymaga przede wszystkim wyodrębnienia ich zasięgu w wyznaczonych w studium terenach oraz realizacji zagospodarowania w sposób umożliwiający ich zagospodarowanie, przy uwzględnieniu prawidłowej obsługi komunikacyjnej, uzbrojenia terenów w infrastrukturę techniczną i ich powiązania przestrzenne z innymi terenami położonymi w ich sąsiedztwie, szczególnie w zakresie braku ich oddziaływania na tereny mieszkaniowe.

Dla strefy PII:

Obszary wymagające szczególnych warunków zagospodarowania terenów

Określenie zasad zagospodarowania terenów w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest niezbędne ze względu zakres ograniczeń w zagospodarowaniu terenów wynikających z przepisów ustawy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów dotyczą szczególnie realizacji zabudowy i innych obiektów budowlanych w zasięgu tych obszarów. Możliwość wprowadzania takich obiektów lub brak takiej możliwości może zostać kompleksowo ustalony w planie miejscowym, w procedurze, którego uzyskuje się decyzję określającą warunki zagospodarowania terenów w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

W przypadku udokumentowanych złóż surowców, zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, niezbędne jest ujawnienie w studium i planie miejscowym ich granic. Ujawnienie granic w planie miejscowym pozwala na uniknięcie wprowadzania zagospodarowania konfliktowego ze złożem, co często uniemożliwia wyznaczenie terenu i obszaru górniczego i tym samym eksploatacji kopaliny.

Do tego typu obszarów zalicza się również tereny zamknięte wraz ze strefą ochronną. Powodem zaliczenia tych terenów do tej strefy jest obowiązek podporządkowania zagospodarowania obowiązującym w tym zakresie przepisom odrębnym.

Ze względu na istotne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów do obszarów zalicza się również:

- cmentarze i strefy sanitarne od nich obowiązujące, ,
- obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kw.

Dla strefy PIII:

Obszary zmiany obowiązujących planów miejscowych

Przystąpienie do sporządzania zmiany obowiązującego planu może być spowodowane zmianą wskaźników urbanistycznych w studium, pomimo zachowania zgodności przeznaczenia wskazane w nim i przeznaczenia określonego w planach miejscowych przyjętych przed uchwaleniem studium. Potrzeba zmiany planu obowiązującego może również być związana z poszerzeniem zakresu dopuszczalnego przeznaczenia terenów wskazanych w strefach funkcjonalno –przestrzennych wyodrębnionych w studium. Intensyfikacja przyjętych w studium wskaźników oraz kierunków rozwoju przeznaczenia terenów wymaga ponownej analizy ustaleń obowiązujących planów i podjęcia decyzji o ewentualnym zwiększeniu możliwości inwestycyjnych w terenach o ustalonych w planach obowiązujących zasadach zagospodarowania. Decyzja o zmianie planów miejscowych powinna być warunkowana również ewentualnymi zmianami wprowadzonymi w przepisach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym od dnia wejścia w życie ustaleń obowiązujących planów, szczególnie w zakresie wymaganego zakresu planu miejscowego (np. brak wszystkich wskaźników urbanistycznych wymaganych do ustalenia przez przepisy ustawy).

Dla strefy PIV:

Obszary otwarte rolno - leśne

Zagospodarowanie przestrzenne obszarów otwartych bez istniejącej zabudowy wymaga:

- wykształcenia nowych układów urbanistycznych (sieci dróg, zieleni urządzonej i terenów rekreacyjnych, miejsc koncentracji usług w tym publicznych i społecznych, parkingów itp.) nawiązujących do walorów krajobrazowych gminy,
- prowadzeniu zagospodarowania nowych terenów z uwzględnieniem racjonalnej sieci dróg (w tym projektowanych) i dojazdów oraz ustaleniu zasad dokonywania podziałów nieruchomości na działki budowlane, w tym uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów układu komunikacyjnego podstawowego dla systemu komunikacyjnego gminy oraz powiązanie układu osiedlowego z układem gminnym, wraz z uwzględnieniem potrzeb transportu zbiorowego i pieszego,
- wprowadzeniu zasad umożliwiających rozbudowę systemów infrastruktury technicznej,
- w strefach związanych z działalnością gospodarczą uwzględnienie potrzeb zamknięcia uciążliwości do granic inwestycyjnych działek oraz przewidzenia potrzeb ruchu ciężkiego na wyznaczonym układzie komunikacyjnym,

- postępowaniu zagospodarowania z zachowaniem ładu przestrzennego i ochroną obiektów zabytkowych oraz obszarów podlegających ochronie ze względu na wartości przyrodnicze i krajobrazowe (ochrona prawna przyrody i zabytków),
- uwzględnienia w zagospodarowaniu obszarów o ograniczonych możliwościach inwestycyjnych i obszarów wymagających szczególnych warunków zagospodarowania terenów, np. położonych w zasięgu stref kontrolowanych od gazociągów, czy stref sanitarnych od cmentarzy,
- regulacji dotyczących funkcji uzupełniających w terenach budowlanych w celu wyodrębnienia terenów typowo mieszkaniowych pozbawionych możliwości lokalizowania usług i produkcji oraz terenów o dopuszczalnym przemieszaniu użytkowania lub wprowadzeniu wyłącznie form zagospodarowania związanych z działalnością gospodarczą,
- wykształcenia jednolitego standardu architektoniczno – przestrzennego w strefach przeznaczonych do zainwestowania budowlanego o podobnych warunkach zagospodarowania terenów,

Dla strefy PV:

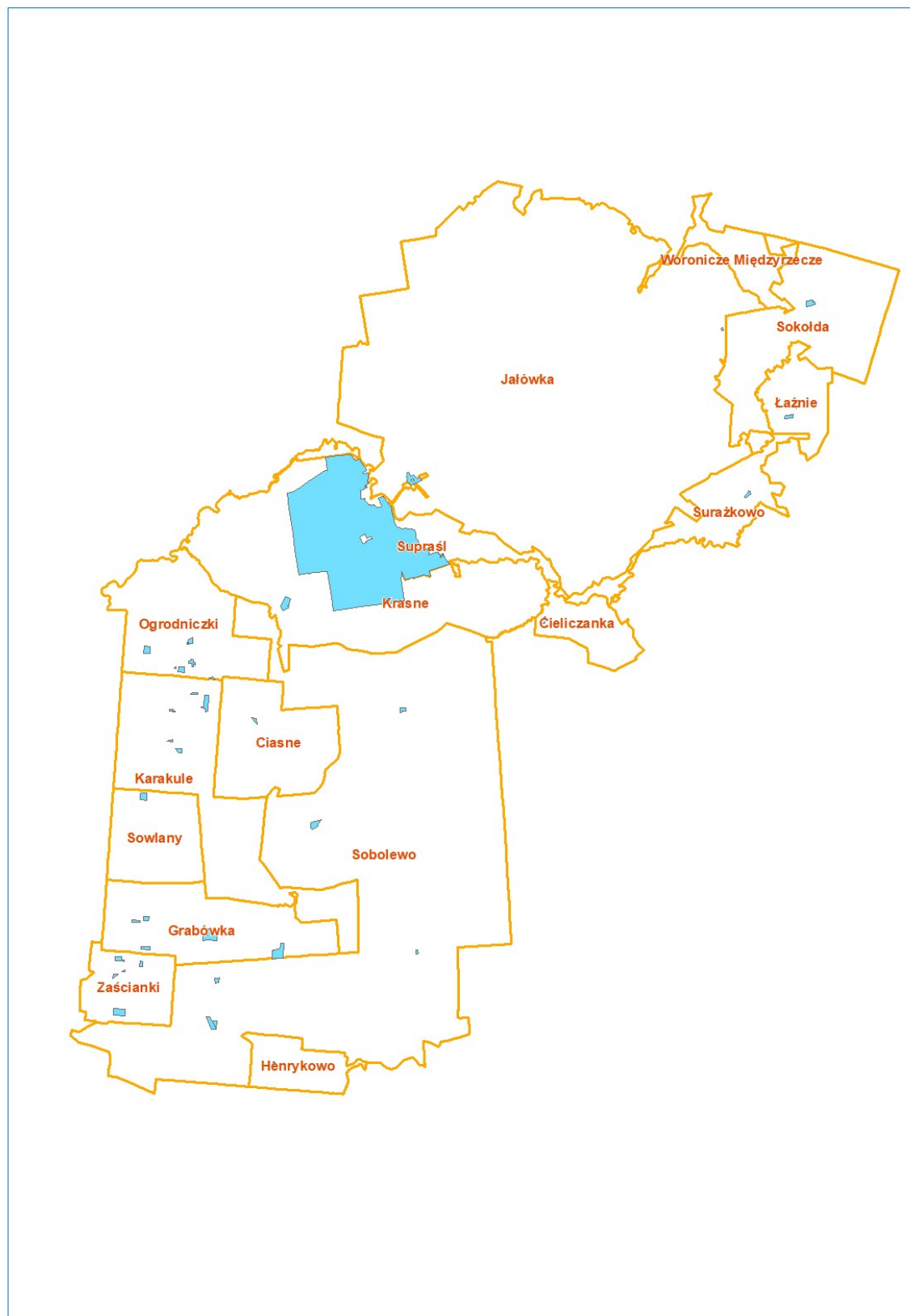
Obszary tworzące system przyrodniczy gminy

Kształtowanie zagospodarowania w tym obszarze wymaga:

- wykluczenia możliwości realizacji nowych obiektów budowlanych, za wyjątkiem obszarów niezbędnych do rozbudowy systemów infrastruktury technicznej, związanych z prowadzeniem gospodarki rolnej i leśnej w zakresie wskazanym w studium dla obszarów funkcjonalno – przestrzennych,
- wskazania zakresu ochrony obszarów, w tym wynikającego z obowiązujących przepisów odrębnych.

13. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH I ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M²

W studium wyznaczono obszary przestrzeni publicznych, które wskazuje się do sporządzenia planów miejscowych.

Rozmieszczenie obszarów przestrzeni publicznych wyznaczonych w studium.

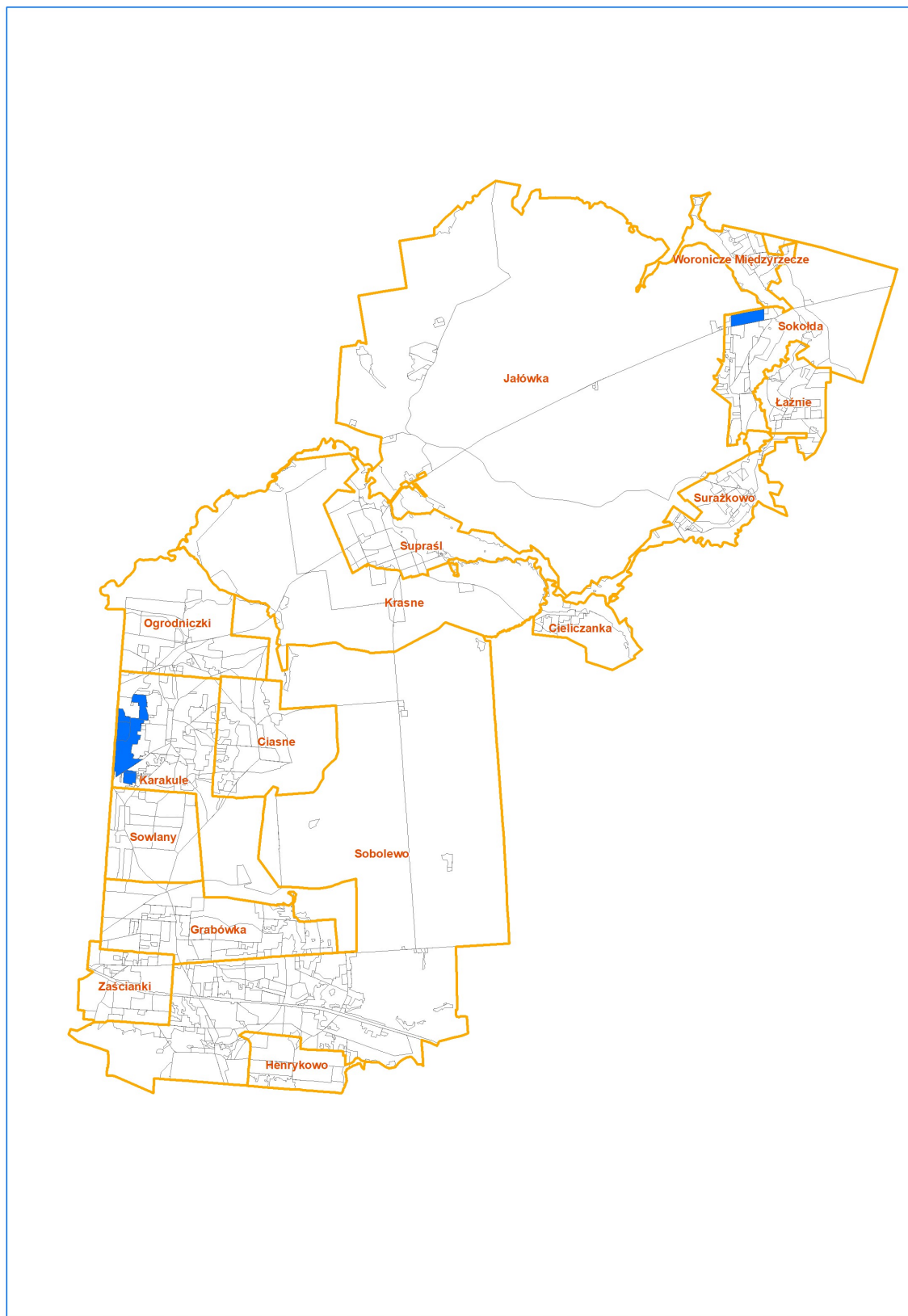
Obszary przestrzeni publicznych w gminie obejmują tereny koncentracji usług publicznych, zieleni urządzonej, strefę uzdrowiskową, w tym w zasięgu historycznego układu urbanistycznego miasta Supraśl. W obszarach tych szczególnie należy wyeksponować te cechy przestrzeni, które mają podkreślać ich rolę reprezentacyjną, krajobrazową oraz społeczną. Polityka przestrzenna gminy w tym zakresie zmierzać powinna do powiązania ze sobą poszczególnych przestrzeni publicznych w zwarty system charakteryzujący się wysokimi walorami przestrzennymi, decydującymi o randze gminy. Do prawidłowego funkcjonowania systemu szczególnie ważna jest rozbudowa sieci dróg publicznych oraz odpowiednie nasycenie przestrzeni publicznych terenami ogólnodostępnej zieleni urządzonej zachęcającej do spotkań, wypoczynku i organizowania imprez kulturalnych.

Główne działania gminy w celu rozwoju przestrzeni publicznych będą obejmować:

- powiązanie systemu ulicznego ciągów drogowych stanowiących główne przestrzenie publiczne i wiążące ze sobą poszczególne elementy całego systemu przestrzeni publicznych w gminie,
- rozbudowę systemów infrastruktury technicznej (dozbrojenie obszarów predysponowanych do zabudowy i zagospodarowania),
- udostępnienie terenów dla inwestycji strategicznych o znaczeniu ogólnie gminnym,
- zagospodarowanie zgodnie z wymogami ładu przestrzennego (uatrakcyjnienie przestrzeni publicznych) w strefach decydujących o wizerunku gminy (centrum miasta Supraśl, lokalne centra koncentracji usług, główne ciągi uliczne),
- tworzenie warunków łatwej dostępności terenów dla inwestycji wpływających na jakość życia mieszkańców gminy (ład przestrzenny, dostęp do usług), w tym w zakresie udostępnienia dla osób niepełnosprawnych,
- rewaloryzację i eksponowanie (poprzez dobór właściwego programu) obiektów zabytkowych.

W studium wskazano również tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W gminie obszary o dopuszczeniu lokalizacji takich obiektów zlokalizowano w zasięgu obszarów wskazanych do rozwoju funkcji działalności gospodarczej. Łącznie wytypowano 2 takie obszary. Pierwszy z nich obejmuje rejon cmentarza komunalnego w Karakułach. W tym rejonie gminy podstawą rozwoju zagospodarowania przestrzennego jest intensywna działalność gospodarcza. Jednocześnie obszary te nie są przydatne do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, ze względu na obowiązujące strefy sanitarne od cmentarza. Lokalizacja takich obiektów w tej części gminy nie będzie powodować konfliktów przestrzennych. Drugi z obszarów wytypowano we wschodniej części gminy w obrębie Sokołda. Tereny te podobnie jak w przypadku pierwszego obszaru są wskazane w studium do

rozwoju działalności gospodarczej. Jest to jedyny obszar o taki kierunku rozwoju wskazany we wschodniej części gminy. Konieczność wyznaczenia terenów o takim kierunku rozwoju jest konieczna do aktywizacji gospodarczej wschodnich obrębów gminy. Przyjęte kierunki rozwoju pozostałych terenów inwestycyjnych wskazanych w tym rejonie gminy ograniczone zostały do ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej i turystycznej. Ten kierunek rozwoju znacząco ograniczałby rozwój wschodniej części gminy. Obszary działalności gospodarczej, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², stanowią bramę wjazdową do gminy z kierunku wschodniego. Są one położone na głównym ciągu komunikacyjnym tej części gminy, tj. drodze wojewódzkiej nr 676. Tak jak w przypadku obszaru zlokalizowane w rejonie cmentarza komunalnego nie przewiduje się uciążliwości dla terenów sąsiadujących z obiektami handlowymi o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Rozmieszczenie terenów rozmieszczenie obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

14. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Uwarunkowania ekofizjograficzne gminy nie sprzyjają rozwojowi gospodarki rolnej w gminie Supraśl. Decyduje o tym przede wszystkim niska jakość bonitacyjna gleb oraz niezbyt dobre warunki do prowadzenia wysokoprodukcyjnej gospodarki rolnej – szczególnie ze względu na znaczne rozdrobnienie własności. Warunki ekonomiczne do prowadzenia gospodarki rolnej również nie sprzyjają jej rozwojowi. Gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania strefy inwestycyjnej miasta Białystok, gdzie następuje intensyfikacja procesów budowlanych. W przypadku gminy Supraśl oprócz inwestycji mieszkaniowych i związanych z działalnością gospodarczą znajduje się ona w strefie silnego oddziaływania ruchu turystycznego (ze względu na walory przyrodniczo krajobrazowe gminy oraz bliskość miasta Białystok). Uwarunkowania rozwojowe gminny spowodowały, że w studium nie przewiduje się utrzymania i dalszego rozwoju funkcji gminy związanych z rolnictwem. Zakłada się, że procent wykorzystania rolniczego gruntów ulegać dalszemu zmniejszeniu. O postępujących procesach zanikania produkcji rolniczej w gminie świadczy stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy, gdzie zaczynają przeważać grunty ugorowane w dłuższych okresach czasu, poddane silnej sukcesji siedlisk leśnych, hydrogenicznych i napiaskowych. Przyjęta zasada spowodowała, że studium dokonano analizy wartości przyrodniczych przestrzeni rolniczej i podzieloną ją na część włączoną do strefy inwestycyjnej gminy oraz części ekologicznej. Na gruntach znajdujących się części ekologicznej studium dopuszcza dalsze wykorzystanie rolnicze gruntów, jednak z preferencją do drobnopowierzchniowych upraw wyspecjalizowanych w produkcji ekologicznej. Tereny znajdujące się w tej strefie mogą również nadal podlegać sukcesji naturalnych siedlisk występujących w regionie i tym samym wzmacniać system przyrodniczy gminy i jej walory krajobrazowe.

Zupełnie inna sytuacja dotyczy leśnej przestrzeni produkcyjnej. Lesistość gminy jest bardzo wysoka. Większość terenów leśnych znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych i jest objęta formami ochrony przyrody. Nie przewiduje się zagrożeń dla tej części gminy. W studium tereny te pozostawia się w obecnym użytkowaniu, za wyjątkiem kompleksów znajdujących się w strefie uzdrowiskowej, w której planuje się urządzenie parku zdrojowego. Realizacja tego zamierzenia nie będzie prowadzić jednak do silnej zmiany siedlisk leśnych czy ich zniszczenia. Studium zakłada, że elementy parku zdrojowego zostaną wkomponowane w wykształcone kompleksy leśne, a zmiana przeznaczenia gruntów na cele nieleśne będzie dotyczyć jedynie punktowych miejsc niezbędnych do realizacji urządzeń uzdrowiskowych.

Pozostałe grunty leśne również zostały objęte w studium ochroną. Przeznaczanie ich na cele nieleśne jest sporadyczne i związane głównie z realizacją infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz lasów plombowych, których funkcjonowanie zakłócone jest otaczającą je zabudową.

Zasady ogólne wskazane w studium dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej to:

- ochrona gruntów rolnych znajdujących się w strefie ekologicznej gminy przez wprowadzaniem zabudowy i zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze, z dopuszczeniem intensyfikacji produkcji rolniczej o profilu ekologicznym, szczególnie na gruntach III klas bonitacyjnych,
- zachowanie zadrzewień, w tym obszarowych powstałych w skutek naturalnej sukcesji siedlisk leśnych oraz zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i lęgowych w terenach podmokłych,
- dopuszczenie zalesień tych terenów pod warunkiem zachowania siedlisk naturalnych i półnaturalnych wykształconych w tych terenach,
- zakaz realizacji w tych terenach nowych siedlisk zabudowy zagrodowej,
- dopuszczenie przebudowy i rozbudowy istniejących siedlisk zabudowy zagrodowej wraz z zabudową inwentarską i gospodarczą niezbędną do ich funkcjonowania,
- dopuszczenie realizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, związanej ze zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej, w tym ujęć wody, stacji trafo, oczyszczalni i przepompowni ścieków, stacji pomiarowo – redukcyjnych gazów,
- dopuszczenie wprowadzania tras turystyki rowerowej, konnej i pieszej wraz z obiektami do nich przynależnymi, przy czym wyznaczenie takiego zapotrzebowania musi nastąpić w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zasady ogólne wskazane w studium dla leśnej przestrzeni produkcyjnej to:

- ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów do obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz tras turystyki pieszej, rowerowej i konnej wraz z przynależnymi do niej obiektami, pod warunkiem zachowania celów ochrony ustalonych dla obszarów objętych ochroną prawną ze względu na wartości przyrodnicze i krajobrazowe,
- prowadzenie gospodarki leśnej na zasadach określonych w Ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach,
- dopuszczenie realizacji obiektów i zabudowy bezpośrednio związanych z gospodarką leśną, pod warunkiem zachowania celów ochrony ustalonych dla obszarów objętych ochroną prawną ze względu na wartości przyrodnicze i krajobrazowe.

15. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ I OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w gminie Supraśl obejmują:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią wynikające ze studiów ochrony przeciwpowodziowej

Dodatkowo wyznaczono granice obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

Sposób zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią musi uwzględniać zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych w zakresie ochrony przed powodzią, które reguluje Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne. W szczególności dotyczy to warunków zagospodarowania terenów oraz lokalizacji zabudowy i innych obiektów budowlanych lub zakazu ich lokalizacji. Szczegółowe zasady zagospodarowania obszarów zagrożonych powodzią powinny zostać określone w planie miejscowym, w tym w zakresie dopuszczenia lokalizacji obiektów budowlanych wraz ze szczegółowymi warunkami lokalizacji lub zakazu ich lokalizacji. Warunki te zostają określone w odpowiedniej decyzji uzgadniającej plan miejscowy.

Na terenie gminy Supraśl nie występują natomiast tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych.

16. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY, TERENY GÓRNICZE, ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE

Na terenie gminy Supraśl nie występują obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

W gminie Supraśl obecnie znajdują się trzy udokumentowane złoża kopalin, tj. Podsokołda (o powierzchni 0,58 ha), Podsokołda 1 (o powierzchni 0,642 ha) i Podsokołda 2 (o powierzchni 0,778 ha). Udokumentowane złoża sąsiadują ze sobą i wszystkie położone są w obrębie Podsokołda. Teren górniczy, wraz z obszarem górniczym został ustanowiony ustanowiony jedynie na złożu Podsokołda 2

(o tej samej nazwie). W studium przewidziano eksploatację złoża, wprowadzając odpowiednie kierunki rozwoju w obszarach funkcjonalno przestrzennych.

17. OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNYCH SPOSOBÓW ZAGOSPODAROWANIA O OGRANICZONYCH MOŻLIWOŚCIACH INWESTYCYJNYCH.

Strefy o ograniczonych możliwościach inwestycyjnych obowiązują:

Dla śródlądowych **wód powierzchniowych** oraz **urządzeń melioracji wodnych szczegółowych**, obowiązuje nakaz uwzględnienia obowiązujących przepisów odrębnych z zakresu Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne, w tym:

- zakaz grodzenia przyległych do śródlądowych wód powierzchniowych i urządzeń melioracji szczegółowych nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu,
- nakaz umożliwienia dostępu do śródlądowych wód powierzchniowych i urządzeń melioracji szczegółowych dla potrzeb wykonywania robót związanych z utrzymaniem wód,

Dla stref sanitarnych od cmentarzy 50 i 150 m.

W zasięgu stref sanitarnych obowiązuje zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Wynoszących 50 m i 150 m. W strefie 50 m odległości cmentarza od zabudowy mieszkalnej i obiektów związanych z produkcją artykułów żywności, żywieniem zbiorowym i przechowywaniem artykułów żywności, pod warunkiem uzbrojenia terenów w sieć wodociagową i koniecznością podłączenia do tej sieci wszystkich budynków korzystających z wody. W strefie 150 m obowiązuje dopuszczenie zmniejszenia 150 m odległości cmentarza od zabudowy mieszkalnej i obiektów związanych z produkcją artykułów żywności, żywieniem zbiorowym i przechowywaniem artykułów żywności do 50 m, pod warunkiem uzbrojenia terenów w sieć wodociagową i koniecznością podłączenia do tej sieci wszystkich budynków korzystających z wody. W strefie 150 m odległości od cmentarza obowiązuje również zakaz realizacji ujęć wody (w tym studni, źródeł i strumieni) służących do czerpania wody do pica i potrzeb gospodarczych.

Dla strefy technologicznej od linii elektroenergetycznych 110 kV – 20,0 m w każdą stronę od osi linii oraz strefy od linii 220 kV – 25,0 m w każdą stronę od osi linii oraz strefy od linii 400 kV – 40,0 m.

W zasięgu strefy od linii 110 kV obowiązuje nakaz uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów odpowiednich przepisów odrębnych, w tym w zakresie wymaganej odległości od linii obiektów

budowlanych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi, obiektów zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stref zagrożonych wybuchem, wykonywania nasypów i hałd oraz sadzenia roślinności wysokiej. Lokalizacja zabudowy w odległości mniejszej niż wskazana powyżej jest możliwa wyłącznie po uwzględnieniu odpowiednich norm i przepisów. Zmniejszenie tej odległości należy wskazać w sporządzanych planach miejscowych, po uwzględnieniu uwarunkowań uzasadniających zmianę tej odległości.

W studium nie wyznacza się strefy technologicznej od linii 220 kV, ze względu na ich zakładaną likwidację – obecnie zdemontowana. Strefa będzie obowiązywać jedynie do tego czasu. W gminie konieczne będzie wyznaczenie także strefy dla projektowanej linii elektroenergetycznej 400 kV. Przebieg linii na etapie sporządzania studium nie jest znany, stąd strefę należy uwzględnić w planach miejscowych sporządzanych po przesądzeniu projektowym przebiegu projektowanej linii. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w tych strefach są takie same jak dla opisane dla strefy od linii 110 kV.

Planowane obiekty w sąsiedztwie napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, a szczególnie w granicach wskazanych stref technologicznych od poszczególnych linii muszą spełniać normy i przepisy regulujące odległości obiektów od linii elektroenergetycznych.

W przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi należy je dostosować do projektowanego zagospodarowania terenów zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami. Usunięcie kolizji dotyczy nie tylko zmiany tras elektroenergetycznych, ale również wykonania odpowiednich obostrzeń i uziemień.

Dla terenów kolejowych: obowiązuje:

- zakaz sytuowania budynków w odległości mniejszej niż 10 m od granicy terenów kolejowych, z tym że odległość ta nie może być mniejsza niż 20 m od skrajnego toru,
- budynki z pomieszczeniami na pobyt stały ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości linii kolejowych,
- sytuowanie budynków i budowli winno odbywać się w miejscach, gdzie zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu nie przekraczają wartości progowych.

Dla strefy kontrolowanej od gazociągów wysokoprężnych DN250 MOP 5,5 MPa relacji granica państwa – Białystok i DN250 MOP 5,5 MPa Białystok - Łapy - Ostrołęka o maksymalnej szerokości 30 m z osią strefy pokrywającą się z osią gazociągu, obowiązują odległości obiektów budowlanych określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 4 czerwca 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, w tym w zakresie zakazu

lokalizacji obiektów budowlanych według określonych funkcji (przy czym dla gazociągów stosuje się zmniejszone strefy kontrolowane – zgodnie z wnioskiem zarządcy gazociągów):

- budynki użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego – 15 m,
- budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne – 15 m,
- wolnostojące budynki niemieszkalne (stodoły, szopy, garaże) – 15 m,
- obiekty zakładów przemysłowych – 15 m,
- parkingi dla samochodów – 15 m.

Dla strefy powierzchni ograniczających przeszkody od lotniska Białystok Krywlany, określonych w dokumentacji rejestracyjnej lotniska obowiązują ograniczenia określone w przepisach odrębnych, w tym nieprzekraczalne ograniczenia wysokości obiektów budowlanych ponad wskazane wysokości w m n.p.m., w tym budynków i budowli wraz z umieszczonymi na nich urządzeniami, obiektów inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej oraz obiektów naturalnych. Na części obszaru objętego studium zabrania się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych sprzyjających występowaniu zwierząt stwarzających zagrożenie dla ruchu statków powietrznych (w odległości do 7 km od punktu odniesienia lotniska ujawnionego w rejestrze lotniska) oraz hodowania lub wypuszczania ptaków stwarzających zagrożenie dla ruchu statków powietrznych (w odległości do 3 km od progu i końca drogi startowej lotniska i 1,5 km od osi drogi startowej lotniska, po obu stronach tej drogi). Zgodnie z obowiązującymi przepisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu zgłaszania i oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 130 poz. 1193, ze zmianami) obowiązuje nakaz zgłaszania obiektów o wysokości większej lub równej 100 m nad poziom terenu. W przepisów cytowanego Rozporządzenia wynika również obowiązek zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP projektowanych obiektów o wysokości również i wyższej od 50 m ponad poziom terenu, przed wydaniem stosownej decyzji o pozwoleniu na budowę, w rozumieniu przepisów odrębnych.

W celu ochrony ludności w studium przyjmuje się:

- uwzględnienie na terenach zabudowy wielorodzinnej, przemysłowej i użyteczności publicznej konieczności projektowania budowli ochronnych (schrony i ukrycia) jako obiekty o podwójnej funkcji, pozostające w ciągłym użyciu, np. garaże, parkingi podziemne, piwnice, magazyny. Przy czym możliwość zaadoptowania obiektu do tej funkcji powinna następować dopiero w czasie podwyższenia gotowości obronnej państwa lub innego zagrożenia. Typy ukrycia należy uzgadniać zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. W przypadku realizacji wymienionych obiektów bez podpiwniczenia należy wyznaczyć rezerwę terenu pod budowę

budowli ochronnych wolnostojących , które będą wykonane w czasie podwyższenia stanu obronności państwa lub innego zagrożenia,

- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów awaryjnych studni wody pitnej o minimalnej wydajności 7,5 litra/osobę/dobę w odległości do 800 m od zabudowy mieszkaniowej, użyteczności publicznej, wraz z zapewnieniem sprawnej eksploatacji studni istniejących,
- zabezpieczenie alarmowania i powiadamiania ludności w wypadku zagrożeń, przyjmując promień słyszalności syreny min. 300 m,
- w projektowaniu zabudowy i zagospodarowania terenu należy uwzględniać wymogi obrony cywilnej, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi, dotyczącymi także uzgadniania projektów budowlanych.

18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REKULTYWACJI LUB REHABILITACJI

Gmina Supraśl podjęła uchwałę w sprawie ustalenia na podstawie przepisów Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określiła zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszary te zostały ustalone w poprzez Uchwałę Nr XXX.325.2017 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Supraśl. Uchwała ta została jednak uchylona następnie Uchwałą Nr XXXI/353/2017 Rady Miejskiej w Supraślu z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie uchylenia uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Supraśl. W uzasadnieniu uchwały jako przyczynę podano zastosowanie niewłaściwej skali w załącznikach mapowych, na których wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji oraz brak odpowiednich konsultacji społecznych w zakresie wyznaczenia tych obszarów. Uchylenie uchwały powoduje, że w gminie nie ma wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

19. TERENY ZAMKNIĘTE

Na terenie Gminy Supraśl znajduje się tereny zamknięte stanowiące kompleks wojskowy nr 5522, wyznaczony na podstawie Decyzji nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. U. Min. Obr. Nar. z 2016 r. poz. 25, z późn. zm.). Zasięg terenu zamkniętego został następnie zmieniony na podstawie Decyzji nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 października 2019 r. zmieniająca decyzję w sprawie

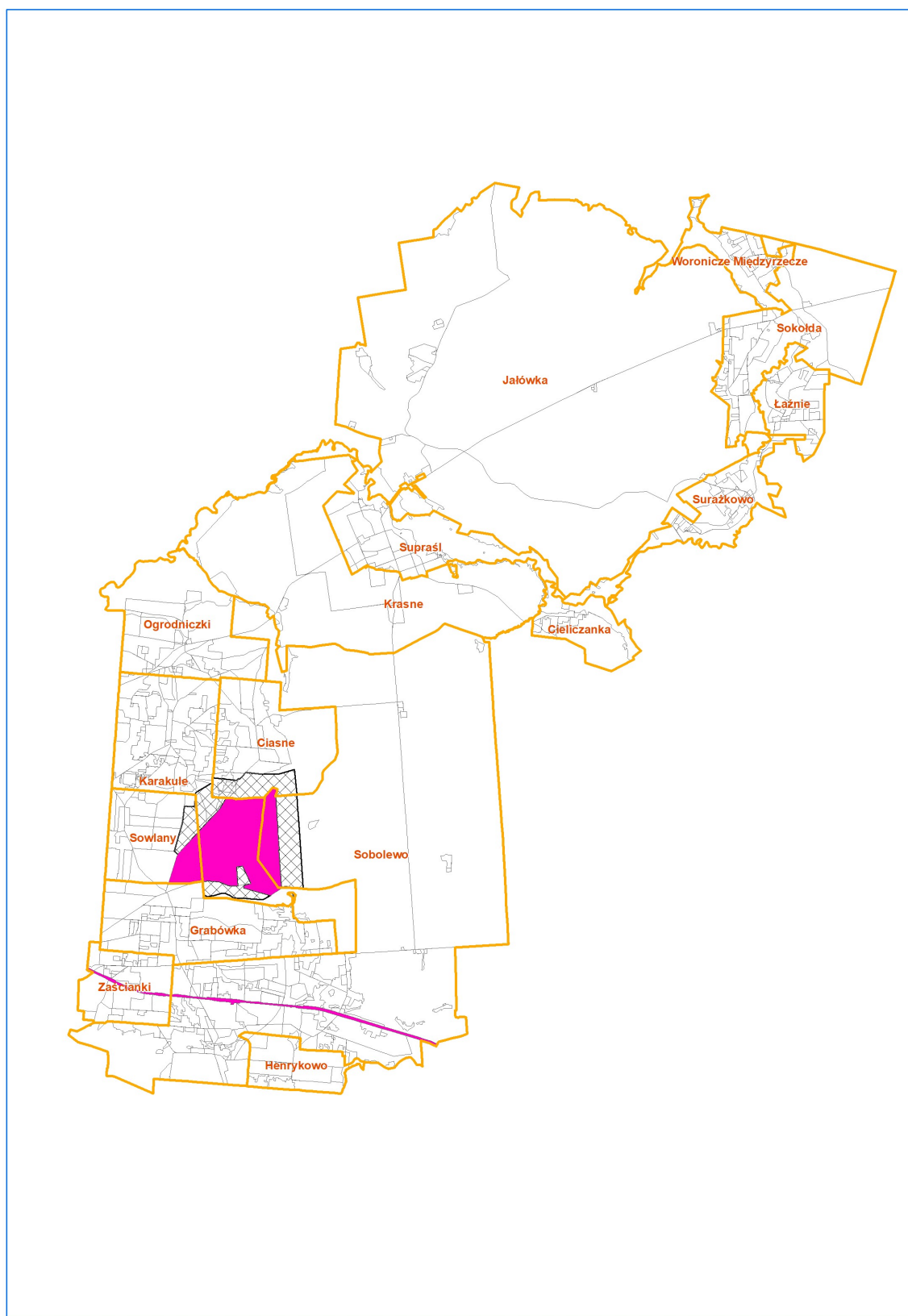
ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. U. Min. Obr. Nar. z 2019 r. poz. 231). Kompleks ten obejmuje po zmianach działki nr ewid. 1783/3, 1783/4, 1783/5, 1783/6, 1783/7, 1783/9, 1783/10, 1783/11, 1783/12, 1783/14, 1783/15, 1783/16, 1783/17, 1783/18, 1783/19, 1783/20, 1783/21, 1783/22, 1783/23, 1783/24, 1783/25, 1783/26, 1783/27, 1783/28, 1783/29, 1783/30, 1783/31, 1783/32, 1783/33, 1811/5, 1811/6, 1811/7 oraz część działki 1790 w obrębie Karakule, 80, 81, 82 w obrębie Sobolewo oraz 384/1, 384/2, 384/3, 384/4, 384/5, 384/6, 384/8, 384/10, 384/11, 384/12, 384/14, 384/15, 384/16, 384/19, 385, 391 w obrębie Sowlany . W celu zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania obiektów wojskowych dla terenu zamkniętego wyznaczono strefę ochronną obejmującą działki:

Obręb	Nr działek ewidencyjnych
Karakule	1783/8, 1783/13, 1087, 1088, cz. 1089, 1091, 1092, 1095, 1096, 1099, 1100, 1103, 1104, 1107, 1108, 1111, 1112, cz. 1086, cz. 1090, cz. 1093, cz. 1094, cz. 1097, cz. 1098, cz. 1101, cz. 1102, cz. 1105, cz. 1106, cz. 1115, cz. 1116, cz. 1119, cz. 1120, cz. 1123, cz. 1124, cz. 1125, cz. 1129, cz. 1130, cz. 1133, cz. 1134, cz. 1137, cz. 1138, cz. 1141, cz. 1142, cz. 1145, cz. 1146, cz. 1149, cz. 1150, cz. 1153, cz. 1154 (dr), cz. 1155, cz. 1156, cz. 1157, cz. 1158, cz. 1159, cz. 1160, cz. 1161, cz. 1162, cz. 1163, cz. 1164, cz. 1165, cz. 1166, cz. 1167, cz. 1168, cz. 1169, cz. 1170, cz. 1171, cz. 1172, cz. 1173, cz. 1174, cz. 1175, cz. 1176, cz. 1177, cz. 1178, cz. 1179, cz. 1180, cz. 1181, cz. 1182, cz. 1183, cz. 1184, cz. 1185, cz. 1186, cz. 1187, cz. 1188, cz. 1189, cz. 1190, cz. 1191, cz. 1192, cz. 1193, cz. 1194, cz. 1195, cz. 1196, cz. 1197, cz. 1245 (dr), cz. 1778 (dr), cz. 1789 (dr), cz. 1790, 1809, 1810, 1811/8, cz. 1812 (dr)
Sowlany	382/2, cz. 383 (dr), 384/7, 384/9, 384/13
Ciasne	417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456/1, 456/2, 457/1, 457/2, 458/1, 458/2, 459/1, 459/2, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, cz. 467 (dr), 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, cz. 640 (dr), 802,

	803 (dr), 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810/1, 810/2, 811 (dr), 812, cz. 862/1, 866
Sobolewo	77, 78, 79

W granicach terenów zamkniętych zagospodarowanie realizowane jest na podstawie przepisów odrębnych. Natomiast w strefie ochronnej obowiązuje zakaz budowy szpitali, domów opieki społecznej, budowli zwianych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych, budynków zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, zabudowy rekreacyjno – wypoczynkowej oraz zabudowy mieszkaniowo – usługowej. Dodatkowo w przypadku sprzedaży nieruchomości sąsiadujących z terenami zamkniętym lub zmiany ich statusu prawnego obowiązuje nakaz zawarcia porozumienia ze naczelnym organem administracji państwowej.

W gminie znajdują również tereny zamknięte - kolejowe, obejmujące działki nr ewid. 121/24 w obrębie Sobolewo i 186/2 w obrębie Zaścianki. Tereny te zostały wyznaczone na podstawie Decyzji Nr 3 Ministra Infrastruktury z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. z 2014 r. poz. 25, ze zmianami.). W zasięgu terenów zagospodarowanie realizowane jest na podstawie przepisów odrębnych.

Tereny zamknięte w gminie Supraśl

20. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH.

W gminie Supraśl nie wyznaczono granic obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych.

21. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW

W studium wskazuje się obszary, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, związanych z energią słoneczną. We wskazanych obszarach dopuszczalne jest lokalizowanie farm fotowoltaicznych. Lokalizacja takich urządzeń jest przeznaczeniem alternatywnym do ustalonej funkcji dla obszaru funkcjonalno – rozwojowego związanego z działalnością produkcyjno – usługową. W przypadku realizacji urządzeń fotowoltaicznych należy uwzględnić dla nich strefę ochronną, o ile wystąpi taka konieczność na podstawie przepisów odrębnych. W strefie powinien obowiązywać:

- nakaz zamknięcia oddziaływania lokalizowanych instalacji związanych energetyką fotowoltaiczną w granicach strefy,
- nakaz ograniczenia oddziaływania instalacji związanych energetyką fotowoltaiczną do granic działki, do której inwestor posiada tytuł prawny, w przypadku ich realizacji jedynie na części terenów.

III. UZASADNIENIE I SYNTEZA

Ponowne sporządzenie Studium wynika z konieczności uściślenia polityki przestrzennej gminy i dostosowania jej do realnych potrzeb i możliwości rozwoju. Uznano konieczność wprowadzenia zmian zgodnie z procesem tworzenia polityki przestrzennej gminy, uwzględniając nowe możliwości rozwoju przestrzennego oraz interes społeczności lokalnej. Obowiązujące dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Supraśl nie wyczerpywało wystarczająco założeń polityki przestrzennej gminy w zmieniających realiach społeczno – ekonomicznych. Uwarunkowania obowiązującego Studium w trakcie sporządzania tego dokumentu uległy znacznej dezaktualizacji. Analiza wniosków złożonych po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium, a także do obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykazała, że

obowiązujące dokumenty nie spełniają w pełni oczekiwań mieszkańców wnioskujących o wyznaczenie nowych terenów dla zainwestowania lub zmianę warunków inwestowania.

Ponieważ w myśl ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741) plan miejscowy nie powinien naruszać ustaleń studium nie ma możliwości sporządzenia zmiany obowiązujących planów miejscowych i spełnienia oczekiwań mieszkańców. Zmiany w obowiązujących przepisach odrębnych, w tym nowy zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, nowych terenów zamkniętych oraz innych obszarów podlegających ochronie również wskazuje na konieczność ponownego wykonania studium. Potrzeba opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wynika tym samym zarówno z przesłanek formalnych, merytorycznych jak i oczekiwań mieszkańców gminy.

Przy opracowaniu dokumentu Studium kierowano się kryteriami wynikającymi ze stanu istniejącego zagospodarowania, szeregu uwarunkowań, w tym przepisów odrębnych - szczególnie w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, dóbr kultury oraz zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców w związku z ograniczeniami wynikającymi m.in. z lokalizacji na obszarze gminy dróg o znaczeniu ponadlokalnym oraz uwarunkowaniami związanymi z zagrożeniami powodziowymi. Rozstrzygnięcia planistyczne nastąpiły przede wszystkim przy uwzględnieniu wymogów ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Co oznacza, że poszerzone tereny budowlane wyznaczone zostały przy zachowaniu wartości środowiska, przyrody, środowiska kulturowego, a przede wszystkim walorów krajobrazowych. Tereny przeznaczone pod zainwestowanie objęte strefami urbanizacji intensywnej i ograniczonego rozwoju, wyznaczono jako poszerzenie i uporządkowanie istniejących terenów budowlanych. Tereny z zabudową istniejącą oraz w jej bliskim sąsiedztwie ujęte zostały w obszar „kontynuacji zabudowy” natomiast tereny nowe, a niezabudowane – jako „potencjalne tereny rozwoju”. Takie zróżnicowanie pozwoliło na określenie odpowiednich parametrów i wskaźników urbanistycznych.

Zgodnie ze Strategią rozwoju gminy na lata 2016 - 2022 wizja rozwoju gminy w wyniku przeprowadzonej analizy SWOT Gmina **SUPRAŚL** powinna być *„Funkcjonalną Gminą, budującą spójność zróżnicowanych potencjałów rozwoju do:*

- ❖ *Kreowania wysokiej jakości usług komunalnych, powiązań komunikacyjnych i administracyjnych,*
- ❖ *Tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości,*
- ❖ *Rozwoju atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania,*
- ❖ *Rozwoju kapitału społecznego,*

- ❖ *Rozwoju funkcji turystycznych i uzdrowiskowych,*
- ❖ *Rozwoju funkcji usługowych w zakresie ochrony zdrowia, aktywnych form spędzania czasu wolnego,*
- ❖ *Rozwoju kapitału społecznego Gminy Supraśl,*
- *Rozwoju marki SUPRAŚL i MODY NA SUPRAŚL jako miejsce o wyjątkowej atrakcyjności turystycznej, zamieszkania i inwestowania.”*

Określona w Studium struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy ma umożliwić realizację założonych celów. Wpłyne ona również na uatrakcyjnienie obszaru gminy i zwiększenie oferty dla mieszkańców oraz inwestorów. W celu określenia wyraźnych zasad rozwoju gminy przyjęto ogólny podział gminy na obszary funkcjonalno - przestrzenne.

Dla obszarów określono wiodące funkcje i kierunki rozwoju. Zostały również wskazane różne formy ochrony terenów zainwestowanych – w tym ochrony wartości kulturowych, ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Zidentyfikowano i określono zabezpieczenia w obszarach z istniejącymi zagrożeniami. Ochroną przed nowym zainwestowaniem zostały objęte obszary o wysokich wartościach przyrodniczych. Obszary te decydują o walorach krajobrazowych gminy, dlatego też ich ochrona jest jednym z priorytetów. Założono zwiększenie atrakcyjności wizerunku gminy, które nastąpi poprzez zwiększenie działań gminy na rzecz estetyzacji obszarów wymagających rehabilitacji. Rozwojowi zagospodarowania w gminie sprzyja bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy. Dotyczy to nie tylko inwestorów, ale i osiedlających się nowych mieszkańców oraz napływu turystów. Utrzymanie terenów mieszkaniowych oraz wyznaczenie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe powinno być uwarunkowane zachowaniem wymogów ładu przestrzennego i walorów środowiska przyrodniczego, w szczególności przy realizacji budownictwa skoncentrowanego. Jednym z celów poprawy jakości życia mieszkańców jest ukształtowanie obszarów przestrzeni publicznych w celu ożywienia centrum gminy. Prowadzenie sprzyjającej polityki związanej z rozwojem działalności gospodarczej, tj. tworzenia nowych lokalizacji dla usług, takich jak parki technologiczne czy centra logistyczne ma doprowadzić do ożywienia gospodarczego gminy i stworzenia nowych miejsc pracy. Lokalizacja usług lokalnych związanych z obsługą gminy, handlem zorganizowanym w zakresie istniejących i przewidywanych terenów usługowych i produkcyjnych, handlem detalicznym w ramach terenów mieszkaniowych, jak również innych usług generujących miejsca pracy zapewnić ma sprawne funkcjonowanie gminy, zaspokajając jednocześnie potrzeby mieszkańców. Sukcesywna i konsekwentna realizacja kierunków rozwoju wyznaczonych w niniejszym dokumencie powinna w perspektywie spowodować wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy. Jako podstawę

dalszego rozwoju gminy (kierunek równorzędny do wcześniej wymienionych) wskazano również rozwój turystyki, we wszystkich jej formach i funkcji uzdrowiskowych gminy.

W trakcie sporządzania studium uwzględniono przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w tym w zakresie bilansu terenów i maksymalnego zapotrzebowania gminy na tereny budowlane.

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju Gminy Supraśl stanowi załącznik do studium. Z założonych w tej analizie prognoz wynika jednoznacznie, że rezerwy terenowe przewidziane w planach miejscowych na cele inwestycyjne nieodzwierciedlają realnego zapotrzebowania gminy. Jest to związane z niskim procentem pokrycia gminy obowiązującymi planami miejscowymi, wynoszącym ok. 4% jej powierzchni. Rezerwy terenowe wskazane w planach obowiązujących dla terenów zabudowy mieszkaniowej pokrywają jej zapotrzebowanie jedynie na 2500 osób. Z przeprowadzonych analiz wynika, że prognozowany wzrost ludności gminy może wynieść w okresie 30 letnim aż 7000 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię terenów budowlanych w gminie oraz wskaźniki dotyczące średniej powierzchni mieszkania w gminie oraz średniej liczby osób przypadających na 1 mieszkanie, ustalone przez GUS, w analizie wykazano istniejący deficyt powierzchni mieszkaniowej, łącznie dla 7100 osób. Stan ten wskazuje, że przyjęte w sporządzanym studium powiększenie terenów związanych z mieszkalnictwem jest w pełni uzasadnione. Podsumowanie bilansu terenów pod zabudowę wskazuje, że powierzchnia terenów przewidzianych na te cele sporządzanym studium, nie przekracza maksymalnego zapotrzebowania gminy na te cele. Powierzchnia terenów przewidzianych na ten cel w sporządzanym studium jest mniejsza od maksymalnego zapotrzebowania wyrażonego liczbą ludności o 2100 osób. Różnica ta stanowi rezerwę w ewentualnej zmianie wykorzystania rezerw mieszkaniowych w terenach o funkcjach mieszanych (mieszkaniowo – usługowych). Pozostawienie tej rezerwy umożliwi dotrzymanie maksymalnego zapotrzebowania gminy nawet w przypadku zwiększenia udziału terenów mieszkaniowych w terenach funkcjonalno – przestrzennych o mieszanych funkcjach dopuszczonych do dalszego rozwoju.

Przeprowadzona analiza wskazała również, że studium obowiązującym zapotrzebowanie gminy na cele mieszkaniowe zostało przekroczone ponad dwukrotnie (rezerwy terenowe wskazane na ok. 33 000 osób). Ustalenie rezerw terenowych na takim poziomie prowadziłoby do nieracjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy. Nadmierny obszar terenów wskazanych do rozwoju mieszkalnictwa jest jednym z kluczowych przesłanek do ponownego sporządzenia studium.

Analiza studium obowiązującego wskazała jednocześnie, że funkcje gospodarcze gminy oraz funkcje turystyczno – uzdrowiskowe nie są w wystarczającym stopniu uwzględnione w kierunkach rozwoju gminy. Powierzchnia terenów wskazanych w nim na te cele w ogóle nie uwzględnia uwarunkowań

gminy związanych z tymi funkcjami. Powierzchnia terenów przewidzianych na te cele jest zdecydowanie za niska w stosunku do terenów mieszkaniowych w nim wskazanych. Prowadzenie polityki przestrzennej gminy w ten sposób w dłuższej perspektywie czasowej prowadziłoby do stagnacji rozwoju gminy. Brak terenów związanych z działalnością gospodarczą powodowałby deficyt miejsc pracy dla mieszkańców gminy, co mogłoby powodować utrzymanie obecnego stanu, czyli pracę mieszkańców gminy poza jej granicami. Procesy takie są również czynnikiem zwiększającym migracje zewnętrzne. W sporządzanym studium dostosowano powierzchnię terenów związanych z działalnością gospodarczą do prognoz demograficznych oraz istniejących uwarunkowań rozwoju gminy, związanych z bezpośrednią bliskością miasta Białystok, pełnym wykorzystaniem potencjału przyrodniczo – krajobrazowego i uwzględnieniem nowego układu dróg krajowych, sprzyjającego rozwojowi działalności gospodarczej na terenach sąsiadujących z tymi drogami. Wreszcie w studium wykorzystano na cele działalności gospodarczej tereny nieprzydatne do rozwoju zabudowy mieszkaniowej takie jak byłe składowisko odpadów czy otoczenie cmentarza komunalnego dla miasta Białystok.

Podjęte działania planistyczne umożliwiają zrównoważony rozwój gminy i nie powodują jednokierunkowego rozwoju. Model zagospodarowania terenów przyjęty w sporządzanym studium umożliwia wielofunkcyjny rozwój gminy i zmniejszenie oddziaływania czynników zewnętrznych wpływających na niego.

Nowe studium ma również umożliwić utrzymanie korzystnych prognoz demograficznych, poprzez ograniczenie czynników mogących zmienić istniejące procesy. Realizacja studium nie spowoduje negatywnych zmian w strukturze demograficznej gminy, a może spowodować zmianę wskaźników demograficznych związanych z przyrostem naturalnym, na bardziej korzystne. Rozwój zagospodarowania w modelu przyjętym w studium będzie preferował wzrost ludności w wieku produkcyjnym.